A-000169

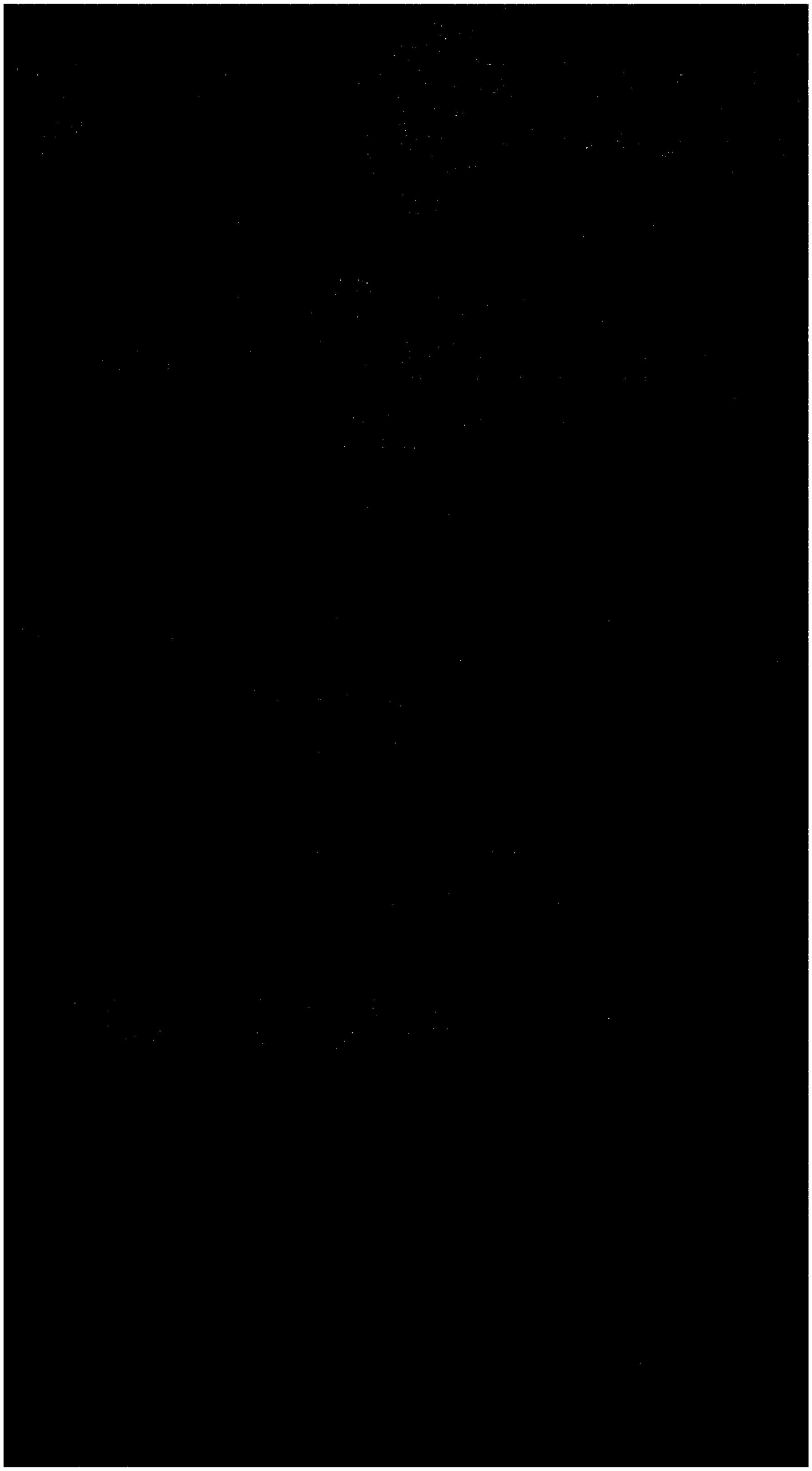

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES.

OFFICIAL REPORT

Forty-first day of the First Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 24th July 1967.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

[Mr. Speaker in the Chair]

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS.

BREEDING BULLS IN CHITTOOR DISTRICT

541—

1019 Q.—Sri T C. Rajan (Palamaner) :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state

(a) how many breeding bulls were there in Chittoor district under subsidiary scheme in the years 1965-66 and 1966-67 ,

(b) what type of bulls the Government used to recommend under this scheme; and

(c) what is the total amount spent under this scheme in the years 1965-66 and 1966-67 ?

[The Minister for Co-operation deputised the Minister for Agriculture and answered the questions]

The Minister for Co-operation (Sri K. Vijayabhaskara Reddy)

(a)

	Ongole	Halikar	Murrah	Total
1965-66	4	43	2	49
1966-67	7	53	1	61

b) Murrah, Ongole and Halikar Breeding Bulls

c) 1965-66 Rs. 10,525
1966-67 Rs. 11,032.55

శ్రీ టి. సి. రాజన్ —అధ్యక్షా, చిత్తూరు జిల్లాలో కాని, ఆంధ్రదేశంలో కాని జర్సీ పశువుల వల్ల చాలా లాభం వుందని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. అయి ప్పుడు ఒక్క జర్సీబుల్ కూడా సప్లయి చేసినట్లు దీనిలో చెప్పలేదు. కనుక జర్సీబుల్ సప్లయి చేయడానికి ఇకముందు అయినా ప్రయత్నిస్తారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి — సభ్యులు చెప్పిన విషయాలు దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రయత్నిస్తాము.

శ్రీ బి హెచ్ విజయకుమారరాజు (భీమవరం) — మేలుజాతి ఆంబోతులను, మేజర్ పంచాయితీలకు ఇస్తే ఎక్కువ ఉపయోగం వుంటుందేమో పరిశీలిస్తారా ?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి — నాకు తెలిసినంతవరకు ఇప్పుడు కూడా ఆ స్కీము వుంది. పంచాయితీలు తీసుకొన్నా, వ్యక్తులు తీసుకొన్నా అబ్జెక్షన్ లేదు. కొంత సబ్సిడి కూడా ప్రభుత్వం ఇస్తుంది ఇంతవరకు అటువంటిది లేకపోతే ఇక ముందు కావాలంటే నేను ఎగ్జామిన్ చేస్తాను.

SUPER BAZAR, HYDERABAD

545—

* 1370 Q—Sarvasri Ch Rajeswara Rao (Siricilla) Vavilala Gopalakrishnaiah (Sattenapalli) :—Will the hon. Minister for Co-operation be pleased to state.

(a) what is the amount invested by the State and Central Government in the establishment of Super Bazar of Hyderabad ;

(b) what is the average sales in the Super Bazar per day in each wing and the cost of establishment thereon ,

(c) whether the Government consider to appoint personel in Super Bazar who are well-versed with Departmental business organisations ; and

(d) what is the procedure adopted by the Super Bazar authorities regarding the purchase ?

(Sri K. Vijaya Bhaskara Reddy) —(a) (b) (c) and (d) Answer is placed on the Table of the House.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

[*Vide answer to L. A. Question No. 545 (*1370)*]

		Loan :	Subsidy
		(Rs. in lakhs)	
(a) - 1.	Share capital	10.00	——
2.	Managerial subsidy	——	0.15
3.	Furniture and Fittings	3.75	1.25
4	Truck and Equipment.	——	——
	Total :—	13 75	1.40

The entire financial assistance was made available by the Government of India to the State Government for releasing it to the Super Bazar, Hyderabad. The State Government stood guarantee to the extent of Rs. 3.00 lakhs obtained by the Super Bazar from the State Bank of India as Cash Credit Accommodation

	Department	*Sales for day* Rs	*Cost of Estt per day* Rs
1.	Textiles	11,430-00	10-310
2	Groceries	13,100-00	250-36
3	Oils.	2,750-00	40-00
4.	Canteen	550-00	45-60
5.	Drugs.	1,770-00	55-83
6	General Merchandise	2,330-00	124-43
7.	Vegetables	2,150-00	134-63
8.	Administrative Godown Accounts etc	— —	455-83
		34,040-00	1,483-00

(c) :—Government nominated the Board of Management with joint Secretary to Government (Food and Agriculture Department) as its Chairman to manage its affairs Government have also appointed a Managing Director for conducting the business. Regarding the appointment of other personnel in the Super Bazar the Managing Committee is competent under byelaw 31 (b) to make appointments. Government will not interfere

(d) —There is a Chief Purchasing Officer of the Cadre of the Deputy Regisrar of Co-operative Societies, with previous experience in purchasing. He makes the purchases receiving instructions from the Managing Director and the President of the Stores, where ever necessary. Mostly the purchases are made from the manufacturers direct or through their accredited representatives Textiles are puchased on a large scale from the National Federation of Consumers Cooperatives, through Weavers Co-operative Societies and mills Agricultural commodities are purchased through Co-operative Institutions like District Co-operative Marketing Societies, Consumers Marketing Federation, Hyderabad or other wholesalers according to price availability and suitability of the quality of stocks Vegetables are purchased both from the muffussil agricultural concerns and from the Mandis every day in morning and after-noon. Quality and fair price are the main criteria adopted so that the consumers any get benefitted.

శ్రీ జి. శివయ్య (ఫట్టూరు):—సూపర్ బజారులో సేల్స్‌మెన్‌ను ఎపాయింట్ చేసినప్పుడు ఎక్స్‌పీరియన్స్ బట్టి చేశారా లేక ఎవరినిబడితే వారిని చేశారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి:—కమిటి వుంది ఆఫిషియల్స్ అంతా కలిసి అనుభవం చూసి ఇచ్చారు, కొంతమందిని ఇతరచోట్లకు పంపి ట్రైనింగ్ ఇప్పించారు.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—సూపర్ బజారులో ఎక్కువ పాఫిట్స్ రావడానికి, బాగా ఎడ్వర్‌టైజ్‌మెంటు జరగటానికి ఆడవారిని పూర్తిగా పెట్టి మగవారిని ఇంఫీరియల్ బజారులో పెడితే బాగుంటుందేమో ఆలోచించారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి — మీరేదైనా సూపర్ బజార్ పెడితే అటువంటిది ఆలోచించవచ్చు.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు (నెల్లూరు) —సూపర్ బజారులో అమ్ముతున్న వస్తువులన్నీ యాక్ట్యువల్ గా ప్రొడక్షన్ సెంటర్స్ నుండి కొనే ఏర్పాటు చేస్తారా ?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి:—ఫినిష్డ్ గుడ్స్ ప్రొడక్షన్ సెంటర్స్‌లోనే కొంటున్నాము, టెక్స్‌టైల్స్, సబ్బులు మొదలైనవి. మిగిలినవి ఆహారధాన్యాల వంటివి కొంత రైతుల నుండి, కొంత మండిలోనూ కొంటున్నాము, అది కూడా రెగ్యులరైజ్ చేయాలని ఆలోచిస్తున్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అక్కడ వున్న వస్తువులకు రోజుకో ధర మారుస్తున్నారు. వాటికో స్టాండర్డ్ రేటు వున్నదా లేక బజారులో రేట్స్ ప్రకారం మారుస్తున్నారా ?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి:—మారుస్తున్నట్లు నాకు తెలియదు. అలా రోజూ మార్చటానికి వీలులేదు. మార్కెటు రేటు బట్టి వుంటుందో, ఎలా చేస్తారో విచారిస్తాను.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు.—అక్కడివారికి కర్టెసి గురించి మాత్రం ట్రైనింగు ఇవ్వలేదు. వారు కర్టెసిగా సమాధానం చెప్పలేదు, ఎవర్ని అడిగినా ఇన్ఫర్మేషన్ రావడానికి 5,6 నిమిషాలు పడుతున్నది. కనుక కర్టెసి ఈజ్ మోర్ ఇంపార్టెంట్ అని చెబుతారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి.—అలాగే వుండాలి. నాకు వచ్చిన ఇన్ఫర్మేషన్ బట్టి వారు కర్టెసిగానే బాగానే వుంటున్నారు అని.

శ్రీ సి. హెచ్ రాజేశ్వరరావు —డెయిలి టోటల్ సేల్స్ 34 వేలు చూపిస్తూ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్ చార్జెస్ 1,483 రూపాయలు చూపించారు. ప్రాఫిట్ ఎంత వుంటుంది ?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి.—ప్రాఫిట్స్ గురించి వేరే ప్రశ్న అడగండి. ప్రాఫిట్ వుంటుందనే నా ఆశ. స్టాక్ చెక్, ఆడిట్ జరుగుతున్నాయి. కొద్ది రోజులో అవి తేలతాయి. ముందు వచ్చే ఎసంబ్లిలో చెబుతాను.

శ్రీ ఎ సి జగన్నాథం (నరసన్నపేట):—మంత్రి గారు 10—4—67 ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో ఒక స్టేట్‌మెంట్‌లో టరన్ఓవర్ సాటిస్‌ఫాక్షన్‌గా లేదని చెప్పినట్లు వచ్చింది. టరన్ఓవర్ సాటిస్ ఫాక్షన్‌గా లేనప్పుడు దానికి కారణం తెలుసుకొని సేల్స్ ఎక్కువ కావడానికి ప్రయత్నిస్తారా ?

Sri K. Vijaya BhaskaraReddy:-That statement has been contradicted already because there was misrepresentation. I issued a correction saying that the work is going on well

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు.—సూపర్ బజారు పెట్టిన తరువాత ప్రైసెస్ కంట్రోలు చేసినట్లు మీకు నమ్మకం కల్గిందా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—హైదరాబాదులో ఒక్క సూపర్ బజార్ పెట్టినంతమాత్రమున రావడం కష్టం. కాని ప్రక్కన ఎలా వున్నా సూపర్ బజార్‌లో న్యాయమైన ధరకు కన్‌స్యూమర్‌కు అందచేయాలని ఆలోచిస్తున్నాము. సికింద్రాబాద్‌లో బ్రాంచి పెట్టాలని అనుకొంటున్నాము.

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు (నర్సాపూర్) :—సూపర్ బజార్ పెట్టిన తరువాత ఇప్పటివరకు వున్న లాభనష్టాల పట్టిక టేబుల్ మీద పెడతారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—స్టాక్ చెక్, ఆడిట్ అయిన తరువాత తప్పకుండా పెడతాను.

శ్రీ కె. కృష్ణమూర్తి (హరిచంద్రపురం) :—సూపర్ బజారులో చేపల విభాగాన్ని నెలకొల్పే ఆలోచన వున్నదా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—నాకు తెలియదు. ఇంతవరకులేదు, ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ కె. నారాయణస్వామి (పొదిలి) :—పర్చేజ్ ఎంత లాభం వేసుకొంటున్నారు.

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— సెపరేట్ క్వశ్చన్.

శ్రీ వై. వెంకటరావు (వేమూరు) :—సూపర్ బజార్‌లోని వెజిటబుల్ సెక్షన్ బాగాలేదు. తాజావి రావడంలేదు దానిగురించి శ్రద్ధ తీసుకొని ఆ సెక్షను కూడా ఇంప్రూవ్ చేస్తారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—విజిటబుల్స్ కొంత రైతుల నుండి, కొంత మంది నుండి కొంటున్నారు. సభ్యులు సజెషన్స్ ఇవ్వండి I welcome the constructive suggestions of hon. Members to improve

శ్రీమతి ఎం. కస్తూరిదేవి (గుడివాడ) :— కూరగాయలు అమ్మేటప్పుడు ముందుగా బిల్ ఇచ్చి తరువాత కూరగాయలు ఇస్తున్నారు బిల్లు తీసుకొని కూరగాయలవద్దకు పోతే అక్కడ ముదురువి, పుచ్చినవి, వుంటున్నాయి. కనుక కూరల సెక్షన్‌లో ముందు కూరగాయలు తీసుకొని తరువాత బిల్ వ్రాసే పద్ధతి ప్రవేశపెడతారా ?

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథం :—సూపర్ బజార్‌లో ఖద్దరు బట్టలు ఎందుకు పెట్టలేదు ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—మీరు మంచిదని సలహా ఇస్తున్నారు కాబట్టి అది కూడా ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—టెక్స్‌టైల్‌కు సంబంధించి తానులకు తానులు చినిగిపోయినవి తెచ్చి నష్టపెడుతున్నారు. వాటిగురించి విచారిస్తారా?

Sri K Vijayabhaskara Reddy :— Textiles are purchased at the production centre. అక్కడే stock taking జరుగుతోందని చెప్పాను.

అటువంటి defects ఏవైన ఉంటే బైటికివస్తాయి. ఏదైన ఉంటే అటువంటివి జరగకుండా వాటిని గురించి—we will see that such things do not happen in future.

Co-operative Land Mortgage Bank Kaikalur

546—

* 746 Q —Sri M Veeraraghava Rao (Prathipadu) :—Will the hon. Minister for Co-operation be pleased to state .

(a) whether it is a fact that the President of the Co-operative Land Mortgage Bank of Kaikalur, Krishna district has addressed the Government for permission for the purchase of his own land at a high price for the construction of a building for the bank ,

(a) whether it is also a fact that in spite of the Government's rejection of permission on enquiry the said President has created a fictitious sale for the land in the name of a third party, got the managing body pass a resolution to purchase the land from that third party and that again he sought the permission of the Government and Co-operative Department ,

(c) if so, whether the Government have granted permission for the same, and

(d) the reasons in recommending the said land in spite of the fact that several applications have been submitted to the Co-operative Department for the sale of better lands at a lower price ?

Sri K Vijaya Bhaskara Reddy —(a) In the year 1964 the Primary Land Mortgage Bank, Kaikalur submitted a proposal to the Registrar of Co-operative Societies to puchase a vacant site of its President for the location of its office building. It was negatived by the Registrar.

(b) The bank has not purchased this site or any other site.

(c) No, Sir The Government have not been approached in the matter.

(d) Does not arise.

శ్రీ ఎమ్. వీరరాఘవరావు — కైకలూరు land mortgage bank అధ్యక్షులు పంపించిన proposals లో సెంటు 1 కి ఏ rate చొప్పున కొనడానికి తీర్మానించినట్లు పంపించారో తెలవిస్తారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి:— కైకలూరునుంచి మాకువచ్చిన దానిలో 15 సెంట్లు రూ. 21 వెయ్యికి కొనాలని మాకు proposal వచ్చినది, దానిని రిజిస్ట్రారుగారు ఒప్పుకోలేదు.

శ్రీ ఎమ్. వీరరాఘవరావు:— అంతకంటె చాల తక్కువ rate కు సెంటు 500, 600 కు ఇస్తామని చాలమంది గవర్నమెంటుకు petition పంపిన మాట వాస్తవమేనా ? తక్కువ rate ఇస్తాము అన్నప్పుడు గత మూడు సంవత్సరాల నుంచి ఈ site గురించి వెనక్కు ముందుకు file నడిపించి కుంభకోణం జరపడానికి కారణం ఏమిటో తెలవిస్తారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి — అనవసరంగా కుంభకోణం అనడం ఏమి సబబు ? Proposal వస్తే రిజిస్ట్రారుగారు turn down చేశారు. ఒప్పుకోడానికి వీలులేదు అన్నారు. ఆ తరువాత కొందరు వ్రాశారు యిది ఎక్కువ ఉన్నది. అది రిజిష్ట్రారుగు వ్రాస్తే దానిమీద enquiry చేయిస్తున్నాడు The original proposal was turned down by the Registrar

Mr. Speaker – There was some Kumbhakonam you suspected. Naturally he turned down the proposal.

Sri K. Vijayabhaskara Reddy – This turning down was much earlier

LANDS OF ANTARVEDI DEVALAYAM

547—

* 1131 Q.—Sarvasri Vavilala Gopalakrishnayya, K Govinda Rao (Anakapalli) —Will the hon. Minister for Endowments be pleased to state

(a) the extent of land owned by the Antarvedi Devalayam and to whome they were leased out,

(b) what is the annual lease amount and whether there are arrears from the leasers,

(c) whether any arrears were written off during 1965-66 and 1966-67 , if so, how much , and

(d) the names of persons to whom the arrears written off pertain ?

The Minister for Endowments (Sri R. Ramalinga Raju) —(a) The temple is endowed with Ac 430.57 cents of wet land and Ac. 417 93 cents of dry land A list of the persons, to whom, the lands were leased out, is placed on the Table of the House

(b) The annual lease for the lands works to 1881.08 bags of paddy in kind and Rs 6,639 90 in cash A quantity of bags 3,210 21 of paddy and cash rental of 50,704·82 is in arrears

(c) No, Sir.

(d) Does not arise.

(ఎ) ఆ దేవాలయానికి 430 ఎ 57 సెం మాగాణి భూమియున్నూ, 417 ఎ 93 సెం. మెట్టభూమియున్నూ కలవు ఆ భూములను కౌవులకు యివ్వ బడిన వారి జాబితా సభవారి ఎదుట ఉంచబడినది.

(బి) సంవత్సరానికి ఆ భూములనుండి 1851 బస్తా ధాన్యమున్నూ మరియు నగదురూపేణ 6,399 రూపాయలు వచ్చును. 310 బస్తాల ధాన్యము రూ. 50,704—82 న. పై. బకాయిలున్నూ ఉన్నవి.

(సి) లేదండి.

(డి) ఉత్పన్నంకాదు.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

STATEMENT SHOWING THE LIST OF PERSONS TO WHOM THE LANDS OF THE ANTARVEDI DEVALAYAM WERE LEASED OUT

[VIDE ANSWER TO CLAUSE (A) OF L. A. Q No. 547 (*1131)]

Sl	Name of the tenant
1.	Bellamkonda Satyanarayana
2	Adabala Satyanarayanamurthy
3.	Bellamkonda Bhaskararao
4.	Adabala Ramanna
5	Adabala Nageswararao
6.	Adabala Nageswararao
7.	Adabala Laksmanarao
8.	Adabala Appaiahmamma
9.	Adabala Narsimharao
9 (a)	Addala Narasanna
10.	Adabala Narasimhamurthy
11.	Mendu Narsimharao
12.	Adabala Narayanamurthy
13.	Adabala Gopalaswamy
14.	Ambati Veeranna
15.	Achanta Chinakrishnamma
16	Achanta Satyanarayanamurthy
17	Achanta Veeraiah
18	Achanta Seetharamaiah
19.	Achanta Venkanna
20.	Achanta Venkanna
21	Achanta Chinakrishnamma
22.	Achanta Narayudu
23.	Achanta Venkanna
24	Achanta Venkatanarasaiah
25	Achanta Bapiraju
26.	Achanta Krishnamma
27	Achanta Venkanna
28	Achanta Veeranna
29.	Yelumarthu Adeyaiah
30	Kalagathi Venkataratnam
31.	Kalagathi Venkaiah
32	Kadli Suryarao
33.	Kadali Paparaidu
34.	Kadali Narsimham

(1)	(2)
35	Katikala Adimurty
36.	Karanasi Subbarao
37.	Rapaka Subbaraidu
38.	Kumpatla Narsimhamurty
39	Kuna Mareiah
40.	Kuna Gangaraju
41.	Kuna Subbanna
42.	Kuna Pullaiah
43.	Kesvadasupalem Chandraiah
44.	Kollabathula Narasaiah
45.	Kollabathula Kanakaratnam
46.	Kollaba'hula Jeevaratnam
47.	Kollabathula Yohanu
48	Kollabathula Atcheiah
49.	Kollabathula Krupanandam
50.	Kollabathula Yesaiah
51.	Kollabathula Bulivenkanna
52.	Kollabathula Narasaiah
53.	Kollabathula Anandam
54.	Kollabathula Prakasam
55.	Kollabathula Nandaiah
56.	Kollabathula Venkatarao
57.	Jillella Sundararao
58.	Kollabathula Pallaiah
59.	„ Suryanarayana Murthy
60.	„ Mutyalu
61.	„ Prasadarao
62.	„ Narsaiah
63.	„ Mutyalu
64	„ Narsimhamurthy
65.	„ Krishnamurthy
66.	„ Chittivenkanna
67.	„ Mareiah
68.	„ Adeiah
69.	„ Sampathirao
70.	„ Venkaiah
71.	„ Venkanna
72.	„ Reddi
73.	„ Narayudu
74.	„ Solomanu

(1)	(2)
75.	Koppineedi Subbarao
76	„ Jaggarao
77.	„ Bulivenkanna
78.	„ Meerasaheb
79.	„ Vasudevudu
80.	Mandapati Garudachalam
81.	Koppadi Narasimhaswamy
82.	Kollu Venkanna
83.	Kommula Venkatareddinaidu
84	Kommula Narayanamurty
85.	Kommula Sreeramulu
86.	Kommula Venkatarao
87.	Kesvadasupalem Venkatasubbaiah
88.	Kankipadu Adinarayana
89.	Kandula Bunjingarao
90	Bellamkonda Satyanarayana Murthy
91.	Cannabathula Ramakrishnarao
92.	„ Chandraiah
93.	„ Venkatarajarao
94.	„ Venkatarajarao
95.	„ Satyanarayana Murthy
96.	„ Lokeswarara
97.	„ Ammanna
98.	„ Subbarao
99.	Kothurthi Veerabrahmam
100.	Ganala Ramakrshimma
101.	„ Neelakantam
102.	„ Veerabrahmam
103.	Gubbala Narasimhamurthy
104.	Gubbala Subbalu
105.	Goddada Venkanna
106.	Geddada Sankaram
107.	Geddam Prakasam
108.	„ Solumanu
109.	„ Subbaraidu
110.	„ Ramaswamy
111.	„ Mutyalu
111. (a)	Mendu Narsimharao
112	Kollabathula Thathaiah

(1)	(2)
1'3.	Geddam Suraiah
114	„ Chandraiah
115.	„ Atcheiah
116.	„ Subbarao
117.	„ Subbaraidu
118.	Gelli Pullaiah Naidu
119.	Gelli Venkaiahmma
12).	Ganta Prakasam
121.	Caevvakula Pullamma
122.	Kolla Narasimha Murthy.
123	Chevvakula Jajejayya.
124.	Chevvakula Ramaswamy
125.	Rapaka Venkatratnam.
126.	Chevvakula Jajeyya.
127.	Ghat'a Geddaiah.
128.	Chetla Dora.
129.	Chitturi Satheiah.
129.	(a) Chitturi Satheiah.
130.	Chitturi Naganna.
131.	Chitturi Sathaiah
132	Chitturi Satheian
133.	Chitturi Venkanna
134	Chitturi Venkataswamy
135.	Chitturi Satheiah
136.	Chitturi Venkanna
137.	Chitturi Surya Rao
138.	Chitugulla Venkataratnam
139.	Chuttugulla Mareiah
140.	Chellaboina Narasimha Murthy.
141.	Chilluboina Bulivenkanna
142.	Chelluboina Narayana
143.	Chelluboina Narayana Murthy
144.	Chelluboina Venkataratnam
145	Chelluboina Subbaraidu
146.	Chelluboina Narayanamurthy
147	Chelluboina Chammaiah
148	Chelluboina Venkataratnam
148.	Chelluboina Suryanarayana Murthy
149	Chelluboina Venkatanarastah
150.	Chelluboina Venkanna

(1)	(2)
151	Chelluboina Arjanudu
152.	Pati Sathiraju
153.	Chelluboina Chireddi
154.	Chelluboina Ramaswamy
154.	(a) Chelluboina Thathaiah
155.	Donga Meerasaheb
156	Chelluboina Satyanarayana
157.	Chelluboina Subbaraidu
158.	Chelluboina Ramaswamy
159.	Chelluboina Venkanna
160.	Chelluboina Veeraswamy
161.	Chelluboina Sathiraju
162	Chelluboina Satyanarayana
163	Chelluboina Venkataswamy
164.	Chelluboina Suryam
165.	Chelluboina Narasimham
166	Chelluboina Venkanna
167.	Choppala Mareiah
168.	Choppala Venkaiah
169.	Choppala Lazaru
170	Choppala Yohan
171	Choppala Mahalakshmi
172.	Choppala Venkatareddi
173.	Choppala Nagaiah
174.	Jillella Narasiah
175.	Jillella Mutyalu
176	Jillella Pullaiah
177.	Jillella Ramanandam
178.	Jillella Sahadevudu
179.	Jillella Gangaiah
180.	Jampana Prakasam
181.	Tirumala Chandrarao.
182.	Thenneti Kannaiah
183.	Thenneti Veeraswamy
184.	Thota Thatharao
185.	Thota Govindaraidu
186.	Thota Narsimham
187.	Thota Thatharao
187.	(a) Thota Govindareddy
187.	(b) Thota Narasimham
187.	(c) Thota Tatarao

(1)	(2)
188.	Divvi Satyanarayanamurthy
189.	Devarapu Subbarao
190.	Devarapu Venkamma
191.	Mandela Seshamma
192.	Donga Thathaiah
193	Donga Suraiah
194.	Donga Chinasuranna
194.	(a) Pati Musalaiah
195	Donga Chinavenkaiah
196.	Donga Meerasaheb
197.	Nakka Venkaiah
198.	Nakka Reddy
199.	Nakka Seshaiah
200.	Nakka Venkaiah
201.	Nakka Veeraiah
202.	Nakka Abraham
203.	Nakka Venkatareddy
204.	Nakka Ramaswamy
205.	Devarapu Swamy
206.	Narina Punnamma
207.	Narina Surana
208.	Narina Mutyalamma
209.	Nunnaboina Chandraiah
210.	Nunnaboina Venkatanarasiah
211.	Nunnaboina Latchanna
212.	Nunnaboina Buliramanna
213;	Nunnaboina Pedaramanna
214.	Nunnabonia Satyam
215.	Pammi Prakasam
216.	Padavala Reddaiah
217.	Padavala Suryarao
218.	Padavala Sreeramamurthy
219.	Padavala Mangamma
220.	Padavala Mutyam
221.	Padavala Narsimhamurthy
222.	Padavala Mutyalamma
223.	Padavala Satyam.
224.	Padavala Seshayya
225.	Padavala Subbarao
226.	Padavala Krishnamurthy

(1)	(2)
227.	Pati Venkamma
228	Pati Narasanna
229.	Pati Setheiah
230.	Pati Thathaiah
231.	Pati Ramanna
232.	Pati Ramaswamy
233	Pati Veeraswamy
234.	Pati Venkanna
235.	Pati Satheiah
236.	Pati Narsimhaswamy
237.	Rati Adeiah
238.	Palaparthi Sundararao
239.	Palaparthi Chandraiah
240.	Pilla Sreeramachandrarao
241	Pippalla Venkanna
242	Pippalla Pullaiah
243.	Pippalla Manikyam
244.	Kuna Venkamma
245.	Molleti Mavvullaswamy
246.	Pilli Reddiah
247.	Pilli Rathaiah
248.	Pindi Satyanarayanamurthy
249.	Ballamkonda Satyanarayanamurthy
250.	Pindi Veeramma
251.	Perlu Chandramma
252.	Perlu Thatharao
253.	Perlu Venkatarao
254.	Perabathula Rangarao
255	Perabathula Krishnamurty
256.	Perabathula Venkataratnam
257.	Perabathula Venkatarao
258.	Perabathula Subbarao
259.	Perabathula Nageswararao
260.	Perabathula Paparao
261.	Gottumukkala Pullamraju
262.	Koti Rodamma
263.	Pothuraju Venkateswararao
264.	Pothuraju Sathiraju
265.	Pothuraju Kanakamutyalu
266.	Pothuraju Venkatanarsamma

(1)	(2)
267.	Pothuraju Subbarao
263.	Pothuraju Satyanarayanamurthy
269.	Pothuraju Satyanarayanamurthy
270.	Adabala Mahalakshmi
271.	Pothula Chinavenkanna
272	Balam Venkaiah
273.	Bunga Aseervadam
274	Budharowthula Viswanatham
275.	Bula Sundaramma
276	Bhupathi Mutyalu
277.	Bellamkonda Lakshminarasimham
278	Bellamkonda Satyanarayanamurty
279.	B Subbarao
230.	B Venkataswamy
231.	Bellamkonda Venkataswamy
282.	B Thirapathaiah
283.	B. Venkanna
283.	(a) Vendapalli Ranganaikulu (b) Bellamkonda Narsaiah
284.	B. Chinavenkanna
285	B. Mutyalu
236	B. Venkatasubbaiah
237.	B Satvanarayanarao
288	B. Mangathayaru
289.	B. Narsaiah
290.	B. Puthraiah
291.	B. Dharmarao
292.	B. Doraiah
293.	B. Gangaraju
294.	B. Ramaswamy
295.	B. Thathaiah
296.	B. Sreeramamurty
297.	B. Venkataraju
298.	B. Satyanarayanamurty
299.	B. Veeramma
300.	B. Venkataswamy
301.	B. Chittiah & Venkanna
302.	B. Mutyalu
303.	B. Venkatanarsaiah

(1)	(2)
304.	B. Venkanna
304 (a)	B. Suryanarayana
3 5.	B. Venkataratham
306.	B. Sreeramamurty
307.	B Narasimhaswamy
308.	B. Chinaveeraswamy
309.	B Satyanarayana
310.	B. Venkataramaiah
311.	B. Narsimhai
312.	B. Satyanarayanamurty
313.	B. Satyanarayanamurty
314.	B. Sivaramamurty
315.	B Mulaswamy
316.	B. Suryanarayanamurthy
317.	B. Mutyalu
318.	B. Ramaswamy
319.	B Narasimhamurthy
320.	B. Venkanna
321.	Pindi Subbarao
322.	Bellamkonda Suraiah
323.	B. Suryarao
324.	B Bapanna
325.	B. Suryarao
326.	B. Bhimudu
327.	B. Narasimhaswamy
323.	B. Kondaiah
329.	B Mahalkshmi
330.	Bobbili Narasimhamurty
331.	Maddala Sathiraju
332.	Maddala Thathaiah
333.	Mallipudi Pullarao
334.	Mallipudi Narasimhamurty
335.	M. Veeranna & Satyam
336.	M. Subbamma
337.	M. Gandhi & Narasimhamurty
338.	R. Krishnamma
339.	M. Bulisatyam
340.	M. Venkateswara rao
341.	Mallipudi Atchamma
342.	M. Satyanarayanamurty

(1)	(2)
342. (a)	M Swamy Naidu
343.	M Narayanamurty
344	M Satyanarayanamurty
345	M Narasimhaswamy
346	M. Mutyalu
347	M. Venkataratnam
348.	Javvadi Venkatasubbaiah
349	Male Mahalakshmi
350.	Male Puthrakameswararao
351	Maimimili Krishnamurty
352	Male Venkatrao
353	Male Pullarao
353 (a)	Injeti Jagannadham
354	Male Venkataratnam
355	Maley Nagabhushanam
355 (a)	Maley Thathaiah
356	Maley Nagabhushanam
356 (a)	Maley Basavaiah
357.	Maley Satyanarayanamurty
358	Mariseeti Venkataratnam
359	Miriyala Manikyam
360.	B. Venkataswamy Naidu
361.	Mutyala Narasimhaswamy
362.	Mutyala Narsamma
363.	Mendu Subbarao
364.	Mendu Venkataratnam
365	M. Venkatarao
366	M. Ramamurty
367.	Mallipudi Satyanarayana
368	Mendu Venkataratnam
369	M Venkataratnam
369 (a)	M Nenkatarao
370	M Venkataratnam
371	M Pullaiahthatha
372	Miriyala Venkatarao
373	Mendu Venkatarathm
374	M Apparao
375	M. Narasimhamurty
376.	M Ramarao
377.	M. Venkatarao

(1)	(2)
378.	M Narasimhaswamy
379.	M Narasimhamurty
380.	M Sreeramamurty
381	Mendu Narasimhaswamy
382	M Ramarao
383	M Narasanna
384	M. Venkaiamma
385.	M. Mutyalu
386.	Medicherla Vamulamma
386 (a)	M Narasimhaswamy
387.	M Ramarao
388.	Mendu Narayanamurty
389	Kuna Pullaiah
390.	Mendela Narayanaswamy
391.	M. Narayanamurty
392.	M. Sreeramulu
393	M Veerana @ Tathaiah
394.	Menda Subbaraidu
395	Yamana Subbarao
396	Yamana Ramulu
397.	Yatham Venkatarao
398	Yatham Thathabhai
399	Injeti Narsaiah
400.	Injeti Venkatarao
401.	Injeti Sundararao
402	Injeti Krishnamma
403	Injeti Mangamma
404.	Injeti Mahalakshmi
405.	Injeti Samuel
406.	Yenumula Sreeramvlu
407	Y. Lakshmanarao
408.	Y. Suryarao
409.	Y. Krishnamurty
410.	Y. Anjaneyamurty
411	Y. Peraiah
412.	Y. Ramaswamy
413.	Y Narasimhaswamy
414.	Y. Buli Subbaraidu
415.	Y Veeraraghavulu
416	Y. Narasaiah

(1)	(2)
417	Y Suryanarayanamurty
418	Y Narayanarao
419.	Y Govindarao
420	Y Satyanarayanamurty
421	Yenumalla Butchenna
422	Male Adeyya
423.	Yenumula Venkamma
424	Y Pullamma
425	Y Manikyam
426	Y Venkatarao
(a)	Y Narsamma
427	Yenumula Dandaiah
428	Y Ammanna
429	Y Venkatarathamma
430	Y Thathaiah
431	Y Bangaraiah
432	Y. Kankaiah
433	Y Narayanswamy
434	Y Narsimharao
435	Y Mulaswamy @ Swaminaidu
436	Muppartht Narayanamurty
437	Yenumulla Subbanna
438	Y Narsimhaswamy
439	Mendu Venkatarao
440.	Yenumala Narsimharao
441	Yenumula Ramamurty
442	Rapaka Venkatanarasamma
443	Ravi Sriramulu
444	Ravi Kasiswamy
445	Ravi Nageswararao
446	Ravi Venkamma
447	Maddala Annapoorna
448	Ravi Adinarayanamurty
449	Ande Suryakantham
450	Ravi Mutyam
451	Ravi Venkataratnam
452	Ravi Sivaiahnaidu
453	Ravi Subbaraidu
(a)	Ravi Narayanamurty
454.	Ravi Krishnamurty

(1)	(2)
455	Ravi Ramanna
456.	Ravi Ramaswamy
457	Ravi Satyanarayanamurty
458	Ravi Ramanna
459	Ravi Satyam
460.	Rekapalli Manikyam
461	Lingola Satyanaranamma
462	Valavala Narayanamorty
463	Valavala Sathiraju
464	Anaparthi Hanumanthu
465	Valluri Ademma
466.	Vakati Veeramma
467	Vathadi Thathaiah
468	V Tinukonda Samudrudu
469	Vundapalli Srinivasarao
470	V Srinivasarao
471	V Arjunrao
472	V Thathaiah
473	V Ramaswamy
474	V Satyanarayanamurty
475.	V Narasimhamurty
476.	V. Anjaneyulu
477.	V Peddiraju
478.	V. Subbarao
479	V Narsimhamurty
480	V. Chinagopalaraidu
481	Vundapalli Venkataratnam
482.	Vundapalli Lakshminarayana
483.	V Pedagopalaraidu
484.	V Ranganaikulu
485.	V Suryanarayanamurty
486	V. Narasimhaswamy
487.	V Suryanarayana
488.	V Adinarayanamurty
489.	V. Ramadasu
490.	V Narasamma
491.	V Mallaiah
492.	V Narayanamurty
493	V Subbanna
494	V Narasimhamurty

(1)	(2)
495	V Sreeramulu
496	V. Sathemma
497	Panja Seethamma
498.	Vundapalli Rathaiah
499	V Sreeramamurty
500	V Ramarao
501	Vundapalli Nageswararao
502	V Ranganaikulu
503	V Venkataswamy
504	Padavala Suryarao
505	Srigineedi Nagaratnam
506	Sunkara Subbarao
507	Addala Narsanna
508.	Gurram Sampathi Rao
509	Gurram Suraiah
510	Gurram Veeraswamy
511	Gurram Venkaiah
512.	Gurram Challaiah
513.	Gollamandala Subbaiah
514	Gonamanda Subbarao
515	Chintha Venkaiah
516	Chellaboina Sreeramulu
517.	Chelluboina Ramanna
518	Chelluboina Reddy
519.	Choppala Moshe
520.	Choppala Manikyam
521	Bathula Veeraswamy
522.	Choppala Thatharao
523.	Choppala Jogarao
524.	Choppala Sundararao
525	Thadi Ramamurthy
526	Thadi Venkanna
527	Thadi Samuel
528.	Thadi Chandraiah
529	Thadi Samuel etc
530	Thadi Narasaiah
531.	Thadi Venkanna
532.	Thadi Chandraiah
533	Thadi Narsamma
534	Thadi Sundararao

(1)	(2)
535	Thadı Nagaıah
536	Thadı Venkatareddı
537.	Thadı Sethaıah
	(a) B. S. V Seetharamarao
538	Teota Pullaıah
539	Thote Pullamma
540	Thote Surıah
541	Yedla Venkataratnam
542	Thote Narasımhamurthy
543.	Thote Veeraswamy
544	Thote Narsamma
545	Nallı Seraıah
546	Nallı Bulı swamy
547	Nallı Jogaıah
548	Nallı Samuel
549	Nallı Dharmarao
550	Nallı Jogarao
551	Nallı Chandrarao
552.	Nallı Narsımhamurthy
553.	Rapaka Somanna
554	Pathı Satheıah
555	Bathula Suraıah
556.	Bunga Thatharao
557.	Bunga Ramarao
558.	Bunga Rathalu
559.	Bunga Narsımhaswamy
560.	Bunga Venkamma
561	Bunga Prakasam
562.	Bunga Narasaıah
563.	Bunga Narsaıah
564.	Bunga Mutyalu
565.	Yadla Venkatratnam
566.	Yadla Reddı
567.	Yedıa Lakshmanarao
(a)	Yedla Isrel
568	Yedla Yohan
569	Yedla Prakasam
570	Yedla Narsımhamurthy
571	Yedla Anjanam
572	Vedlamudı Venkanna
573.	Vadlamudı Venkanna

(1)	(2)
	GONDI (Village)
574	Alluri Satyanarayanaraju
575	A Appalanarasimharaju
576	A. Ramaraju
577	A Rama-aju
578	A Akkiraju
579.	Radharaju Subbaraju
580	Alluri Venkaimma
581	Alluri Lakshminarasimharaju
582	Chelluboina Venkatratnam
583	Alluri Gopalakrishnamraju
584	A Venkatanarasimharaju
585	Kadali Sambamurthy
586.	Balla Veeraswamy
587	Kamadi Venkataratnam
588	Bommidi Chilakamma
589	Kokkirigedda Sathemma
590.	Chelluboina Narayudu
591,	Pothabathula Ramarao
592.	Gunisetti Mangamma
593.	Gadiraju Atchutharamaraju
594	Gadiraju Satyanarayanaraju
	(a) Chelluboina Jagannadham
595	Geddam Venkataswamy
596.	Geddam Mutyalu
597,	Geddam Satyam
598.	Budharaju Satyathamma
599.	Gollamandala Viswanadham
600.	Ganta Pullaiah
601.	Ganta Mangaiah
602	Ganta Venkataswamy
603.	Ganta Narasaiah
604	Ganta Sampathirao
605.	Gedela Seshamma
606	Chelluboina Subbaraidu
607	Chelluboina Arjunudu
608.	Pothabathula Narsimhamurty
609	Jampana Seetharamaraju
610	Jampana Rangaraju
611	J. Gopalakrishnamraju

(1)	(2)
612	J Subbaraju
613	J. Narsimharaju
614	Budharaju Somaraju
615	Dasari Venkataramaiah
616	Devarakonda Venkatanarsamma
617.	Dondapati Buli Narsaiah
618.	Dondapati Nakuludu
619	Dondapati Venkatareddi
620	Choppala Suloman
621	Dondapati Sahadevudu
622	D Venkataratnam
623	D Chandramma
624	D Pedanarsaiah
625	D. Arjunudu
626	D Samuel
627	Nalli Mahalakshmi
628,	N Narsaiah
629	N Venkatareddi
630	N. Lakshmaiah
631	N. Subbaraidu
632	N. Veeramma
633	N. Narayanamurty
634	D. Deenamma
635.	N. Jayalakshmi
636	N Krishnamurty
637.	Boddu Venkataratnam
638.	Bommidi Subbarau
639.	Bommidi Veeraraju
640.	Bhupathiraju Seethayamma
641	Balam Lakshmma
642	Medida Aseervadam
643.	Medida Syaman
644.	Kollabathula Appaiamma
645	Mutyala Somalamma
646.	Yemani Rathamma
647.	Alluri Venkatasubbaimma
648.	Yeda Janikamma
649.	Yeda Reddipanthulu
650	Ravi Keshe
651.	Ravi Sundaramma

(1)	(2)
652	Vundru Satyanandam
653	Srigineedi Venkateswararao
654	Srigineedi Ramarao
655.	S Subbarao
	Kesavadasupalem.
656	Ravi Subbaraidu
657	Gannabathula Venkataratnam.
	Antervedi
658	Pothuraju Sreeramulu
659	Baswani Venkataraju
660,	Ravuri Narayudu
661	Gundubogula Subbarao
662	Thellakula Venkanna
663.	Yedla Lakshmanarao
664.	Bellamkonda Subbarao
665	Pilla Venkataratnam
	Bhimnlapuram (Village)
666	Gubbala Pothuraju
	Mori (Village).
667	Maddala Sathiraju
668	M. Thathaiah
669.	Voguri Isrel
670	Alluri Ramaraju
	Antervedipalem (Village)
671.	Chelluboina Venkateswarlu
672	Antervedipalem Sanjeevudu
673	Irusumanda Veeraswamy
674.	Alluri Venkatasubbaraju
675	Alluri Narayanaraju
676	Alluri Thirapatiraju
677.	A Narsimharaju
678	Katikireddi Satyam
679	Alluri Chandraraju
680	Alluri Bulivenkataraju
681	A Narasimharaju
	Gudimellanka.
682.	Danthuluri Venkaimma

1	2
	Sankaraguptham.
683	Polisetti Rajarao
684.	Nakka Immaneal
685.	Rapaka Anjaneyulu
686.	Repaka Subbaraidu
687	Rapaka Subbudi
688	Rapaka Suarayarao
689.	Rapaka Venkanna
690.	Repaka Lakshmma
691.	Rapaka Somaraju
	Kesanapalli (Village).
692.	Matyala Veeraswamy
693	Pamarthi Subbarao
694	Pamarthi Narayanaswamy
695	Vendrapu Nagabhushanarao
696.	Kasupudi Kameswararao
	Sakhinetipalli (Village).
697.	Addepalli Subbarau
698	Veera Narasimhamurty
699.	Bellamkonda Venkataratnam
	Lakkavaram (Village)
700.	Mudunuri Suraparau
701	Mudunuri Latchiraju
702.	Mudunuri Chitturaju
	Sivakodu (Village).
703	Bolla Krishnamurty
704	Bolla Thathaiah
	Razole (Village)
705	Gubbala Chintanna
706	Pethetti Mahalakshmi
	Thatipaka (Village)
707	Chitturi Ramarao
	Lutukurru (Village).
708	Bonam Sambaiah
709	Rokkam Sastrulu
	Mamidikuduru (Village).
710	Nayanala Thammaiah
711	Nayanala Nagabhushanam
712.	Nayanala Satyanarayana
713.	Magapu Bapanaiah
714	Balla Venkappa

(1)	(2)
	Pasarlapudi Lanka (Village).
715	Borusu Pullaiah
	Gudapalli Village.
716	Manne Venkataratnam
717	Churuboina Venkanna
718	Gollamandala Venkatareddi
719	Geddam Narsaiah
720	Maruboina Musalaiah
721	Bolisetti Satyanarayanamurty
	Challapalli Village.
722	Kommisetti Krishnamurty
	Devagoptham Village
723	Kalidindi Narasimharaju
724.	Kalidindi Rayaparaju
	Kalagampudi Village
725.	Thotakura Ramaraju
726	Rudraraju Venkatapathi Raju
	Saripalli Village
727.	Kedasu Ramarao
728	Kedasu Suryarao
	Gunipudi Village.
729.	Sagi Narayanaraju
730.	Sagi Bapiraju
731.	Potla Prakasam
	Kodepadu Village.
732.	Konesetti Pedanarayana
733	Konesetti Chinarayana
	Kommuchikkala Village
734.	Kadala Kotaiah
	Digamarru Village.
735	Pochetti Venkanna
	Gummuluru Village
736	Bhupathiraju Venkatasubbaraju
	Settipeta Village
737	Patamsetti Ramanna
738	Patamsetti Mangamma
739	Patamsetti Somaraju
740	Patamsetti Ramanna
741	Patamsetti Sundaramma
	Korukollu Village
742	Manthena Rangaraju

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— మాగాణి భూమి ఉన్నదని చెపుతున్నారు కాని 1850 బస్తాలు ఏమిటి ? అందులో తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో కొనసీమలో ఉన్నటువంటిది ఇది under rate చేసి ఎవరికైనా తగ్గించి యిచ్చారా ?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు:— అది గౌరవసభ్యులు వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగారికి బహుశః ఆ ప్రాంతం చూసి ఉండరు. సముద్ర ప్రాంతంలో ఉప్పునీటి ఆటుపోటులతో చాల పేదరికంతో ఉన్న భూములు అవి. అందుచేత ఆ భూములలో ఆ శిస్తు చాల న్యాయమైనదని అనేకవిధాల యోచించి నిర్ణయం చేయడం జరిగింది.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి (అనంతపురం):— ఈ శిస్తుల నిర్ణయాన్ని గురించి అక్కడ local గా ఉన్న తాసిల్దారుకుగాని, Revenue Divisional Officer కు గాని ఏమైన complaints వచ్చినాయా ? వచ్చి ఉంటే విచారణ చేశారా ? చేసి ఉంటే వాటి ఫలితాలు ఏమి వచ్చాయి ?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు:— ఇప్పుడు తాసిల్దారుకద్ద దేవాలయం Executive Officer చే దాఖలు చేయబడిన eviction petitions కొన్ని ఉన్నవి. అవి యింకా final గా నిర్ణయం కాకుండా pending లో ఉన్నవి.

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి:— ఈ పిటిషన్లు 1966 లోనే యిచ్చి ఉన్నమాట నిజమేనా ? ఇచ్చి ఉంటే 4 నెలల క్రితం మంత్రిగారు ఆ ప్రాంతానికి వెళ్ళినప్పుడు వాటిని గురించి ఏమైన decisions యిచ్చారా ?

శ్రీ ఆర్ రామలింగరాజు:— మంత్రిగారు ఏవిధమైన decision యివ్వలేదు.

శ్రీ ఎమ్ వీరరాఘవరావు:— ఆ దేవస్థానానికి Managing Committee ని వేశారా, లేదా ? అన్నవరం దేవస్థానం అదే జిల్లాలో ఉన్నది. ఆ దేవస్థానంలో corruption ఉన్నదని మంత్రిగారికి కూడ తెలుసును. ఆ పరిస్థితులలో దానికి Managing Committee ని వేయకుండా జాలము చేయడానికి కారణం ఏమిటో తెలవిస్తారా ?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు:— అంతర్వేది దేవస్థానానికి Trustee Board ఉన్నది. గౌరవసభ్యులు వీరరాఘవరావుగారు చెప్పినట్లు అన్నవరం దేవస్థానమునకు కూడ ఒక Trustee Board ను వేయడానికి ప్రభుత్వంవారి ఆలోచనలో ఉన్నది అదికూడ త్వరలో జరుగుతుందని అనుకుంటున్నాను. దీనిని గురించి తలా ఒక ప్రశ్న అడిగేకంటె నేను ముందుగా సమాచారం యిస్తాను. ఇందులో ఏదైనా మీకు సరిపోకపోతే యింకేదైనా ప్రశ్న వేస్తే నేను మనవిచేస్తాను. అంతర్వేది దేవస్థానం గురించి గౌరవసభ్యులు వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు యిచ్చిన ప్రశ్నలో ఏ దేవాలయానికి ఎంత ఆదాయం వస్తుందని వివరం అడగలేదు. ఆ గ్రామంలో మూడు దేవాలయాలు ఉన్నవి. (1) లక్ష్మీనరసింహస్వామి, (2) నీలకంఠేశ్వరస్వామి, (3) ఆంజనేయస్వామి. ఇది చాల చరిత్ర ప్రసిద్ధి గలిగినటువంటిది. వశిష్టనది సముద్రంలో సంగమం అయిన ప్రదేశంలో

ఉండబట్టి వీటికి చాల ప్రాధాన్యం ఉన్నది ఆ ప్రాంతంలోనే ఈ దేవాలయాలకు యిప్పుడు నేను చెప్పిన విధంగా ఎనిమిదివందలే కాకుండా యితర దేవాలయాలకు రమారమి 1000 ఎకరాల భూములు ఉన్నాయి ఇవన్నీ సముద్ర తీరంలో ఉండబట్టి ఏ విధంగాను ఆదాయాలు రాకుండా వందలాది సంవత్సరాలుగా రైతులయొక్క అధీనంలో ఉండడంవల్ల, వారి తాతలో తండ్రులో యిచ్చిపోయిన భూములు అగుటవల్ల, ఈ భూములు దేముడివి అని అనుకోకుండా వారు స్వతంతంగానే భావించి పసుపుకుంకుమ మాన్యాలక్రింద వీటినికూడ వినియోగించుకోవడం జరిగింది ఈ విధంగా ఒక్క రూపాయి కూడ దేవాలయానికి ఆదాయం రానటువంటి రోజులలో అప్పటి దేవస్థానం మంత్రి అయిన కల్లూరి చంద్రమౌళిగారు ఒకసారి అక్కడికివచ్చి మమ్ములనందరినీ పిలిచి ఈ దేవస్థానాన్ని ఏవిధంగానైనా బాగుచేయాలి అందుకోసం మీరు తోడ్పడాలని కోరినప్పుడు మేము కొంచెం భయపడ్డాము అదంతా రైతులకు సంబంధించినది. వందలాది సంవత్సరాలుగా వారు అనుభవిస్తున్నటువంటి దానిని ఈ రోజున దేవస్థానానికి అప్పజెప్పమంటే కొంచెం బాధాకరంగా ఉంటుందని మేము సందేహిస్తే అప్పుడు వారు చెప్పారు. మీరు ఏవిధంగాను సందేహించనక్కరలేదు రైతులను యిబ్బందిపెట్టడంకోసం నేను రాలేదు దేముడికి న్యాయంమాత్రం జరగాలి అని చెప్పినప్పుడు రైతులు, ఒకగ్రామంవారు కాదు యించుమించుగా 20 గ్రామాలవారు ఉన్నారు. 20 గ్రామాలవారిని అక్కడికి పిలిచి చెప్పాము. దేవస్థానం భూమికదా, ఏదోవిధంగా కొంతశిస్తు యివ్వకుండా ఈ విధంగా తినడం వల్ల లాభంలేదు, దావాలువేసి భూములనుంచి మిమ్మల్ని వెళ్ళగొట్టేస్థితి రాకూడదు అని వారికి నచ్చచెప్పడంవల్ల వారు మామీద ఉన్న విశ్వాసం చొప్పునో లేక litigation లో పడినందువల్ల వ్యయ ప్రయాసలకు గురికావలసి వస్తుందనే సంకల్పంతోనో వారు కొన్ని conditions తో అంగీకరించారు. ఈ భూములు అన్నీ దేముడివి అని అంగీకరించి, దేముడి పేరిట స్వాధీనం చేసిన పిమ్మట ప్రభుత్వం వారిచే నియమించబడిన ఒక fair rent committee ..

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి — అంత పెద్ద ఉపన్యాసం చేస్తే నేను అంత పెద్ద ప్రశ్న అడగవలసి వస్తుంది.

శ్రీ ఆర్ రామలింగరాజు — విపులంగా చెపుతున్నాను subject అర్థం అయితే మీరు ఏమైనా అడగవచ్చు

Mr Speaker — The Minister's request is to permit him to give full information so that the hon. Member can put any supplementaries

Sri T Nagi Reddy — Full information can be given even in shorter time

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు — క్లుప్తం చేస్తాను ప్రభుత్వం వారు నియమించిన కమిటి మేరకు రైతులు అంగీకరించారు ప్రభుత్వం వారు ఒక కమిటిని ఏర్పాటుచేసి దీనికి దేవస్థానం Assistant Commissioner ను Chairman గా వేసి మొత్తం భూములనన్నిటినీ పరిశీలనచేసి అప్పటి రెవెన్యూ సహాయంవల్ల దానిని వర్గీకరణచేసి ఆ భూములను A, B, C, D అనే విధంగా నిర్ణయించి class (1)

class (2) class (3) class (4) అని ఆయా schedule ప్రకారం భూములు తయారుచేసి వాటికి rents నిర్ణయం చేశారు. ఆ rents నిర్ణయించేయడంలో ఏమీ పొరపాటు జరగలేదు. ప్రభుత్వంవారు యిచ్చిన సూచనల మేరకు అది జరిగింది. దానికి కూడ కొన్ని fundamental basis పెట్టారు. ఆ ప్రక్కన ఉన్న భూస్వామి తనకు రైతులవల్ల వచ్చే మక్తా ఎంత ఉన్నదో ఆ మక్తాలో 2/3 rde ఈ దేవస్థానం రైతు దగ్గర తీసుకోవాలని వారు ఆదేశించారు. ఆ ప్రకారంగా మొత్తం నిర్ణయాలు జరిగినవి. ఆ జరిగిన నిర్ణయాల ప్రకారం రేట్లు వ్రాశారు. ఆ విధంగా వారు కౌళ్లు యిస్తున్నంతకాలం వారిని తొలగించమని ప్రభుత్వం వారు వారికి హామీ యిచ్చారు. ఆ ప్రకారంగానే జరుగుతూ వున్నది. ఇలా వుండగా, ఆ రైతులలో కొంతమందికి, ఆ మిస్త్రీలు మక్తాలను నిర్ణయించడంలో డి పెళ్ళి సి లో పడి, సి పెళ్ళి బి లో పడి, యీ రేట్లు వారికి ఎక్కువ కావడంవల్ల వారు కొంతమంది యివ్వలేక పోయారు. ఆ విధంగా యివ్వలేకపోయినందువల్ల డిపార్టుమెంటువారు దావాలు వేశారు. ఆ విధంగా దావాలువేసి వుండగూడదనినా ఉద్దేశం.ఇప్పుడా దావాలను విత్ డ్రా చేసుకోవడం కొరకు కమిషనర్ గారు వెళ్ళి, లాస్టు అక్టోబరులో, అవన్నీ పరిశీలించి, వారికి న్యాయం జరగడం కొరకు, దేవస్థానానికి న్యాయం జరగడం కొరకు కొన్ని నిర్ణయాలు చేశారు. ఆ విధంగా చేసిన నిర్ణయాల ప్రకారంగానే, వాటిని అమలు జరపడానికి వారూ అంగీకరించారు, వీరూ అంగీకరించారు. అట న్యాయంగానే జరుగుతుందని మనవి జేస్తున్నాను.

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి — మంత్రిగారు చాలా పెద్ద ఎక్స్ప్లనేషను యిచ్చారు కాబట్టి, నేను ప్రశ్న సూటిగా అడుగుతున్నాను. పి. ఇ. సి ఎలక్షనుకు ముందు ఆ ప్రాంతానికి నరసింహారావుగారు వెళ్ళినపుడు దానికి సంబంధించిన కొన్ని నిర్ణయాలు చేసి ఆ దావాలను విత్ డ్రా చేయాలనే నిర్ణయం ఆనాడు జరిగినదని-ఇది వాస్తవం అవునా, కాదా? ఆ నాటి నిర్ణయాన్ని యీనాడు అమలు జరపవలెనని ననుకుంటున్నారు యిది వాస్తవం అవునా, కాదా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు.— పి. ఇ. సి. ఎలక్షనుకు దీనికి ఏమీ సంబంధం లేదు. గౌరవసభ్యుల మనస్సులో ఏమైనా అభిప్రాయం వుంటే వారు దానిని స్పష్టంగా వెల్లడి చేస్తే నేను సమాధానం చెబుతాను. అయితే దానికీ దీనికి మాత్రం ఏమీ సంబంధం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్.-- వారు స్పష్టంగానే వారి అభిప్రాయాన్ని వెల్లడి చేశారు పి. వి నరసింహారావుగారు పి ఇ. సి ఎలక్షన్ ముందు అక్కడకు వచ్చి అక్కడ సలహా చేయడం, వారు మీకు ఏమైనా సహాయం చేస్తే వారికి సపోర్టు చేస్తామని...

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు.— నేనా దేవస్థానానికి సంబంధించిన రైతునని, నేను దానికి సంబంధించి ఏదో బకాయీ వున్నానని, నాకు ఆ బకాయీ రైటాఫ్ చేసినందువల్ల నేనేదో వారికి అనుగుణంగా వ్యవహరించాననీ నా మిత్రులు కొంతమంది చెప్పుకోవడం నేను విన్నాను. ఆ గ్రామంలో నాకుగాని నా కుటుం

శానికిగాని,నా వంశానికిగాని, ఒక్క సెంటు భూమి కూడా లేదు నాకు ఎటువంటి సంబంధమూలేదని మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి — మంత్రిగారిని మీద్వారా సూటిగా మరొక ప్రశ్న అడుగుతాను—వారు అవుననవచ్చు, కాదనవచ్చు—అంతర్వేదిపాలెంలోను, గుడిమాలలోను వున్న ధర్మకర్తలలో, యీ రెండింటిలోనూ మంత్రిగారి తమ్ముళ్లు ఒకరు అక్కడ, ఒకరు యిక్కడ ధర్మకర్తలుగా వున్న విషయం వాస్తవమేనా? ఆ విధంగా ఒకే కుటుంబానికి చెందినవారు రెండు స్థానాలలో ధర్మకర్తలుగా వుండడం సరియైనదేనా, సర్వసాధారణంగా ఆ విధంగా వుండకూడదనే విషయం నిజమేనా ?

శ్రీ ఆర్ రామలింగరాజు — అంతర్వేదిపాలెంలో మా తమ్ముడు ధర్మకర్త కాదు, అంతర్వేదిలో మాత్రం మా తమ్ముడు ధర్మకర్తగా వున్నాడు అన్ని విధాలా అవసరం కలిగి డిపార్టుమెంటువారు వేసుకున్నారని మాత్రం మనవి జేస్తున్నాను. ఏడు సంవత్సరాలనుండి వున్నారు. మేము వేసినది కూడా కాదు.

శ్రీ ఎం వీరరాఘవరావు — అంతర్వేది దేవాలయం ఆదాయం కంటే, అన్నవరం దేవాలయం ఆదాయం పదిహేను, యిరవై రెట్లు ఎక్కువగా వుంటుంది. పదిహేను లక్షలరూపాయిలు ఆదాయం అక్కడ సాలీనా వస్తుందనే విషయం ప్రభుత్వానికి తెలుసు దానిలో డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతుందనే విషయం కూడా ప్రభుత్వానికి తెలుసు ఈ పరిస్థితులలో యింతవరకూ అక్కడ కమిటీని వేయకుండా ఎందుకు దాటవేస్తున్నారు ? రీసెంటుగా మంత్రిగారు రేట్స్ ఎనౌన్స్ చేశారు ? పత్రికా ప్రకటన కూడా చేశారు అయినప్పటికి, యింత వరకూ వేయకపోవడానికిగల కారణమేమిటి ?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు — గౌరవసభ్యులు వీరరాఘవరావుగారు చెప్పినట్లుగా మాకు కొన్ని ఫిర్యాదులు వచ్చినవి. అందుచేతనే, త్వరగా అక్కడ ఒక కమిటీని నియమించి మరింత పటిష్టంగా నిర్వహించడానికి ఆలోచన చేస్తున్నాం ఆ విషయంలో గౌరవసభ్యుల సహకార సంపత్తి కూడా వుంటుందని ఆశిస్తున్నాను.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు—మంత్రిగారు, అంతర్వేది దేవాలయం క్రింద లీజ్ వలన గాని, ప్రత్యేక హక్కుల వలనగాని తమకు ఏమీ భూమిలేదని అన్నారు. లక్ష్మీనరసింహస్వామి దేవాలయం, నీలకంఠేశ్వరస్వామి దేవాలయం, మరొకటి మూడు చెప్పారు ఈ మూడు దేవాలయాల క్రింద, ఆ దేవాలయాల యీనాము భూములలో వారి కుటుంబంలోని వారికిగాని, మరెవరి పేరగానికి వారికి వున్న భూమి ఎంత, లీజుకుగాని, యితరత్రాగాని హక్కులు పొందింది ఎంత ?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు — వాటికి సంబంధించి మాకు ఒక్క సెంటు భూమి కూడాలేదు.

శ్రీ సి.హెచ్. ప్రభాకరచౌదరి (రాజమండ్రి). — నిర్ణయించిన దానికంటే అదనంగా ఎస్‌హోన్సుచేసి మరల నోటీసులు యిచ్చి దావాలు వేశారా? ప్రభుత్వ సూత్రాలకు విరుద్ధంగా తాము చేసిన వాగ్దానాలకు వ్యతిరేకంగా యీ విధంగా దావాలు చేయడానికి రైతులను బాధించడానికి కారకులైన వారిపై ప్రభుత్వం చర్యతీసుకుంటుందా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు: — ప్రభుత్వం వారు ఎద్దనపు రేటు పెంచమని జి. ఒ. ద్వారా ఏర్పాటు చేసిన ఫలితంగా, ఏర్పాటు చేసిన కోలు షరతులకు భిన్నంగా డిపార్టుమెంటు వారు మరల పెంచాలని నిర్ణయం చేసిన మాట వాస్తవమే అయితే అలాంటి అన్యాయం జరుగకూడదని ఆగరువాగ ప్రభుత్వం వారు గుర్తించి, దానిని పరిశీలన చేస్తున్నారు.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి: — మంత్రిగారు యిప్పుడు యిచ్చిన సమాధానం చాల ప్రమాదకరంగా వుంది.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు — పి. వి. నరసింహారావుగారు అక్కడకు వచ్చినప్పుడు తీసుకున్న నిర్ణయాలు ఏమిటి?

మిస్టర్ స్పీకర్: — వారు వచ్చినప్పుడు ప్రైవేటుగా ఏమేమి వారు మాట్లాడుకున్నారో మనకు అనవసరం. మనకు ఆ విషయాలతో సంబంధం లేదు

శ్రీ ఎ. మాధవరావు. — ఆ కేసులను ఏవైనా కండిషన్సు ఇంపోజ్ చేసి విత్‌డ్రా చేశారా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు: — నరసింహారావుగారు అక్కడకువచ్చి చేసినది ఏమీలేదు రైతు చెప్పుకుంటే కమీషనర్‌గారిని వెళ్లి పరిశీలించమన్నారు. కమీషనర్‌గారు పరిశీలించిన తరువాత జరిగిన మిస్టేక్స్ గుర్తించి వాటిని రెక్టిఫై చేయమన్నారు.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు: — ఆ కేసులను ఏవైనా కండిషన్స్ ఇంపోజ్ చేసి విత్‌డ్రా చేయమన్నారా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు: — కండిషన్స్ ఏమీలేవు. బై మిస్టేక్స్ పెంచినటువంటి రేట్సును తగ్గించడంకొరకు, ఆ రేట్సుప్రకారం రైతులు యివ్వడంకొరకు డిశంబరులోగా, అక్కడ వారిపై యింటరెస్టు కూడా లేకుండా చేయడం కొరకు యీ పరిశీలన. రైటాఫ్ చేసే సమస్యలేదు.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు (కాకినాడ). — మంత్రిగారు 'ఫారింక్' గా అన్నారు. ముఖ్యంగా ఆ భూముల సందర్భంలో గతంలో మంత్రిగారికి కూడా వాటితో సంబంధం వుందంటే, కొంతవారి స్వాధీనంలోకి వచ్చిన సంగతి వాస్తవం కాదు అన్నారు. అది చాలా చోట్ల వింటూ వున్నాం. దానిని తొలగించడానికి గాను ఏదైనా బహిరంగమైన చర్య తీసుకుంటారా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు — ఆ భూములు నా క్రింద వున్నవని గౌరవ సభ్యులు సి. వి. కె. రావుగారు గనుక గుర్తిస్తే వారు స్టాంపుపై వ్రాసి యిస్తే నేను సంతకం పెట్టి యిస్తాను. (నవ్వులు)

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి — గుడిమాల రామలింగేశ్వర దేవాలయానికి సంబంధించి మంత్రిగారికి గాని, వారి కుటుంబానికిగాని సంబంధించి 99 సంవత్సరాలకు కౌలుకు ఆ భూములను తీసుకున్నారా? ఆ దేవాలయమునకు సంబంధించి, దాదాపు లక్ష రూపాయిలవరకు, సరిగ్గా ఆ సమయంలోనే, సెప్టెంబరు, అక్టోబరు నెలలలోనే, రద్దు చేసిన విషయం వాస్తవమేనా?

శ్రీ ఆర్ రామలింగరాజు — ఆ విషయం, యీ విషయం కూడా నిజం కాదు

శ్రీ సి హెచ్. వఝ్రాకర చౌదరి — అంతర్వేది దేవాలయ భూములు. వాటికి సంబంధించి అన్యాయంగా పెట్టిన కేసులగూర్చి విచారణ చేస్తామన్నారు అయితే యిదివరకే కొంత మంది రైతులను ఫోర్సుబుల్‌గా ఎవిక్ట్ చేసి, వాటిని పాటకుపెట్టి, జి. ఒ కు వ్యతిరేకంగా పాటకు పెట్టగా, ఎవరూ పాడకపోతే ఆ కుటుంబంలోనే, బతిమిలాడి, భార్యపేరను యింకొకరిపేరను మార్పు చేశారా? ప్రభుత్వం చేసిన తప్పుడు పనులను సమర్థించుకోవడం కొరకు యిలాంటి మార్పు చేశారు వాటిని కూడా సవరిస్తారా?

శ్రీ ఆర్ రామలింగరాజు — కమిషనర్‌గారుకూడా మిస్టేక్స్ జరిగినచోట వాటిని రెక్టిఫై చేయమని చెప్పారు ఇలాంటి అన్యాయం జరిగినచోట్ల తప్పకుండా పరిశీలించడం జరుగుతుందని, వారికి న్యాయం జరుగుతుందని మనవిజేస్తున్నాను.

శ్రీ కె మునుస్వామి (సత్యవేడు) — 800 ఎకరాలు దేవుని ఆస్థి. అందులో హరిజనులకు ఏమైనా లభించిందా?

శ్రీ ఆర్ రామలింగరాజు :— ఇందులో మేజర్ పోర్షన్ హరిజనులే. టేబుల్ మీద పెట్టిన లిస్టు చూస్తే రైతులు కూడా - పది సెంట్లు, 50 సెంట్లు, ఎకరం, అంతకు మించికూడ — ఎక్కువ భూమి వారికి వుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :- పేర్లు యిచ్చారు. ఎవరిదగ్గర ఎంత ఎక్స్‌టెంట్ వుందో యివ్వలేదు...

(No Answer)

RAISING OF TOBACCO IN RED SOILS

548—

* 1290 Q—Sri P O Satyanarayana Raju (Yemiganur) — Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state

(a) whether any experiment was conducted by the Agriculture Department to find out the possibilities of raising tobacco in red soils;

(b) if so, what are the results,

(c) whether the experiment has been introduced in any area; and

(d) if so, the place where it has been introduced?

[The Minister for Co-operation deputised the Minister for Agriculture and answered the questions]

Sri K. Vijaya Bhaskara Reddy :—(a) Yes, Sir,

(b) Exploratory trials conducted by the Agriculture Department at different centres indicated that the Tobacco produced was of good quality having good burning, open grain, fluffyness and possessed retentive orange colour which were liked by the exporters and manufacturers.

(c) Yes, Sir.

(d) Based upon the satisfactory results obtained from the exploratory trials conducted by Agriculture Department, a centrally sponsored scheme for maximising production of F C.V. Tobacco has been taken up during 1966-67 in the soil areas of Kavali, Atmakur, Udayagiri, Kandukur, Kanigiri and Podili of Nellore district and Giddalur taluk of Kurnool district and this scheme is being continued during 1967–68 also

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.—గుంటూరు జిల్లాలో వున్న .రియా మార్చి నల్లగొండ పరియాకు గాని, కర్నూలు, నెల్లూరు జిల్లాలకు ఎక్స్‌టెండ్ కావాలని సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఆలోచిస్తున్నదా? ఫస్టు క్రాప్ వస్తే బాగుంటుంది సెకండ్ క్రాప్ కంటే. ఆ విషయం ఆలోచనలో వుందా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కర రెడ్డి:—గుంటూరు జిల్లాలో పొగాకు పండే పొలం నాగార్జునసాగర్ వస్తుంది కాబట్టి ఇతర ప్రాంతాలకు ఎక్కడ ఎక్స్‌టెండ్ చేయాలనే విషయం ఆలోచనలో వుంది. రెడ్ సాయిల్ ఏట్ల వస్తుందనేది రాజేంద్రనగర్‌లో ఇన్వెస్టిగేట్ చేశారు. బాగా రాలేదు. అగ్రికల్చరల్ డిపార్టుమెంటువారు చెప్పిన విషయం — బాగా వచ్చింది. ఈ సంవత్సరంకూడ పరిశోధన చేసి, తరువాత తక్కిన విషయాలు ఆలోచించాలి.

Supply of Electric Motors, Oil Engines, Etc. for Flower Gardens

549—

*684 Q —Sri Dhanenkula Narasimham (Udayagiri):-Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state :

(a) Whether any electric motors, oil engines or pump sets have been supplied during 1966-67 out of the grants obtained through UNICEF for Flower Gardens in Schools; and

(b) if so, how many?

[The Minister for Irrigation deputised the Minister for Panchayathi Raj and answered the questions]

The Minister for Irrigation (Sri S. Sidda Reddy) :—(a) The answer is in the negative

(b) Does not arise.

ఎ. లేదు.

బి. ఉదయించదు.

శ్రీ ధనేకుల నరసింహం :—విద్యుచ్ఛక్తి, ఆయిల్, మోటర్స్ సప్లయి చేయడానికి గ్రాంట్సు లేవు అన్నారు. ఇతర పద్దుల క్రింద అయినా గ్రాంట్సు వచ్చాయా? వస్తే, ఏ ప్రాంతముంతో ఎంత ఖర్చు చేశారో చెబుతారా?

శ్రీ ఎస్. సిద్దారెడ్డి -అది ఫ్లవర్ గార్డెన్స్ కాదు వెజిటబుల్స్, ఫ్రూట్స్ గురించి వెయడం జరిగింది 75 గ్రామాలకు ఇంజనులు యివ్వడం జరిగింది.

శ్రీ ధనేకుల నరసింహం —కూరగాయిలు, పూల తోటలు పెంచడానికి పారశాలలకు సంబంధించినంతవరకు ఆయిల్ ఇంజన్స్ సప్లయి చేయడానికి ఎంత గ్రాంటు వచ్చింది?

శ్రీ ఎస్ సిద్దారెడ్డి :—గ్రాంటు డబ్బు రూపేణా రాలేదు. ఆయిల్ ఇంజన్స్, ఎలక్ట్రిక్ మోటర్స్ అన్నీ కలిసి 75 వచ్చాయి. 75 ఊళ్లకు యివ్వడం జరిగింది.

శ్రీ ధనేకుల నరసింహం ·—ఏ యే జిల్లాలలో ఎక్కడ యిచ్చారో చెబుతారా ?

DAY COLLEGE AT YELLAREDDI

550—

* 1074 Q —Smt. J Eswari Bai —(Yellareddy) Will the hon. Minister for Education be pleased to state

(a) whether there is any proposal to open a day college in Yellareddy proper (Nizamabad dirtrict) for boys and a technical college in Nizamabad proper, and

(b) what is the annual budget, and allotment for education in Nizamabad district with special reference to Yellareddy and Kamareddy taluks ?

The Minister for Education (Sri T V Raghavulu) —(a) No, Sir

(b) Does not arise. No provision could be made in the Plan budget for 1967-68 for the establishment of new colleges due to reduction in Plan outlay for the year

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి:—నో మీన్స్ అన్నారు. అంటే ఏమిటి

శ్రీ పి. వి రాఘవులు — యెల్లారెడ్డిలో డే కాలేజి పెట్టే ప్రపోజల్ ఇప్పుడు లేదని మనవి చేశాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి — వచ్చే సంవత్సరం - అయినా ప్రపోజల్స్ వున్నాయా?

శ్రీ టి వి. రాఘవులు —భగవంతుడు తిన్నగా చూచి ఆర్థికపరిస్థితి మెరుగు అయితే ఆలోచించవచ్చును

PENSION TO TEACHERS

551—

* 58 Q —Sri P Subbaiah (Yerragondipalem) —Will the hon Minister for Education be pleased to state

(a) No. of applications pending for sanction of pension to the teachers who retired before 1-4-1961, and

(b) what will be the financial involvement of the State Government for the same ?

Sri T. V Raghavulu — (a) 458

(b) Rs 99,405/-

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—కాకినాడలో [illegible] కాలేజీలో వున్న టీచర్సుకు—లెక్చరర్సుకు పెన్షన్ యిస్తామని [illegible]. ప్రత్యేకంగా జి. ఒ. కూడ యిచ్చారు [illegible].

(శ్రీ) టి. వి. రాఘవులు :— ఫైనాన్షియల్ అసిస్టెన్సుకు సంబంధించిన వ్యక్తులు ఇది ఫైనాన్షియల్ అసిస్టెన్సు అని 1—4—61 కు ముందు [illegible] పెన్షనుకు ఎలిజిబుల్ కానివారిగురించి చెప్పాను. [illegible] ఇప్పటి వరకు అప్లికేషన్సు లేవు.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— జి. ఒ. యిస్తూ [illegible], యిస్తామని చెప్పారు. అందులో స్టాక్ వచ్చిందని [illegible].

(శ్రీ) టి. వి. రాఘవులు :—డిస్పోజల్ అయిపోయింది.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— డబ్బు యిస్తే [illegible] తం మీద చేశారేమో, నాకు నిన్నటి సాయంత్రం వరకు వున్న [illegible] తెలుసు

(శ్రీ) టి. వి. రాఘవులు :—నంబర్ ఆఫ్ పెండింగ్ కేసెస్ — [illegible] నిల్

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—కాకినాడ నుంచి పిటీషన్ తెచ్చి యిచ్చారు. పది మంది రిటైర్డు టీచర్సుకు గవర్నమెంటు యివ్వాలని, మంత్రిగారు దానిగురించి చూస్తామనికూడా పాత స్నేహితులతో చెప్పారని నాకు ఉత్తరం కూడ వచ్చింది. ఆ పిటీషను కాపీకూడా కావాలంటే అందిస్తాను, ఆ విషయం చూస్తారా ?

(శ్రీ) టి. వి. రాఘవులు :—ఆలోచిస్తాను.

(శ్రీ) సి. హెచ్. ప్రభాకర చౌదరి :—రాజమండ్రిలోని టీచర్సుకు కూడ రాలేదు. టెక్నికల్ డిఫికల్టీస్ చెప్పి వారిని అటూ, ఇటూ త్రిప్పుతున్నారు..

(శ్రీ) టి. వి. రాఘవులు.— ఇప్పుడున్న అప్లికేషనుల పొజిషను మాత్రమే నా దగ్గర సమాచారం వుంది ఇబ్బందివుంటే ఆలోచిస్తాము

(శ్రీ) టి. శివయ్య :—61 నుంచీ అప్లికేషనులు పెండింగులో వున్నాయి. ఈ విధంగా ఎందుకు హెల్అప్ అవుతున్నాయి ?

(శ్రీ) టి. వి. రాఘవులు :—99 వేల వరకు డిస్పోజల్ యిచ్చామని నేను చెబుతుంటే పెండింగుగా వున్నాయని వారంటూన్నారు. క్రింది ఆఫీసులలో వుండవచ్చు, లేకపోతే పర్టిక్యులర్స్ ఫర్నిష్ చేయమని — కరెస్పాండెన్సు జరుగుతూ వుండవచ్చు, అంతే తప్ప నేను మరోవిధంగా చెప్పడం లేదు.

SECONDARY GRADE TEACHERS TRAINING

552—

* 914 Q —Sri S Jagannadham —Will the hon Minister for Education be pleased to state

(a) whether it is a fact that Secondary Grade Teachers working in Samithi Elementary Schools in the State are required to undergo training in English in 1966-67 for teaching 3rd standard pupils in Elementary Schools,

(b) what is the intention under which such training is being given, and

(c) what is the amount of expenditure that is going to be incurred for such training in the whole State ?

Sri T. V Raghavulu — (a) Yes, Sir

(b) For the improvement of qualitative teaching of English at the Primary level

(c) It is proposed to cover the entire State on a phased programme We have up till now covered 12 districts. Each centre will cost the Government Rs 55 668 The total amount provided in 67 68 budget for these 12 centres is Rs 6,70, 300.

శ్రీ డి వెంకటేశం (కుప్పం) — 3rd Standard pupils కు ఇంగ్లీషు teach చేయడానికి సెకండరీగ్రేడు ట్రయినింగ్‌లో చెప్పడం లేదా?

శ్రీ టి వి రాఘవులు — బెంగుళూరులోని Institute of English Training లో train అయినవారిచేత 12 Centres లో Courses నడపబడుతున్నాయి. ఒక్కొక్క Course six weeks ఉంటుంది ఒక్కొక్క Course లో 40 మంది టీచర్లు చొప్పున 7 batches ఉంటే ఒక్కొక్క centre లో 280 మంది సంవత్సరానికి తయారవుతున్నారు. అట్లాగే 12 జిల్లాలలో 12 centres లో తయారవుతున్నారు. వారు new methods of teaching లో ట్రయినింగ్ ఇస్తున్నారు

శ్రీ ఎస్ జగన్నాధం — New methods అంటే ఏమిటి ? టీచర్లు నేర్చుకునేది న్యూమెథడా? మరలవెళ్లి మూడవ క్లాసుకు చెప్పడం న్యూమెథడా ?

శ్రీ టి వి. రాఘవులు — టీచర్లు వెళ్లి నేర్పేది, methodology లో new method

శ్రీ ఎస్ జగన్నాధం :— ఇపుడున్న method ఏమిటి ? New method ఏమిటి ?

శ్రీ టి. వి రాఘవులు .— పూర్వం నమూనా వాక్యాలు నేర్చుకునేవారము. ఇపుడు వారు structures అని content word అని ఇవన్నీ connect చేయడం చెబుతున్నారు

Smt B Jayaprada (Vinukonda) :— In view of the financial stringency, will the Government consider whether it is advisable to have that extra training for teachers which is going to cost something appreciable to the exchequer since they are going to have Telugu language at the University level also?

శ్రీ టి వి. రాఘవులు — దీనిని పరిశీలించాలండి. ఇంగ్లీషును కూడా మనం మూడవ తరగతినుంచి పెట్టాం కనుక బాగా చెప్పాలని ఉద్దేశం ఉంది

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య . — జయప్రదగారు నేను అనుకున్నదే అడిగారు జవాబు మాత్రం మొదట్లోనే ఉంది. అన్ని స్థానాలలో తెలుగు మొత్తంగా రావాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం [illegible] ఆలోచిస్తున్నాం అంటున్నారు. డబ్బు లేదు అంటున్నారు. ట్రయినింగ్ [illegible] అంటున్నారు. structures తో ప్రారంభిస్తున్నాము అంటున్నారు. ఇంగ్లీషు నేర్పుతాము అంటున్నారు. ఎక్కడ policy of consistency ఉంది? consistency లేదా; మాతృభాష [illegible] ఇచ్చ[illegible]?

శ్రీ టి వి రాఘవులు — ఇందులో మాతృభాషను తక్కువ చూపు చూడడం అనేది లేదు. Qualitative improvement [illegible] ఇంగ్లీషు standard ను పెంచడంకోసం ఈ పని చేస్తున్నాం తప్ప మరేమీ [illegible]

శ్రీ జి. శివయ్య . — 3rd standard కు ఇంగ్లీషు నేర్పడానికి టీచర్లు మరల ట్రయినింగ్ పొందాలని చెప్పడంలో ఎడ్యుకేషనల్ సిస్టంలో లోపం ఉందని ప్రభుత్వం గుర్తించిందా? ఈ స్కీము ఏ సంవత్సరంలో ప్రవేశపెట్టారు?

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు :— ఈ స్కీము 1966-67 లో ప్రారంభించబడింది, ఇప్పటివరకు అంచెలవారీగా 12 జిల్లాలలో ప్రారంభించారు. చిన్న క్లాసులకు teach చేయడమే చాల కష్టం— child ను handle చేయడం. South India లో తయారైనవారు ఇక్కడ ట్రయినింగ్ ఇస్తున్నారు. అంత తెలివితక్కువగా చేస్తున్నారని నేను అనుకోవడంలేదు.

శ్రీ జి. శివయ్య :— సెకండరీగ్రేడు టీచర్లకు ఇంగ్లీషు ఎట్లా బోధించాలో బోధనా పాఠాలులేవా?

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు — అపుడు ఉన్నవి పాత పద్ధతులు, నవీన పద్ధతులలో బిడ్డలకు నేర్పడం నేర్చుకుంటున్నారు.

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు (కొవ్వూరు) :— కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు national language కావాలని ప్రాంతీయ భాషలో ఎడ్యుకేషన్ ఉండాలని అనుసరిస్తున్న పాలసీకి ఇది against అవునా, కాదా? అయినప్పుడు ఎందుకు drop చేయకూడదు? ఇంగ్లీషు మనదేశంలో ఉండాలని అనుకోవడంలేదు. తీసివేయాలనుకుంటున్నప్పుడు మూడవ తరగతినుంచి ఇంగ్లీషును నేర్పాలని అనుకోవడం— I think it is against the policy of the Central Government and State Government also.

Sri T. V. Raghavulu .— English is an international language, Sir. It is a window of the world. అటువంటప్పుడు కేవలం తీసివేయాలని

replace చేయాలనే భావం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి లేదు. ఈ గవర్నమెంటుకు లేదు. ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రాలు అన్నీ ఇంగ్లీషులో ఉన్నాయి. కొంతకాలంవరకు ఇంగ్లీషు ఉండడంవల్ల ప్రమాదంలేదు అనుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథం — New method of teaching అంటున్నారు మూడవక్లాసు క్రవాళ్లకు అక్షరాలు లేకుండా structural way of teaching అంటే ఎట్లా అర్థం అవుతుంది?

శ్రీ టి వి రాఘవులు —మీరు నేను ఏమైనా అనుకోవచ్చును I am a layman I am not trained in methodology of teaching

శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్టణం) —ఎడ్యుకేషనల్ మంత్రిగారు గ్రామీణ లెవెల్‌లో మూడవ తరగతినుంచి ఇంగ్లీషు నేర్పిస్తున్నారు చాలామంది ఇంగ్లీషు రాని శాసన సభ్యులు ఉన్నారు. ఇక్కడకూడా బడిపెట్టి టీచింగ్ ఏర్పాటు చేస్తారా?

శ్రీ టి వి రాఘవులు — వయోజనులకుకూడా నేర్పవచ్చును

మిస్టర్ స్పీకర్ — కావలసినంతమంది స్టూడెంట్స్ ఉంటే తప్పకుండా arrange చేస్తారు

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి — మూడవ తరగతినుంచి ఇంగ్లీషు పెట్టే విషయం మొత్తం అన్ని స్కూల్సుకు intimation ఉందా? నాకు తెలిసినంత వరకు ఇటువంటి intimation లేదు

శ్రీ టి వి. రాఘవులు .— ప్రతి స్కూలులోను ఇంగ్లీషు ఉన్నమాట యథార్థమే. ఇది phased programme అని మనవి చేశాను. చాలా సంవత్సరాలు పట్టవచ్చును.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — ఇంగ్లీషు చెబుతాము, క్రొత్త పద్ధతిలో తయారు చేస్తున్నాం అన్నారు. సంతోషం ఈ లెక్క ప్రకారం 50, 60 వేలు కంటె తయారు కాలేదు. లక్షలమంది ఉన్నారుకదా మిగతా వారికి ట్రయినింగ్ అందనప్పుడు వారు చదువు చెప్పనక్లేనా? తక్కినచోట్ల ఇంగ్లీషు లేకుండా చేస్తారా?

శ్రీ టి. వి రాఘవులు — Phased programme అని మనవి చేసాను. ఉన్నచోట్ల ట్రయినింగ్ ఇస్తున్నాము. క్రమేపీ—time పడుతుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — నా ప్రశ్న అదికాదు. phased programme అన్నారు సరే. ఈ విధంగా train అయిన టీచర్లులేనిచోట ఇంగ్లీషు చెప్పకూడదని నిషేధం చేస్తారా?

శ్రీ టి వి. రాఘవులు — అటువంటి నిషేధం లేదు. ఉన్నవారితోనే కాలక్షేపం చేస్తున్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఇంగ్లీషు రాకపోయినా చదువు చెబుతూంటారా? ఇపుడు జరుగుతున్నది అదే. హయ్యర్, సెకండరీగ్రేడ్

ట్రయినింగ్ అయినవారికి ఇంగ్లీషురాదు. ఆయన గాన్లీ చెబుతున్నట్లే వ్రాస్తున్నాడు. అదేనా మన policy

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు :— వారు పాలసీని అపార్థం చేసుకుంటున్నారు. ఉన్నచోట improve చేస్తున్నాము. దానికి కాలం పడుతుంది. phased porgramme అని మనవి చేసాను. లేనిచోట్ల చెప్పడంలేదని చెప్పాను. తెలిసి ఉన్నా తెలివితక్కువ వారైనా కొంచెం చెబుతూనే ఉన్నారు. వారి స్థితులనుబట్టి చెబుతూంటారు.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు — మాతృభాష తరువాత రెండవ స్థానం జాతీయ భాషకు వస్తుందా, ఇంగ్లీషుకు వస్తుందా— రెండూ సమానంగానే బోధించబడుతున్నాయా?

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు :— ఆ ప్రశ్న నిర్ణయం కాలేదు. All India question పై ఆధారపడి ఉంది.

శ్రీ ఎస్. ప్రతాపరుద్రరాజు (నాగారం) :— కొన్ని single teacher schools ఉన్నాయి. అక్కడ 50, 60 మంది పిల్లలుంటారు. ఒక్క teacher అయిదు క్లాసులు maintain చేస్తున్నాడంటే అన్ని subjects ఏ విధంగా చెబుతారు? Separate గా అసిస్టెంటు టీచరులేడు. పిల్లలకు చదువు రావాలా? చదువు రావాలంటే ఒకరిద్దరు టీచర్లు అయినా కావాలి, ఒకే టీచరు అయిదు క్లాసులు నడుపుతుంటే, ఎట్లా చదువు చెబుతారు మనవిచేస్తా!

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు :— అది separate question. Single teacher schools గురించి వారు చెబుతున్నారు. నేను చదువుకున్నది single teacher school, మా గ్రామంలో నాలుగు, అయిదు క్లాసులవరకు 40, 50 మంది చదువుకున్నాము. వారు చెప్పడానికి ఏమీ ఇబ్బంది రాలేదు.

శ్రీ బి. హెచ్. విజయకుమారరాజు :—అసలు విషయం అది కాదు. Practical difficulty ఏమిటంటే- single teacher schools లో హయ్యర్ గ్రేడు టీచర్లు work చేస్తున్నారు. ఇంగ్లీషును special గా teach చేయడానికి additional గా చెబుతున్నాం అంటున్నారు. స్కూలు ఫైనల్ పాసై సెకండరీ గ్రేడు చదివినవారు ఇంగ్లీషు చెప్పగలరు. కాని చాలా single teacher schools లో higher grade వారున్నారు. వారికి ఇంగ్లీషు తెలియదు. మూడవ క్లాసునుంచి ఇంగ్లీషు చెప్పడంలేదు. సెకండరీగ్రేడు పోస్టు శాంక్షన్ కావడంలేదు. ప్రతి సమితిలోను ఇటువంటివి 30, 40 స్కూల్సు ఉన్నాయి. దీనిని పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు :—అధ్యక్షా, ఇది హయ్యరు గ్రేడు టీచర్సు గురించి చెబుతున్నారు. హయ్యరు గ్రేడు టీచర్సు మగవారికి సంబంధించి నంతవరకు కర్నూలులో ఉండగా ట్రెయినింగును ఆపేశాము. తరువాత యెక్కువ మంది ఉంటున్నారు, అంతమందిని పోండిలు చేయలేదని చెబుతున్నారు. న్యాయంగా చూస్తే యెనోల్మెంటును బట్టి కాకుండా అటెండెన్సునుబట్టి

చూస్తే స్కూల్సు మూసివేయవలసి వస్తుంది. నిర్బంధ ఉచిత ప్రాథమిక విద్యావిధానం వల్ల బడికి వెళ్లవలసిన వయసుగల పిల్లలను చేర్లు యెన్రోలు చేస్తున్నారు. కాని అటెండెన్సు చాలా తక్కువగా ఉంది.

CO-OPERATIVE CENTRAL BANK, SRIKAKULAM

553—

*935 Q —Sri S Jagannadham:— Will the hon Minister for Co-operation be pleased to state

(a) whether it is a fact that the Co-operative Central Bank, Srikakulam, advanced a sum of Rs 40,000 on the lands belonging to Sri Suryanarayanaswami of Arasavilli in Srikakulam district,

(b) if so, who is the mortgager of the lands, and

(c) for what purpose the amount was taken and how it was spent?

Sri K Vijaya Bhaskara Reddy —(a) In August 1964, the Cooperative Central Bank Ltd, Srikakulam sanctioned a medium term loan of Rs 39,550/- to the Arasavalli Cooperative Credit Society This loan was intended for 19 members. Subsequently it was found that eight members who were sanctioned Rs 3000/- each, had offered, as mortgage, lands covered by patta in the name of Sri Suryanarayana Temple, Arasavilli

(b) Sri Ippili Bala Suryaprasada Rao and 7 other members of the above mentioned Society mortgaged the lands the patta of which is in the name of Suryanarayanaswami

(c) The loan was granted for the purpose of improvement and repairs to lands The borrower certified that the loans were utilised for the purpose for which they were obtained

శ్రీ ఎస్. జగన్నాధం.—అధ్యక్షా, ఈ లోను దేనికోసం తీసుకున్నారో దానికి వినియోగపడలేదని అర్చకులమీద సెంట్రలు బ్యాంకు ప్రెసిడెంటుమీద కంప్లయింటు వచ్చినదా? యేమి యాక్షను తీసుకున్నారు?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి —ఆ విధముగా యెంక్వయిరీలో లోను తీసుకున్నదానికి ఉపయోగించినారని తెలిసినది. కాని పెట్టిన పొలాలు దేవస్థానము స్థలాలు పెట్టారని అది పొరపాటు చేయకూడదని తేలినది. అదృష్టవశాత్తు ఒక్కరు తప్ప అందరూకూడా రీపే చేశారు.

శ్రీ ఎస్. జగన్నాధం —ఎలిగేషన్సు చాలా ఉన్నాయి వాటి మీద యెంక్వయిరీ జరిగితే రిపోర్టు టేబిలుమీద పెట్టిస్తారా?

శ్రీ కె విజయభాస్కరరెడ్డి —ఒక స్టేజిలో యెంక్వయిరి జరిగింది. వేరే ఒక స్టేజిలో కావలసి ఉన్నది Preliminary enquiry has been caused

శ్రీ టి. పాపారావు (నగరికటకం) —దేవస్థానం బాండ్సుమీద తెచ్చిన అప్పుతో దేవస్థానం మండపం డెవెలపు చేశారు ప్రభుత్వానికి తెలుసునా?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి —నా దగ్గర ఆ యిన్ఫర్మేషను లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— గోశాల నగరం బ్యాంకుద్వారా యిచ్చినది దేవాలయం గ్రౌండ్సు బాగు చేయుటానికి యిచ్చారా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— పొలం బాగు చేసుకోవడానికి యిచ్చారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— గ్రౌండు బాగుచేస్తే డబ్బు దుర్వినియోగం అయినట్లే కదా ?

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :— ఆ యిన్ఫర్మేషను నా దగ్గర లేదు.

WHEREABOUTS OF M. VENKATA SUBBAYYA

554—

* 1137 Q. Sri C. V. K Rao : Will the hon Minister for Co-operation be pleased to state :

(a) whether the whereabouts of Deputy Registrar of Co operative Societies M. Venkata Subbayya missing official from Kakinada Co-operative Bank since 30 10-1963 are known, and

(b) if not, whether Government provided any maintenance allowance to his wife and children and if so, how much ?

Sri K Vijaya Bhaskara Reddy : —(a) Not known.

(b) Government sanctioned family pension of Rs. 71.25 from 1-11-63 to 30-6-70 and at Rs. 35.65 per month from 1-7-1970 onwards and also a gratuity of Rs. 3,187.50 to his wife and children.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— అధ్యక్షా, కాకినాడ కోఆపరేటివు సెంట్రలు బ్యాంకిలో ఫండ్సు డిఫాల్కేటు అయినాయని తెలుసును. మొదట రిజర్వు బ్యాంకు యిచ్చినటువంటి చెక్కపు రిపోర్టును బట్టి అడిటరు వెంకట సుబ్బయ్య రిపోర్టు తయారు చేసి లోపాలను బాహాటంగా చెప్పడంవల్ల చంపేశారని వదంతిగాఉంది పోలీసువారు విచారణ చేశారా? సెంట్రలు సి. ఐ. డి. విచారణ చేస్తారా, లేదా?

శ్రీ కె. విజయ భాస్కరరెడ్డి :— అధ్యక్షా, దాదాపు 1963 నుంచి జరుగుతున్న విషయం.

ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి):— ఈ ప్రశ్నను యిదివరకు జవాబు చేయబడినది.

No further action is necessary, Sir.

Sri C V K Rao : — It is a matter concerning the life of an official who is known for his integrity. I want it should be investigated. Would the Chief Minister ask the Central CID to go into the matter? Unless something is done, can any official with integrity work in this State? The whereabouts of men are not known when they are going to report on correct lines

Sri K Brahmananda Reddy : — Mr Rao came into the Assembly 4 months ago. The matter came in the previous Assembly and was answered fully.

శ్రీ ఎం. వీరరాఘవరావు — గత సంవత్సరం గోపాలకృష్ణయ్యగారు, తెన్నేటి విశ్వనాధంగారు యీ సమస్య ప్రస్తావించినప్పుడు జి. చంద్రశేఖర నాయుడు అనే కోఆపరేటివు రిజిస్ట్రారు ఆయన వెంకటసుబ్బయ్య పిచ్చెక్కి వెళ్లినట్లు తెలిసినదని స్టేటుమెంటు తమాషా చేసి పుట్టించారు గాని ఫ్యాక్టు కాదు. కాబట్టి రావుగారు అడిగినట్లు సెంట్రలు సి. ఐ డి యెంక్వైరీ చెయించడం ప్రజాస్వామికంగా ఉంటుంది ఆవిధముగా చేయిస్తారా?

మిస్టర్ స్పీకర్ —విషయాలు తెలుసుకోకుండా మాట్లాడుతున్నారు

When a cognizable offence takes place, naturally the police register the case and investigate into the matter and first information is sent to the concerned magistrate After the police investigates into the case, they send a final report to the court either laying the charge-sheet or saying that it is undetectable or that it is a mistake of fact or whatever it is After the final report is sent to the court, the court goes into the entire evidence or material and then pass an order on its findings Finally, the court passes an order In every case, this is what happens Naturally, this is a case which has taken place about 4 years back That man is not to be seen for the last 4 years or so

Sri C V K Rao —Now I can see legal implications of the matter about investigation and the matter being placed before the court Now, what I am submitting is this This has happened under very suspicious conditions The man was killed that is the rumour What is the investigation that has been done A part from the court, will the Chief Minister be prepared to place the entire record on the Table of the House Because this happend about 4 years ago, it does not mean that it is gone, Sir

Mr Spenker —If hon Members are interested in having full details I will ask the Chief Minister to call for the entire record and place it on the Table of the House so that everybody can go through it Now, after 4 years, there is no point in asking the C I D. people or anybody else to take up investigation The hon Member knows even some hours delay-even one hour's dela -in a matter affects the merits of the case So, if he wants the Government to take up investigation after a lapse of 4 years, I do not know what to say

Sri C V K Rao —The man died some 4 years back They had been investigating Where are they—

Mr Speaker — I will see that the entire file concerning the investigation is placed on the Table of the House He can do whatever he wants

Sri K Brahmananda Reddy .—How can the file be placed ? If you are pleased to permit any question on that, I will answer that But how can I put the entire file ?

Mr Speaker .—He can give full information.

Sri K. Brahmananda Reddy —If they want full information I will certainly answer questions if they are pleased to put and you are pleased to admit.

Mr Speaker --Yes.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :- ... అం ... ఉందన్నారు. లీగలు పొజిషను పూర్తి చేయలేదు. కేసు కోర్టుకు వెళ్లలేదు. రెండవ భాగం యేమిటంటే ... ..

Mr Speaker --Police could not have taken up investigation before sending to the court. The question of investigation arises only under 160 after registering a case; otherwise there is no question of investigation.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— కోర్టుకు వెళ్లలేదు. సెకండు పార్టు ఉన్నది. కొంత రెమ్యూనరేషను యివ్వమని అన్నారు. ... చేశారు. కాని యింతవరకు డబ్బు చేరలేదు. దానిగురించి ... ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—వారు చదివిన ... గ్రాట్యూటీ 3 వేలు పై చిల్లర యిచ్చారు. పూర్తి ఫామిలీ పన్షను 70 వరకు యిస్తారు. 70 అయిన తరువాత సగము, రూల్సు ప్రకారం యిస్తారు.

శ్రీ సి. వి. కె రావు :—మనుష్యులను చంపేసిన తరువాత డబ్బు ఇస్తే సరిపోతుందా ?

(No answer)

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వారి ఇంటికి చేరలేదు అధ్యక్షా, 2, 3 సార్లు ఉత్తరములుకూడ వ్రాశారు. వారు issue చేసిన మాట నిజమే కావచ్చు.

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—Check up చేస్తాను దానికేమివుంది.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :— Investigation చేయాలి. పోలీసు వారికి పోవాలి. F.I R. వుండవలె సబ్ మేజిస్ట్రేట్‌కు రిపోర్టు పోవాలి అని నేను చెప్పారు. ఆయన పత్తా తెలియలేదని ఏమైన రిపోర్టు యిచ్చారా అంటే అదికూడ లేదు. నా దగ్గరకు వారు వచ్చి చెప్పిన information చెబుతున్నాను.

Mr Speaker —Please put a specific question. The hon. Minister must be in a position to answer.

Sri A Madhava Rao :— When is the Government going to declare that man as dead ? What is the point of time ?

Mr Speaker —The hon Member is a lawyer himself. He knows the law. Under the Evidence Act, if a man is found missing, until 7years lapses, nobody can declare him as dead

శ్రీ ఎ మాధవరావు :—అధ్యక్షా, దానికయిన ఒక date వుండాలికదా. 7 సంవత్సరాలు ఏ date కి అయిపోతుంది చెప్పగలరా ? ఈ emoluments ఇచ్చేటప్పుడు ఆయనకు వచ్చేది ఏమైనవున్నట్లయితే security తీసుకొని అయినా ఇవ్వడము లేకపోతే డబ్బు ఇవ్వడముచేయాలి. కాని ఒక్క పైసా అయినా వారికి చెందలేదు. 7 సంవత్సరాలు లేనిదే declare చేయరు అని నాకు తెలుసు. అయితే ఈ రోజుకు అయినా అసెంబ్లీలో చెబితే definite గా ఆ date నుంచి

It must be deemed that he is declared as dead, so that they may claim compensation or whatever that is allowed

Sri K. Brahmananda Reddy —So far as allowances and all that are concerned,-so far as Part-B is concerned, whatever is due and whatever is ordered to be paid, if not paid, will be asked to be paid It is not within the competence of the Assembly or of the Ministers to declare a man dead

శ్రీ ఎ. మాధవరావు:— వారు చెప్పేది తప్పు అధ్యక్షా, 7 సంవత్సరములు కాగానే గవర్నమెంటు declare చేయాలి. They are bound to declare ఆ date ఎప్పుడు అని అడుగుతున్నాను.

Sri K Prabhakara Rao — There is no provision that Government should declare a man as dead Only after seven years, it will be presumed that a man is dead గవర్నమెంటు declare చేయాలని ప్రొవిజను ఎక్కడా లేదు, ఏ చట్టములోను లేదు వారు 7 సంవత్సరాలు అయిన తరువాత ఏదైన కోర్టుకు పోతే-it will raise a presumption

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి —అధ్యక్షా, ఈ case మీద ఇంత ఆందోళన ఎందుకు జరుగుతోంది అనేది ముఖ్యమంత్రిగారు, తమరు తెలుసుకోవాలి. ఇది చాలసార్లు వస్తున్నది, ఆయన miss అయిన తరువాత దానిమీద విచారణ సక్రమముగా జరుగలేదు. Local గా వున్న పరిస్థితులలో ఆయన ఒక రిపోర్టు ఇచ్చారు అని దానిమీద కొంతమందికి కోపము వచ్చినది దానిమీద గల్లంతు అయినది ఇది ఒక ఇది దీనిమీద serious investigation జరగాలి. ఇప్పటికి nearly 3½ సంవత్సరాలు 4 సంవత్సరాలు అవుతుంది ఈ 4 సంవత్సరాలు ఇలాంటి serious case మీద పోలీసువారి విచారణ సాధ్యముగాకపోతే Crime Branch వారి చేత విచారణ చేయించడము అలవాటేకదా. అదీ సాధ్యముకాకపోతే because the people's mind is agitated ఇంక ఎవరితో అయినా investigate చేయించి ప్రభుత్వమే చర్య తీసుకొని వుండవలసినది. ఈ విధంగా ఒక official గల్లంతు అయిపోతే miss అయిపోతే serious గా తీసుకొని ఎంతమందిచేత వీలుఅయితే అంత మంది చేత investigate చేయించి truth బయటకు లాగడానికి ఎందుకు ప్రభుత్వము పూనుకోలేదు? Why did they not do it?

Sri K Brahmananda Reddy — Why does he presume? It is already done

Mr. Speaker.—Questions and answers are over and the answers for other questions will be placed on the Table of the House. Now, we shall take up the short notice question

Sri G Sivayya — Some questions could not be taken up at all.

Mr. Speaker —What can I do? I have been trying to cover the entire list But when members do not co-operate with me, what can I do?

Sri G Sivayya — Some questions were called and they could not be answered in the House in the beginning

Mr Speaker:--Even then, whatever questions are left over after the question-hour, answers for those questions will be laid on the Table of the House

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథం:—అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యుల పొరపాటు కాదు. మంత్రులు రాకపోవడము వల్ల జవాబు ఇవ్వడము జరగలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్:—మంత్రిగారు రాలేదు. So some other questions were answered within that time. It is not as though we wasted time.

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథం:—మంత్రిగారు రాలేకపోవడమువల్ల జవాబు ఇవ్వడము జరగలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్: వారు లేరు కాబట్టి మంత్రులు తీసుకుని answer చేయడము జరిగింది Some other questions were taken up.

శ్రీ ఎం వీరరాఘవరావు:— ఒక మంత్రిగారు రాలేకపోయినప్పుడు వారి స్థానే ఇంకొక మంత్రిగారు సమాధానము చెప్పాలి గదా. ఆ రకముగా ఎందుకు జరగలేదు.

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి:—సభ్యులు ఎవరైన ప్రశ్న వేసినవారు లేకపోతే ఇంకొకరు అడుగుతారు. That is generally allowed. Supplementaries అడుగుతారు. లేదు అనేది మీరు నిర్ణయిస్తారు వస్తే అంటే ఏమౌతుందనుకోండి. అగ్రికల్చర్ మినిష్టర్‌గారి క్వశ్చను వుందనుకోండి ఆయన లేకపోతే ఇంకొక మంత్రి జవాబు చదవడానికి అవకాశము వుంది గదా.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి: — మంత్రిగారు absent అవుతారని తెలిస్తే వారు చెప్పినట్లే అనుకోవచ్చు.

Mr. Speaker:—He informed me that due to some accident on the way he could not be present in the House and he requests that he might be excused. He says that he was held up because of an accident and the holding up of his car and requested that he might be excused. There is an end of it.

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి:—ఒకరయితే సరే. పంచాయతీరాజ్ మినిష్టరు, అగ్రికల్చర్ మినిష్టరు, ఎడ్యుకేషన్ మినిష్టరు, వరుస మనకుగా వున్న క్వశ్చన్సులన్నీ దాటి వెళ్ళిపోయాము.

Mr Speaker —Except those 2 questions in the name of the Panchayat Raj Minister, the rest were answered by Sri Sidda Reddy. He has not been comming to the House for the last 4 or 5 days. He is having temperature. The Minister for Agriculture has gone on some urgent work and he entrusted his work to Sri Vijaya Bhaskara Reddy. Sometimes, there may be some unavoidable circumstances.

శ్రీ ఎం. వీరరాఘవరావు:—మిగిలిన ప్రశ్నలకు జవాబులు Table పైన పెట్టిస్తున్నారు. అదే క్వశ్చన్సు తరువాత రోజునో, 2, 3 రోజుల తరువాతనో answer యిప్పించే ఏర్పాటు చేయడం న్యాయము Table పైన పెట్టి ఉపయోగము ఏమిటి ?

మిస్టర్ స్పీకర్:—మీరు చెప్పేది చాల న్యాయము. నాయకులందరు ఒప్పుకొంటే నాకు అభ్యంతరము లేదు, నేను ఒప్పుకొంటాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —ఆ పని చేస్తే ఇవాళ ప్రశ్నలు రాకపోగా రేపటి ప్రశ్నలు అసలే రావు.

మిస్టర్ స్పీకర్:—అందరూ ఒప్పుకొంటే నాకు అభ్యంతరము లేదు

SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

PROTECTED WATER SUPPLY SCHEMES FOR KOLLAPUR AND ACHAMPET

S. No 560-A ·

S N Q No 1486-N Sarvasri B Narasimha Reddy (Kollapur) P Mahendranath (Achampeta) — Will the hon Minister for Panchayat Raj be pleased to state

(a) whether it is a fact that the Andhra Pradesh Government had been pleased to sanction the protected water supply scheme for Kollapur and Achampet taluk headquarters in Mahabubnagar District in the year 1964 , and

(b) if so, the reasons for undue delay in the implementation of the scheme when the Public of Kollapur are facing water scarcity ?

Sri S Sidda Reddy —(a) Yes, Sir

(b) Investigation for Kollapur and Achampet schemes was complected by end of 1966-67. These schemes could not however be taken up for execution for want of adequate funds

HIGH SCHOOL BUILDING AT SIRCILLA

S No 560-B

S N Q No 1482-Y Sri G Bhupathy (Nerella) — Will the hon. Minister for Education be pleased to state

(a) when the construction of high school building at Sircilla, Karimnagar District has been taken up and the stage at which it stands at present , and

(b) whether any steps are being taken for completing the same immediately , and if not, the reasons therefor ?

Sri T V Raghavulu — (a) The construction of the buildings of Girls Middle School, Sircilla was taken up in March, 1962 and the construction of the building was complected by March, 1967

(b) Does not arise

శ్రీ జి భూపతి ·—అధ్యక్షా ; Girls High School లేదు Boys High School గురించి అడిగాను

శ్రీ టి వి. రాఘవులు.— ఇందులో ఏమీ clear గా లేదు.

శ్రీ జి. భూపతి ,—Boy's High School అని నా ప్రశ్నలో వ్రాశాను.

శ్రీ టి వి రాఘవులు.—ఈ ప్రశ్నలో పూర్తి clear గా లేదు. చదువుతాను.

(a) When the construction of high school building at Sircilla Karimnagar district has been taken up and the stage at which it stands at present .

It is not there in the question.

Mr Speaker .—The question is this :

" when the construction of High School building at Sircilla Karimnagar district, has been taken up and the stage at which it stands at present "

Your answer is with regard to Girls' Middle School.

శ్రీ టి వి రాఘవులు :— Separate question వేస్తే Boys' High School విషయము గురించి, answer చెప్పిస్తాను. Question లో మాత్రం clear గా లేదు.

శ్రీ జి భూపతి ·—Boys' High School అని ప్రశ్నలో వ్రాశాను అధ్యక్షా.

Mr· Speaker —The question is this.

Sri T V Raghavnlu :—It is not there in the question.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి .—(B) కి answer రాలేదు. అధ్యక్షా.

శ్రీ టి. వి రాఘవులు ·— (B) కి answar :-complete అయిపోయిందని చెప్పాను.

Mr. Speaker :—The question is this .

" When the construction of high school building at Sircilla, Karimnagar District, has been taken up and the stage at which it stands at present. "

Your answer is with regard to Girls' Middle School.

శ్రీ టి. వి రాఘవులు —అవునండి.

Mr Speaker ·—Is it the proper answer ?

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు — Middle School కూడ High School అయినదండి ఇప్పుడు

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇప్పుడు Middle School High School అయినదంటున్నారా ?

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు ·—అవునండి.

Mr. Speaker :—Please read the answer. I did not follow.

Sri T. V Raghavulu —The construction of the building of Girls Middle School Sircilla, was taken up in March 1962 and the construction of the building was completed by March 1967.

శ్రీ సి హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ప్రశ్న వేసింది మిడిల్ స్కూల్ హైస్కూల్‌గా కన్వర్ట్ అయిన విషయం కాదు. బిల్డింగ్ కన్‌స్ట్రక్షన్ గురించి, సిరిసిల్లలో హైస్కూల్ బిల్డింగ్ అంటే ఒకటే ఒకటి వున్నది. అది బాయిస్ హైస్కూల్ కాని గరల్స్ హైస్కూలు కాదు. బాయిస్ హైస్కూల్ కన్‌స్ట్రక్షన్ గురించి అడిగారు, దానికి సమాధానం రావాలి.

శ్రీ టి వి. రాఘవులు :—బాయిస్ అని లేకపోవడంవల్ల ఈ కన్‌ఫ్యూజన్ వచ్చింది.

Mr Speaker .—He says it has since been converted into a High School.

Sri K Brahmananda Reddy —We will get the answer, Sir. We need not be too technical. It is the duty of the department to supply information whether there is a High School and if the construction of the building was completed, and if it was not completed, why it was not completed. I think the Minister will get the answer and submit it to the House.

Mr Speaker —That is not the answer This question will be called again tomorrow.

S. V. GOVT. POLYTECHNIC, TIRUPATHI.

S No. 560-C:

S. N. Q No. 1488-V – Sri Vavilala Gopalakrishnayya – Will the hon. Minister for Education be pleased to state.

(a) whether it was a fact that the amount of scholarships given to the students of S V. Government Polytechnic Tirupathi was cut down due to their participation in Steel Plant agitation last year; and

(b) if so, will it be restored now ?.

Sri T. V. Raghavulu.— (a) Yes, Sir.

(b) Yes, Sir. Instructions are being issued by the Director of Technical Education to all the Principals to restore the cut and disburse the scholarship amount covered by the strike period.

(ఎ) అవును.

(బి) ఇప్పుడు తగ్గించిన ఎమౌంట్ మళ్లీ రిస్టోర్ చేశారు.

TUITION FEE.

S. No. 560-D·

S. No Q No. 1489-L·— Sri N Raghava Reddy (Nakrekal).- Will the hon. Minister for Education be pleased to state

(a) whether it is a fact that the Osmania University has increased the tuition fee by 20 percent this year; and

(b) whether the Govt. will help the students by taking steps to prevent enhancement of the said fee by the University?

Sri T. V. Raghavulu:— (a) The Osmania University has decided to increase the tuition fees by 20 percent from this academic year for new enterants.

(b) No, Sir. It is not possible for the Government to prevail upon the University, as it is an autonomous body, and since Government's own resources are very much strained now.

INCREASE IN HOURS OF WORK OF TUTORS AND LECTURERS

S No. 560-E:

S No Q. No 1492-E:— Sri K. Govinda Rao:— Will the hon. Minister for Education be pleased to state,

(a) whether any order has been passed by the Government recently increasing the hours of work of tutors and lecturers in Colleges affiliated to the Andhra University, and

(b) if so, whether a copy of the order be placed on the Table of the House?

Sri T. V. Raghavulu:— (a) No, Sir. Government have only issued orders insisting upon the assignment of the maximum work load prescribed under the University Regulations, to each member of the staff, as one of the measures towards improving efficiency.

(b) Does not arise.

శ్రీ ఆర్. మహానంద (దర్శి):— ఇదే మాదిరి ప్రశ్న ఉస్మానియా యూనివర్శిటీలో వర్క్‌లోడను అమలు జరుపుతూవున్నందువల్ల లెక్చరర్స్ రిట్రెంచ్‌మెంట్ వస్తుందా? దానివల్ల బాధలు కలుగుతాయా అని నేను అడిగితే మీరు ఇన్ఫర్మేషన్‌కు పంపించారు.... .. ....

TWO LANGUAGE FORMULA

S No. 560-F:

S N.Q·No 1492 M -Sarvasri Vavilala Gopalakrishnayya & A.Madhava Rao:— Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) whether the Government have received a copy of the report of the 30 member Committee of Parliamentarians where two language formula was recommended having mother tongue and English or Hindi and not English and Hindi was adopted: and

(b) if so, what are the other details and whether a copy of it be placed on the Table of the House?

Sri T. V· Raghavulu:— (a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— ఆ మాదిరి నిర్ణయించినట్లు పత్రికలలో వచ్చింది. మదర్ టంగ్, టూ లాంగ్వేజెస్ ఐదర్ ఇంగ్లీష్, ఆర్ హిందీ వుండాలి. త్రి లాంగ్వేజెస్ వుండనక్కరలేదని పార్లమెంటు కమిటి నిర్ణయించిందని పత్రికల్లో వచ్చింది. త్రిగుణసేన్‌గారు కూడా చెప్పారు మరి ప్రభుత్వానికి రాలేదని అంటున్నారు. ప్రభుత్వం ఆమోదించిందని కూడా తెలుస్తోంది.

శ్రీ టి. వి రాఘవులు:— గవర్నమెంటుకు రాలేదు, ఆమోదించడం అసలే లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— కేంద్రప్రభుత్వం ఆమోదించిందని, కమిటీ రిపోర్టు స్టేట్స్‌కు పంపించామని ప్రెస్ ఇన్ఫర్మేషన్ బ్యూరో న్యూస్ కూడా వుంది.

Sri T. V Raghavlu — The State Government is not aware of it

PAY SCALES OF THE LECTURERS

S No 560-G

S N Q No 1494-M -Sri Vavilala Gopalakrishnayya —Will the hon Minister for Education be pleased to state

(a) whether the Government have ordered in 1967 that the pay scales of the Lecturers in the colleges who were appointed before 1-4-1966 and after that date should be different, and

(b) if so, why, whether a copy of such order be placed on the Table of the House ?

Sri T V Raghavulu — (a) No, Sir.

(b) Does not arise

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ:— అటువంటి డిఫరెన్స్ లేదంటారా?

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు — అవును.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— ఇప్పుడు అమలు జరుపుతున్నారు. ఆ తరువాత వారికి ఇవ్వము అంటున్నారా?

శ్రీ టి. వి రాఘవులు:— అమలు జరపడంలేదండి 1-4-66 కు ముందు ఎప్పాయింట్ అయిన లెక్చరర్స్ యొక్క స్కేల్స్ రివైజ్ చేయాలని యు. జి. సి అన్నది అంతవరకు వారు పెట్టుకొంటున్నారు. ఆ తరువాత ఎప్పాయింట్ అయిన వారి విషయంలో గవర్నమెంటు కాలేజెస్‌లో మనం పెట్టుకొంటున్నాము. ఎఫిలియేటెడ్ కాలేజెస్‌లో మేనేజిమెంటు పెట్టుకొంటుంది. అంతవరకే రిఎంబర్స్ చేస్తాము అందుచేత డిస్క్రిమినేషన్ అనే ప్రశ్న ఎరైజ్ కాదు.

T T DEVASTHANAM COMMITTEE

S No 563-H

S. N. Q No 1491-L — Sri R. Mahananda — Will the hon Minister for Endowments be pleased to state:

(a) whether there are any Harijan and lady members in the T. T Devasthanam Committee, and

(b) if so, who are they, if not, the reasons therefor?

Sri R Ramalinga Raju — (a) The answer is in the affirmative.

(b) (1) Sri K Nanjappa, appointed against the vacancy reserved for persons belonging to Scheduled Castes,

(2) Smt Rani Kumudini Devi, M L A , appointed against the vacancy reserved for woman.

(a) వున్నారు.

(b) (1) షెడ్యూల్ కులాలకు కేటాయించిన స్థానంలో కె. నంజప్ప నియమించ బడ్డారు.

(2) మహిళలకు కేటాయించబడిన స్థానంలో శ్రీమతి క ముదినిదేవి, ఎం ఎల్. ఎ. నియమించబడ్డారు.

శ్రీ ఆర్. మహానందం :— దేవస్థానం సభ్యులను నియమించడంలో, సలహాలు ఇవ్వడానికి, యాత్రికుల సౌకర్యాలు చూడటానికి, లోటుపాట్లను సరి దిద్దటానికి తగిన సూచనలివ్వటానికి ఎప్పుడూ స్థానిక ఎం. ఎల్. ఎ. ను సభ్యునిగా వేస్తున్నారు. ఈసారి వేయకపోవడానికి కారణం ఏమిటి?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— సమర్థులైనవారు వుండాలని సంకల్పం. లోపాలు వుంటే స్థానిక ఎం. ఎల్. ఎ. సలహాలు ఇవ్వటానికి అభ్యంతరంలేదు.

شری سلطان صلاح الدین اویسی (چار مینار) :— اسپیکر سر۔ کیا کسی مسلمان کو بھی دیوستھانم کمیٹی میں لیا گیا ہے کیونکہ شری ست نارائن صدر سٹی کانگریس کو تو حج کمیٹی پر رکھا گیا ہے۔

Mr. Speaker :— What does the hon. Member know about Tirupathi-Devasthanam?

Sri K Brahmananda Reddy:— Haj Committee has nothing to do with the Temple Committee. That is a pilgrimage. Sri Yerram Satyanarayana may have some belief in Quran, but I do not know whether the hon. Member has belief in Hinduism.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయ్ :— దేవస్థానం కమిటీల్లో అన్ని పార్టీలకు చెందినవారినీ వేస్తున్నారా? లేక రూలింగ్ పార్టీవారినే వేస్తున్నారా, ఔట్ సైడర్స్ వున్నారా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— పార్టీ దృక్పథంతో వేసేది కాదు. పనికివచ్చేవారు, ఆసక్తిగలవారినిచూసి వేయడం ఆచారం.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయ్ .— ఎంతమంది లేడీ మెంబర్స్ వున్నారు.

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— ఒక్కరే లేడీ మెంబర్ వున్నారు.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :— సమర్థులైనవారు అని మంత్రిగారు చెప్పారు. వారికి ఏమైనా క్వాలిఫికేషన్స్ వున్నయ్యా, తిరుపతి ఎం.ఎల్.ఎ. సమర్థుడు కాదనుకొంటున్నారా?

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— భక్తిపట్ల ఆసక్తి, దానిపట్ల అభిరుచి కల్గిన వారిని వేయడం జరుగుతుంది.

శ్రీ జి. శివయ్య :— కమిటీలో ముస్లింను వేయవలసిన అవసరం వుంది. బీబీ నాంచారమ్మవద్ద అలావుంది.

శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :— చట్టం ఆమోదించదు.

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS

PROTECTED WATER SUPPLY SCHEME TO NALGONDA

542—

* 376 Q.—Sri N. Raghava Reddy :—Will hon Minister for Panchayati Raj be pleased to state

(a) the amounts sanctioned till now in Nalgonda district for various villages under protected water supply scheme together with the dates of sanction,

(b) the amount of expenditure incurred till now on the sanctioned schemes; and

(c) the reasons for not completing the schemes so far ?

A —

(a) and (b) :

A Statement indicating amounts sanctioned and the expenditure incurred in Nalgonda district for varous villages under the Protected Water Supply Schemes is placed on the Table of the House.

(c) Due to paucity of funds and drastic reduction in the Plan provision of the State and inadequate financial assistance from the Government of India for this programme.

(Statement)

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE.

Sl. No.	Name of the Scheme	Equalisation grant released	Government order in which the equalisation grant released	Expenditure Incurred up to 31-3-1967 from equalisation grant.	Local Devlopment Work grant released	Government Order in which the Local Development grant released	Expenditure incurred up to 31-3-1967 from Local Development work grant	Loan released	Remarks.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
		Rs.		Rs.	Rs.		Rs.	Rs.	
1.	Tanedarpally	5,000.00	Govt. Proc. No. 3906/RWS/63-19 dt. 21-6-1964.	—	2,000.00	G O. Ms. No. 1343. dated 30-12-64	—	2,000.00	Loan Amount not utilised.-
2.	Vardhamankota	5,000.00	-do-	5,000.00	2 000.00 1,69,750.00	-do- G O. Ms. No. 214 dated 14-3-66	2,000.00 15,431 00	3,000.00	-do-
		4,30,000,00	Proc. No. 1319/ 66-1 dated 22-3-66.	—	2 27,000.00	—	—		

3.	Mothkur	10,000.00	Govt, Proc No 3906/RWS/63-19 dt 21-6-1964	6,446 00	—	G O Ms No. 1343 dated 30-12 64	—	3,700 00	-do-
		4,30,000.00	Proc No 1319/66-1 dt. 22-3-66	—	2,27,000 00	—	—		
					1,69,750 00	G O Ms No. 214 dated 14-3-66	—		
4.	Mungode	10,000 00	Govt. Proc No. 3906/RWS/63-19 dt. 21-6-1964.	10,000 00	—	G O Ms No. 1343 dated 30-12 64	—	3,600 00	-do-
					1,69,750 00	G. O Ms No. 214 dated 14-3-66	15,190 00		
		4,30,000 00	Proc. No. 1319/66-1 dt 22-3-66.	—	2,27,000 00	—	—		
5.	Chandur	10,000.00	Govt. Proc. No. 3906/RWS/63-19 dt 21-6-1964.	7,394.00	—	—	—	3,160 00	-do-
					1,69,750 00	G O Ms No 214 dated 14-3-66.	—		
		4,30,000.00	Proc. No 1319/66-1 dt. 22-3-66	—	2,27,000 00	—	—		
6.	Narayanpur	10,000 00	Govt Proc No. 3906/RWS 63-19 dt 21.6 1964.	10,000.00	2,000 00	G O Ms No 1343 dated 30 12 64	2,000,00	4,100 00	-do-
		4,30,000 00	Proc No 1319/66-1 dt. 22 3 66	—	1,69,750 00 2,27,000 00	G O Ms No. 214 dated 14 3 66	21,340 00		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
		Rs.		Rs.	Rs.		Rs.	Rs.	
7.	Survali	10,000.00	G. O. Proc. No. 3906/RWS/63-19 dt. 21-6-64.	10,000.00	—	G. O. Ms No. 1343 dated 30-12-64.	— 7,132.00	3,400.00	Loan Amount not utilised
					1,69,750 00	G. O Ms. No 214 dated 14-3-66	—		
		4,30,000.00	Proc. 1319/66-1 dt. 22-3-66.	—	2,27,000.00	—	—		
8.	Tirmalgiri	5,000.00	Proc. 3906/RWS/ 63–19 dt. 21-6-64	5,000.00	5,000.00	G. O. Ms. No. 1343 dated 30-12-64.	5,000.00	3,100,00	-do-
					1,69,750.00	G. O. Ms. No. 214 dated 14-3-66.	18,067.00		
		4,30,000.00	Proc. 1319/66-19 dt. 22 3.66.	—	2,27,000.00	—			
9.	Matur	1,550.00	Pro. 1182 64–4 dt. 25-3-64.	1,550.00	1,450.00	G. O. Ms. No. 1343 dated 30-12-64.	22,087.00	1,370.00	-do-
10.	Raigiri	1,550.00	-do-	1,550.00	6,450.00	-do-	6,906.00	1,900.00	-do-
11.	Cholleir	1,550,00	-do-	105.00	4,450,00	-do-	—	1,370.00	-do-
12.	Chandupatla	1,550.00	-do-	1,550.00	4,450.00	-do-	7,738.00	1,400,00	-do-
13.	Motakondur	1,550,00	-do-	1,331,00	6,450.00	-do-	—	2,000.00	-do-
14.	Yadagirigutta	1,550.00	-do-	1,550.00	10,450.00	-do-	1,060.00	4,600.00	-do-

15	Urmadla	1,550,00	-do-	1,550 00	4.450 00	-do-	4,450 00	1,350 00	-do-
					1,69,750.00	G O Ms No. 214 dated 14-3-66	10,847.00	9,000 00	-do-
		4,30,000.00	Pro 1319/66-19 dt 22-3-66		2,27,000 00	—	—		
16	Alaır	5,000 00	Proc No 793/64-4 dt 25-6-1964	150.00	7,000 00	G O Ms. No. 1343, dated 30-12-64	—	700 00	-do-
17	Kodad	5 000 00	-do-	5 000 00	7,000,00	-do-	7,000 00	?,500 00	-do-
					1 69,750 00	G O. Ms No. 214 dated 14-3-66.	10,201 00		
		4,30,000 00	Pro No 1319/66-1dt 22-3-66	—	2,27,000 00	—			
18	Repala	5,000 00	Pro 793/64-4 dt 25-6-1964	—	7,000.00	G O Ms. No. 1343 dated 30-12-64	—	3,800 00	-do-
19.	Jatıreddıguda	5,0C0 00	-do-	2,885 00	7,000 00	—	—	3,100 00	-do-
					1,69,750 00	G. O Ms No. 214 dated 14-3-66.	—		
		4,30,000.00	Proc. 1319/66-1 dt 22-3-66	—	2,27,000.00	-do-			
20.	Ratnavaram	5,000 00	Proc. 793/64-4 dt 25-6-1964.	5,000.00	2,500 00	G O Ms No. 1343 dated 30-12-64	2,500 00	3,840 00	-do-

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
		Rs.		Rs.	Rs.		Rs.	Rs,	
		4,30,000.00	Proc. 1319/66–1 dt 22-3-66	—	1,69,750 00 2,27,000 00	G O Ms No. 214 dated 14-3-66.	7,291.00		
21	Wangapally	5,000.00	Proc 793/64–4 dt. 25-6-64.	5,000.00	1,69,750.00	–do–	5,250 00	1,800 00	Loan amount not utilised.
		4,30,000.00	Proc 1319/66–1 dt 22-3-66.	—	2,27,000 00				
					2,850 00	G. O. 1344 dt. 30-12-64.	2,850.00		
22	Nakrekal	5,000.00	Proc. 792/64–4 dt. 25-6-64.	5,000.00	2.50,000	G.O. Ms. 1343 dt. 30-12-64.	380 00	2,970.00	–do–
					1,69,750.00	G. O. Ms. 214 dt. 14-3-66.	—		
		4,30,000.00	Proc. 1319/66–1 dt. 22-3-66.	—	2,27,000.00				
23.	Tatipamula	5,000.00	Proc. 729/64–4 dt. 25-6-64.	5,000.00	2,500.00	G.O. Ms 1343 dt. 30-12-64.	2,500 00	2,620 00	–do–
					1,69,750.00	G. O. Ms. 214 dt. 14-3-66	33,636 00		
		4,30,000.00	Proc. 1319 66–1 dt. 22-3 66	—	2,27,000.00				
24.	Annarigudu	5,000.00	Proc. 792 64–4 dt. 25-6-64.	1,017.00	2,500.00	G.O. Ms. 1334 dt. 30-12-64	—	840.00	–do–

25.	Singareddypalem	5,000 00	-do	5,000 00	2,500.00	-do-	530 00	1,410 00	-do-
26.	Tehmatla	5,000 00	-do-	5 000 00	2,500,00 1,69,750 00	-do- G O Ms 214 dt 14-3-66.	2,500 00 8,219 00	3,000 00	-do-
		4,30,000 00	Proc No, 1319/ 66-1 dt 22-3-66	—	2,27,000 00				
27.	Yerkaram	5,000.00	Proc 792/64-4 dt 25-6-64.	5,000 00	2,000 00	G O Ms 1343 dt 30-12-64	1,052 00	1,310 00	-do-
28	Medipally	5,000 00	-do-	5,000 00	2,500 00	-do-	5,603 00	840 00	-do-
29.	Mallapur	10,000.00	Proc 3906/63-19 dt 25-1-64	2,070 00				3,000.00	-do-
		10,000 00	Proc 949/64-4 dt. 5-3-64.	—	—	G O. Ms. 1343 dt. 30-12-64	—		
30	Challur	10,000 00	Proc 3906/63-19 dt. 25-1-64	10,000 00				3,000 00	-do-
		10,000.00	Proc 949/64-4 dt 5-3-64	10,000 00	—	-do-	—		
					1,69,750.00	G. O Ms 214 dt. 14-3-66	2,863.00		
		4,30,000 00	Proc. 1319/66-1 dated 22-3-66	—	2,27,000.00				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
		Rs.		Rs
31	Gundlapalli			-Nil-
32.	Chilkur			-Nil-
33	Anantagiri			-Nil-
34	Bethole			-Nil-
35	Yedlacheruvu			-Nil-
36	Kolanpak			-Nil-
37.	Pedda Adsen-palli			-Nil-
38.	Chalkurthi			-Nil-
39.	Chade			-Nil-
1.3	Power Drilling sets pnrchased to Z.P. office for provision of water supply facilities in nral areas.	24,900.00	Proc. 7080 63-3 dated 6-2-1964.	24,900.00

(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Rs		Rs.	Rs	

DIFFERENCES IN MULTIPURPOSE EXAMINATION RULES

543 --

* 1239 Q —Sri G Thimma Reddy —Will the hon Minister for Education be pleased to state

(a) whether it is a fact that on account of the differences in the rules of Multipurpose Higher Secondary Examination of Andhra and Telangana areas, students of Andhra area are subjected to severe loss ;

(b) if so, whether the Government propose to take steps to remove those differences and conduct examinations of equal standard to all the students ,

(c) whether any reply has been furnished to J Ramachandra Reddy, a student of Multipurpose Higher Secondary class of Andhra area, to the suggestions made in his letter addressed to the Education Secretary in December, 1966 , and

(d) if not, the reasons therefor?

A ,—

(a) It is presumed that the Honourable Member is referring to the rules of admission of candidates into Multipurpose Schools from Andhra to Telangana and vice versa If so there is no scope for any difficulty or inconvenience to the students of either Andhra or Telangana areas due to the existence of different rules of Higher Secondary (M P) Examinations in both the areas The migration of pupile from ordinary H S C , to S S L C or Higher Secondary and Multipurpose scheme of Andhra or vice versa is permissible and the concerned District Educational Officers are the authorities competent to grant such permission The Eligibility rules of Telangana Multipurpose examination are however more liberal than those of the Andhra Multipurpose examinations.

(b) The preparation of integrated syllabus for the Multipurpose examination for both the areas is under consideration of the Government The integrated syllabus will come into force from the examination to be conducted in 1971

(c) The letter from Sri J. Ramachandra Reddy referred to in the question has not been received by the Government

(d) Does not arise.

DISCHARGE OF EMPLOYEES FROM N. C. C

544—

* 91 Q —Sri Ch Rajeswara Rao —Will the hon Minister for Education be pleased to state

(a) whether it is a fact that the Government have taken a decision to discharge from services the under-officers and Sergeant Major Instr ctors in the National Cadet Corps from Andhra Pradesh from 31st March, 1967,

(b) if so, what is the number of such instructors proposed to be retrenched, and

(c) whether the Government propose to make any alternative arrangements to continue the services of such personnel who proved their mettle on the front line?

A:—

(a) No Sir. It is the decision of the Government of India.

(b) 106 Out of which 90 have already been discharged.

(c) Not applicable to our State as none of the cadet instructors were detailed on duty on the Front Line.

SUPER BAZAR AT TIRUPATHI

555—

* 1461 Q.—Sri G Sivaiah.—Will the hon Minister for Co-operation be pleased to state:

(a) whether the Government propose to start a Super Bazar Market at Tirupathi town on the model of Super Bazar, Hyderabad; and

(b) if not, the reasons?

A :—

(a) No, Sir.

(b) The scheme of the Govt of India under which Dept. Stores (Super Bazar) are being opened in the Country envisages the opening of Dept Stores in metropolitan towns, towns with population between 5 lakhs and 10 lakhs and towns with population between 8 lakhs and 5 lakhs. The Govt. of India allocated only two Dept Stores for the Andhra Pradesh State. It was decided that the two stores should be opened one in Hyd'bad and the other in Visakhaptnam.

UNEMPLOYED B. ED., TEACHERS, ETC.,

556—

* 589 Q.—Sri Ch. Vengiah:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state:

(a) the number of B. Ed, Secondary Grade, Higher Grade, Weaving and Carpentry trained candidates who are unemployed; and

(b) whether the Government has proposals to provide jobs to all the categories of trained candidates?

A:—

(a) A Statement showing the number of candidates in each Category who are unemployed is placed on the Table of the House,

(b) No, Sir

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Vide – ANSWER TO CLAUSE (a) OF L A Q No 556 (589)

Name of the District	B Ed	Secondary Grade	Higher Grade	Weaving and Carpentary
1	2	3	4	5
Chittoor	62	850	240	40
Mahabubnagar	—	21	7	10
Cuddapah	50	487	171	11
Warangal	15	15	39	12
Machilipatnam	—	335	65	—
Secunderabad	—	—	—	—
Nizamabad	—	—	—	—
Adilabad	—	—	—	—
Nellore	3	279	53	32
Nalgonda	—	3	3	6
Khammam	—	1	10	—
Karimnagar	1	20	43	6
Guntur	54	475	272	51
Anantapur	31	160	137	2
E G, Kakinada	26	351	134	97
W G, Eluru	134	1,434	392	73
Medak	—	—	—	—
Srikakulam	39	419	28	11
Kurnool	73	218	76	20
Visakhapatnam	51	300	147	27
Hyderabad City	9	58	99	—
Grand Total	548	5,426	1,916	398

HIGH SCHOOL BUILDINGS IN KODURU CONSTITUENCY

557—

*518 Q —Sri N Penchaliah :—Will the hon Minister for Education be pleased to state·

(a) Whether the Government propose to sanction financial aid for the construction of High School buildings in the Koduru constituency, and

(b) Whether steps will be taken by the Government to consruct buildings for the high schools at Chitvel, and Obulawaripalli village?

A:—

(a) There is no proposal in the Education Department to sanction financial aid for the construction of buildings for the Parishad High Schools in Kodur Constituency

(b) Yes, Sir, only when the finance position of the State improves.

MOBILE LIBRARIES

558—

*295 Q —Sri T C. Rajan — Will the hon. Minister for Education be pleased to state

(a) the number of mobile Libraries in the State; and

(b) the mode of distribution of books ?

A

(a) There is one Mobile Library at Eluru under the direct control of the Director of Public Libraries Besides there are 502 Book Delivery Stations under the control of Local Library Authorities in the State

(b) An automobile van is provided to the Mobile Library, Eluru for the distribution of books to readers. Books to the Book Delivery Stations are transfered by bicycles or Rickshaws.

STATE CENTRAL LIBRARY

559—

*294 Q —Sri T. C Rajan:—Will the hon. Minister for Education be pleased to state

(a) the expenditure incurred upon the establishment of State Central Library at Hyderabad during 1966-67; and

(b) the expenditure incurred to purchase books and old manuscripts during 1966-67 ?

A:—

(a) The expenditure incurred on the establishment of two shifts in State Central Library during 1966-67 is Rs. 2.46 lakhs.

(b) Rs 0 31 lakhs has been incurred on the purchase of books and periodicals No manuscripts were purchased during 1966-67.

CO-OPERATIVE CREDIT SOCIETY MAHASAMUDRAM

560—

*272 Q.—Sarvasri S Vemayya, O. Venkatasubbiah :—Will the hon Minister for Co-operation be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Directors of Co-operative Credit Society of Mahasamudram in Venkatagiri taluk, Nellore district have not taken any steps to disburse loans to its members trough huge amount of money has been placed at the disposal of the Society for the last 6 years,

(b) if answer to clause (a) is affirmative the action taken by the Government in the matter, and

(c) the names of the Directors of the Society ?

A:—

(a) An enquiry under section 51 of the A. P. Co-op. Societies Act 1964 has been ordered by the Dy Regr Nellore (South) on the

affaırs of the Mahasamudram Co-op. Credıt Sociecty and it ıs stıll in progress The books of the Socıety are also not made avaılable for reference. Therefore ıt ıs not possıble say whether the loans were actually dısbursed to the members.

(b) Does not arıse.

(c) The followıng gentlemen were reported to have been elected as the first set of Dırectors on 23-4-59.

1.	Srı Guvvala Venkatıah.	Presıdent.
2.	Srı Perımıdı Venkatıah.	Secretary.
3.	Srı Guvvala Ankaıah.	Dırector.
4.	Srı Guvvala Lıngaıah.	Director.
5.	Srı Guvvala Venkataıah	Dırector.

It is reported that after some tıme one Srı Patlurı Raghava Reddy was elected as Presıdent and that he contınued as such for 6 to 7 years It ıs also reported that about 2 months back one Srı Sangapallı Krıshnaıah has been made the Presıdent

POINT OF INFORMATION

re — ATTACHMENT OF GOVERNMENT PROPERTY IN TANUKU

శ్రీ కె. బుచ్చినాయుడు — నిన్నటి పేపరులో తణుకు తాలూకా ఆఫీసును ప్రైవేటు వ్యక్తికి 84 వేలు గవర్నమెంటు బాకి వుండటంవల్ల జప్తుచేశారని వచ్చింది, దీని గురించి మంత్రిగారు ఏం చెబుతారు?

రెవిన్యూ మంత్రి (శ్రీ వి. బి. రాజు) —తెలుసుకొంటాను.

CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC INPORTANCE.

re: DELAY IN GRANTING AIDS TO THE SCHOOLS.

श्री बद्रीविशाल पित्ती (महाराजगज) —अध्यक्ष महोदय, हैदराबाद और पूरे आन्ध्रप्रदेश मे ऐसे कई स्कूल्स है जिनको सरकार की ओर से ग्राट इन एड मिलती है। लेकिन उनको यह ग्राट इन एड न मिलने को कारण उन स्कूल्स के अध्यापको को तखाहे देरसे मिलती है । इस सबन्द मे समय पर स्कूलस को ग्राटस देने के लिये आवश्यक कारवाही सरकार को करनी चाहिये ताकी अध्यापको को समय पर तखाह मिल सके।

శ్రీ టి. వి. రాఘవులు :— వారు హిందీలో మాట్లాడారు. వారు ఏమి చెప్పారో తెలియదు గౌరవసభ్యులు చేసిన కంప్లయింటు నిరాధారము. వారు చెప్పేది వేగ్‌గా ఉంది ప్రశ్నలో జంటనగరాలకు సంబంధించి ఉన్నది. వారు యిప్పుడు మొత్తం State కు అడిగినట్లుఉన్నది. జూన్ జీతాలు గ్రాంట్సు యివ్వడం జరిగింది D. E Os are competent People to release grants. శకంటరీ గ్రేడ్ వారికి రాబోయే ఫిబ్రవరికి యివ్వడం జరిగింది. వారు ఏదైనా specific case తీసుకొనివస్తే తప్పకుండా పరిశీలిస్తాను.

Mr. Speaker :— If there are any specific cases regarding delay, he says they will be immediately paid.

श्री बदरीविशाल पित्ती :—जून महीने की तखाहें हैदराबाद के स्कूल्स में विशेषकर ग्रांट इन एड न मिलने के कारण नही मिली हैं। जुलाई तक तो नही मिली थी जब कि मैंने यह काल अटेनशन मोशन दिया था। आज २४ तारीख है।

శ్రీ టి వి. రాఘవులు — జూన్ జీతం రూల్సు ప్రకారం జూలై 10 వ తేదీలోపుగా pay చేయాలి గ్రాంట్సు D. E. O. ల requirements ప్రకారం, వారివద్దకే deposits చేయడం జరుగుతుంది.

re. Shortage of fertilizers stock in the godowns belonging to District Marketing Society, Cuddapah.

శ్రీ బి. రత్నసభాపతి (రాజంపేట) :— అధ్యక్షా, కడపజిల్లాలలో ఫెర్టిలైజరు గురించి ఒక విచిత్రమైన పరిస్థితి ఏర్పడింది. 1966-67 సంవత్సరానికి సంబంధించి దాదాపు 13 వేల బస్తాల ఫెర్టిలైజర్సు అక్కడ స్టాకుఉంది ఇది ఏప్రిల్ తరువాత పంచవలసిఉంది ఆ విధంగా నిర్ణయించేశారు. కాని మార్చి 1967 ఆఖరుకే ఆ stocks మొత్తం అమ్మకం అయిపోయింది. మొత్తం stocks అంతా అదృశ్యం అయిపోయింది. ఏప్రిల్ ఒకటవ తేదీ నుంచి పంపకం కావలసిన సరకు ముందే అయిపోయింది. అంతకుముందే అమ్మకం అయిన సరుకులో లోటు రావడంవలన. ఈ సరకును దాని క్రిందకు adjust చేయడం. జరుగటంలో ఒక విచిత్రమైన పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఈ విషయం మంత్రిగారికి తెలుసును అనుకొంటాను. జిల్లా పరిషత్తులో 7 man standing committee ఒకటి వుంది ఆ కమిటీవారు ఏ ఏ సొసైటీలకు పంచాలో నిర్ణయం చేస్తారు ఈ కమిటి నిర్ణయాలకు, అక్కడ జరిగిన పంపకాలకు సంబంధం లేకుండా జరిగిపోయింది. ఆ 7 man standing committee ఏ credit సొసైటీలకు యివ్వాలో నిర్ణయిస్తారు. చట్ట ప్రకారం బకాయిలు లేకుండా ఉన్న సొసైటీలకు యివ్వాలి. ఇట్లా s elect చేయబడిన సొసైటీలకు, జిల్లా మార్కెటింగు సొసైటి గోడౌన్సు నుంచి యిస్తారు. V. L. W. ఆ లిస్టు తయారుచేస్తారు. దాని ప్రకారమే పంపకం జరుగుతుంది జిల్లా మార్కెటింగు సొసైటీవారు యిచ్చిన తేదీలోగా, ఆ గ్రామ సొసైటీలవారు lift చేయకపోతే, మార్కెటింగు సొసైటీయే ఆ గ్రామాలకు పంపాలి. ఇప్పుడు అలాచేయక ఆ పదిరోజులలో ఆ సొసైటీవారికి యివ్వక తరువాత ఆ సొసైటీలకు పంపకుండా దానిని స్వాహా చేస్తున్నారు. ఆ పదిరోజుల నియమిత కాలంవరకు చేసి ఆసరకును black market లో అమ్ముతున్నారు. మొత్తం గ్రామాలలో ఉన్న Co-operative Societies కు పంపకం జరుగుటలేదు. ఈ 13 వేల bags marketting godown లో ఉంచారుగి అది April తరువాత పంపకం జరగాలి. ఈ లోగా కేంద్ర ప్రభుత్వం దాని మీద యిచ్చే సబ్సిడీని తీసివేశారు. కాని ఆ 13 వేల సంచుల అమ్మకం జరిగి

పోవటంతో, ఈ తతంగం బయటపడింది సబ్సిడీ తీసివేయడంలో ఒక్కొక్క బస్తాకు 7 రూపాయలు ఎక్కువ చేయవలసివచ్చింది. ఆ 7 రూపాయలు ఎక్కువ చేయుటకు, ఎవరికైతే అమ్మారో వారి రశీదులను తీసుకొని సర్దుబాటు చేయుటకు ప్రయత్నించారు. ప్రొద్దుటూరు గోడౌన్సులో 4 లారీల sulphate తక్కువ అయిందని C T O రిపోర్టు చేశారు. ఆ కమిటీ ఎన్నికలు సరిగా జరగలేదని హైకోర్టు తీర్పుయిచ్చింది. చట్ట ప్రకారం జరగలేదు కాబట్టి ఆ బోర్డును రద్దు చేయమని, క్రొత్తగా ఎన్నికలు జరపమని చెప్పారు. ఈ విషయాలన్నీ ప్రభుత్వం వారు విచారించి, ఆ కమిటీకి Special Officerను వేసి, యిప్పుడు ఉన్నటువంటి సభ్యులపై విచారణ జరిపించాలని కోరుతున్నాను.

Sri K Vijayabhaskara Reddy —On receipt of complaints of shortage in the stocks held by the District Marketing Society, Cuddapah, in April and May 1967, the Additional Registrar (Fertilizers) went to Cuddapah and made discreet enquiries He also verified stocks of fertilizers in six out of the 14 wholesale centres and found that the stocks on physical verification tallied with book balances The Additional Registrar and the Collector, however, suggested physical verification of the stocks in all the godowns should be done simultaneously so that the matter may be placed beyond doubt. Accordingly, a special audit party headed by a Deputy Registrar was deputed to Cuddapah in the second week of July 1967 to conduct a simultaneous physical verification of the stocks in all godowns. The special audit party has completed the work and its report is awaited in a day or two, and after the report is received I shall place it on the Table of the House

As far as the stocks with the farmers in Cuddapah District are concerned, the stocks are quite enough and the total stock held in the district was 7,273 tons in terms of Ammonia Sulphate as on 30-6-1967 A total quantity of 16,500 tons in terms of Ammonia Sulphate has been programmed for distribution in 1967-68. There was a carry-over stock of 7,605 tons in terms of Ammonia Sulphate on 1-4-67 and 5 278 tons have been intended for the first quarter April/June 1967 It has started arriving. I understand that the existing stocks would meet the requirements to the extent of 35%. Therefore, there is no room for any alaram regarding the stock position in the district

PAPERS LAID ON THE TABLE.

Amendment to the rules relating to powers of inspecting and superintending officers issued under the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964.

Sri S. Sidda Reddy :— Sir, on behalf of the Minister for Panchayat Raj. I beg to lay on the Table under sub-section (5) of Section 217 of the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964, a copy of the amendment to the rules relating to powers of inspecting and superintending Officers issued under the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964, in G. O. Ms. No. 463, Panchayati Raj, dated 29th

May 1967, which has been published in the Rules Supplement to Part VII of the Andhra Pradesh Gazette, dated 22nd June 1967.

Amendments to Rule 22 of the Andhra Pradesh Co-operative Societies Rules, 1964.

Sri K Vijayabhaskara Reddy :— I beg to lay on the Table a copy of the amendments issued in G O Ms No 1163, Food and Agriculture (Legn) dated 19-6-67 to Rule 22 of the Andhra Pradesh Co-operative Societies Rules, 1964, made in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of Section 130 of the Andhra Pradesh Co-operative Societies Act, 1964 and published in the extraordinary issue of the Andhra Pradesh Gazette dated 20-6-1967.

Mr. Speaker :— Papers laid on the Table.

PRIVILEGE MOTION

re.—Holding of the Meeting of the General Body and Standing Committee of the East Godavary Zilla Parishad, Kakinada during the Session days.

Sri C. V. K Rao :— Mr. Speaker, Sir, Under Rule 174 I have submitted to you a notice of breach of privilege committed by one Shri S. B B K Satyanarayana Rao, Chairman of the Zilla Parishad, Kakinada, reading as follows —

"Whereas I being the member of Andhra Pradesh Legislative Assembly having become the member of the Zilla Parishad, East Godavary District, Kakinada, under the statutory provisions of the Zilla Parishad Act and thereby having a statutory right to participate in the proceedings of the General Body Meetings and Standing Committee of East Godavary Zilla Parishad, Kakinada.

Whereas I have been participating in the budget session of the Assembly as the meetings being fixed by the Hon'ble Speaker since 17-6-1967 without interruption in duty bound to my constituency.

And whereas Sri S B B K Satyanarayana Rao, the Chairman of Zilla Parishad, Kakinada, with the object to deprive my participation in the Zilla Parishad General Body meeting and the Standing Committee VIII of which I am the elected member, fixed the said meetings on 14-7-67 and 15-7-67 respectively while I am participating in the budget session and while hon'ble Minister for Panchayat Raj has assured this House that he would advise the said Chairman to postpone the meeeings of the Zilla Parishad on the said dates.

The said Sri S B. B K Satyanarayana Rao, Chairman, Zilla Parishad, acted in a deliberate manner to deprive my right of participation in the said Zilla Parishad Meetings having chosen those dates conveniently with deliberate intention, he has committed a breach of privilege of a member of this House.

And the hon'ble Speaker may be pleased to refer the matter to the Committee of Privileges or in the alternative the matter be dealt with the House itself."

ఈ విషయంలో తమకు నేను కొంచెం మనవిచెయ్యాలి అనుకుంటున్నాను ఇక్కడ M L A. లము కాబట్టి జిల్లా పరిషత్తు meeting లో పాల్గొనేటటు వంటి హక్కు పొందివున్నాము. మా అనుభవాలు జిల్లా పరిషత్తులో చెప్పడం తద్వారా జిల్లా పరిషత్తు కార్యక్రమాలు కొనసాగడానికి ఉపయోగపడతాయనే ఈ శాసనం ఉద్దేశింపబడింది. ఒక meeting జరిగింది. అందులో పాల్గొనలేము ఇప్పుడు Budget Session జరుగుతున్నప్పుడు ఎందుకు meeting పెట్టవలసి వచ్చింది. ప్రత్యేకంగా పాల్గొనకుండా వుండాలనే పెట్టారని నేను భావిస్తున్నాను. ఇంతకుముందు ఒక dissent note కూడా పంపించాను Standing Committee లో ఒక విషయాన్ని పెట్టకుండా Chairman, Collector గాని ఆమోదించి కొంత డబ్బు ఖర్చుపెట్టడం పైన dissent పంపించాను మా హక్కును భంగకరం చెయ్యడం జరిగిందని నేను భావిస్తున్నాను. Budget session జరుగుతున్నప్పుడే జిల్లా పరిషత్తు Chairman గారు meeting పెట్టడం జరిగింది మూడు నెలలుగా ఒక్క మీటింగులేదు. ముందుగా పెట్టవచ్చుకదా ? తమరు Budget Session చాలా ముందుగా announce చేశారు. ఈ session అయిన తరువాత 15 రోజుల తరువాత ఒక meeting పెట్టవచ్చు ఇది deliberate గా చేసినటువంటిది బాధ్యత నిర్వహించే ప్రజా ప్రతినిధులను పాల్గొనకుండా చేసిన దాని విషయంలో Chairman గారిపైన Breach of Privilege Motion తమ ముందుకు తెస్తున్నాను. దీని విషయంలో మంత్రిగారు Telegram కూడా యిచ్చామని చెప్పారు

శ్రీ కె ఒబ్బిరాయుడు — మా West Godavari జిల్లా పరిషత్తు మీటింగు పెట్టారండి. మంత్రిగార్కి చెప్పితే House లో, postpone చేయిస్తామని చెప్పారు మరల అడిగితే మీటింగు అయిన తరువాత Telegram యిచ్చాం అన్నారు ముందుగా 5 రోజులు వున్నది యివ్వకుండా కూడా Session లో వున్నా, meeting పెట్టడం జరుగుతుంది మమ్ములను avoid చెయ్యడానికి చేస్తున్నట్లుగావుంది తప్ప యింక వేరే పరిస్థితులు కనిపించడం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ — మీరుచెబితే వినడానికి సిద్ధంగా వున్నాను. Now we are Concerned with the question of breach of privilege Let me quote from May's Parliamentary Practice · "Supposing one of the members is summoned as a witness by a Court while the House is in session If the Court issues summons, naturally we have to obey the summons and attend the Court That means, you are deprived of participation in the House, and if you do not obey the Court the Magistrate may issue a bailable or non-bailable warrant. I suppose this stands exactly on the same footing.

Sri C. V. K. Rao .— It is not the same. Here he is a private individual who has no such right. By being a member of this august body, I have become a member of the Zilla Parishad. I have to discharge my duties in this August body as well as those

of a member of the Zilla Parished and its Committees. This date has been deliberately chosen by the Chairman of the Zilla Parishad, Sri S B B. K. Satyanarayana Rao.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :— అధ్యక్షా, మాకు Notice లేదు కదా! మావూరికి టికెట్టు యిమ్మన్నట్లుగా వుంటే ఎలా? Notice యిస్తే మేము సమాధానం చెప్తాం.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—మంత్రిగారు సబబుగానే వున్నారు. నాకు ఆయన answer యిస్తున్నారు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—Deliberate గా ఏమీ లేదండి. ఏదైనా notice యిస్తే రెండు ముక్కలు సమాధానం చెప్పే అవకాశం వుంటుంది, అని తమ notice కి తీసుకువస్తున్నాను.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు (బాపట్ల) :—Unavoidable circumstances లో పెడుతున్నారు. Agenda లో Secretary గారు కూడా వ్రాశారు. 1st page లో వుంది. ఈ Session జూన్ 15 న ప్రారంభం అయింది. వాళ్ళ పొరపాటు ఏమీ లేదు.

శ్రీ కె. విజయకుమార్ రాజు :—పరిషత్తు Meetingకు వెళ్ళాలా అక్కర లేదా అని మంత్రిగారిని అడిగామండి. అడిగితే వాడు అవసరం లేదని పరిషత్తు meeting అపుతామని హామీ యివ్వడం జరిగింది. టెలిగ్రాము యిస్తున్నామని హామీ యివ్వడం కూడా జరిగింది. జిల్లా పరిషత్తు Chairman ఖాతరుచెయ్యకుండా meeting జరిగింది. ఈ విషయం తీవ్రంగా తీసుకోవాలి.

Mr Speaker :—We shall take it up tomorrow.

NON-OFFICIAL BUSINESS-BILLS

THE ANDHRA PRADESH PANCHAYAT SAMITHIS AND ZILLA PARISHADS' (AMENDMENT) BILL, 1967

Sri T. C Rajan (Palamner,) :—I beg to move :

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Panchayat Samithis and Zilla Parishads' (Amendment) Bill, 1967".

Mr. Speaker :—Motion moved.

(Pause)

Mr Speaker :—The question is :

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Panchayat Samithis and Zilla Parishads' (Amendment) Bill, 1967".

The motion was negatived.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :— Natural గా ఏమంటే resolution అయిన majority వుంది కాబట్టి పోతుంది రెవిన్యూ బిల్లుతో కూడా చెప్పేవుండవచ్చు

Mr Speaker —Please discuss this with me in the Chamber privately

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1967-68

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

Demand No XXVI-Labour and Employment-Rs 1,29,33,000

శ్రీ వి. రామారావు — అధ్యక్షా, నేను నిన్న చెప్పిన తరువాత యింకా కొన్ని విషయాలు labour కు సంబంధించినవి చెప్పవలసి వుంది యజమానికి, పని చేసేటటువంటి వ్యక్తికి సంబంధం యేవిధంగా వున్నది అన్న సమస్య వచ్చినప్పుడు, ఒక్క labour ను రక్షించటానికే కాకుండా, యజమాని కూడా వారి యందు సరియైన దృష్టి, అభిమానం కలిగేటటువంటి మార్గంలో పెట్టడం అవసరం అతడు ఉదయం నుంచి మధ్యాహ్నం వరకు నాలుగు గంటలు మధ్యాహ్నం నుండి నాలుగు గంటలు, మొత్తం 8 గంటలు పని చేయడానికి Labour Act ప్రకారంగా వున్నది. Factories లో time ప్రకారం పని చేయడం, నిర్ణీతమైన వేతనం యివ్వడం జరుగుతున్నది కాని మిగతా private సంస్థల్లో అది అట్లా కుదరడానికి అవకాశం లేదు. వర్తక సంస్థగాని, వ్యాపార సంస్థగాని తెరిచివున్నప్పుడు, additional గా staff ను వేసుకుని, పని చేయడానికి అవకాశం యివ్వడానికి ఈ Act లో provide చేసినట్లయితే చాలా బాగుంటుందని నాఅభిప్రాయం. రైతువారి labour కు వ్యవసాయం రోజులో 4, 5 మాసాలు మాత్రమే పని వుంటుంది. ఆ తరువాత వారు పట్టణాలకుపోయి ఆక్కడ వున్న factories లో temporary గా join అవడం, వారికి something యివ్వడం జరుగుతున్నది వీరు అదనంగా వచ్చినప్పుడు, అక్కడ స్థానికంగా పని చేస్తున్నటువంటి labour కు, వీరికి clashes రావడం జరుగుతున్నది. కనుక ఆట్లా రాకుండా యేమైనా ఈ Act లో provide చేయాలని, ప్రభుత్వం వారిని కోరుతున్నాను. Labour కు సంబంధించినంతవరకు యే unit కి ఆ unit, యే సంస్థకు, ఆ సంస్థ, ఒక separate market ను, private సంస్థ వుంటే, private market ను mills వుంటే mills లోను, separate గా unit పెట్టి ఒక President ను Secretary ని appoint చేసి recognise చేస్తే వారి సమస్యలు వారిద్దరు deal చేయడానికి వీలువుంటుంది. ఒక factory లో వున్నటువంటి labour కు సంబంధిన వారికి యింకో సంస్థలో వున్నవారి కష్టసుఖాలు తెలియనందువల్ల వారి suffering సరిగా చేయలేరు కాబట్టి దేనికది కేటాయించి, rules మాత్రం అందరికి ఒకటే రకంగా apply చేస్తే బాగుంటుంది. గుమాస్తాలకు సంబంధించిన Act వున్నది. వారు 8 గంటలే పని చేయాలని Act లో వున్నప్పటికీ, వీరు మధ్యలో వెళ్ళి పోతే పని సగంలో ఆగిపోతుంది. Officer వచ్చి Check చేస్తే account incomplete గా వున్నాయని charge పెట్టడం జరుగుతున్నది కాబట్టి అదనంగా పని చేసిన దానికి ఈ rate యివ్వాలని definite గా చెబితే యిష్టం వుంటే కష్టపడి పని చేస్తారు, లేకపోతే మానివేస్తారు. ఒక shop లో వుంటే

employee కి 50 రూ. 60 రూ., 100 దో జీతం యిస్తారు. అతను దీనితో తన భార్య పిల్లలను పోషించుకునే అవకాశం వుండదు. ఇంకా అదనంగా పని చేయడానికి ఇష్టపడినా, Act మాత్రం అతనికి అడ్డువస్తున్నది. అతను సగం, సగం ఆకలితో వుండవలసివస్తుంది. ఎవరైనా అదనంగా పని చేయాలను కున్నప్పుడు, వారికి allow చేయడానికి ఈ Act లో అవకాశం యివ్వాలని కోరుతున్నాను. Exchange లో enlist చేయబడినవారు turn ప్రకారం రావడంలేదు. మాకు ఫలానా type తెలిసిన వ్యక్తి కావాలని, account తెలిసిన వ్యక్తి కావాలంటే వారికి suit అయిన వ్యక్తులను యివ్వడానికి వీలు లేకపోతున్నది. అలాంటి వారిని enlist చేసి, సంస్థలకు తెలియపరిస్తే అవసరమైనప్పుడు ఉపయోగించుకోనడానికి అవకాశం వుంటుంది. కొంతవరకు unemployment problem solve చేయడానికి అవకాశం వుంటుందని మనవి చేస్తు విరమిస్తున్నాను

శ్రీ పి. గున్నయ్య :—అధ్యక్షా ! ఈ కూలీ కార్మిక demand ను బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు మీద్వారా మనవిచేయదలచుకున్నాను. చాలమంది factories లో పనిచేసే కూలీల జీతాల ప్రమాణం గురించి చెప్పారు సంతోషమే. గ్రామాల్లో వ్యవసాయ కూలీలు వున్నారు. వారికి యే విధమైన security లేదు. వాళ్ళకు సంవత్సరంలో నాలుగు మాసాలు మాత్రమే పని వుంటుంది. పనిలేని మిగతా నెలల్లో వారియొక్క యోగక్షేమాలు చూచేవటువంటివారు ఎవ్వరు లేరు వారు తల్లి తండ్రులులేని పిల్లలలాగ వున్నారు. అందుచేత ఈ కార్మిక చట్టంలో, వ్యవసాయ కూలీలనుకూడా ప్రధానమైన భాగస్వాములుగా తీసు కోవాలి వారికి వ్యవసాయ కూలీల Board ను వేయాలి. వ్యవసాయ కూలీలకు యిండ్లు లేవు. గ్రామాల్లో చెట్ల క్రింద, పాకల క్రింద నివశిస్తున్నారు. Train లో ticket లేకుండా ప్రయాణంచేసి, కూలికోసం యేదో చోటకు పోతున్నారు. శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం జిల్లాల్లో కూలి దొరక్కపోతే, ఏలూరు, రాజమంద్రి మొదలైన ప్రాంతాలకు కూలి కోసం పోతున్నారు. అందుచేత కనీసం, వ్యవ సాయ కూలీల రక్షణకోసం ఒక కోటి రూపాయల నిధితో వ్యవసాయ కూలీల Board ను స్థాపించాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. గ్రామాల్లో వ్యవసాయ కూలీలు ఎక్కువగా వున్నారు. ముఖ్యంగా ఈ family planning వ్యవసాయ కూలీలకు వర్తింపచేయాలి పెద్ద, పెద్ద వారి వద్దకుపోయి ఈ family planning గురించి ప్రచారం చేస్తున్నారు గాని, ఈ వ్యవసాయ కూలీల వద్దకుపోయి వారిని పునరుద్ధరించడానికి ప్రభుత్వం తగిన శ్రద్ధ తీసుకోవడం లేదు. అందుచేత కోటి రూపాయలతో ఒక Board ను వేసి. వ్యవసాయ కూలీలకు యిండ్లు కట్టించాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వ లెక్కలో కనీస కూలి 1-00, 1-50 వున్నది. కాని వ్యవసాయదారులు రూ. 3-00 లు యిస్తున్నారు. కనుక ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను. గ్రామాల్లో నూటికి 75 మంది వ్యవ సాయ కూలీలు వున్నారు వారికి ఏ విధమైన security లేదు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం గట్టి చర్య తీసుకుని, వారికి యిండ్లు కట్టించడం, మగవారికి రూ. 3-00 లు, ఆడవారికి రూ. 2-00 లు యిస్తున్నారు. కనుక ఆ rates వీరికి

కూడా యిప్పించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఫ్యాక్టరీ act ప్రకారం గర్భిణీ స్త్రీ వుంటే మూడు మాసాలు శెలవు సదుపాయం వుంది. అటువంటి సదుపాయం గ్రామాల్లో వుండే కూలీలకు లేదు అందుచేత bonus మాదిరి, పల్లెలలో వుండే వారికి, రక్షణకోసమై ఒక కోటి రూపాయల నిధిని యేర్పాటుచేసి, పనిపాటలు లేని కాలంలో సహాయం చేయాలి ఈ కరువు కాలంలో ప్రతిగ్రామంలో వ్యవసాయ కూలీలకు చౌక డిపోల ద్వారా బియ్యం supply చేయాలని కోరుతున్నాను. రూ 1½ పెట్టి శేరు బియ్యం కొనుక్కోవడం చాలా కష్టంగావుంది. కూలి దొరకడంలేదు అందుచేత వారిని విధిగా ఈ కార్మికుల చట్టంలో చేర్పించి నేను చేసిన సూచనల ప్రకారంగా, మంత్రిగారు అంగీకరించి, వారికి యిండ్లు కట్టించి, తగిన సౌకర్యాలను యేర్పాటు చేయాలని మనవిచేస్తు, నాకు ఈ సావకాశం యిచ్చినందుకు తమకు హృదయపూర్వక ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను.

శ్రీ వి నారాయణమూర్తి (పెద్దాపురం) —అధ్యక్షా! కార్మికులయొక్క పని పరిస్థితులను, వేతనాలను, సాంఘిక భద్రతలను రక్షించవలసిన Labour department కార్మికులకు ఉపయోగపడకుండా, పెట్టుబడిదారులైన యజమానులకు సలహా యిచ్చే సంస్థగా, ఈ నాడు రూపొందింది ఈ నాడు ఒక ప్రక్క కార్మికులు ధరల పెరుగుదలతో, మరొక ప్రక్క పనిభారంతో, యింకో ప్రక్క automation యంత్రాలు వచ్చినందువల్ల retrenchment తో, lock out లతో బాధపడుతూ వుండగా, మరొక ప్రక్క తప్పుడు జీవన వ్యయ సూచికను ప్రవేశపెట్టి, దగా లెక్కలతో కార్మికులు పొందే వేతనాలలో నష్టపడుతున్నారు అనేక factories లో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు కనీస వేతనాలు revise కాలేదు. ఈ నాడు పెరుగుతున్నటువంటి జీవనవ్యయ సూచికకు అనుగుణంగా వేతనాలను సవరించలేదు. 20 సంవత్సరాల కాలంలో వ్యవసాయ కార్మికుల పరిస్థితులను ఏ విధంగాను మెరుగు పరచలేదు. నష్టపరిహారాలు చెల్లించడంలో Labour Department సరిగా పనిచేయనందువలన కార్మికులకు అందడంలేదు. 1961 లో సామర్లకోట నుండి ఒక work దరఖాస్తు చేస్తే, విచారణచేసి 1963, జూన్‌లో తీర్పు ఇచ్చారు. సంవత్సరం అయిన తరువాత యెందువలన పరిహారం చెల్లించలేదని Labour Commissioner ను కలుసుకొని అడిగితే office file పోయింది, కనుక అమలు జరుపలేదని చెప్పారు. Office file పోయిందంటే, ఆ department యొక్క నిర్లక్ష్యం తెలుస్తున్నది. ఇప్పటికీ ఆ సమస్య పరిష్కారం కాలేదు. కార్మికుని వద్ద వున్నటువంటి తీర్పు కాపీని తీసుకొనివెళ్ళి అమలు జరపాలని కోరితే, మా దగ్గర file లేదు కనుక మళ్ళీ దరఖాస్తు చేసుకుంటే విచారణ చేస్తామన్నారు అది మంచిదికాదని మనవిచేశాను. యజమానితో మాట్లాడి కొంత యిప్పిస్తామని చెప్పి, తరువాత 300 రూపాయలు యిస్తామని చెప్పారు labour dept order ను అమలు పరచకుండా వుండుటకు బాధ్యత యెవరు? ఇలాంటి నిర్లక్ష్యంతో పని చేస్తున్న Labour department Workers కు ఎలా ఉపయోగపడుతుందో ఆలోచించాలి. అది కాకుండా conciliation లో నెలల తరబడి, సంవత్సరముల తరబడి తేలడం లేదు. ఇందువలన labour లో నిరాశ, నిస్పృహ యేర్పడుతున్నది అమలు జరిపించుకోవడం labour కు సాధ్యం కావడంలేదు. ఈ departmen

Commissioner, Minister గారు workers కు ఏ విధముగా ఉపయోగపడదం లేదు. 500 మందికి మించి workers వుంటే, ఆ factory లో labour officer ను వేయాలన్నారు అలా వేయడం జరుగుతున్నది Management చే నియమించబడిన officer, workers కు మేలు చేస్తారనే ఆశ లేదు. కనుక Labour Officer ను ప్రభుత్వమే నియమించే అవకాశం తీసుకొని ఆ పద్ధతిలో Labour Officer ప్రభుత్వ అజమాయిషీలో వున్నప్పుడు మాత్రమే కార్మికులకు సహాయపడేందుకు వీలుగా వుంటుంది.

శ్రీ ఓ. వి. రమణయ్య (అల్లవరం :-- అధ్యక్షా, కార్మిక సంక్షేమం గురించి అనేక పథకాలు దేశంలోను, రాష్ట్రంలోను అమలులో వున్నట్లు అందరికి తెలుసు. హృదయ విదారకమైన పరిస్థితులు వ్యవసాయకూలీలకున్నాయి. పరిశ్రమలలోని కార్మికులకు Trade unions వారి interests ను safeguard చేసేవి వున్నాయి. ప్రత్యేకించి వ్యవసాయ దేశమైనటువంటి ఆంధ్రదేశంలో దాదాపు కొన్ని లక్షలమంది ప్రజల వ్యవసాయంపై ఆధారపడి కాలయాపన చేస్తున్నారు. అంతేవారికి సాంఘికంగాగాని, ఆర్థికంగాగాని, విద్యావిషయంగాగాని వారి పరిస్థితులను చక్కచేసుకొనే విధానంలో ప్రభుత్వం యుక్తమైన కృషిచేయలేక పోవడం చాలా విచారించవలసినవిషయం. Agricultural labourers విషయంలో నియమించిన కమిటీ కొన్ని సూచనలు చేసినప్పటికి ప్రస్తుత మున్నటువంటి ధరలను వ్యవసాయకూలీలకు వచ్చే ఆదాయాన్ని సమన్వయం చేసుకొంటె చాలా కష్టతరమైన విషయమని చెబుతున్నాను. దేశంలో 25 కోట్లమంది ప్రజలు వ్యవసాయ పనులపై ఆధారపడినవారని అందులో 10 కోట్లమందికి పైగా వ్యవసాయ కూలీలని యిటీవల జరిగిన Agricultural labour survey వల్ల తెలిసినది. దేశజనాభాలో 5 వంతుగా వున్నటువంటి వ్యవసాయ కూలీల కష్ట నిష్ఠూరాలను చూడడానికి, ఆర్థికప్రతిపత్తిని పెంచడానికిగాని, జీవన ప్రమాణం పెంచడానికిగాని చేస్తున్న పనులు నిరర్థకమైనవని అర్థం అవుతున్నవి. Labour గురించి సమానమైన పనిచేసే వారందరికి సమానమైన వేతనం యివ్వాలని Constitution లో guarantee వుంది. కొన్ని విషయాలలో పురుషులు స్త్రీలు చేసినట్లుగా పనిచేయలేరు. కొన్నింటిలో పురుషులు బాగా పనిచేయవచ్చు. కాని సమానమైన వేతనం యివ్వలేదు. రక్షణ నాటికి 14 సం లలోపు వారిని exploit చేయరాదని, they must be free from exploitaions, fear and wants మొదలగు వాటిని గురించి Constitution లో చిన్నపిల్లలకు, సామాన్య ప్రజలకు అనేక భద్రతలు వున్నాయి. ఆ విధంగా రక్షణ కల్పించటంలేదు. దానిని అరికట్టడం చాలా మంచిదని మనవి చేస్తున్నాను. Private and public Industries లో వున్నటువంటి కార్మికులలో చాలా వ్యత్యాసమున్నది. Bonus విషయంలో గ్యారంటీయిచ్చాము. వ్యవసాయంలో, పరిశ్రమలలో వున్నటువంటి కార్మికులను exploit చేస్తున్నప్పుడు, వారిజీవన ప్రమాణం కోసం ప్రదర్శనలు చేసినప్పుడు, న్యాయమైన కోర్కెలను కోరినప్పుడు, వీరికరపున కాకుండా యజమానుల తరఫున police వచ్చి రక్షణయిచ్చే police ను కట్టుదిట్టం చేయాలి. గ్రామాలలోని వ్యవసాయ కూలీలు సంవత్సరానికి 3,4 మాసాల

కంటే ఎక్కువకాలం పనులుండవు. మిగిలిన కాలం ఖాళీగా వుండవలసిన పరిస్థితివుంది. వారి వైద్య, విద్య మొదలగు సమస్యలను పరిష్కరించుకొనుటకు ప్రయత్నించే కూలీలపై, న్యాయమైన పోరాటం చేస్తే police రక్షణతో లాఠీ చేయించి, police మద్దతుతో పనిచేయించడం అనేది మనం చూస్తున్నాం. దానిని అరికట్టి వారికి చట్టబద్ధమైన రక్షణ యివ్వాలి. Housing schemes విషయంలో private and public enterprisesలో ప్రత్యేక గ్యారంటీ యివ్వాలి రామచంద్రపురం హెవీఎలక్ట్రికల్సులోగాని తదితర factories లో యీవసతి కల్పించడు తున్నది Ramachandrapuram Electricals లో చూడండి ఎందులోనైనా సరే చూడండి, వీళ్లందరికీకూడ quarters అన్నీ కూడా ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. అదే రకంగా insist చేసే statutary obligation కూడ employees మీద ఉండి నప్పుడే employees కు తగినటువంటి అవకాశం కలుగుతుందనేటటువంటి విశ్వాసంతోటి ఈ labour సమస్యను సానుభూతితో పరిష్కరించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె మునిస్వామి — అధ్యక్షా ఈ demand చాలా విచిత్రమైనదిగా ఉన్నది చదువుతూవుంటే, ఇది నిజంగా యజమానులను కాపాడడంకోసం ఏర్పడినటువంటి పథకంగా ఉన్నది గాని labour సంక్షేమానికి ఏర్పడినటువంటి విషయాలు ఏమి కన్పించడం లేదు ఇందులో. గతసంవత్సరంకంటే ఈ సంవత్సరం కొంచెము తగ్గించినట్లు కూడా కన్పడుతున్నది. నిజంగా ఈనాడు మన భారతదేశము వ్యవసాయాత్మకంగా బాగా అభివృద్ధిచేయాలని, రైతు రంగాన్ని చాలా వృద్ధి పరచాలని చెప్పుతూ, భూస్వాముల పథకానికి అనేక రకాలైనటువంటి facilities ఇచ్చి ఉన్నారు. compensation తరువాత subsidies ఇన్ని రకాలుగా ఇచ్చియుంటె, రైతులకు వెన్నపూసలాంటి వ్యవసాయ కూలీలకు ఏమాత్రమైనటువంటి సహకారము ఈ ప్రభుత్వము అందించింది అంటే, పేరుకు మాత్రము కార్మిక సంఘాలు పెట్టారు గాని ఈ Labour Inspector ఎవరని నాకు ఇంతవరకు తెలియదు. తాలూకా level లో Labour Inspector ఎవరు, Labour Inspector వస్తే, ఏమి చేస్తున్నారు. ఆయనవల్ల యీ labourers పొందేటటువంటి అవకాశాలు ఏవి అనేటటువంటిది మరుగుపడఉన్నది ఆయన ఎప్పుడో 3 మాసములకొకతూరి 6 మాసములకొకతూరి రావడము, యజమానులదగ్గర tiffins, లంచాలు తీసుకోవడము ఏదో వ్రాసిపోవడమేగాని, labourers కొరకు మేమున్నాము, ప్రభుత్వములో మా కష్టనష్టాలు తీర్చేటటువంటి కొన్ని పథకాలు ఉన్నాయి ఈ సౌకర్యాలు మాకు అబ్బుతున్నాయి రాండి అని వాళ్లదగ్గర ప్రచారముచేసి, వాళ్లకు కావలసినటువంటి అవసరాలను కనుగొని వాళ్లకు సరియైనటువంటి రీతులలో ఈ ప్రభుత్వములో ఉన్నటువంటి పథకాలను వాళ్లకు అందించేటటువంటి పరిస్థితి ఉన్నదాఅంటే అది శూన్యము. ఈ విషయములో కొంత ప్రత్యేకంగా పత్రిక విలేఖరులను ప్రశంసించాలనుకుంటున్నాను. ఏమిటంటే, పురాణయుగంలో ప్రజలకు కలుగుతున్నటువంటి కష్టనష్టాలు దేవతలకు తెలియజేస్తున్నటువంటి నారదుడియొక్క దైవసంభూతులు వీళ్లు. వాళ్లయొక్క శాపఫలితంగా నీరు

పత్రికా ప్రతినిధులుగా ఏర్పడినారు. వాళ్లను నేను ప్రార్థించేది ఏమి అంటె, majority ప్రజానీకానికి అనుగుణ్యంగా, నడుమువంచి ఎముకలు పిండి దేశాన్ని అన్ని రంగాలలో వృద్ధి చెసెటటువంటి కార్మికులకు ఉన్నటువంటి అవకాశాలను ఆ పత్రికలలో పెద్ద అక్షరాలతో నైన వేసి తప్పనిసరిగా వీటిని ప్రచారం చెసె విషయంలో వాళ్లు ముందంజ వేస్తారని వారిని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఆ ప్రచారం లేకుండా, వాళ్లు పడేటటువంటి బాధలు, వాళ్లకు ఉన్నటువంటి అవసరాలు తెలుసుకోలేనటువంటి పరిస్థితిలో ఈనాడు majority ప్రజలు ఉన్నారు. ముఖ్యంగా ఈ వ్యవసాయ కార్మికులు గురించి ఒక విషయం చెప్పవలసి యున్నది సంపూర్ణమైనటువంటి హృదయం కలిగినటువంటి ఏ వ్యక్తియైనా స్త్రీలు ఆనాడు వాడెప్పుడు చూస్తే గర్భవతులు బిడ్డలనుకని ఆ బిడ్డలను అక్కడ చిన్నబిడ్డలదగ్గరఇచ్చి వాళ్లువచ్చి, వర్షము కురుస్తూఉంటే, నీళ్లు పారుతూవుంటే, వాళ్లు నడుమువంచి చేస్తున్నటువంటి కృషిని చూస్తూ ఉంటే, వాళ్లకు తగినటువంటి వేతనంలో నూరవ వంతైనా ఇస్తున్నామా, వాళ్లకు సరియైనటువంటి సంక్షేమాన్ని కలిపిస్తున్నామా అనేటటువంటి విషయాన్ని ఆలోచించుకొంటె, మనస్సు ఉన్నటువంటి ఏ వ్యక్తిఅయినాసరే దుఃఖించకమానడు. అందుకని నేను Labour Department ను అడుగుతున్నాను ఈనాడు అన్ని Departments లోను అన్ని రకాలైన సౌకర్యాలు labour కు చేస్తున్నారు. గాని వ్యవసాయకూలీలకు ఏలాంటి సౌకర్యము కలుగజేయడంలేదు. ఆ వర్షకాలములో వారు నారుసాచేటప్పుడు, ఆ వర్షంనుంచివారికి ఏలాంటి protection కూడాలేదు. కనుక ముఖ్యంగా వారికి rain coats లాంటివిగాని ఇతరమైన ఏదైనా protcetion గాని వారికి కలిపించవలెనని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను

శ్రీ సి. వి. కె. రావు:—అధ్యక్షా, ఈ సందర్భములో ఒక పద్యము చెప్పదలచుకున్నాను,

" సర్వ ప్రకారంబుల అపకార కారణులైనా వారిని
పరులనైన, బాంధవులనైన, నుపేక్షింపక
ఆత్మరక్షా పరుండవై దూరంబు సిద్దెసి దూషించు "

అని నన్నయ్య భారతములో అన్నారు. ఇప్పుడు మా Labour Department కు సంబంధించినంతవరకు, అది labour కు బద్ద విరుద్ధంగా వ్యవహరిస్తున్నది. ఈ సందర్భంలో నేను సత్యము పలికాలి, ఎందుచేతనంటె, నిజానికి ఈ Labour Department కొన్ని శాసనాలు ఇక్కడ వల్లించింది, బాగానే ఉన్నది. కాని ఈ Labour Department కు ఆధిపత్యం వహించే ఒక్కరైనా దాని మూల సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకొన్నారా అని అడుగుతున్నాను. ఇది Information Department కు ఒక లోన్‌గా చేయాలని అనుకున్నారు. నేను ఈ విషయం గురించి మంత్రిగారితో కూడా స్వయముగా మాట్లాడినాను. మీరు Labour తీసుకొంటున్నారు. ఇది చాలా ప్రధానమైనటువంటిది; మనమందరము కూడా mental labour చేసే వాళ్లము. పొలము దున్నుకొనేవాడి దగ్గర నుంచి గుమాస్తా వరకు కూడా labour ద్వారా దేశానికి సేవ చేస్తున్నారు. అటువంటి పరిస్థితు

లలో, ఈ నాడు ఉండేటటువంటి సోమరులుగా డబ్బు సంపాదించుకొనేటటువంటి వారు, labour ను పట్టించుకోనేటటువంటి వర్గము, ఈ రెండు తరగతులు labour కు అన్యాయం చేయకుండా, అక్రమం చేయకుండా labour ను మనము కాపాడవలెను. కొంత అవకాశము వచ్చింది అని ఆయన చెప్పితే, Information and Broadcasting Department తప్ప ఇంకొకరు తెలుసుకోలేరు. ఈ రకమైనటువంటి విధానము మన Labour Department కు సంప్రాప్తించింది కనుక ఇది Labour Department, కాదు, Anti Labour Department, Labour కు విద్రోహమైనటువంటి Department దీనిని order లో పెట్టవలసి యుంటుంది. నా అనుభవము చెప్పుతాను Industrial Disputes Act క్రింద workers సమ్మె నోటీసు ఇచ్చేటటువంటి అధికారము ఉన్నది కాకినాడలో recent గానె సమ్మె నోటీసు ఇచ్చాము. సమ్మె నోటీసు ఇచ్చి telegram by telegram ఇచ్చి మంత్రి ఇక్కడ నుండి కదిలేవరకు కూడా ఇక్కడ Labour Department కదలలేదు. కనుక labour ను మోసము చేస్తుంది. ఈ మంత్రులను చేతగాని వాళ్ల క్రింద చేస్తుంది. ఇది చూచి సహించుకొని ఊరికే ఉంటారా? కాకపోతె 10 రోజులు సమ్మె అయినతరువాత మంత్రి అక్కడికి వచ్చి ఆయన పరిష్కారం చేయడానికి పూనుకొనడం, తరువరి మీరు ఈ సమ్మె ఉపసంహరించుకొంటె, మేము పరిష్కరిస్తాము అని Labour Department వచ్చింది. ఈ విధంగా నిద్రపోయేటటువంటి, బహుజనాన్ని కష్టపెట్టి తిండిలేకుండా మలమల మాడేటటువంటి ఈ workers ను బాధించే ఈ Department ను తగ్గించాలి. నాకు వ్యక్తులమీద ద్వేషము లేనేలేదు. అసమర్థుల మీద ద్వేషము. ప్రజలకు హాని కలిగించేటటువంటి విధానం మీద ద్వేషము అందుచేత ఇది మనోవేదనతో నేను మీతో చెప్పుతున్నాను. నేను ఈ చట్టాలన్ని, వాటి లోతుపాతును చెప్పగలను. ఈ చట్టాలన్ని కూడా Information Department వారు ఇచ్చినటువంటి bulletin వారు copy చేసి వేశారు. నిజంగా ఈ చట్టాల యొక్క ప్రాముఖ్యం, ఇదిఅమలు పెట్టమనండి. నేను ఎక్కువ ఏమీ కోరను, మంచి కొరకు కోరుతున్నాను అది ఏమీ లేకుండా ఈ నాడు ఈ విధంగా ప్రవర్తిస్తున్నాను. ఎన్నో telegrams ఎంతో ఆందోళన చేసి చట్టరీత్యా సమ్మె నోటీసు ఇచ్చిన తరువాత మంత్రిగారువచ్చిన దానిని Industrial Tribunal కు పెట్టిన తరువాత . ఆ Industrial Tribunal అటువంటిది? దాంట్లో ఒక retired man ను పెట్టారు. అందరితోను మంచితనమే గాని ధనవంతులు, అధికారము ఉన్నటువంటి వారికి తీర్పు ఇవ్వము. ఈ Industrial Tribunal కు కూడా Industrial Act యొక్క పరిస్థితి తెలియనటువంటి పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి మన యింటిలోగాని బయటగాని, దేశంలోగాని ఒక సౌభాగ్యము labour మీద ఆధారపడి ఉన్నది కనుక అతిఘోరమైనటువంటిది చేస్తున్నారు. ఈ నాడు పనిచేసి ఉపయోగపడదాము అనుకొన్నటువంటి వాళ్ల చేతులు నరగగొట్టుకున్నారు. కనుక ఈ శాసనసభలో ఈ Labour Department anti-labour polciy ని ఎదుర్కొబోయేటట్లయితే యజమానులనే ఎదుర్కొంటాము The Labour Department is working as a fifth column against labour, it is working hand in hand with the managment.

Sri C V K. Rao —This Labour Department is working in the fifth column against the labour It is working hand in glove with the management and that is a fact Sir Now how can you improve them? I wish that the Minister will take up this matter I am sorry to say that the Minister is good for Sports and good for information He has not got the will to take up this thing and I also approached him praised him but he appears more or less like a sandow to decide the matters So what I want to say is to apply his mind to this thing and get a good name and relieve the labour Perhaps he is younger than me and what I want is if the Government does properly well, we will be happy — Exploitation and unemployment are prevailing among labour not because of any fault of them but because our Department is callous, ignorant and one who rather take the side of the rich than the poor

శ్రీ ఎ మాధవరావు —అధ్యక్షా, ఈ డిమాండ్ మీద చాలా మంది సభ్యులు మాట్లాడిన విషయాలు విన్నాము ఈ రోజు వైద్య పరిషత్‌లో ప్రతి విభాగానికి స్పెషలిస్ట్స్ తయారైనారు లంగ్ స్పెషలిస్ట్‌లని, హార్ట్ స్పెషలిస్టులని యీ విధంగా వైద్యనిపుణులు ఉన్నారుగాని. అసలు జాడ్యం ఎక్కడ ఉన్నదో చూసేవారు అరుదు. అదేవిధంగా లేబర్‌గాని, స్పెషలిస్ట్సుగాని వారిద్దరూ సామరస్యంగా ఉండే విధంగా పథకాలు వేయడం జరగటంలేదు, జనసంఘానికి సంబంధించినంతవరకు అటువంటి ప్రణాళిక ఉన్నది యజమానుల లాభాలలో కార్మికులకు భాగం ఉండాలని, ముఖ్యంగా భారీ పరిశ్రమలలో తప్పకుండా ఉండాలని చెబుతున్నాము. ఆ విధమైన ప్రణాళిక మంత్రిగారికి కావాలంటే అందజేస్తాము. వివిధ పరిశ్రమలలోతర ... కార్మికులకు వేతనాలను నిర్ణయించుటకై ఒక శాశ్వత వేతనాల సంఘం ఉండాలని, జనసంఘం చెబుతున్నది జాతీయ స్థాయిలో నిర్ణయింపబడ్డ వేతనాలు ఇవ్వవలసివచ్చినప్పుడు ఆ వేతనాలకు, ఇక్కడి వేతనాలకు వ్యత్యాసం ఉంటే అదిడిఫర్డ్ వేజెస్ క్రింద ఉండాలని చెబుతున్నాము. బోనస్ ఇచ్చేదానికి, డిఫర్డ్ వేజెస్‌కు ఏదైనా తేడా ఉండేటట్లయితే ఆ హారంలో దానిని ఆలోచించడానికి ఒకటి నిర్ణయించాలని కోరుతున్నాము. పబ్లిక్ రంగంలో కనీస వేతనాలుగాని, మిగతవిగాని ఎంతవరకు అమలు జరుపుతున్నారు? ఈ రోజున గూడూరులలో మైకా మినిమమ్ వేజెస్ యాక్టు క్రింద రివైజ్ చేశారు. అది మంత్రివర్యుల నోటీసుకు తెస్తున్నాను. అది 4 సం ం ల క్రితం తీసుకువచ్చారు ఆలోచించి పథకాలు నిర్ణయించారు కాని, ఇంప్లిమెంట్ చేయలేదు. కారణం ఏమిటి? ఇక్కడ ప్రశ్నలు వేస్తే సమాధానాలు రావు కార్మికులకు ముఖ్యంగా మినిమమ్ వేజెస్ యాక్టు క్రింద కొన్ని సూత్రాలు చెబుతున్నారు, కాని గవర్నమెంటువారు నిర్ణయించవలసినవి ఆ పద్ధతిలో దానిగురించి ఏమి ఆలోచిస్తున్నారు? ఈ రోజున చెబుతున్నాను. కేపిటల్ నగాని సెపరేట్ వింగ్స్‌గా తయారు చేస్తున్నారు. పాలిటిక్స్ దృష్టితో దూరం చేస్తున్నారు. ఇటువంటి పద్ధతిలో నడిస్తే యీ ఘెరావోస్ ఖేయాటిక్ కండిషన్స్ తప్పకుండా వస్తాయి గనుక యీ రెంటినీ దగ్గర చేర్చేదానికి పథకాలు ఉన్నవా? గవర్నమెంట్ ఏమి ఆలోచిస్తున్నారు? మనిషి అంటే ఏవిధంగా తలకాయ, కాళ్లు, చేతులు అన్నీకూడి దేహం ఉంటుందో

అదేమాదిరి లేబర్ ప్రాబ్లమ్ కూడ ఎంప్లాయర్స్ అండ్ ఎంప్లాయీస్‌ను ఇద్దరిని చేరిస్తేనే సమానంగా సామరస్యంగా పని నడుస్తుంది. ఎలెక్షన్ కోసం, స్వలాభాల కోసం వీరిద్దరినీ వేరువేరుగా కొడుతూ ఉసులాగినట్లు లాగితే పారిశ్రామిక రంగంలో సామరస్యం ఉండదని, అటువంటి విధానం పనికిరాదని చెబుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. శివయ్య — అధ్యక్షా! ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 2½ లక్షల కార్మికులు బీడీ పరిశ్రమలో పనిచేస్తున్నారు. వారి విషయం గవర్నమెంటు మరచిపోయినట్లున్నది. మంత్రిగారి స్టేటుమెంటులో ఎక్కడా వారిని గురించి mention చేయలేదు. Beedi Industry is the second biggest industry in the State next to the handloom weavers. అయితే వీరి పరిస్థితి ఎలా ఉన్నదో ప్రభుత్వానికి గాని అధికారులకు గాని సరిగా తెలియడంలేదు. ఈ పరిశ్రమపైన Industrial Act apply కావడంలేదు. ఆ scope కూడ లేదు. ఎందుకంటే యీ బీడీ పరిశ్రమలో ఒక కార్మికుడు ఉదయం 6 గంటలకు లేచి సాయంత్రం 6 గంటల వరకు 1 వెయ్యి బీడీలు చుట్టితే రు. 2 లు వస్తుంది. దానికి కుటుంబం అంతా పనిచేయాల్సిన అవసరం ఉన్నది. ఫ్యాక్టరీలో కూర్చొని టైము ప్రకారం పనిచేసే పరిస్థితి లేదు. ఆ కుటుంబంలో పెద్దా చిన్నా అందరూ కలిసి పనిచేస్తేనే గాని రు 5 లు సంపాదించే అవకాశం లేదు. బీడీ ఆకులు, పొగాకు యింటికి తీసుకు వెళ్ళి చేస్తారు. ప్రభుత్వం యీ పరిశ్రమను ఒక ప్రత్యేక దృష్టితో చూడాలని కోరుతున్నాను. ఈ కార్మికులకు నిర్ణయించిన రేట్లు చూస్తే ఒక వెయ్యికి — రు 2 లు. పెద్ద బీడీలు చుట్టినందు — వాడి బీడీలంటారు — సాదా బీడీలకు రు. 1-80 న.పైసలు, చిన్న బీడీలకు రు. 1-50 లు వంతున ఎప్పుడో కొన్ని సంవత్సరాలకు పూర్వం నిర్ణయించారు. ఏ పరిశ్రమలో చూచినా రు 2-4-0; 2-8-0 కూలీయిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం చెప్పింది రు 2 లు అయినా practical గా మా ప్రాంతంలో అంతకంటె ఎక్కువ కూలి యిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం సమగ్రంగా ఆలోచించి యీ రోజున ఉన్న Cost of living ననుసరించి యీ వేజెస్ కూడ పెంచాలి. 2½ లక్షల మంది కార్మికులు, 10 లక్షల జనాభా ఆధారపడి ఉన్నారు. మంచి హృదయంతో with good intention I have met many industrialists the biggest industrialists in Kalahasti under whom 3,000 workers are working under one factory. ఈ బీడీ పరిశ్రమవారితో సంప్రదించినప్పుడు ఒక కష్టము చెబుతున్నారు. బీడీలకు రేట్లు fix చేశారు. ఇది పేద ప్రజానీకానికి సంబంధించినటువంటిది. ఆ రేట్లు అధిగమిస్తే యీ బీడీల అమ్మకం దెబ్బ తింటుంది. చీప్ సిగరెట్లు వస్తున్నవి, బీడీల ఖరీదు ఎక్కువ చేస్తే అందరూ సిగరెట్లకు పోతారని వీరి భయం. కనుక బీడీల ఖరీదు పెంచడానికి అవకాశం ఉండదు. కార్మికులకు ఎక్కువ వేజెస్ యివ్వాలంటే యిది 1% కూడా గిట్టుబాటయ్యే పరిశ్రమ కాదంటున్నారు. ఈ బీడీ ఆకు అడవుల్లో పండుతుంది; heavy tax వేస్తున్నారు. ఆ బీడీ ఆకు కంట్రాక్టర్సు నుంచి వారు ఏ ధరకు అమ్మితే ఆ ధరకు వీరు కొనుక్కోవాలి. ఆ కంట్రాక్టర్సు ద్వారా బీడీ ఆకులు కొనుక్కోవడంలో ఇబ్బందులున్నవి. అవి పరిశీలించి బీడీ ఆకు సలీసుగా అందేట్లు చేయాలి. బీడీలలో వాడే పొగాకు మంచిది

కాదు. పొగాకు మీద పన్ను ఎక్కువ ఉన్నది. ఇప్పుడు అనేక కాటేజి ఇండస్ట్రీస్‌కు కన్సెషన్స్ యిచ్చారు. ఈ బీడీ పరిశ్రమను పోషించడానికి కూడ, అందులోని కార్మికులకు లాభం కలుగజేయడానికి యీ పొగాకు మీద tax తగ్గించాలని కోరుతున్నాను. లేనిచో వారు ఎక్కువ డబ్బు పెట్టి పొగాకు కొన లేకుండా ఉన్నామంటున్నారు. అరు చుట్ట యిస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితులన్నీ ఆలోచించి బీడీ పరిశ్రమకు సౌకర్యం కలుగజేయాలి. వీరికి పొగాకుపైన tax వేయకుండ సప్లయిచేస్తేనే యీ పరిశ్రమ నిలవగలుగుతుంది. లేకపోతే సిగరెట్ ఫ్యాక్టరీ పెట్టి చేస్తామంటున్నారు 2½ లక్షల మంది కార్మికులకు 15 లక్షల జనాభాకు జీవనోపాధి పోతుంది ఇవన్నీ ఆలోచించి యీ పరిశ్రమకు సహాయం చేయాలి. ఈ కార్మికులకు పేజెస్ 1 వెయ్యి బీడీలకు రు. 3లు అయినా లేకపోతే వ్యర్థం. ఆ విధంగా ఎక్కువచేసి ఈ పరిశ్రమను సక్రమంగా పోషించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు (నిడుమోలు):— అధ్యక్షా! ఈ డిమాండు చూచినప్పుడు ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసే కార్మికులకు కొంచెం ఉపయోగకరంగా కనిపిస్తుందిగాని అనుకున్నంత ఉపయోగకరంగా కనుపించుటలేదు. ముఖ్యంగా వ్యవసాయి కార్మికులకు సలహా మండలి ఏర్పాటుచేసి కొన్ని సూచనలు చేసినట్లు తెలుస్తోంది. అయినప్పుడు వారు ఏమిచేస్తున్నారో ఎక్కడకు వచ్చి సలహాలు తీసుకున్నారో తెలియదు Practicalగా యీ సలహా మండలి వ్యవసాయ కార్మికులు ఏ పరిస్థితులలో ఉంటున్నారో వారికి కూలి ఏ విధంగా లభ్యమవు తున్నదో, ఆర్థిక పరిస్థితులు ఎలా ఉన్నావో చూచి తెలుసుకొని రిపోర్టు యిస్తే బాగుంటుంది. Labour Inspectorను పెట్టారన్నారు. వారు ఎక్కడ ఉంటు న్నారో తెలియదు. నేను స్వయముగా దీనికి సంబంధించిన లేబర్ ఇన్స్పెక్టర్స్ వచ్చి వ్యవసాయ కార్మికుల గురించి రిపోర్టు తీసుకొంటారని చూస్తే వారు కనుపించలేదు. మరి వారు ఎక్కడో కూర్చుని లెక్కలు సేకరించి పంపిస్తున్నా రనుకొంటాను. అట్లా కాకుండా వారే స్వయంగా గ్రామాలకు వెళ్ళి పరిశీలన చేసి దాని ఆధారంగా తగిన పథకాలు సృష్టించవలసినదిగా మనవి చేస్తున్నాను. ప్రాజెక్టు ఏరియాలలోగాని, ఫ్యాక్టరీ ఏరియాలలోగాని, కొన్నిచోట్ల కార్మికులు చనిపోవటం జరుగుతుంటే పాలక వర్గాన్ని అధికారులు పట్టుకొని, ప్రభుత్వానికి సరైన రిపోర్ట్సురాకుండా చేయటం జరుగుతుంది. ఈమధ్య ఎదురుమండ పంపింగ్ స్కీము వద్ద ఎలక్ట్రిసిటీ డిపార్టుమెంట్‌లో ఎన్. ఎమ్. ఆర్. వర్కర్స్ చచ్చిపోతే, వారి సంగతి పరిశీలించి నష్టపరిహారం ఇవ్వటం ఇంతవరకు జరగలేదు. దాని విషయం అడిగితే ఆలోచిస్తున్నామంటున్నారు. వారి భార్యాబిడ్డలు ఇంతవరకు దిక్కులేని స్థితిలో ఉన్నారు. ఏ విధమైన సహాయం అందలేదు. కొన్ని కొన్ని ఫ్యాక్టరీలలో ఆరునెలలకు మించి కార్మికులు పనిచేస్తే వారిని ఖాయం చేయవలసి వస్తుందనే ఉద్దేశ్యంతో, 5 మాసాల 20 రోజులే చేయించి, తర్వాత వారిని డెయిలీ మస్టర్ క్రింద ట్రీట్ చేస్తున్నారు. ఇటువంటివి దృష్టిలో పెట్టుకొని కార్మికులకు నష్టం కలుగకుండా తగిన చట్టాలు తేవాలని మనవి చేస్తున్నాను. ముఖ్యంగా వ్యవసాయ కార్మికుల దుస్థితి యీ వర్షాకాలం లోపాలకు వెళ్ళి

చూస్తే తెలుస్తుంది. వర్షం పడుతున్నా ఉదయం నుండి సాయంత్రం వరకు వారు పొలంలోనే పనిచేస్తూఉంటారు వ్యవసాయ కూలీలు తగిన సమయంలో నాట్లు వేయకపోతే సరిగా పంటలుపండక, ప్రభుత్వానికి కోటానుకోట్ల రూ. నష్టం కలుగుతుంది. అటువంటి పరిస్థితులలో వారి జీవన ప్రమాణం పెంచటానికి, ఆర్థిక పరిస్థితిని మెరుగుపర్చటానికి వారి బిడ్డలకు వైద్య విద్య వసతులు కల్పించ టానికి గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ సలహా మండలివారు స్వయముగా వెళ్ళి కార్మికులను కలుసుకొని వారి ఆర్థిక పరిస్థితులన్నీ తెలుసుకొని స్థానికంగా ఉన్న ఎం. ఎల్. ఏ లను ఇంకా వివిధ పార్టీ నాయకులను కూడ కలుసు కొని కార్మికుల ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపరచటానికి ప్రయత్నించాలిగాని అక్కడొక ఆఫీసర్‌ను, ఇక్కడొక ఆఫీసర్‌ను పెట్టి కాకుల లెక్కలు తయారుచేయిస్తే అక్కడి కార్మికులకు వచ్చే ప్రయోజనం లేదు. కాబట్టి ప్రభుత్వం స్వయముగా అక్కడి కార్మికుల పరిస్థితులు గమనించి అంకెలు తయారుచేసి తగు డిమాండ్‌ను ప్రతిపాదించి వారి సంక్షేమానికి కృషిచేయాలని ప్రార్థిస్తూ యీ అవకాశం ఇచ్చి నందుకు మీకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ కె బుచ్చిరామయ్య — అధ్యక్షా! కార్మికులను గురించి రెండు మాటలు చెప్పదలచుకొన్నాను. కాంగ్రెస్‌పార్టీ పాలసీ సోషలిస్టిక్ పేట్రన్ ఆఫ్ సొసైటీ అని ప్రకటించిఉన్నారు. సోషలిజమ్ అంటే అందరం దేశాభివృద్ధి కోసం త్యాగం చేయటం. కాని ఇపుడు జరుగుతున్నది ఎక్కువమంది శ్రమను కొద్దిమందికి శాక్రిఫైస్ చేయటం జరుగుతున్నది. కాబట్టి యీ సోషలిజమ్‌లో అర్థంలేదు ఇవాళ పట్టణాలలో చూస్తే— ఒకటి రెండు మూడు ఫారాలు చదువుకొన్నవారు కూడ సైకిల్ రిక్షాలు తొక్కి బ్రతుకుతున్నారనేది— ఇది దేశ పురోగతికి కాకుండా, తిరోగతికి తార్కాణంగా ఉన్నది. బి. ఎ. ప్యాసైన గ్రాడ్యుయేట్స్ కూడ బస్సులలో కండక్టర్ ఉద్యోగాలు చేస్తామని, బస్సు ఓనర్స్ చుట్టూ, ప్రభుత్వం చుట్టూ తిరుగుతున్నారు. ఈ విధంగా చదువుకొన్నటువంటి వారు లేబర్ క్రింద తయారుకావటం పురోభివృద్ధిక్రిందకు రాదు. ఎవరి కాళ్లమీద వారు నిలబడి బ్రతకగలగాలి. 20 సం ల స్వాతంత్ర్యం తర్వాత కూడ దేశంలో నిరుద్యోగం ప్రబలిపోతున్నదేగాని ఎక్కడ తగ్గుముఖం కనబడటంలేదు. ఈ పరిస్థితులకు కారణం ప్రభుత్వ విధానాలలోని లోపమే. ఈ విధంగా తిరోగమ నానికి దారితీసే పరిస్థితుల నుండి దేశాన్ని రక్షించి పురోగమనానికి తోడ్పడే విధానాలను ప్రభుత్వం చేపట్టవలసినదిగా కోరుతూ నాకు యీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు.

శ్రీ ఎం. చిననాగయ్య (పత్తిపాడు):— అధ్యక్షా! కార్మికులకు సంబంధించి మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన యీ డిమాండ్‌లోని విషయాలు చూస్తే నాకేమీ తృప్తి కలిగించటంలేదు. ఈనాడు కార్మికులలో అసంతృప్తి చెలరేగు తున్నదంటే, అందులో సందేహపడవలసిన అవసరంలేదు. నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు రోజు రోజుకు విపరీతంగా పెరిగిపోతుంటే, వాటిని ప్రభుత్వం అదుపులో పెట్టలేకపోవటం వల్ల యీనాడు కార్మికులు చాలా ఆందోళనకు గురౌతున్నారు.

ధరలు పెరిగినపుడు కార్మికుల జీవనము కష్టతరము అవుతుందిగాని ధరలననుస రించి వారి వేతనాలు పెరగవు అందువల్ల కార్మికులు ఆందోళనలు సమ్మెలు చేయవలసివస్తుంది. కనుక ప్రభుత్వం వెంటనే ధరలు అదుపులో పడితే తప్ప పారిశ్రామిక రంగంలో శాంతి ఉండదు. ధరలు పెరుగుతున్నప్పుడు వారి కనీస వేతనాలు పెంచుతున్నాము కనుక, కార్మికులకు ఇబ్బంది లేదని ప్రభుత్వం చెప్పవచ్చును. కాని ప్రభుత్వం వారి కనీస వేతనాలు పెంచేలోపలే మళ్ళీ ధరలు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నందువల్ల కార్మికులకు ప్రభుత్వం జీతాలు పెంచినందు వల్ల వారికి లాభం ఏమీ కలగటం లేదు కాబట్టి ప్రభుత్వం ధరలను అదుపులో పెట్టవలసి ఉన్నది వ్యవసాయ కూలీలకు కనీస వేతనాలు నిర్ణయించి— వాటిని అమలుజరపటానికి లేబర్ ఇన్స్పెక్టర్స్‌ను కూడ నియమించిఉన్నారు. కాని ప్రయోజనం ఏమి వుంటుంది? వ్యవసాయ వస్తువులకు కనీస ధరలను నిర్ణయించకుండా వ్యవసాయ కూలీలకు కనీస వేతనాలను ప్రభుత్వం ఏ విధంగా అమలు జరుపగలుగుతుంది? ప్రభుత్వ రంగంలో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు ఒక శాసనం, ప్రైవేటు రంగంలో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు మరొక శాసనం లేవు. కాని, యీనాడు ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోవున్న కార్మికులకు ప్రైవేటు యాజమాన్యంలోవున్న కార్మికులకుగల సౌకర్యాలుకూడా లేవు. ఇటీవల ఆర్. టి సి. వారు సమ్మెచేస్తే ప్రభుత్వం వారికి మొండిచెయ్యి చూపినదిగదా. ఫ్యాక్టరీస్‌లో ప్రతి కార్మికునికి ఇంత ప్రదేశం అని వుండాలి. కార్మికులకు సంబంధించి కార్మిక సంక్షేమ సంఘాధికారి అని వుండాలి. గవర్నమెంటు కార్ఖానాలలో యీ సూత్రం అమలుజరుపబడుతున్నదా? అని అడుగుతున్నాను. గవర్నమెంటు ముద్రణాలయాలలో కార్మికులకు తగిన తావు వున్నదా? అని అడుగుతున్నాను. అంతేగాక, కార్మికులు నివసించే ప్రదేశాలలో తప్పనిసరిగా చౌక డిపోలను పెట్టాలి వాటిద్వారా కార్మికులకు అవసరమైన జీవితావసర వస్తువులను తక్కువ ధరలకు అమ్మించాలి.

తరువాత, ఇప్పుడు మోటార్ వర్కర్సుకు రక్షణ యివ్వడానికి ఒక చట్టం వుంది. కాని, లారీ వర్కర్సుకు సంబంధించి చట్టం లేదు. కాబట్టి, దానినికూడా తీసుకు రావాలని నా మనవి.

ఇంక, ఉద్యోగ వసతులు ఎంతవరకు యీ ప్రభుత్వం కల్పించినదనే విషయమున్నది. ఈ సంవత్సరం మొదటి దశలో ఒక కోటి, నలభై నాలుగు లక్షల అయిదు వందల డెబ్బయ్ మంది విద్యావంతులు నిరుద్యోగులుగా ఉన్నారని ప్రభుత్వంవారు ఇచ్చిన లెక్కలలోనే చెప్పబడినది. ఇంక యీ సంవత్సరాంతానికీ యీ జాబితాలో ఇంకా ఎంతమంది చేరుతారో, వారిని యీ ప్రభుత్వం ఏమి చేయదలచుకున్నదో దేవునికికూడా తెలియదు. విద్యావంతుల పరిస్థితి యీ విధంగా వున్నప్పుడు, ఇంక చదువు తక్కువగా వున్నవారిగతి ఏమిటో ప్రత్యేకంగా చెప్పనక్కరలేదు.

ప్రభుత్వం పారిశ్రామిక పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయుచున్నది. అవి ఏమాత్రం చాలవు అటువంటి పాఠశాలలు జిల్లాకు పది అయినా పెట్టవలసిన

అవసరమున్నదని ప్రభుత్వం గుర్తించాలి అప్పుడే ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి కంటే క్రింద చదువు చదివినవారు సాంకేతిక విద్యను పొంది స్వతంత్రంగా జీవనం చేయిగలుగుతారు. ఇంకా, ఇటువంటి సజెషన్స్ అనేకం వున్నాయి. ముఖ్యమైన విషయాలు రెండుమూడు తమద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవిజేసి నేను సెలవు తీసుకుంటాను.

గుంటూరు ప్రాంతం వుంది. అక్కడ పొగాకు పండించే ప్రాంతం కాబట్టి, అనేక ఫ్యాక్టరీస్ వున్నాయి లేబర్ ఎక్కువగా వుంటారు. యూనియన్స్ అనేకం వున్నాయి. ప్రతి సంవత్సరం రెండుమూడు సార్లయినా అక్కడ పెద్ద ఎత్తున ఉద్యమాలు వస్తూవుంటాయి ప్రభుత్వం అవార్డ్సు అని పాస్ చేస్తూ వుంటుంది లేబర్ కమిషనర్ వస్తారు. పరిస్థితులను పరిశీలించడానికి వచ్చామంటారు. కాని మాకు తెలిసినంతవరకూ కార్మికులు. యజమానులు వారి ఇద్దరివైపునుండి విషయాలను సాకల్యంగా తెలుసుకుని సత్వరంగా ఆ విషయాలను పరిష్కరించడానికి ఎప్పుడూ ప్రయత్నించినట్లు మాత్రం కనబడదు కార్మికులకు అవసరమైన సదుపాయాలేమిటో, వారి సమస్యలేమిటో గమనిస్తున్నట్లు కనబడదు. ఉదయం లేచీ లేవంగానే పనిలోకి వస్తారు సాయంత్రం ఆరు గంటలకు ఇళ్లకు వస్తారు వారికి అవసరమైన వస్తువులు తెచ్చి ఇచ్చేందుకు ఎవరూ వుండరు. వారి ఇళ్లదగ్గర యీ విషయాలన్నీ చూసేందుకు ఎవరూ వుండరు వారు తమకు అవసరమైన వస్తువులు తెచ్చుకునేందుకు సమయంకూడా వుండదు. మంగళగిరి రోడ్డుమీద మిల్లు వుంది. హేమలతా టెక్స్టయిల్స్ మిల్లు వుంది. అక్కడ కొన్ని వేల మంది వర్కర్సు పనిచేస్తున్నారు వారికి కావలసిన సదుపాయాలేమీ లేవు. వారి ముక్కులలోకి, నోట్లోకి దూది, నూలు అంతా పోయి టి. బి. మొదలైన అనేక రకాలైన జబ్బులు రావడానికి అవకాశమున్నది. యిలాంటి జబ్బులకు చాలామంది గురవుతున్నారుకూడా. వారికి ఎటువంటి సదుపాయాలు అక్కడ లేవని తమద్వారా ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. అలాగే పల్లెటూళ్లలోని వ్యవసాయ కార్మికుల విషయంకూడా వుంది. వారికి సంవత్సరం మొత్తంమీద నాలుగైదు మాసాలకంటె ఎక్కువ పనులు వుండవు. వారికి 365 రోజులూ పని కల్పించడానికి ప్రయత్నించడమేగాక, సరసమైన ధరలకు వారికి జీవితావసర వస్తువులుకూడా అందుబాటులోనికి తీసుకువచ్చేందుకు ప్రభుత్వం ప్రయత్నించాలని నేను ప్రత్యేకంగా మీద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఈనాడు పల్లెటూళ్లలో బియ్యం పంచదార పరిస్థితి మరీ అధ్వాన్నంగా వున్నది. రూపాయి ముప్పావలా, రెండు రూపాయలు పెట్టి వారు బియ్యం కొనుక్కోవలసి వస్తున్నది. ఇంక వారు ఏమి సంపాదించుకొనగలరో, ఏమి బ్రతకగలరో మీరే ఆలోచించండి. అందువలన, సబ్సిడీ పద్ధతులలోనైనా సరే వ్యవసాయ కూలీలకుకూడా చౌకడిపోలను ఏర్పాటుచేసి వారుకూడా బ్రతకడానికి అవకాశం కల్పించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ప్రొక్యూర్‌మెంటు విషయమున్నది. ఆఫీసర్సు అవలంభిస్తున్న పద్ధతులేమీ దీనికి సంబంధించి సక్రమంగా లేవు. అందువలన యీ విషయాలన్నింటినీ దృష్టిలోకి తీసుకుని గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని వ్యవసాయ కూలీల విషయంలోకూడా శ్రద్ధ తీసుకుని తగు

చర్యలు తీసుకోవలసినదిగా మీద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ యింతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.—అధ్యక్షా, తమరు అనుమతిస్తే ఒక పాయింట్ అడుగుతాను ఆదివారం సెలవుగా ప్రకటించాలని మనం ఆక్టులో పెట్టాము దానికి సంబంధించి ఒక పొరబాటు చేశాము. స్టాట్యూట్‌లోనూ వుంది అవసరమైతే అమెండుమెంటు తీసుకువచ్చి దానిని సరిదిద్దకపోతే లాభం లేదు. లేకపోతే జనరల్ లైఫ్ అప్‌సెట్ అవుతుంది. ఆదివారం అని గాకుండా 'వన్ డె ఇన్ ఎ వీక్' అని చెబితే బాగుంటుందని మనవి జేస్తున్నాను

కార్మిక శాఖామాత్యులు (శ్రీ కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ).—అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన సభ్యులు కొందరు చాలా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు చేశారు వాటిని తప్పకుండా ప్రభుత్వం గంభీరంగా ఆలోచిస్తుందని మనవి జేస్తున్నాను.

ఎక్కడెక్కడయితే జనరల్‌గా చెప్పడం జరిగిందో వాటిని జనరల్‌గానే పరిశీలించడం జరుగుతుంది ఎక్కడెక్కడయితే ప్రత్యేక ఉదాహరణలతో చెప్పారో వాటిని ప్రత్యేకంగా, వాటి వివరాలలోకి వెళ్ళి చూడడం జరుగుతుంది నేను యిచ్చినటువంటి భోగట్టాను దృష్టిలో పెట్టుకుని యీ డిపార్టుమెంటు, యిందులోని వింగ్స్ చేస్తున్న పనులు, వాటిలో ఎటువంటి మార్పులు తీసుకు రావాలి? కార్మిక బృందానికి యింకా ఎక్కువ ఉపయోగపరచడానికి ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోవాలి, ఏ పద్ధతులను అవలంబించాలి అనే విధంగా వారు చెబితే యింకా చాలా ఎక్కువ ఉపయోగకరంగా వుండేది. కాని, ఇచ్చిన భోగట్టా ఎక్కువ ఉపయోగపడనట్లు అర్థమవుతోంది. గౌరవ సభ్యులు మాట్లాడేటప్పుడు ఒక ధోరణి అవలంబించారు. అదేమంటే—ఉన్న అనెంప్లాయిమెంటును దూరం చేసే భారం యీ డిపార్టుమెంటుదే అనే ఒక అభిప్రాయంతో మాట్లాడారు. నేనొక విషయం మొదటే స్పష్టం చేయదలచుకున్నాను ఈ డిపార్టుమెంటు ఎంప్లాయిమెంటు క్రియేటింగ్—ఉద్యోగావకాశాలు నిర్మించే—డిపార్టుమెంటు కాదు ఇది అవకాశం వున్నచోట ఎంప్లాయిమెంటు కలుగజేయడానికి సహాయం చేసే డిపార్టుమెంటు. రెండింటికీ చాలా భేదం వుంది. దేశమంతా నిరుద్యోగం పెరుగుతోందని సభ్యులు అభిప్రాయపడితే అది వేరే స్థాయిలో ఆలోచించే సమస్యగా వుంటుంది. ఈ డిపార్టుమెంటు పక్షంనుంచి ఇందులో రెండు భాగాలువున్నాయి ఒకటి, ఉద్యోగుల సమస్యలను చూచి, వారి హక్కులను రక్షించడానికి వున్నటువంటి శాఖ, అది లేబర్ డిపార్టుమెంటు. రెండవది, ఉద్యోగాలు యిప్పించే శాఖ. అది ఎంప్లాయిమెంటు శాఖ, రెండు వేరు భాగాలుగా వున్నాయి. ఎంప్లాయిమెంటు శాఖ క్రింద ఎంప్లాయిమెంటు ఓరియంటెడ్ అనే పునాదిపైన ట్రెయినింగు యిచ్చి వ్యవస్థ చేయడం జరుగుతూ వుంది. సభ్యులు దానిని ప్రశంసించినందుకు చాల సంతోషం. ఐ. టి. ఐ.

వ్యవస్థలు అవి అవి యింకా ఎక్కువగా కావాలనే కోరిక సభ్యులు తెలిపినందుకు నేను వారిని ప్రశంశిస్తున్నాను నోట్‌లో కూడ యీ విషయం వుంది. నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో ఐ. టి. ఐ. ట్రెయినింగు కెపాసిటీ పెంచడానికి సంకల్పించబడిందని స్పష్టం చేయడం జరిగింది. నా విశ్వాస మేమంటే—ఐ టి ఐ ట్రెయినింగు ద్వారా ఎంప్లాయిమెంటు పొటెన్షియాలిటీ పెరగడమేకా—ట్రెయినింగు పొందినవారు ఇండిపెండెంటుగా, సెల్ఫ్ హెల్ఫ్ పునాదిపైన చిన్న చిన్న ఫ్యాక్టరీలు, వర్క్‌షాపులు పెట్టుకొని స్వయంపోష కత్వమే కాకుండా యింకా కొందరికి ఉద్యోగాలు యిచ్చే తాహతు, శక్తి కలవారు కాగలరని నమ్ముతున్నాను ఇంప్లిమెంటేషను విషయంలో సభ్యులు అసంతృప్తి తెలిపారు అసలే ఇంప్లిమెంటేషను లేనట్లు చెప్పారు అంకెలు ముందువుంటే తెలిసేది ఎన్ని వందల కేసులు ఆర్బిట్రేషను ద్వారా, లేకపోతే కన్సీలియేషనుద్వారా, తే అడ్జుడికేషనుద్వారా, తీర్మానమైనవి, ఎన్ని పెండింగులోవున్నవి కూడ వివరాలు యివ్వడం జరిగింది ఆఫీసరును నియమించే టప్పుడు రిటైర్డు ఆఫీసరులు వుండకుండా వుంటే బాగా వుంటుందనే అభిప్రాయం తెలిపారు. అది ప్రభుత్వం ఇంతకుపూర్వంకూడ గమనించింది రిటైరు అయిన ఆఫీసరులలో యోగ్యులు వుంటే నియమించకూడదనే సూత్రం ఏమీలేదు. అయినా, యీ విషయంలో, ఇకముందు నియమించే అవకాశాలు వచ్చినప్పుడు ప్రభుత్వం వారు చెప్పిన భావాలనుకూడా గమనించగలదనే విశ్వాసం తెలుపు తున్నాను మిత్రులు అవార్డుల గురించి చెప్పారు. మినిమం వేజస్ అవార్డు, ఇండిఇంజనీరింగ్ బోర్డు అవార్డు వున్నాయి దానిని ఇంప్లిమెంటు చేయాలనే కుతూహలం వున్నప్పటికీ మనదగ్గర చట్టంలేదు కంపల్సరీగా యింప్లిమెంటు చేయాలనేదిలేదు పెర్సుయేషను అనేది టేబిల్ డిస్కషను, కన్సీలి యేషను ద్వారానే చేయవలసివుంటుంది ఎంప్లాయర్స్ పక్షంనుంచి చెప్పే యిబ్బంది ఏమంటే—ఆల్ ఇండియా లెవెలులో ఏర్పాటుచేసిన యీ అవార్డులు విద్యువల్ యూనిట్‌గా అప్లయి చేయడంలో నూరు పర్సంటు న్యాయం వుంటుందని అనిపించదు, కొన్ని ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్సులో కార్మికులకు నష్టంగా వుండవచ్చు, కొన్ని ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్సులో ఎంప్లాయర్స్‌కు నష్టంగా వుండవచ్చును, కావున స్టేటు గవర్నమెంటు ఆల్టరేషను చేసే అవకాశం వుంటే బాగుంటుంది అనేది ఇటీవల జరిగిన లేబర్ మినిష్టర్స్ కాన్ఫరెన్సుతో కూడ యీ సమస్య చర్చకు వచ్చింది స్టాట్యుటరీ ప్రావిజన్సు ఏమి వుండాలనే విషయం యింకా ఇండియా గవర్నమెంటు పరిశీలనలోవుంది. అది తీర్మానం అయితే తప్ప యీ అవార్డులు కంపల్సరిగా ఇంప్లిమెంటు చేసే అధికారం చట్టరీత్యా డిపార్టుమెంటుకూ ప్రభుత్వానికి లేదు మిత్రులు వరుసగా యీ స్టాపేజస్, స్ట్రైయిక్స్, లాకవుట్స్ వలన ఎంప్లాయిమెంటు ఎంత తగ్గిందనేది పోల్చి చెప్పారు. మొత్తం భారత దేశంలో స్లంప్ వుంది ఎంప్లాయిమెంటు పొటెన్షియాలిటీస్ తగ్గిస్తాయనే అభిప్రాయమున్నప్పుడు ఇక్కడ కూడ అదే పరిస్థితి వుందని చెప్ప డములో సందేహం లేదు. ఒక మిత్రులు ఒకవేళ డిపార్టుమెంటు పొవర్ గా బిహేవ్ చేసినట్లయితే యాక్టివ్‌గా వున్నట్లయితే

యీ లాకవుట్స్ వుండకుండా, లే ఆఫ్స్ వుండకుండా, స్ట్రయిక్స్ వుండకుండా—జరిగితే ప్రొడక్షను పెరిగేది, కొంత ఎంప్లాయిమెంటు పొటెన్షియాలిటీ కూడ పెరిగేదని వాదించారు. ఆ వాదన సరైనది కాదని మనవి చేస్తున్నాను ఒక్క మా డిపార్టుమెంటు ఫలితంగానే లేఅవుట్స్. స్ట్రయిక్స్ లే ఆఫ్స్—ఇవన్నీ ఆగిపోతాయనుకుంటే అది చాల ఎక్కువ భారం—వేయరాని భారం మా డిపార్టుమెంటు పైన వేస్తున్నారని అనవలసివుంటుంది. కార్మికుల అసంతృప్తికి కారణం నేనే ప్రస్తావనలో చెప్పాను సాధారణంగా యీ పెరుగుతున్న ప్రైసెస్ వలన తక్కువ ఆదాయం కలవారికి నిజంగా కష్టాలు, యిబ్బందులు వుండడం సహజం అందువల్లనే, యీ వేజస్‌ను ప్రైస్ ఇండెక్స్‌తో లింక్ చేయాలనే ప్రయత్నం జరుగుతోంది ఎంప్లాయర్స్ చాలమంది ఒప్పుకున్నారు ఏవిధంగా లివింగ్ ఇండెక్స్ పెరుగుతూ వుంటుందో అదేవిధంగా వేజస్ కూడ పెంచవలసివుంటుందనేది కొందరు ఒప్పుకున్నారు. ఒప్పుకోని చోట్ల కూడ ఒప్పించే ప్రయత్నం చేయడం జరుగుతోంది. అడ్వయిజరీ బోర్డు ఫంక్షనింగు విషయంలో మిత్రులు సూచనలు యిచ్చారు. లేబర్ కాండక్ట్ కమిటీల విషయంలో కూడ అవి ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నాయని తెలుస్తోంది అవి ఎక్స్పెడైట్ చేసే ప్రయత్నం చేస్తాను. ఒప్పుకోదగిందా లేదా అనే సమస్య నాకు తెలియదు కాని పరిశీలిస్తాను జనరల్ డిస్కషను సందర్భంలో ఇండివిడ్యువల్ కేసులను—తిరుపతి టెక్స్టయిల్స్ మిల్స్, వజీర్ సుల్తాన్ టుబాకో కంపెనీ, ఆల్విన్ మెటల్ వర్క్స్ క్రిషి ఇంజనీరింగ్ వర్క్స్—వాటి విషయాలు కూడ చెప్పారు. ప్రతి ఒక్కదాని విషయంలో వున్న సమస్యలు చెప్పారు. కొన్నిటి విషయంలో కేవలం డిపార్టుమెంటే భారం వహించాలంటే సరిపోదు మేనేజిమెంటు పక్షం నుంచి సహకారం రాకపోతే—ఇటీవల ఒక ట్రెండు పెరిగింది. కోయర్సీవ్, వయొలెంట్ మెథడ్స్ వల్ల సాధించవచ్చునని—కార్మికులకు వ్యతిరేకంగా మేనేజిమెంటు వారు గాని మేనేజిమెంటుకు వ్యతిరేకంగా కార్మికులుగాని—సాధించవచ్చుననే ఒక ట్రెండు పెరిగింది. ఆ జనరల్ ట్రెండుకు ఆంధ్ర ప్రదేశంలో ఎక్కువ తావు లేకుండా పోయింది అక్కడక్కడ స్ట్రే కేసెస్ కొన్ని వుంటాయి ఆ విషయంలో మేనేజిమెంటుగాని, లేక లేబరుగాని ప్రభుత్వం చాల ఖచ్చితంగా దానిని డీల్ చేయాలనే నిర్ణయంతోవుంది అదే విధంగా డీల్ చేసింది RTC అయితేనేమి, వజీర్ సుల్తాన్ అయితేనేమి, కృషి ఇంజనీరింగ్‌లో అయితేనేమి. సర్‌సిల్కులో అయితేనేమి, ఆల్విన్‌లో అయితే ఏమి—నాకు కొద్దిరోజుల అనుభవంవల్ల తెలుస్తున్నది ఏమిటంటే—ఒకవైపు management, labour మధ్యన ఉన్న డిమాండ్సు. తగాదాలవల్ల వచ్చే అసంతృప్తివల్ల సమస్యలు కొన్ని ఉద్భవిస్తున్నాయి. ఆవిధంగానే కొన్నిసార్లు అంతకంటె ఎక్కువగాను. లేబర్ లీడర్ల మధ్య పరస్పర గ్రూపు తగాదాలు, నాయకత్వాలకొరకు లేబరును దుర్వినియోగపరచే పద్ధతికి వ్యవహరించే trend కు ఎక్కువ problems ను create చేస్తున్నాయని నేను అర్థం చేసుకున్నాను. ఇటువంటి trend కు డిపార్టుమెంటు తోడ్పడకపోతే ఎవరైనా నా గ్రూపుకు తోడ్పడడంలేదని డిపార్టుమెంటు ఆఫీసర్లను తప్పు పట్టడం న్యాయం కాదని మీ ద్వారా చెప్పదలచుకున్నాను ఎవరు ఏ గ్రూపులో

ఉన్నా డిపార్టుమెంటుకు గవర్నమెంటుకు ఏమీ సంబంధం లేదు. లీడర్లు తమ ప్రాపుకొరకు వీరిని scape-goat చేయడం భావ్యం కాదని న్యాయం కాదని అనిపిస్తుంది ఒక establishment లో లేబరుకొరకు ఒకే యూనియన్ ఉండాలని మిత్రులు చెప్పారు చాలా మంచిది. మన ఉపాధ్యక్షులైన గౌరవనీయులైన వి. వి. గిరిగారు labour field లో అనేక సంవత్సరాలుగా సేవచేస్తూ వచ్చారు. ఆయన అనేకసార్లు ఈ suggestion ఇచ్చారు. దాని విషయంలో లేబరునాయకుల మధ్య ప్రత్యేకంగా ఒప్పందం కుదరనట్లే అనిపిస్తోంది. నా వ్యక్తిగత అభిప్రాయం కూడా ఎంతవరకు చట్టరీత్యా ఒక establishment లో ఒకే యూనియన్ employees కొరకు ఉండే పద్ధతిని అమలులో పెట్టమో అంతవరకు సమస్యలు తీర్పు చేసేదానిలో ఎక్కువ అనుకూలత లేకుండా ఉండే వాతావరణం ఉంటుంది లేబరు లీడర్లవల్ల క్రొత్త problems create అయి అది లేకుండా ఉంటుందనే విశ్వాసం కలుగుతుంది. ఇక్కడ స్వయంగా ఉభయపక్షాలనుంచి కలుషితమైన వాతావరణం నిర్మాణం చేసినతరువాత కొంత tempo తగ్గించేకొరకు అవకాశం ఇవ్వకుండానే తక్షణమే మా డిపార్టుమెంటు ప్రయత్నం చేసినా ఫలితం లేకుండా పోతుందని అనేకసార్లు మాకు అనుభవంలోనికి వచ్చింది. ప్రత్యేకంగా violent basis పై జరిగే చర్యలవల్ల ఉభయులలోను వాతావరణం కలుషితమయితే ఆ violent situation కొద్దిగా పోయేవరకు డిపార్టుమెంటు సర్వంగా సాధ్యమైనంతవరకు advise చేస్తూ వారిని సమీప లోనికి తెచ్చే ప్రయత్నం చేస్తూంటుంది. ఇటువంటి ప్రయత్నాలలో అప్పుడప్పుడు self-interest వల్ల management, Labour leaders సహకరించని ఫలితంగా ఎక్కువ ఆలస్యమయే పరిస్థితులుంటాయి. RTC విషయంలో ప్రత్యేకంగా చెప్పాలంటే ఇంతకు పూర్వం చాలా చర్చలు జరిగాయి. వివరాలలోనికి పోదలచుకోలేదు. గవర్నమెంటు చాలా స్పష్టంగా మొదటనే అభిప్రాయం తెలిపారు. Strike చేయడం illegal అని అన్నప్పటికి చేసారు — at the cost of convenience of the public in general ఇటీవల ముఖ్యమంత్రిగారిని వారు నిందించడం జరిగింది వారు ఇందులో జోక్యం కలిగించుకోను అన్నప్పటికి వారిని బ్రతిమిలాడి, ఒప్పుకోను అన్నా ఒప్పించడానికి అన్ని పార్టీలవారు వెళ్లి వారిని మధ్యన ఇరికించి మీకు న్యాయం అనిపించింది చెప్పండి. మేము ఒప్పుకుంటాము అని వారిపై ఏమీ షరతులు లేకుండా భారం వదలి తరువాత వారు ఇచ్చిన తీర్పు సరియైనది కాదని, పక్షపాతంగా ఉందని, మా హక్కులు రక్షించలేదని ఆశాభంగం కలిగిందని బజారులోనికి ఈ విషయం తీసుకురావడం నిజంగా లేబర్ సంస్థలకు న్యాయం కాదు. దీనివల్ల ఇకముందు ఏమైనా లేబరుకు informal గా తన శక్తి సామర్థ్యాలు ఖర్చుచేసి ఏదైనా న్యాయం చేయాలని జోక్యం కలిగించుకునేవారికి ధైర్యం రాదు ఈ బాధ్యతలను వారు గుర్తించవలసిన అవసరం ఉందని మనవి చేసుకుంటున్నాను. బీడీ industry విషయంలో మిత్రులు చెప్పారు Central Act ఒకటి ఉన్నది. అది యింకా enforce కాలేదు, దానికి సంబంధించిన రూల్సు కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు approve చేయలేదు. ఇటీవల Labour Ministers' Conferenceలో ఢిల్లీలో ఈ విషయం discuss చేశాము. ఇది అనేక రాష్ట్రాలకు సంబంధించిన సమస్య. మహారాష్ట్ర,

మద్రాసు, బెంగళూరు, మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రాల లేబర్ మంత్రులతో informal గా discuss చేసాము. మరల కూర్చుని informal గా discuss చేయాలని అభిప్రాయ పడ్డాం వారిని హైదరాబాదునకుగాని ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సరియైన మరొక స్థలానికి గాని ఆహ్వానించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను All India level లో గొప్ప industry యిది, దాని సమస్యలు చాలా ఉన్నాయి వాటిని చర్చించేందుకు తొందరగానే సమావేశమై సరియైన నిర్ణయానికి రాగలమని ఎక్కడెక్కడ మాకు ఇబ్బంది లేదో implementation లో చేయిస్తామని ఒకవేళ దీనిలో ఎవరైనా వెనుకబడితే వారిని సాధ్యమైనంతవరకు prosecute చేయడంకూడా జరుగుతుంది ఈశ్వరరెడ్డి గారు చాలా suggestions ఇచ్చారు కొన్ని నా డిపార్టుమెంటుకు చెందని suggestions టొబాకో పై excise తక్కువగా ఉండాలని leaves చాలా తక్కువ ధరకు నష్టై అయేట్లు ఉండాలని—ఈ suggestions other departments కు చెందిన suggestions కార్మికునికి ఎంత లాభం ఉంటుందో, యజమానికి ఎంత లాభం పోతుందో అనే సమస్య involve అయిఉంటుంది. దీనివిషయమై సమాధానం చెప్పే స్థితిలో లేను. Agricultural labour గురించి మాట్లాడారు. ఆ sentiments తో నేనూ ఏకీభవిస్తున్నాను. Village level వరకు minimum wages implementation తగినంతగా అమలు జరుగలేదు ప్రతి జిల్లాలోను ఒక్కొక్క ఆఫీసరును ఉంచాము వారు ఒక్కరు implementation చేయాలంటే సరిపోదు అంకెలు ఇచ్చాను. రెండువేలుకంటె ఎక్కువ cases వారు deal చేశారు. వారివద్ద వచ్చిన cases 9, 10 cases formal గా వచ్చాయి. ఈ విషయంలో ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రత్యేకంగా పట్టుదలతో ఉన్నందున రెండు మాసాలక్రిందట ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకున్నది. సమితులలో Agricultural Extention Officer, village level workers services ను Agriculture labour minimum wages implement చేయడానికి వాడుకోవాలని వారినే లేబర్ ఇనస్పెక్టరుగా appoint చేసి వారిద్వారా implementation కార్యక్రమం చేసుకుని భారం వహించాలని ఒక నిర్ణయానికి ప్రభుత్వం వచ్చింది. దీనివల్ల village level లోను పంచాయితీ సమితి లెవెలులోను ఎక్కువ staff వాడుకునే అవకాశం ఉన్నపుడు చక్కగా అమలు జరుగుతుందని విశ్వసిస్తున్నాను. భారత దేశంలో నిజమైన ఆర్థిక విప్లవం జరిగి నిజమైన Socialistic Pattern of Society నిర్మాణం కావాలంటే agriculture labour interest safegard చేసి వారిజీవితం చక్కబరచినప్పుడే నిజమైన Socialistic Pattern of Society ఏర్పడి దేశంలో ఒక economic revolution వస్తుందని భావించేవారిలో నేను ఒకణ్ణి, దేశంలో 20 కోట్ల మందికంటె ఎక్కువే ఉన్నారు. ఇంత పెద్దసంఖ్యలో ఉన్నవారు గుడిసెలలో ఉంటూ సాంఘికంగాను ఆర్థికంగాను దుర్బలంగా ఉన్నవారు, చదువు సంధ్యలు లేనివారు అయిన వారి సమస్యలను గవర్నమెంటు ఆఫీసర్ మాత్రమే చూడగలడనుకుంటే పొరపాటు, Democratic funcioning లో ప్రజా ప్రతినిధులు వారి organization ను develop చేయడం అత్యవసరం, అనేక స్థలాలలో agricultural labour unions పేరుతో క్రమబద్ధంగా organizations డెవలప్ కావడంలేదు. ఇటువంటి organizations development కు మా డిపార్టుమెంటు

సంపూర్ణంగా తోడ్పడుతుందని హామీ ఇస్తున్నాను. In the greater interest of the agricultural labour ఇటువంటి organizations లేనంతవరకు కొంత శక్తి సామర్థ్యం ఉపయోగించి landlords నుంచి న్యాయం ఇప్పించడానికి ఎవరైనా తోడ్పడేవారు లేకుంటే డిపార్టుమెంటు ఆఫీసరు వెళ్ళి వారికి ఉన్న హక్కులను చూపి ప్రయత్నంచేస్తే అది సరిపోదనేవిషయాన్ని అందరూ గమనించవలసిన అవసరం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. సెంట్రలు యాక్ట్సు యింప్లిమెంటు చేయాల్సినవి చాలా ఉన్నాయి. యెక్సుపెండిచరు అంతా సెంట్రలు గవర్నమెంటుకు మాత్రమే లేకుండా స్టేటు గవర్నమెంటే భరించవలసి వస్తుంది. అందుకని లేబరు మినిస్టర్ల కాన్ఫరెన్సు జరిగిన సందర్భంలో ఒక సూచన యిచ్చాను ఆ సూచనను అన్నిరాష్ట్రాల లేబరు మినిస్టర్సు బలపరచినారు. యేమిటంటే యెంప్లాయిమెంటు కొరకు యేవిధముగా సెంట్రలు గవర్నమెంటు 60 40 బేసిసు పైన అడ్మినిస్ట్రేటివు ఖర్చు భరిస్తున్నారో అదే మోస్తరుగా లేబరు యాక్టులను యింప్లిమెంటు చేయడంలో 60 40 బేసిసు పైన భరించడానికి సెంట్రలు గవర్నమెంటు ఒప్పుకోవాలన్నాను అది న్యాయం కాబట్టి సెంట్రలు ఫైనాన్సు మినిస్టరుతో మాట్లాడవలసి ఉంటుందంటే నేటి ఆర్థిక అవస్థలో యెంత వరకు సాధ్యమవుతుందని సందేహం తెలిపారు దానిలో యివ్వాళ స్టాఫు అనుకున్నంత పెంచే అవకాశం లేదు. ప్లాను ప్రొవిజనులో యే కొద్ది అవకాశం ఉన్నా స్టాఫు స్ట్రెంగ్తెను చేసే ప్రయత్నం చేస్తూనే ఉన్నాము. అగ్రికల్చరలు లేబరు విషయంలో మాత్రం వితేజి లెవెలు వర్కర్సు, యెక్స్టెన్షను ఆఫీసర్సు అగ్రికల్చరు/వీరి సర్వీసెసును యుటిలైజు చేసిన తరువాత చాలవరకు పరిస్థితి మెరుగుగా ఉంటుందని విశ్వసిస్తున్నాను. అయితే మిత్రులు చెప్పారు. వేజి రేట్సు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయన్నారు. నేను సర్క్యులేటుచేసిన స్టేటు-మెంటులో చెప్పాను. జూలై నెలాఖరుకు రివిజను కొరకు యేర్పరిచిన కమిటీ వారు తమ రిపోర్టును అందించాలి. వారి రిపోర్టు రాగానే పరిశీలన చేసి అమలులో పెట్టడానికి సంపూర్ణ ప్రయత్నం చేస్తాను. నాలుగైదు సంవత్సరాల క్రితం ఫిక్సు చేసిన వేజెసును రివైజు చేయాలని గౌరవసభ్యులు తెలిపినారు. అటువంటి వేజెసు విషయంలో 8 యెంప్లాయిమెంట్సు విషయంలో కమిటీలు ఫారం అయి కొన్ని ప్రాసెసులో ఉన్నాయి. రిప్రజంటేషను వచ్చి ఉన్నాయి. అందుకుగాను సాక్లనెస్ లేదని మనవిచేస్తున్నాను కొన్నిసార్లు కమిటీలవారు ఫిక్స్ యిబు చేసిన టైములోపలరిపోర్టుయివ్వనందున విధిలేని పరిస్థితిలో యెక్సుటెన్షను యిచ్చిన పరిస్థితులున్నాయి వారికి పరుస్యూచేసి రిపోర్టు పూర్తిచేసి యివ్వాలని వారిని కోరడం జరిగింది.

శ్రీ సి. ప్రభాకర చౌదరి—చాల రిపోర్టులు 6 నెలలనుంచి ప్రభుత్వం దగ్గర పెండింగులో ఉన్నాయి

శ్రీ కె లక్ష్మణ బాపూజీ—నాలుగు మాసాలనుంచి 5 మాసాలనుంచి ఉన్నాయంటే రిపోర్టురాగానే తక్షణమే ఒప్పుకొనడానికి వీలుండదు స్టేటు అడ్వాయిజరీ బోర్డుకి పంపవలసి ఉంటుంది. అక్కడనుంచి వచ్చిన తరువాత ఖా

డిపార్టుమెంటు ఎగ్జామిను చేయవలసి ఉంటుంది. కొన్ని కేసులలో లా డిపార్టుమెంటునుంచి అబ్జెక్షన్సు వచ్చినది. కమిటీ రికమెండేషన్సులో లోపాలు దొరికినందువల్ల మళ్ళా రిఫరుచేయడం జరిగింది. వచ్చిన తక్షణమే కండ్లుమూసుకుని యింప్లిమెంటు చేయడం సాధ్యంకాదు. లీగాలిటీ ఉంది, ఎగ్జామిను చేయవలసి ఉంటుంది.

శ్రీ సి. ప్రభాకర చౌదరి — యునానిమసుగా స్టేటు అడ్వయిజరీబోర్డు నుంచి వచ్చినవికూడ చాలా ఉన్నాయి.

శ్రీ కె. లక్ష్మణబాపూజీ — స్టేటు అడ్వయిజరీబోర్డు రిపోర్టు లా డిపార్టుమెంటుకు పోతుంది. The State Advisory Committee's report is not a final one It is subject to the scrutiny and examination నేను ముఖ్యమైన అంశాలన్నీ కవరుచేశాననుకుంటాను, అధ్యక్షా. జనరలు స్పీచెస్‌కు సమాధానం జనరలుగా చెప్పాను. స్పెసిఫికు కేసులు చెప్పినవిషయంలో సాధ్యమైనంత వరకు స్పెసిఫికు కేసులు చెప్పాను. లేబరుకొరకు రాజుగారు వరంగల్లు, ఖమ్మం సైడులో కొన్ని గ్రామాలలో లేబరు వేజసుకొరకు జరుపుతున్న పోరాటంలో లాండులార్డ్సు అడ్డంవస్తూంటే ప్రభుత్వం శ్రద్ధవహించడంలేదని చెప్పారు. టెలిగ్రాము యిచ్చాను. కమిషను ఆఫీసుకుమాత్రం రిప్రజెంటేషను రాలేదు డిస్ట్రిక్టు లెవెలులో ఏదయినా ఉందేమోనని టెలిగ్రాము యిచ్చాను. కాంటాక్టు చేయాలంటే టెలిఫోను ఆర్డరులో లేదు, ఖోగట్టా రాలేదు. ఇంకొక సభ్యులు చెప్పినారు. వరంగల్లు అసిస్టెంటు కమిషనరు ఒక కేసులో ఆర్బిట్రేషను పూనుకుంటే సంవత్సరం, 16 నెలలకంటె ఎక్కువైనా పరిష్కారంచేయలేదనిఅన్నారు. దాని ఖోగట్టా తెప్పిస్తే తెలిసినది ఏమిటంటే పరుస్యూ చేయగా చేయగా ఎంప్లాయీసు పక్షం నుంచి వచ్చిన ఉత్తరం తేదీ 12 వ జూలై. ఎంప్లాయీసు యూనియను సహకరించకపోయి మాపైన నేరం మోపితే ఏ విధముగా పరిష్కరించడానికి సాధ్యమవుతుందో గౌరవసభ్యులు ఆలోచించాలని మనవిచేసుకుంటున్నాను. మొత్తానికి యీ డిపార్టుమెంటు విషయంలో జనరలు ట్రెండు ఎంప్లాయరుకు మాత్రం తోడ్పడడానికి ఉన్నట్లు అనిపిస్తున్నదని అన్నారు. ప్రత్యేకంగా ఎగ్జాంపిల్సు చెప్పి కామెంటుచేస్తే సమాధానం యిచ్చేవాడిని. ప్రత్యేక ఎగ్జాంపిల్సు లేనందున మనస్సులో కేసులు కాకపోతే మానేజిమెంటును ఒప్పించి లొంగదీసి ఒప్పించాలంటే లీగలు ప్రొవిజన్సులేవు ఉన్న ప్రొవిజన్సులో ఆక్టు చేయవలసిన అవసరముంది. గుడ్ ఆఫీసెసు ఉపయోగించిగాని, మోరలు ప్రెషరును ఉపయోగించి చేయాలిగాని లీగలు స్టెప్సు తీసుకొనే అవకాశంలేదు. తిరుపతి టెక్సుటైలు విషయంలో గౌరవసభ్యులు చాలా ఉత్సాహంగా వారికి జీతాలు ఎక్కువ యిప్పించాలని ఉన్నది కార్మికులు అప్లికేషను పెట్టుకుంటే లీగలు ప్రొవిజను ప్రకారం ప్రాపర్టి ఎటాచ్ చేసి ఆక్షనుచేసి యిప్పించవచ్చును కనుక అసిస్టెంటు కమిషనరును పంపించి మాట్లాడితే వారు ఒప్పుకొనడానికి సిద్ధముగా లేరని వ్రాతపూర్వకంగా యిచ్చారు. దాని తరువాత మమ్ములను తిడితే ఏమి చేయగలం? లీగలు ప్రొవిజను ప్రకారం చేయగలిగినది చేయడానికి

సిద్ధముగా ఉన్నాము. వారి దగ్గర డబ్బులేదు. వేరే ఏమి చేయాలంటే అధికారంలేదు. గవర్నమెంటు ఖజానానుంచి యివ్వాలంటే అది న్యాయమైన వాదన కాదని ఆ విధముగా యివ్వడం సాధ్యమైనదికాదని మనవిచేయదలచు కున్నాను.

శ్రీ సి ప్రభాకర చౌదరి — మేము మా నేజిమెంటును లాభసాటిగా నడిపించాలన్నాముగాని మిల్లు అమ్మేసి యివ్వాలనలేదు.

శ్రీ కె. లక్ష్మణ్ బాపూజీ:— మాకు ఉన్న అధికారం అది నడిపించే అధికారంలేదు. దానిని యిండస్ట్రీసు డిపార్టుమెంటు చూడాలి. లేబరు తరఫు నుంచి మానేజిమెంటు తరఫునుంచి ప్రొపోజల్సు వస్తే గవర్నమెంటుకు సాధ్యమవుతుందో యిక్కడ లేకపోతే ఆలిండియా లెవెలులో షెక్కుసైలుకార్పొరేషను ఉంది అక్కడ సహాయంచేయడానికి అవకాశం ఉందో చూడవచ్చునుగాని ఉభయ పక్షాలనుండి యిస్యూ టేకప్పు చేయకుండా మా అంతట మేము టేకప్పుచేసే సమస్య అని అభిప్రాయపడడం సరియైనది కాదని మనవిచేస్తున్నాను. మొత్తానికి అధ్యక్షా అసంతృప్తితెలిపినారు, ఫర్దరు యింప్రూవుమెంటు కావాలనే కోరికతో అసంతృప్తి తెలిపినారు ఫర్దరు యింప్రూవుమెంటు డిపార్టుమెంటులో కావలెనంటే యెన్నయినెన్ను సిటిజన్సు ఫుల్లు హూలుహార్టెడు నెల్పు లెస్సు కో-ఆపరేషన్ యిచ్చినప్పుడు సాధ్యమవుతుందని మనవి చేస్తూ డిమాండును సభ్యులు అంగీకరించాలని మీ ద్వారా కోరుతున్నాను

శ్రీ బి రామారావు (చీపురపల్లి) — ఆదివారం శలవులో వున్న యిబ్బంది గురించి చెప్పాను

శ్రీ కె లక్ష్మణ్ బాపూజీ — ఒక బర్నింగు ప్రాబ్లెం ఉన్నది. ఇటీవల షాప్స్ అండ్ యెస్టాబ్లిష్మెంట్సు ఆక్టును యింప్లిమెంటు చేసే సందర్భంలో అన్ని షాప్సు ఆదివారం క్లోజు వుండాలని ఆర్డరు వేయడం జరిగింది ఇటీవల రిప్రజెంటేషను చేసినందువల్ల నేను మాత్రం ఆర్డరు వేశాను నా యీ వృత్తి చేసే వారు మంగళవారం క్లోజు చేయాలని ఆదివారం సంత ఉన్న సందర్భంలో మంగళవారం క్లోజు చేయవచ్చునని ఆర్డరు వేశాను ఆది లా డిపార్టుమెంటు కి పోయింది వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య గారు చెప్పినారు ఆక్టులో సండే ఉంది కాబట్టి దానివల్ల బహుశా గవర్నమెంటు బహుశా స్వయముగా యాక్షను తీసుకోజాలదేమో లెజిస్లేటివు అమెండుమెంటుకు తీసుకురావాలేమో అన్నారు. ఎక్కడైనా క్లాజు ఉందేమో చూడాలి. లా డిపార్టుమెంటు యెగ్జామిను చేస్తున్నారు. అవసరం ఉంటే లెజిస్లేషను కొరకు తీసుకు వస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— సెక్షను 8 ప్రకారము మనమే వ్రాశాము Act లో ఉంది నేను call attention motion కూడా ఇచ్చాను. ఇంకా వారం రోజులు కూర్చుంటాము కనుక వారు కూడా అంగీకరించారు. కనుక సవరణ తీసుకొని వచ్చి pass చేయడం మంచిది. అది ఆలోచిస్తారా ?
Prosecutions నడుస్తున్నవి.

శ్రీ ఎం. వీరరాఘవరావు:— జిల్లాకు ఒక లేబరు ఆఫీసరును వేసి వ్యవసాయ కార్మికుల కనీస వేతనాలను అమలు జరపడానికి పూనుకొన్నది. సంతోషమే. కాని ఆ ఆఫీసరుకు జీప్ గాని, మిగతా సిబ్బంది గాని ఇవ్వకుండా ఏ విధంగా అమలు చేస్తారో నాకు అర్థము కావడము లేదు. తూర్పు గోదావరి జిల్లా, పత్తిపాడు తాలూకాలో గ్రామాల స్థాయిలో లేబరు సంఘాలు స్థాపించుకొనడానికి, కనీస వేతనాలను గురించి ఆందోళన చేయడానికి ప్రజలు తయారవుతున్నారు. దానికి మా సహకారం వుంది. లేబరు సంఘాలు register చేయడానికి minimum wages అమలు జరగడానికి సహకరించాలని ఆ జిల్లా ఆఫీసర్సుకు తాకీదులు పంపిస్తారా?

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు:— ఆదివారం, శలవు గురించి నోటిఫికేషను చేస్తాము అని మంత్రిగారు అన్నారు. లేకపోతే మంగళవారం శలవుగా ప్రకటన చేయడానికి వీలు వుంటే చూస్తామన్నారు. కొన్నిచోట్ల ఆదివారాలనాడు సంతలుంటాయి. ఈ రోజున మార్కెటింగ్ ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఫలానా రోజున holiday అని నిర్ణయిస్తే వర్తకులకు, ప్రజలకు ఇబ్బందిగా ఉంటుంది. కాబట్టి వారంలో ఏదో ఒక రోజు శలవు దినంగా ప్రకటిస్తే బాగుంటుంది. అది ఆలోచించాలి.

శ్రీ బి. హెచ్. నరసింహారెడ్డి (తుంగతుర్తి):— Concrete గా అడుగుతున్నాను Socialitic Pattern of Society అనేది లక్ష్యముగా పెట్టుకొని వ్యవసాయ కార్మికుల జీవన అభివృద్ధి గురించి పని చేస్తున్నట్లు మంత్రిగారు శలవు ఇచ్చారు. ఆ లక్ష్యము పెట్టుకొన్న నాటినుంచి నేటివరకు ఆంధ్రదేశంలో వ్యవసాయ కార్మికుల జీవన స్థాయి పెరిగినదా తరిగినదా చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ సి. ప్రభాకర చౌదరి:— వ్యవసాయ కార్మికులకు, పారిశ్రామిక కార్మికులకు minimum wages నిర్ణయించే process లో ఎంత delay అవుతున్నదో మంత్రిగారు చెప్పిన సమాధానంలో వుంది. Revision అని ఆలస్యము చేసేటప్పటికి మరల ధరలు పెరుగుతున్నవి. ఈ ధరలను బట్టి link చేసే minimum wages లేకపోతే అవి అనవసరమయి పోతాయి. Notification ఇచ్చేటప్పటికి ధరలు పెరిగి పోతున్నవి. వారికిచ్చే minimum wages కి న్యాయము జరగడం లేదు. అది ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి:— Shops ఆదివారం close చేయాలని అన్నారు. ఉద్యోగులకు ఆదివారం శలవు కనుక టైము దొరుకుతుంది బజారు చేసుకోవడానికి. ఆనాడు business బాగా ఉంటుంది. Any other day close చేస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ కె. లక్ష్మణ్ బాపూజీ:— 2, 3 మాసాలలోనే ధరలు పెరిగి పోతాయనేది theoretical argument. ఎక్కడైతే ఆదివారం సంత లుంటాయో వారికి మాత్రమే మంగళవారం holiday గా fix చేయడం జరిగింది. ఆదివారం

కాకుండా ఏ రోజు అయినా అనేది అవసరం లేదు. ఆదివారం బజారు ఉన్న చోట ఆదివారం holiday ఉండదు. తక్కిన చోట్ల ఆదివారం close అయి ఉండాలనేది అనేక రాష్ట్రాలు అవలంబిస్తున్న విధానము మనము అవలంబిస్తున్నాము Labour organisations registration విషయము చెప్పారు. నేను స్వయముగా suggestion ఇచ్చాను Agriculcultural Labour Organisation సాధ్యమైనంత వరకు ప్రతి గ్రామములో ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రభుత్వము ప్రోత్సాహముచేయగలదు వారిహక్కులను రక్షించడానికి అవకాశము ఉంటుంది. ఇంకా ఎక్కువ సౌకర్యాలు కల్గించడానికి అవకాశము ఉంటే గమనించ బడుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. Agricultural Labour income పెరిగినదా లేదా అనేది మనందరకు తెలుసు. Price structure పెరిగినకొద్దీ వారి income పెరిగినది కాని prices పెరిగిన దానికి proportionate గా income పెరిగినదో లేదో చెప్పడము కష్టము. వారికి న్యాయిము కలగాలని wages revise చేస్తున్నాము.

Mr Speaker —The question is .

To reduce the allotment of Rs 1,29,33,000 for Labour and Employment by Rs 100

రాష్ట్రింలోని వ్యవసాయ కార్మికులకు కనీస వేతనాలు గిట్టే విధంగా చట్టంచేసి అమలు జరుపుటలో విఫలమైన ప్రభుత్వ కార్మిక వ్యతిరేక విధానానికి నిరసనగా

The Cut motion was declared negatived.

Sri N Raghava Reddy pressed for division

The House divided thus :

Ayes-43 Noes-93 Neutrals—Nil

The Cut motion was negatived

Mr Speaker —The queston is·

To reduce the allotment of Rs 1,29,33,000 for Labour and Employment by Re 1

To urge the Government that there should be no cut in Social and development organisations as it serves a much needed social activity

To reduce the allotment of Rs 1,29,33,000 for Labour and Employment by Re. 1

To stop retired personnel as Industrial Tribunal and when appointed replace them with efficient and competent personnel from the judiciary in service.

The Cut motions were negatived

Mr Speaker :—The question is

To reduce the allotment of Rs 1,29,33,000 for Labour and Employment by Rs. 1

నిరుద్యోగులుగా వున్నవారికి జీవనోపాధి కల్పించకపోగా, వున్న ఉద్యోగులను కూడా నిరుద్యోగులుగా చేస్తున్న ప్రభుత్వ విధానమును గురించి విమర్శించుటకుగాను.

The Cut motion was declared negatived

Sri K Ramanatham pressed for division

The House divided thus

Ayes—43, Noes—93, Neutrals—Nil

The Cut motion was negatived

Mr. Speaker .—The question is

To reduce the allotment of Rs 1,29,33,000 for Labour and Employment by Rs 100

12 సంవత్సరములనుండి తమ చెమటోడ్చి నాగార్జునసాగర్ నిర్మాణములో భాగస్వాములైన లేబర్ మరియు ఎంప్లాయీస్‌ను సవిధమైన ప్రతిఫలం లేకుండ రిట్రెంచ్ చెయుచున్న కార్మిక వ్యతిరేక విధానానికి నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs 1,29,33,000 for Labour and Employment by Rs. 100

To criticise the Government for its failure to provide emyloyment to so many unemployed

The Cut motions were negatived

Mr Speaker —The question is ·

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs 1,29,33,000 under Demand No XXVI Labour and Employment."

The motion was adopted

DEMAND NO IX, ITEM (U)-INFORMATION AND PUBLIC RELATIONS
Rs 58,96,800

Sri Konda Lakshman Bapuji —Sir, I beg to move.

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs 58,96,800 under Item (u) in Demand No IX relating to the Department of Information & Public Relations"

Mr Speaker —Motion moved.

Sri A. Madhava Rao — Sir I beg to move

To reduce the allotment of Rs 58,96,800 for Department of Information & Public Relations by Rs. 116

In as much as the Information & Public Relations Department is not in any way useful Department and as such is liable to be abolished.

Note on Item (u) in Demand No IX Printed as Appendixe

Mr Speaker —Cut motion moved

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — అధ్యక్షా, డిమాండుకు సంబంధించి స్పీచ్ యిచ్చారు అది చదివినట్లు తీసుకొన్నారు కదా

మిస్టర్ స్పీకర్ — అవును.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య – అయితే I raise a point of privilege

మిస్టర్ స్పీకర్ — ఇంగ్లీషు కాపీయా, తెలుగు, కాపీయా.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya — English copy, Sir

In page 5, para 2, under Community Listening Wing, it was mentioned 'installation and maintenance of sound reinforcement equipment in this House and the other House'

Mr Speaker —The second para reads like this

"The Community Listening Wing which was the second wing of the Department was incharge of procurement and installation and maintenance of community radio sets, maintenance of audio visual equipment, installation and maintenance of sound reinforcement equipment in this House and the other House, rendering technical advice to othe Departments, conversion of dry battery sets to transistorised sets, installation and maintenance of wet battery system in the Municipalities and Panchayats, techno-commercial service of Radio Rediffusion system and installation of high personage public address equipment etc.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య – అధ్యక్షా ! ఇంగ్లీషు కాపీలో 5 వ పేజీ రెండవ పేరాగ్రాఫ్‌లో community listening అనే దానిలో మన అందర్ని కూడ చేర్చారు.

"Community Listening Wing .. .. and installation and maintenance of community Radio sets, maintenance of audio-visual equiptment, installation and maintenance of sound reinforcement equipment in this House and the other House, . "

మన అందర్ని community listening లో కలపడం House యొక్క గౌరవానికి భంగకరమని నా సభిప్రాయం.

Sri T Nagi Reddy —Why should it go into some other accounts

Mr Speaker —I agree with him Strictly speaking, it should come under the Head 'Legislature'. Let me find out.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —Legislature supreme body. దానికి సప్లయి చేస్తున్నారంటే. ఇతర డిపార్టుమెంటులనుంచి చేస్తున్నారా ? Community listening అనే head క్రింద వేస్తున్నారు. అది బాగాలేదు. అలా కాకుండా Legislators body లో వేస్తే బాగుంటుంది. కావాలంటే కంటెన్ జెన్సీస్ నుంచి యివ్వవచ్చు Community listening అని అనడం బాగాలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ — ఇది వరకు సంవత్సరాలలో ఏమి చేస్తున్నారు

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.— ఇదివరలో mention చేయలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ — Expenditure ఏ Head క్రిందకు వస్తున్నది ?

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — Legislature Demand లో మిసలేనియస్ క్రిందకు వస్తున్నది

మిస్టర్ స్పీకర్ — విచారిస్తాము

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి — వేరే Legisture Account క్రింద వేయాలి. ఇంకో account క్రిందకు వేయకూడదు

మిస్టర్ స్పీకర్ — ఈ పది, పన్నెండు సంవత్సరాల నుంచి ఏమి జరుగుతున్నదో చూద్దాం. I will verify it.

శ్రీ టి పురుషోత్తమరావు (వర్ధన్నపేట) — అధ్యక్షా ! పౌరసమాచార శాఖకు ప్లాను, నాన్‌ప్లాను క్రిందకు, 1967-68 సంవత్సరానికి 70 లక్షల 10 వేల 5 వందలు కేటాయించిన ఈ డిమాండును నేను తీవ్రముగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో ఈ శాఖక్రింద జరిగిన కార్యక్రమాలను పరిశీలించ వలసినదిగా కోరుతున్నాను. గత పదిసంవత్సరాల చరిత్రను మనం పరిశీలించాలి. విశాలాంధ్ర ముందు, ఈశాఖ ఆంధ్రలో Home Department క్రింద ఉంటూ ఉండేది. తరువాత ఒక స్వతంత్ర డిపార్టుమెంటుగా మార్చారు. అప్పుడు 5 లక్షల ఖర్చుతో ఈ శాఖను ప్రారంభోత్సవం చేశారు అప్పటి నుంచి నేటివరకు ఈ శాఖ సాధించిన ప్రగతి ఏమిటి ? అభివృద్ధి ఏమిటో ఆలోచించండి ఈశాఖ క్రింద నడచిన కార్యక్రమాలు ఏమిటో చూడండి. జిల్లాలలో District Public Relation Officers ను ఏర్పాటు చేశారు వారిద్వారా ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలను ప్రజలకు, ప్రజల యిబ్బందులను ప్రభుత్వానికి తెలియచేయబడాలి. అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను నిర్వర్తించాలి

(Mr Deputy Speaker in the Chair)

కాని అక్కడ ఉన్నటువంటి Non-gazetted officers ను Gazetted చేయడం తప్ప, ఈశాఖ సాధించిన అభివృద్ధి మాత్రం సున్నకు సున్న హాళ్ళికి హాళ్ళి. వాళ్ళ వల్ల public relation లేదు. ఇన్‌ఫర్ మేషనులేదు. ఒక ఆంధ్రప్రదేశ్ మాస పత్రిక పెట్టారు. అందులో యిచ్చే సమాచారం ఏమీలేదు. ప్రభుత్వం చేస్తున్న కార్యక్రమాల సంగతిగాని. దేశం సాధిస్తున్న ప్రగతిగాని, ఆ పత్రిక ద్వారా ప్రజలకు అందించేది ఏమీలేదు ఆ పత్రికలో విలాసాలకు, కులాసా కబుర్లకు రామాయణకథలకు తప్ప. ప్రజోపయోగకరమైన పనులకు స్థానంలేదు. ఆ శాఖామంత్రిగారి ఫొటోను publish చేయించుకోడానికి మాత్రమే, ఆ పత్రిక ఉపయోగపడుతున్నది వారియొక్క self glory ని వ్రాసుకోడానికిమాత్రమే ఆ పత్రిక ఉపయోగపడుతోంది అందుకు ఒక దృష్టాంతరం చెబుతాను వారి యొక్క Life sketch మార్చి పత్రికలో వచ్చింది దానిగురించి ఒకసారి

ఆలోచించండి. "Even in his teens he displayed uncommon nationalist fervour as will be evident from the fact that at the age of twelve he collected funds for Gandhiji's visit" (Andhra Pradesh March/April) ఈ వాక్యం ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రికలో ప్రచురించి, తద్వారా ఆంధ్ర ప్రజలకు తెలిసేటట్లు ఎందుకు ప్రచురించాలి? వారికి (మంత్రిగారికి) 12 సంవత్సరాల ఈడు ఉన్నప్పుడు. అంటే 1920 లో జన్మించినవారు 1932 లో గాంధీజీ గారికి funds collect చేశారని ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రికలో వ్రాసుకోవడం న్యాయమేనా? ధర్మమేనా? దీనిగురించి ఆలోచించండి. అంటే 1932 లో గాంధీ గారు విజిట్‌కు వచ్చినట్లు, ఆ సందర్భంలో మంత్రిగారు funds collect చేసినట్లుగా వ్రాసుకొన్నారు. ఆ సందర్భంలో నేను కొంత data ను collect చేశాను. 1930-33 సంవత్సరాలమధ్య గాంధీగారు ఈ ప్రాంతానికి రాలేదు. ఉంటే వారు కారాగారంలో ఉన్నారు, లేకపోతే విదేశాల టూరులో ఉన్నారు. ఈ మంత్రిగారికి అట్టి అవకాశం గాంధీగారు కలుగచేయలేదు. అందుచేత అటువంటి ఛీప్ పాప్యులారిటీకి పోకండని మాత్రం మంత్రిగారికి చెప్పదలచుకొన్నాను. ఈ విధంగా దేశాన్ని అధోగతిపాలు చేయవద్దని కోరుతున్నాను. ఈ పత్రికలో పడిన మంత్రిగారి Photo ను చూడండి. అసలు బాపూజీ ప్రక్కన ఈ బాపూజీ చేరారు. ఈ శాఖ ప్రజలకు ఉపయోగపడేటట్లుగా చూడాలని కోరుతున్నాను.

ఈ డిపార్టుమెంటుయొక్క వివిన్న శాఖలలో జరిగే పనులసంగతి చూడండి. రేడియో ఇంజనీరింగు శాఖక్రింద, గ్రామాలకు రేడియోలు యిస్తామని అన్నారు. ఇంతవరకు 50 % గ్రామాలకు కూడ రేడియోలను సప్లయిచేయలేదు. మనకు స్వతంత్రంవచ్చి 20 సంవత్సరాలు అయినప్పటికీ, మారుమూల ఉన్న గ్రామాలకు రేడియో వార్తలను వినడానికి యింతవరకు, అవకాశం మనం కల్పించలేకపోయాము. ఏమిటి మనం చేసిన అభివృద్ధి అని ఆలోచించవలసిన అవసరం వుంది. అంతేకాదు ఈ రోజున ప్రభుత్వం చేస్తున్నటువంటి పద్ధతులు న్యాయంగా లేవు రేడియో బ్యాటరీ సెట్సు సంవత్సరానికి రెండు యిస్తున్నారు. 90 రూ.లు వసూలు చేస్తున్నారు 6 నెలలు వస్తుంది అంటున్నారు. కనీసం 3 నెలలు కూడా రావడంలేదు. ఒక నెలా 15 రోజులకే బ్యాటరీ పోతుంది. Electricity యిస్తున్నటువంటి పరిస్థితులలో పంచాయితీ సమితులనుంచి 90 రూ.లు వసూలుచేస్తున్నారు. రేడియోలను మనం Maintain చెయ్యవలసిన అవసరంలేదు. పంచాయితీ సమితులే Maintain చేసుకోగలవు. ఇప్పుడు వున్నటువంటి పౌర సంబంధ సమాచార ఉద్యోగులు సక్రమంగా నిర్వహించడంలేదు. వారికి తవిధమైన Training లేకుండా వారు ఏమీ చెయ్యలేకుండా వున్నారు. ఈ 10 సంవత్సరాలలో వారు చేసిన అభివృద్ధి ఏమిటి? ఎవరికీ అర్థంకావడంలేదు. ఎక్కడ కుళ్ళువుందో, అక్కడ బాగుచెయ్యడానికి ఆలోచన లేకుండా, ఆ వ్యవస్థను యింకా పెంచాలని పూనుకుంటున్నారు. G. O. లు కూడా issue చేశారు. వాటినిగురించి ఆలోచించవలసివుంది. ఒక G.O. 16-5-67 న issue చేశారు. వీటినిగురించి ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ శాఖకు సంబంధించిన మంత్రిగారు చెప్పారు. మేము ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చు

పెట్టం అన్నారు కానీ ఆచరణకు వచ్చేసరికి ఈ 70 లక్షలేకాక, రెండింతలు, ఏడింతలు ఎక్కువ ఖర్చు ఔతుంది. Supplimentary Budget లో పెడతారని మనవిచేస్తున్నాను Financial implications లేవని Chief Secretary గారు ఎట్లా సంతకంపెట్టారో, ఎట్లా G O Issue చేశారో అర్థంకాకుండా వుంది ఇక పేర్లు మారుస్తారట అవసరం లేనప్పుడు ఎందుకు మార్చడం Information and Public Relations అని వున్నదాన్ని Public Relation and Information అని పేరు మారుస్తారట ఇట్లా చెయ్యడంవల్ల ఏమైనా అభివృద్ధి కనవర్చగలరా మంత్రిగారు? ఈ పేరుమార్పు వుత్సవానికి 2 వేల రూపాయలు ఖర్చుచెయ్యడం జరిగింది ఎందుకు ఈ దుబారా ఖర్చు అంతా

శ్రీ కె లక్ష్మణ్ బాపూజీ — ఆ భోగట్టా నా దగ్గరకు pass చెయ్యండి ఎందుకు 2 వేలు అయిందో, కాదని తెలిస్తే మీరే పశ్చాత్తాపపడతారు

Sri T Purushothama Rao — I am speaking on the information in the Press

Sri K. Lakshman Bapuji — When the hon. Member talks, he must talk as a responsible Member I request the Member to pass on the information to me Why should he say wrong information ?

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు — జనసందేశ్ 14-7-67 పేపరు —

Sri K Lakshman Bapuji - I am very sorry. It is unfair on the part of the Member to pass those remarks

శ్రీ టి నాగిరెడ్డి — Public Relation అంటే ఇది అని అర్థం ఔతుంది.

శ్రీ కె లక్ష్మణబాపూజీ — ఏవో మూల పత్రికలు వ్రాశాయి అంటే మేము చెప్పలేము

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు — నేను నాకు తెలిసిన భోగట్టామీద చెప్పుతున్నాను. అది సరికాదు అంటే సవరించుకోడానికి నాకు అభ్యంతరం ఏమీ ఉండదు. పేరుమార్పు విషయం చెపితే మంత్రిగారికి కోపంవచ్చింది. కొంచెం Sportive spirit తో తీసుకొని నేను చెప్పే మాటలు వినమని కోరుతున్నాను. పేరు మార్చడం అంటే మంత్రిగారికి చాలా fancy గా వుందనుకుంటాను. 1952 కు పూర్వం ఆదిలాబాద్ జిల్లా, Maharastra Constituency లో పోటీ చేసి వారిపేరు కొండా లక్ష్మణగారుగా వుండేది. దాన్ని లక్ష్మణ బాపూజీ కొండాగా మార్చుకున్నారు. తిరిగి ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాత అడుగడుగున ఆంధ్రత్వం అవతరింపచెయ్యాలనే ఉద్దేశ్యంతో తిరిగి కొండా లక్ష్మణబాపూజీ అయినారు పేరు మార్చడానికి అభ్యంతరం లేదు. 'పేరు' మార్పు ఎక్కడ అక్కరవచ్చిందో అక్కడ మార్చుకోమనండి Department 'పేరుమార్పి' డబ్బు ఖర్చుపెట్టకండి. Public Relations and Information విషయంలో ఎక్కువ ఖర్చుకావడంలేదు అంటున్నారు. దీన్ని centralize బ్రహ్మాండంగా చేస్తున్నాం.

అంటున్నారు. అటువంటి అభివృద్ధి విషయాలలో మేముకూడా సహకరిసామని చెపుతున్నాను, ఈ సభలో నేను, లచ్చన్నగారు, నాగిరెడ్డిగారు అడుగడుగున అయ్యా మీరు Un-productive Schemes కు ఖర్చుచేయకండి అని. ఈనాడు ఆర్థిక సంక్షోభంలో వున్నాం policies భిన్నమౌతున్నామే అనే ఆలోచన పెట్టుకోవద్దు. Policies ను ప్రక్కకుబెట్టి దేశాభివృద్ధికి సమైక్యంగా పని చేద్దాం. పొరపాట్లు వుంటే దిద్దుకోవచ్చు. ఒకరి పొరపాటు యింకొకరు దిద్దవచ్చు. ఇప్పుడు తలపెట్టిన scheme ప్రస్తుతం జరుగుతున్న ఖర్చుకన్నా రెండంతలు మూడంతలు ఎక్కువ ఖర్చు ఔతుంది. రెండువేలు ఖర్చుకాలేదు, కాలేదు అంటున్నారు. పోనీ Public Relations and Information అని పేరు మార్చారు ఆ పేరు మార్పిడివల్ల office seals, officers designation seals, Sign Boards కు అయ్యే ఖర్చులు ఎ త చెప్పమనండి ? ఇది దుబారా ఖర్చు కాదా. ఇటువంటి వాటికి అనవసరంగా ఖర్చుచేయవద్దు అని మా ఉద్దేశ్యం. దీనివల్ల కొత్త ఉద్యోగం ఒక్కటిరాలేదు అంటున్నారు. కాగితాలు చూచే చెబుతున్నాను. Headquarters లో 24 Assistant Directors పెట్టబోతున్నారు. సుమారు 40 మంది Assistanr Directors ను జిల్లాలలో పెట్టబోతున్నారు. దీనివల్ల లాభంఏమిటి? అంతేకాదు G A. D Joint Sceretary ని దీని Director అంటున్నారు ఈ విషయంలో నార్ల కమిటి రిపోర్టుగాని, Administrative Reforms Committee Report గానీ అందులో అడుగడుగునా చెప్పారు. Pub ic Information Department లో వుండే ఉద్యోగస్తులకు Special Privilege కావాలి మీరు వాళ్ళను మార్చకుండా వుంచాలని చెప్పారు. ఎంత మందికి Trainingయిచ్చారు. కొంతమందికే Training యిచ్చారు. గ్రామాల నుంచి సరియైన report వస్తోందా అంటే రావడంలేదు. P. A. to the Collector ను Information and Public Relation Officer గా పెట్టాము అంటున్నారు ఆయనకు revenue men.ality తో వుండి, రేపో మాపో Promotion రావాలి, రాలేదు. రిటైర్ కావలసిన వ్యక్తులు అటువంటి వాళ్ళను తీసుకువచ్చి public relations మీద interest లేనటువంటి ఒక వ్యక్తిని తీసుకువచ్చి District Headquarters లో పెడితే పని ఉత్సాహంగా చెయ్యడానికి అవకాశం వుంటుందా ! లేదు. జిల్లాలో ఉద్యోగస్తులను పెట్టడంలో కనీసం Public Service Commission candidate ను administration తెలిసినవారినిగాని వెయ్యాలని Narla Committee Report లో చెప్పారు. ఆ విషయం మీరు ఎత్తరు. మీయిష్టం మా బంధువులను చుట్టాలను, సన్నిహితులను, అక్కరకువచ్చేవారిని వెయ్యడం న్యాయంకాదు, మంచిదికాదు అని చెపుతున్నాను.

కె. లక్ష్మణ్ బాపూజీ:— ఎవరు చెప్పారండి ? బంధువులను పెట్టుకుంటామని చెప్పామా ?

శ్రీ టి పురుషోత్తమరావు — పెడతారు. ఇదివరకు పెట్టిన ఉదాహరణలు చెబుతాను. ఎవరెవరి బంధువులను పెట్టారో.

Sri K Lakshmana Babuji.– It is no use Make good observations ప్రతిదానికి వ్యక్తిగతంగా మాట్లాడడం తగదు

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు — వ్యక్తిగతంగా అంటే ఈ విషయం వచ్చినప్పుడు నాయొక్క feelings ను చెప్పదలచుకున్నాను ప్రతిరోజు demands విషయంలో మాట్లాడుతున్నాం. 99 సలహాలు యిస్తున్నాం. Specific instances మీముందుకు తీసుకవస్తున్నాం—ఎక్కడ ఏతప్పు జరిగింది, ఏ అధికారి తప్పుచేశాడు అని, దానివల్ల నష్టం జరుగుతున్నదని చెబితే మీకు majority వున్నది కదాయని "No reply ఇవ్వం" అని అంటే ఏమిచేయాలి. మీరు వినండి, ఏమైనాచేసుకోండి. కాని చెప్పవలసిన బాధ్యతమాత్రం మామీదవున్నది. తప్పకుండా చెబుతాం. నేను ఒకవిషయం ప్రభుత్వపక్షానికి చెప్పదలచుకున్నాను. అయ్యా! మీరు information యివ్వడంలేదు. Public relation లేదు, కనీసం ప్రజల information మీకు తెలియడంలేదు, అందుచేత ఈసభద్వారా నేను ఈ demand పైన చెప్పదలచుకున్నాను అధ్యక్షా! ఈ మంత్రిమండలి గురించి ఒకసారి ఆలోచించండి ఈ మంత్రిమండలి యేవిధంగా వున్నదీ ఆలోచించండి. ఈ మంత్రిమండలిలో యేవిధంగా ఉన్నదీ ఈ information ప్రజలకు ఎంతైనా అవసరం. ఈ information మీరు చెప్పారు. దయచేసి ఈ information కూడా చెప్పండి. మీయొక్క మంత్రిమండలి ఏ విధంగా ఉన్నదంటే—ఒకాయన ఖాదీబోర్డును దివాళా తీయించినాయన. ఒకాయన Electricity Board ను దివాళాతీయించినాయన, ఒకాయన సహకార సంఘాల spinning mills ను దివాళాతీయించినాయన. ఇంకా విచిత్రమైన పద్ధతులలో ప్రజల సొమ్మును దుర్వినియోగం చేస్తున్నారు. మీయొక్క అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తున్నారు. అనడానికి నేనొక ఉదాహరణచెబుతాను. మీరు అధికారులను ప్రజల వద్దకు పంపి, వారినుంచి అవసరమైన విషయాలను కూడా పన్నులు కావు గాని—యేదో పేరుమీద డబ్బులు వసూలుచేసి మీకు వసంతోత్సవాలకు, రాచక్రీడలకు, జలక్రీడలకు ఉపయోగిస్తున్న వారు ఈ మంత్రి వర్గంలో ఉన్నారు. అవి అన్నీ చేస్తున్న మంత్రి మండలి ప్రజలకు యే విధంగా సేవ చేస్తుందో ఒకసారి ఆలోచించాలి. అంతేకాదు అధ్యక్షా! ఈ మంత్రి మండలిలో ఒకాయన పేరు మార్చినాయన, ఒకాయన ఊరు మార్చినాయన, ఒకాయన మతమే ఏదో మార్చినాయన ... ...

శ్రీ కె బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—మాట్లాడే ఆయన తలకాయలు మార్చినాయనా!

శ్రీ టి పురుషోత్తమ రావు :— దాని ఫలితాన్ని మీరు అనుభవించి తీరుతారు. ఆ ఘడియకూడా ఆసన్నమైనది. మీరు చేసినపనులను ప్రజలందరు తెలుసుకుంటారు. ఒకసారి ఇండోనేషియా సంగతి గుర్తించుకోండి. అక్కడ మహానాయకు డనిపించుకొన్న సుకర్నో లాంటివాడే—రాజకీయ మదహంకారం వల్ల నామరూపాలు లేకుండా పోయాడు. మీరెంత, మీ పేరెంత? ఇవి అన్నీ మీరు ఆలోచించకొనిఇప్పటికైనా ప్రతి విషయంలో enquiry చేయ

డానికి అలోచించండి. తప్పులు గమనించడానికి ఆలోచించండి ఎప్పుడైనా అవసరమైతే మేము తప్పకుండా మీకు సహకారం యివ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము. ఈ విషయంలో ప్రతిపక్షమని, ప్రభుత్వ పక్షమని లేదని మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి — గురివింద కథ తెలుసుకోండి. మనవారి కథ ఏమిటో తెలుసుకున్నారా ? ఎంత political honesty ఉన్నదో ఎన్ని పార్టీలు మార్చారో ?

శ్రీ టి. పురుషోత్తమ రావు :— వారు సమాధానంలో చెప్పవచ్చు.

Sri V, C Kesava Rao (Santhanuthalapadu) .—Sir, on a point of privilege. We are here as members of the Legislature and if we are get a chance to speak, the Whip must send the names to you. The whip is very partial in sending the names to you as regards the Congress. Although more than once, I had requested the Chief Whip, he does not bother to send the name I request you, Sir, just to protect our rights from this side.

Mr Deputy Speaker -All that I can do is to speak to him and see that your name is included in the list

Sri V C. Kesavarao '—Many times he has refused. That is why, I am bringin it to your notice.

శ్రీ బి. పాపిరెడ్డి (ఆల్లూరు) —అధ్యక్షా, కొండా లక్ష్మణబాపూజీ గారు కొంచెంత ఆలోచనచేసి మననెత్తిపై ఒక white elephant ను పెట్టబోతున్నారనే విషయం గురించి చింతిస్తున్నాను. Re-organisation గురించి ఖర్చుకాలేదని note లో తెలిపారు. Issue చేసిన G O ప్రకారం జాయింటు డైరెక్టర్ వుండేది 12 చేశారు, డెప్యూటీ డైరెక్టర్సు అయిదుగురం చే—15 మందిని చేశారు. 25 మంది D. P. R O. లు, అనేక మంది యితర ఉద్యోగస్తులు వుంటారనే విషయం G O. వల్ల అర్థమవుతున్నది. సమితి లెవెల్‌లో V L Ws; ముఖ్య సేవికలు చేసేపని వారికే అర్థం కావడం లేదు, మా ప్రాంతంలో V. L Ws ను V. L. డబ్బాలు అంటూవుంటారు. వీరు సమితి అధ్యక్షులకో లేక మరొకరికో ప్రచారం చేయడానికి పనికి వస్తున్నారు. వారికి అవికాకుండా State వ్యవహారాలు వారికి చెబితే అర్థమవుతాయో, లేదో దేవునికే తెలియాలి. V L. Ws are meant for only agricultural extensions. అదికాకుండా ఆ మంత్రి అక్కడకు పోయారు, యీ మంత్రి అక్కడకు పోయారనే విషయం చెబుతూ కూర్చుంటే, అసలు విషయం మరచిపోతారనే భయంవుంది. కనుక V L Wsను Information department క్రిందకు తీసుకోవడం మంచిదని నా అభిప్రాయం. ప్రతి డిపార్టుమెంటుకు Cell ఒకటి information లో యేర్పాటు చేస్తామన్నారు. Department లో పని చేస్తున్న cell ను Information department కు తీసుకొని వెళ్లినట్లుగా విన్నాను. నేరం రీసెర్చి చేసినటువంటి వారిని information లో appoint చేశారు. Department కు పనికి వచ్చేవారిని తీసుకునే విషయంకూడా

ఆలోచించాలి చలపతిరావుగారు మాట్లాడుతూ నార్లా కమిటీ గురించి చెప్పారు. వారి రికమండేషనులో ముఖ్యమైనదేమంటే The department should be headed by a Technical man ఇతర శాఖలకున్నట్లుగానే యీ శాఖకు కూడా I A S వారు వుండాలనడం నాకు అర్థం కావడంలేదు జాయింటు డైరెక్టరుగా ఒక ఆయన మరొక జర్నలిస్టు వుండడం బాగుంటుందని నా సలహా. House equipment కూడా Information శాఖా మంత్రిగారి చేతిలోనేవుంది. దానికి కావలసిన ఖర్చు మనం చేస్తే, దానికి పెత్తనం చేసేది వారి డిపార్టు దీనికి Cancerned Officer, Speaker గారి యాజమాన్యాన వుండాలి అలా కాకుండా Cancerned officer ను వారియిష్టమొచ్చిన విధంగా మార్చుకోవచ్చునసే విషయం నేను విన్నాను. కనీసం దీనిని వారిచేతిలో వుండకుండా మనకు వదిలితే బాగుంటుందేమో.

శ్రీ టి. వి చలపతిరావు (విజయవాడ ఈస్ట్):—అధ్యక్షా! మన పెద్దలు, పూజ్యులు, దేశనాయకులు, కాంగ్రెసు చరిత్రకారులు, కీర్తిశేషులు అయిన డాక్టరు పట్టాభిగారు ఒక సందర్భంలో ఒక మాట చెప్పారు.

Publicity is the very life breath of democracy and ours is a democracy How that life breath is we have been seeing and the hon member from the Opposition side has been vaxing eloquent about it, although he has gone out of the way in some respects One important point which is referred to is that the State is passing through a financial crisis and therefore do not increase the expenditure radio. It is exactly for that reason, I mentioned, Sir, that the Information and Public Relations Department should be reorganised in a live manner so that it can transmit briskly and promptly from time to time the information from all the Departments to the public and, at the same time, assess the reactions, the feelings and theirthinking of the various sections of the Public and transmit it to the policy-makers, namely, to the Ministers and this House, so that there will be a live democracy a democraey not in name, but an active and live democracy

As yon know, ours is the biggest democracy in the world, a democracy which is depending upon public opion for every five years. In such a case, what should be the shape, what should be the content and what should be the concept of the Informatton and Broadcasting Department? I am very sorry to submit, Sir, that all these years, some how, it has escaped the attention of the concerned Ministers. Of course, it has not escaped the attention of the top leaders. I find that as early as 1958 the Government was pleased to appoint a committee which is known as the Narla Committee The word "Narla" is a well-known household name in Andhra Pradesh Narla Venkateswara Rao is not only a patriot, but a top journalist and along with him some other journalists were constituted into a commitee and that committee had given its recomendations within three months, if not six months, or so Unfortunately, for reasons not known to me, the recommendations of that high-powered, usefull and very effective committee were lying somewhere. Therefore, it is to the credit of Mr. Lakshman Bapuji that as soon as he assumed office he has taken

up that report and is trying to give a shape and implement it, more so in the present difficult times because as I mentioned earlier, despite the difficulties, we should tell the people at every stage "These are our difficulties these are our achievements, these are our failures The reasons for the failure are there Therefore, take all these into consideration before you pass your verdict upon the doings of this Govt ". So, what the Government is doing, is it wrong? I do not know whether it is right for the hon member from the other side to lose his temper and say "You are going to appoint relations" By all means, if relations are appointed who are unfit and unqualified to hold the posts, it is open not only to the members but to anybody else to see that such objectionable things are not done But it does not mean that we should criticise and con demn the programme itself

Therefore, Sir, I feel it is my duty to congratulate Mr Lakshman Bapuji for having taken up this neglected thing and spread it to all departments In this connection, I hope you will permit me to read the chief recommendation of the Narla Committee " . . Public machinery is intended mainly to keep people constantly well-informed not only about the detailed policies and activities of the Government, but about everything that is conductive to the progress of the country. Secondly, it should be capable of making prompt and correct assessments of a current public opinion " There may be some information that is being disseminated from the various departments, but it is to fill up the lacuna referred to in the second part namely that " It should be capable of making prompt and correct assessment of current public opinion and reaction to the programmes of the Government and should be able to keep the Government well-informed .... " that I think Mr Lakshman Bapuji thought of reorganising the Department and place the matter before the House. Instead of complimenting him for having taken up this reform though a bit late, if we begin to ask him all sorts of things, for reasons not known to me, I don't think it is a fair thing Further the Committee said, in this way alone public opinion can be assessed and the maximum co-operative effort of those in charge and the people in general and the promotion of national interests be ensured At the same time, Sir, the committee stressed the need for a constant and close touch with the various classes of people. That is another aspect

Just now, my young friend, the youth leader was telling that the youth are not receiving their proper share in the public life of this country. Therefore, it has been suggested that a constant and close touch with the various classes of people is necessary and their own channels of self-expression will give the necessary knowledge of their mode of thinking and feelings in relation to official policies. As I mentioned earlier, the report had not received proper attention at the hands of the Government as it should have Therefore, it has now been proposed to strengthen this arm of the Government and make it dynamic and active so that it could play a proper role in our democratic Government If the full measure of co-operation is to be received from the people in all national endeavowrs, publicity must be constant, forceful as well as frank. I think it is to achieve this object that the Information Minister is contemplating to re-organise the whole Department to tune to the times in which we are living.

At the same time, Sir, may I be permitted to offer a few suggestions The hon Minister has chosen to mention something about the Broadcasting system of this House, and Mr. Vavilala Gopalakrisshnayya, the senior-most member of this House, has raised a point of order It is upto the Speaker how to dispose of that point of order However, I gather from senior members and leaders that the proposed changes in the Information and Public Relations Department will not have any jurisdiction to the information that has to be covered in this House Therefore, I hope the hon. Minister will do well to leave the entire management of dissemination of news and also broadcasting connected with this House to the entire jurisdiction of the Speaker and confine his jurisdiction outside the House, among the various departments The main theme of the report, Sir, is that the Information and Public Relations Department should be the chief publicity agent to the Government Hitherto, what is happening is, each Department is having its own wing.. Agriculture Department is having it's own publicity wing spending about Rs 2 crores or so, Education Department is having its own wing and Public Health Department is having its own wing, etc. What Mr. Lakshman Bapuji, according to this statement, proposes to do is to bring everything and centralise them and he should become the chief agent of publicity to all the departments of Government, of course, excepting the Legislature. It is a very laudable job, but at the same time, I may be permitted to caution him that it is an equally very difficult job also I do not know how far it is possible without incurring any additional expenditure in the present financial crisis to spread his net from the village upto the Secretariat level. But since he comes forward with a proposal that he will do it without incurring any extra expenditure, is it not our duty to pat him, to give all encouragement to him and wish him well to see that the scheme of his becoming the chief publicity and broadcasting agent of the Government becemes a success. I feel it is our duty Therefore, I whole heartedly support the Demand moved by him and also support proposals outlined in the statement which he has presented to the House.

I may be permitted to make a few suggestions There are now what is called, District Publicity agents or officers now started in Vijayawada and some other places. It pains me to point out to you, and through you to the Government that nobody is satisfied. I do not think even the officers in charge of those units are satisfied with the way in which they ore getting their equipment and information Sometimes public are posted with better infor-mation than these officers in the Information Centre. I think it is time that such kind of slackness is removed and they are made live units and live medium to transmit information from time to time. Whatever is happening at Delhi and various Departments must be immediately broadcast and radiated throughout the length and breadth of the State

Another thing that is mentioned in Narla's report is that Delhi, the capital of our Union Government, is not having any publicity unit of our Government It seems Maharashtra has it

own unit at Delhi. In fact, all other States, excepting uufortunately Andhra Pradesh, are having their units there I do not know whether the Minister concerned is contemplating to fill up this lacuna. I hope he will see to it that an unit of Public Information and Public Relations Centre is opened at Delhi as early as possible so that whatever we have lost previously we don't at any rate continue to lose in future Pehaps, the absence of such a unit of ours at Delhi might be the reason why Andhra was not getting its proper due and share from the Centre. Perhaps, this must be one of the reasons The other day, the Chief Minister was pleased to reject a suggestion of mine that a separate Ministry should be created to be in charge of bargaining or contacting with order States like West Bengal, Maharashtra, etc. I think, since the other States were able to succeed in getting better quotas for themselves from the Centre, we should improve upon our liason machinery at Delhi and fill up the lacuna so that we may get our due share-not anything extra but our due share-from the Centre Whatever it be, the Chief Minister is not prepared to create a Ministry for that. At least, the Publicity Minister, I hope, will open unit there and see that the deficieney mentioned by me is made up

Another submission which I would like to make is that the Department should keep in touch with all functional branches and so on What I would submit is especially in urban areas there are, what is called, bar associations They are the enlightened part of the society I don't think there is any controversy about that Even the Doctors Associations are there. Then, the Merchants Association and various Chambers of Commerce are there. Then, the labour is fully organised. The Mahilas of women folk are there well organised There are Bala Mandirs and there are the youth organisations Almost every walk of life is now organised fortunately for our democracy and it must be the duty of the Information Units that are created from the village to the capital level to keep in touch with these functional organisations so that from time to time they will be getting all the information and the reactions of the public from the various strata of the society and asses their value and transmit them to the policy-makers here so that there will be a very healthy, sound, active and progrtssive democracy in our State

I wish the Minister well. Thank you very much, for giving me this opportunity and I resume my seat.

ఇక ఈ "ఆంధ్రప్రదేశ్" అనే ఒక Journal వస్తుంది. ఇది మొన్ననే నాకు ఒక మిత్రుడు చూపించినాడు పైన efficiency కోసం reorganise చేస్తున్నాము అంటూ వుంటారు. దీనిపైన wrapper ఏమో English లో ఉన్నది. లోపల matter ఏమో తెలుగులో ఉన్నది. ఇంకొకదాంట్లో దీనికి controverisal గా. లోపల ఇంగ్లీషు పైన తెలుగు ఉన్నదేనా efficiency అని అడుగుతున్నాను ఇక పోతే ఈ "ఆంధ్రప్రదేశ్" ఎవరు చదువుతున్నారో గాని copies distribution బాగా జరుగుతున్నదని note లో వున్నది. ఈ "ఆంధ్రప్రదేశ్"ను print చేసి డబ్బు ఖర్చుపెట్టేదానికంటె, నా ఉద్దేశము ఆంధ్ర పత్రికవాళ్లు నడిపే

" భారతి " magazine కైవాయిస్తే బాగుంటుందేమో ఇది సాహిత్యాన్ని పెంపొందిస్తోందో ఏమి చేస్తూందో నాకు ఏమీ అర్థం కావడంలేదు చూస్తే చదవడానికి మాత్రం బుద్ధిపుట్టడంలేదు ఇకపోతే, దాంట్లో వచ్చే బొమ్మలు publicty కోసం photographs వేస్తున్నారు ఈనాడు మన కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీగారి బొమ్మ దాంట్లో చూస్తూవుంటే, ఆ బాపూజీ Father of the Nation అయితే మన బాపూజీ Father of the Andhra Information అవుతారేమో అనే ఆశగా ఉన్నది అయితే బాగుండును ఇంకొకటి ఏమిటంటే, మన Andhra Publicity Wing వచ్చినప్పటినుంచి పిడతల రంగారెడ్డిగారు ఉండేటప్పుడు ఆయన బొమ్మలే జాస్తీగా కన్పడుతూ ఉండేవి. తరువాత ఇంకొక మంత్రివస్తే ఆయన బొమ్మలే వేయడం ఎక్కువగా కన్పడేది వారు ఆ విధంగా మంత్రుల బొమ్మలు వేయడమేనా . మా బొమ్మలు వద్దులేండి, మాదాకా రాదుకదా, దాంట్లో మాకు competition ఏమీ లేదు అనుకోండి. అందువల్ల మంత్రుల బొమ్మలే కాకుండా కొంచెము educative value ఉండేవి, informative value ఉండేవి చాలా జరుగుతూ ఉంటాయి కాబట్టి, మారుమూల గ్రామాలలో ఉండే అవికూడా వీలైనంతవరకు సేకరించి, departmental గా కాకపోయినా, private individual ను పంపించిగాని వాటికి publicty ఇస్తే బాగుంటుంది ఇక పోతే, ఈ గ్రామీణ radios విషయం చెప్పారు. ఈ గ్రామీణ radios దాదాపు చాలా ప్రాంతాలలోకూడా, అవి electrify అయినా కూడా 90 రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు battery charges క్రింద. అది మానిపించాలని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను They are charging 90 rupees for so called service charges దాంట్లో వాళ్లకు మీరు ఇచ్చే service ఏమి ? ఒక battery supply చేసేదానికి 90 rupees collect చేస్తున్నారు. ఇక ఈ village radios బాగా function చేస్తున్నాయని అంటే. అది ఎందువల్లనంటె, ceylon radio వస్తుంది కాబట్టి, అంతేగాని వాళ్లు మన radio station ను వినడమేలేదు. Radio అంటే అది ఒక తలకాయినొప్పి. అది వేరే విషయము. ఇక పోతే మన మంత్రిగారు ఇచ్చిన సలహాలలో All India Radio లో ఏదో కాస్త disturb చేయాలనే ఉద్దేశం ఉన్నట్లు ఉన్నది అది దయచేసి చేయవద్దని. ఇప్పటివరకు అది బాగానే ఉన్నది ఇప్పుడు మనము interfere అయితే, దానికి కొంత ఖర్చు ఈ మాదిరిగా అన్నీ వస్తాయికాబట్టి దయచేసి ఆ ఆలోచన మానుకొంటే బాగుంటుంది ఆఖరున ఇంకొక విషయం ఏమిటంటే, గవర్నమెంటు 99 per cent వసూలు paucity of funds అని వదలివేస్తున్నారు. మంచినీళ్ళ బావులకు డబ్బు లేదన్నారు, దానికి లేదన్నారు, దీనికి లేదన్నారు. డబ్బు ఎక్కడనుంచి వస్తుందని అడుగుతున్నాము. ఇది ఎల్లకాలం ఈ అప్పుచేసి పప్పుకూడు ఏ విధంగా సాధించడం ? ప్రతి విషయానికి మాకు డబ్బు లేదంటూ దీనికి మాత్రం ఇంత పెద్ద expansion కు డబ్బు ఎక్కడనుంచి వచ్చిందో చెప్పమని నేను కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు .— అధ్యక్షా, ఈ Information and Public Relations Department యొక్క importance గురించి మనము ఎంత చెప్పినా

కూడా చాలా తక్కువ అవుతుంది. T V S చలపతిరావుగారు చెప్పారు. నార్ల కమిటీ report ఉన్నది. ఈ department ప్రభుత్వానికి, ప్రజలకు మధ్య ఒక liason గా వ్యవహరిస్తూ ఉంటుంది అని. ఈ democratic age లో ప్రభుత్వము ఏమి చేసినాసరే ప్రజాహిత కార్యాలను చేసుకొంటూ ఉన్నదిగనుక ఆ మంచిని వారికి ఎరుకపరచడం చాలా అవసరమైనటువంటి కర్తవ్యము. కనుక ఈ department దానిని గురించి ఎంత చేసినప్పటికినీ అది ఎక్కువ కాదేమోనని నేను భావిస్తున్నాను పోతే లోగడ చాలాకాలమునుంచి ఈ department ఉన్నది. మానవుడి అవయవాలలో Appendix అనే ఒక భాగము ఉన్నది. అది ఎందుకు భగవంతుడు సృష్టించాడో ఎవరికీ తెలియదు. దానియొక్క ఉనికి ఎప్పుడు తెలుస్తుందంటే, అది enlarge అయిపోయి దానివలన pain పుట్టినప్పుడే Appendicitis అనే జబ్బు వస్తే దానిని operate చేసినప్పుడు అది ఉన్నదనేది తెలుసుకోవడం జరుగుతుంది అలాగు ఈ department ఎందుకు ఉన్నదో, దానివల్ల అవసరమేమిటో, ఉపయోగమేమిటో తెలుసుకోకుండా అనేక రకాలుగా నానా ఇబ్బందులు పడుతూ వచ్చింది ఈ department అందువల్ల ప్రస్తుతం గౌరవనీయ మంత్రిగారు వచ్చిన తరువాత ఇంత effective గా, సమర్థవంతంగా జరగాలంటే ఇది centralised గా ఒక agency ఉంటే, ఒక common direction, ఒక cammon porpose ఉండటానికి అవకాశం ఉంటుందని వారు భావించి నార్లా కమిటీవారు చేసినటువంటి ప్రముఖమైనటువంటి సిఫార్సులను వారు అంగీకరించి చేశారు తప్పేమీలేదు. ఇది చాలా ఆశాజనకమైనటువంటి programme. చాలా గొప్ప programme. అందులో నాకేమీ సందేహం లేదు. కాని అది proper గా utilise కావాలంటే మనం అందులో పెట్టబోయే పరిశీలనమీద ఆధారపడి ఉంటుందని నేను గుర్తుకు తెస్తున్నాను. ఎందువల్లనంటే, ఇప్పుడు ప్రతివాళ్ళము M.A. చదివాము, B L. చదివాము, M L. చదివాము. ఎంత పెద్దపెద్ద చదువులు చదివినప్పటికికూడా మనమందరము రచయితలము కావడంలేదు మనమందరము journalists కావడంలేదు. ప్రతిదానికి ఒక flare కావాలి. ఆ aptitude ఉన్నవాడె అది సక్రమంగా చేయగలుగుతాడు. ఆ flare ఉన్నవాడే ఆ aptitude ఉన్నవాడే ఈ ఉద్యోగాలలో నియమించబడితే తప్పనిసరిగా ఏ అభిప్రాయంతో మంత్రిగారు దీనిని క్రోడీకరించి ఒక centrolised agency గా తయారుచేసి దీనిని ప్రభుత్వానికి, ప్రజలకు మధ్య సాన్నిహిత్యము ఏర్పడడానికి ఎంత ఆశతో చేస్తున్నారో కలలన్నీకూడా రూపకల్పన చేయడానికి సావకాశము ఉన్నది. అందుచేత యీ personnel వారు ఏరుకొనేటప్పుడు కూడా తప్పనిసరిగా ఇది ముఖ్యంగా వారు మనసులో పెట్టుకొని చేయవలెనని వారిని నేను కోరుతున్నాను తరువాత "ఆంధ్రప్రదేశ్" అనేటువంటి magazine నాలుగు భాషలలో తీసుకొని వస్తున్నారు. దాన్ని గురించికూడా కొన్ని విమర్శలు వచ్చాయి. Journols చదవడం అలవాటుపడితే, ప్రతి journol లోను ఏదో చాలా తప్పులు ఉంటున్నాయి చాలా leading papers అనుకొనేటటువంటి "Hindu" లోను, "Indian Express" లో కూడా మరి over mistakes కానివ్వండి, spelling mistakes కానివ్వండి ఉంటూ ఉంటాయి.

ఎప్పుడైనా ఒకప్పుడు ఒక చిన్న పొరబాటు జరిగినంత మాత్రాన దానిని పెద్దదిగా చేసుకొనడం అంత సమంజసంకాదు. ఈ విషయంలో నేను ముఖ్యముగా ప్రతిపక్ష నాయకులకు, ప్రతిపక్ష సభ్యులకు చెప్పేదేమిటంటే, మొదటినుంచి ఇక్కడ సమావేశాలు జరుగుతున్నప్పటినుంచి చెప్పుతున్నాను. మరి గవర్నమెంటు పక్షంలోగాని, గవర్నమెంటులో వున్నవారుగాని కేవలం వారే wise people అనిగాని, ప్రతిపక్షములో ఉన్నవారు wise కాదనిగాని కాదు. ప్రతి ఒక్కరూ ఇక్కడికి వచ్చేవారు ఏదో కొంత ఆలోచనచేసి మంచి సూచనలు చేయడానికి తాహతు ఉన్నవాళ్ళుగానే ఉన్నాము. కాని జరుగుతున్నది ఏమిటంటే, నూరు మాటలు మనం మాట్లాడితే 99 మాటలు ఈ తిట్లతో సరిపోతూ ఉన్నది. ఒక మంచి సూచన ఈ తిట్లమధ్యన మరుగుపడిపోయి ప్రకాశానికి రాలేకుండా పోతున్నది. అందువల్ల చాల వలుందా కలిగిన ఈ సభలో ఆ హుందాతనాన్ని తగ్గించే మాటలు మానుకొని చక్కని భాషలో క్రమబద్ధమైన పద్ధతిలో ఏవైనా మంచి సూచనలు చేసినప్పుడు తప్పని సరిగా ప్రభుత్వం అది ఆలోచించి ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను

శ్రీ ఎ మాధవరావు :— ఆ సూచనలు మంత్రిగారికి చెపుతున్నారా, మాకు చెపుతున్నారా : లేక ఏదైనా information యిస్తున్నారా ?

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు —ఫోటోల గురించికూడ కొంత విమర్శ జరిగింది. న్యాయానికి మేముకాదు రేపు ఒకవేళ యునైటెడ్ ఫ్రంట్ ఆనో లేక స్వతంత్ర పార్టీ వారు ఎవరైనా ప్రభుత్వం స్థాపించడం జరిగినప్పుడు లచ్చన్నగారి ఫోటోలు ఎక్కువగా పడతాయి. అది మామూలుగా జరిగే విషయం దానిని గురించి ప్రత్యేకంగా మనం యిక్కడ తలచుకోవలసిన అవసరం ఏమీలేదు. కాని ఈ ఫోటోస్ ఎందుకు వేశారు అని అంటే photos ప్రత్యేకంగా ఉండవు. ఏదో ఒక కార్యక్రమానికి, కార్యకలాపానికి సంబంధించిన photos పడుతూ ఉంటాయి 100 కి 99 పాళ్ళు ఈ కార్యకలాపాలకు సంబంధించిన ఫోటోలు కనుక అందులో మంత్రులుకూడ ఉండడం తటస్థిస్తుంది. అంతకంటె ప్రత్యేకమైనది ఏమిలేదు. దానిని కొండంత చేయవద్దు అని ప్రార్థిస్తున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గురించి ప్రతివాళ్ళు విమర్శిస్తున్నారు. లోగడకూడ ఏదో ఒక సందర్భంలో విమర్శ వచ్చినది. ఇందులో ఇన్‌ఫర్మేషనే కాకుండా కవులయొక్క రచనలుకూడ వేస్తున్నారు. అందుకు నేను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ editor ను congratulate చేయదలచుకొన్నాను. 10 మంది చదవడానికి ఉపయోగంగా ఆకర్షణగా ఉండాలి అంటే అన్ని విధాల హంగులు ఉంటేనే గాని మామూలు మనిషికూడ చదవడానికి అవకాశం ఉండదు. కేవలం ఒక propaganda vehicle గానే దీనిని ఉపయోగించినట్లయితే ఎక్కువమంది ఆఫీసులకు పంపించడం తప్ప జనబాహుళ్యానికి ఆకర్షణీయంగా ఉండవనే ఉద్దేశ్యంతో దీనిలో మంచి మంచి కవులయొక్క రచనలు సీరియల్స్ గేయాలు అవన్నీ వేస్తున్నారు. దానివల్ల 20 వేల కాపీలు అమ్ముడుపోవడానికి కారణం అదేఅయి ఉంటుందని నా ఉద్దేశ్యము. అందువల్ల

నేను ఎడిటర్‌గారిని congratulate చేస్తున్నాను. చక్కని గెటప్ చక్కగా print చేస్తున్నారు పోతే Film industry కి సంబంధించి లోగడ రెండు మూడు సంవత్సరాలుగా మన హైదరాబాద్ పట్టణం అన్ని సంస్కారాలకు కూడలిగా ఉన్నది. ఇక్కడ మహారాష్ట్రులు ఉండేవారు. ఇప్పుడు ఉన్నారు కన్నడిగులు ఉండేవారు ఇప్పుడు ఉన్నారు. Tamilians ఉండేవారు. ఇప్పుడు ఉన్నారు Deccan Special Culture మనకు ఉన్నది. ఆంధ్ర culture ఉన్నది. ఇటువంటి ప్రదేశంలో అన్ని రకాల languages లో ఈ పరిశ్రమను ఎక్కువగా వృద్ధిచేయడానికి అవకాశం ఉన్నది. దీనిని గురించి ఒక కమిటీ వేసి ఎట్లా చేయాలి అని ఆలోచించినప్పుడు యిక్కడ produce చేసిన pictures కు 50 వేల రూపాయలు subsidy యిస్తామని ఏర్పాటు చేశారు. అది ఎక్కువ దూరం పోలేదు. ఇక్కడ ఎవరైనా బొంబాయినుంచిగాని, మద్రాసునుంచిగాని, ఇక్కడ వాళ్ళుగాని pictures ఎక్కువగా produce చేయాలనే అభిప్రాయం కలిగించడానికి చక్కగా అన్ని విధాల హంగులు కలిగిన ఒక స్టుడియో ప్రభుత్వం నిర్మించివాసరే లేదా ప్రభుత్వం ఒక corporation ఏర్పాటుచేసి అన్ని విధాల సౌకర్యం కలిగిన ఒక studio ను నిర్మాణం చేసినట్లయితే ఈ పరిశ్రమను ఎక్కువగా హైదరాబాద్‌కు ఆకర్షించడానికి సావకాశం ఉంటుందని సూచన చేస్తున్నాను. Tourism గురించి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో అనేకరకాల ఆకర్షణలు ఉన్నాయి. షుమారు అయిదారు వందల మైళ్ళు పొడవుకలిగిన సముద్ర ప్రాంతం ఉన్నది. అక్కడ మంచి health resorts recreation resorts తయారు చేయడానికి సావకాశాలు ఉన్నాయి. అలాగే historical places ఉన్నాయి ప్రతిచోట గవర్నమెంటు తరఫున hotels construct చేయడం, tourist guides ను బాగా qualified చేసి ఏర్పాటుచేయడం; ఇది క్రమబద్ధంగా ఒక పద్ధతితో run చేసినట్లయితే మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోకూడ tourism ప్రతిచోట tourism అనేది వ్యాపారం మనం దానినికూడ బాగా అభివృద్ధిపరచిన వాళ్ళం అవుతాము తద్వారా ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు కొంత సంపద కలిగించిన వాళ్ళం కూడ అవుతామని మనవిచేస్తూ శెలవుతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వి పాలవెల్లి (చోడవరం) :— అధ్యక్షా, సమాచార పౌరసంబంధాల శాఖ పద్దును ప్రవేశపెట్టారు దానిని సమర్థించమనే అభిప్రాయం అందులో కన్పించింది అయితే పౌరసమాచారశాఖవారు ప్రవేశపెట్టిన ఈ demand ను నేను పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను దీనిలో ఉదహరించిన ఆశయాలు, ఆలోచనలు చాల ఉదాత్తంగా, గంభీరంగా ఎంతో మహోన్నతంగా కన్పిస్తూ ఉంటున్నాయి అయితే జరిగే కృషికి చేతలకు మాటలకు సంబంధం లేకుండా పోతూఉన్నది కేవలం ఆశయాలు మంచివి అయినంత మాత్రాన మన కడుపులు నిండవు. ఆలోచనలు మంచివి అయినంతమాత్రాన మన పనులు సక్రమంగా సాగవు. ముఖ్యంగా దీనిలో రెండు విషయాలు స్పష్టంగా బోధపరచుకోవాలనే అభిప్రాయం సూచించారు ఈ సమాచార పౌరసంబంధశాఖ యివతల ప్రభుత్వం చేసే ప్రజాహిత కార్యకలాపాలకు ప్రజలకు ఉన్న సంబంధాన్ని అవతల ప్రజల దృష్టిలో ప్రజల తాలూకు కార్యకలాపాలకు ప్రభుత్వానికి ఉన్న సంబంధాన్ని

రెండింటికి మధ్య ఒక సేతువువలే ఈ శాఖ ఉన్నదని అనడం చాల బాగానే కన్పిస్తున్నది గాని నిజానికి ఆరకంగా ఉన్నదా అని ప్రశ్నించుకోవలసి వస్తున్నది. ఈ సమాచార శాఖ ద్వారా జరిగించే కార్యకలాపాలు ఏవైనా మనం పరిశీలించి చూచినట్లయితే మనకు అవగతం అయ్యేటటువంటిది–ప్రభుత్వం తాలూకు స్వీయ ప్రతిభను, ప్రాముఖ్యతను, లేకపోతే మరొకరకంగా ప్రచారం చేసుకోనేదానికి ఉపయోగపడుతోందిగాని ప్రజాహిత కార్యకలాపాల పట్ల వీరు ప్రసరించే దృష్టి మాత్రం చాల సంకుచితంగా, స్వల్పంగా–కనిపించి కనిపించనంతగా ఉన్నదని నేను మనవిచేయదలచుకొన్నాను. ఆ రకంగా ఆ వర్గం తయారైంది. రెండవ ప్రక్క ప్రజల తాలూకు అభిప్రాయాలుగాని, ప్రజల కష్టసుఖాలుగాని ప్రజల తాలూకు ఆకలిగాని, ప్రజల తాలుకు ఆవేదనగాని ఈ సమాచార పౌరసంబంధ శాఖ ఏ రకంగా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నంచేస్తున్నదో అది ఒకసారి ఆలోచన చేసుకోవలసిందిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. నిజంగా ఈ శాఖ చాల ప్రముఖమైనదే మన అభిప్రాయాలు ప్రజలకు చెప్పాలి. ప్రజల అభిప్రాయాలు మనం తీసుకోవాలి. ఈ రెండింటిని క్రోడీకరించి సరైన పంథాలో చక్కగా సుస్థిరమైన ప్రభుత్వాన్ని నడిపించుకోడానికి అవకాశాన్ని కలిగించే ఒక బ్రహ్మాండమైన సంస్థగా దీనిని రూపొందించుకోవాలంటే మనం చేస్తున్న కృషిలో చాల లోపాలు ఉన్నాయి అని నేను స్పష్టంగా చెప్పదలచుకొన్నాను. ఇందులో అనేకమైన కార్యకలాపాలు చూపిస్తున్నారు. Actualగా జరుగుతున్నదానికి భిన్నంగా ఉన్నది. Hyderabad లో ఉన్న Public Information and Relations Department కు పోయినట్లయితే అక్కడచేసే ఏర్పాట్లు చాల తక్కువగా ఉన్నాయి. అందులో ప్రజలకు కావలసిన information దొరకడం లేదు. Tourism గురించి, ఆంధ్ర దేశంలో ప్రముఖమైన యాత్రాస్థలాలు ఏమిటి ? అక్కడికి వెళ్ళేవారికి సౌకర్యాలు ఏమిటి? వాటిని గురించి మీ దగ్గర booklets ఏమైనా ఉన్నాయా లేక యింకేమైన ఉన్నాయా అని భోగట్టా చేసినట్లయితే, నేను recent గా పోయాను, వారు మా దగ్గర ప్రస్తుతానికి ఏమీలేవు ఆలోచిస్తున్నాము అని చెపుతూ ఉన్నారు. వీరు చేస్తున్న పని ఏమిటి? Fifth report on Appropriation Account 63-64 Volume II, Part II లో– Suppose that office is abolished in the State అని ప్రశ్నవేస్తే దానికి Director of Information and Public Relations—I do not like to venture on that అని చెప్పారు. ఏమి చెప్పడానికి తోచలేదు. అవుననడానికి కాదనడానికి ఆయినకేమీ తోచలేదు చీఫ్ సెక్రటరీగారు దానిని expla చేయడం మొదలు పెట్టారు.

"Chief Secretary :— I do not say the State will suffer very much, but it will suffer a little The point is–Government are spending so much money on various developmental schemes For instance, take rural electrification Should not somebody say to the public that the Government are doing so much work and spending so much money ?

Mr Chairman — What is the Department doing ? The Electricity Department can do it

Chief Secretary to Government — Electricity Department has got its own different work Publicity can best be done by one agency But I would also respectfully submit that I am not quite certain whether he is doing all the work that can be done by him " ఇది వీరుచేసే ప్రధానమైన కర్తవ్యం అని చీఫ్ సెక్రటరీవంటి వారే యిట్లా చెపుతున్నారు ఊరులో దీపాలు వెలిగితే ప్రజలుకళ్ళు మూసుకుంటారా? దీపాలు వెలిగినాయని ప్రజలకు తెలియకుండా పోతుందా? మేము దీపాలు వెలిగించాము చెప్పుకోవలసిన స్థితికి ప్రభుత్వం వచ్చినదన్నమాట. ప్రభుత్వంచేసే కార్యకలాపాలు ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంటున్నాయో లేవో, ప్రజలు వారంతట వారు తెలుసుకోలేని పరిస్థితి వచ్చిందన్నమాట. ఇది ఏ రకంగా దిగజారిపోయింది అంటే—చేతకాని కళాకారుడు బొమ్మగీసి ఆ బొమ్మపేరు క్రిందవ్రాస్తేగాని తెలుసుకోలేకుండా ఉంటామో అదేరకంగా ప్రభుత్వం మేము ఈ పని చేశాము ఆ పని చేశాము, అది పెట్టాము ఇది పెట్టాము అని వెనకాల చెప్పుకొనేదానికి ఒక అంగాన్ని తయారుచేసుకొని కేవలం ప్రచారానికి పంపిస్తూ ఉంటేగాని వారు చేసే కార్యక్రమం ప్రజలకు తెలియని పరిస్థితి ఉన్నదని మనకు స్పష్టంగా అర్థం అవుతున్నది. Rural electrification చేశాము. యిది ప్రజలకు తెప్పాలి కాబట్టి ఈ department ఉండాలని అనుకోవడం భావ్యం కాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గురించి చాలమంది సభ్యులు చెప్పి ఉన్నారు. చిత్రపటాల గురించి అనేకరకాలైన వ్యాఖ్యానాలు వస్తున్నాయి. ప్రజల తాలూకు వివేకాన్ని గాని, ప్రజల తాలూకు ఆలోచన శక్తినిగాని, ప్రజల తాలూకు అవసరాలను గాని వీటిమీద దృష్టిని పురికొల్పేటటువంటి చిత్రాలను ఏవైనా అందులో ప్రచురించారా అని ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతున్నాను. ఎప్పుడు చూచినా ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో మంత్రులు జరుపుతున్న పర్యటనలోని ఫోటోలు తప్పించి మరొకటి కన్పించడం లేదు, ఇందులో ఊహించవలసిన అవసరం లేదు. ఆత్మపరిశీలన చేసుకున్నట్లయితే యథార్థమైన విషయం యిది. దీనిని ఎడ్యుకేట్ చేయాలి అంటున్నాము. మం చేసే ఎడ్యుకేషన్ ఏమిటి? ఏరకంగా ఎడ్యుకేట్ చేస్తున్నాము అని ఆలోచన చేసినట్లయితే అది మాత్రం అక్కడలేదు. స్వంత ప్రచారానికి దీనిని ఒక సాధనంగా వినియోగించుకోవడం జరుగుతున్నది గాని దీనిలో ఆ ఆశయం మాత్రం సన్నగిల్లినదని మనవిచేస్తున్నాను. దీనివి నడుపుతున్న తీరు చూసినట్లయితే efficiency ఎక్కడ ఉన్నదో బోధపడడం లేదు. ఎంత in efficient గా ఉన్నది అంటే గత సంవత్సరం 70 వేల కాపీలు అమ్ముడుపోతే ఈ సంవత్సరం 20 వేలకు దిగబడిపోయింది అంటే Organization లో లోపం ఉన్నది. 20 వేల కాపీలకు దిగజారి పోయినట్లయితే ఎంతమంది చేతులలోకి ఈ పుస్తకం పోతున్నది. ఎంతమంది ప్రభుత్వం తాలూకు decision తెలుసుకోడానికి అవకాశం ఏర్పడుతున్నది దీనిని effective గా చేయాలంటే reorganization లో చూపించిన విధానం మాత్రం చాలదు. అది సరిగ్గాలేదు. అందులో కూడ చాల లోపాలు ఉన్నాయి. ఉద్యోగాలు లేవు లేవు అంటూ డబ్బులేదు లేదు అంటూ కొన్ని posts కల్పించి కొంతమందిని అక్కడ keep చేయడానికి ఆలోచన చేసినట్లుగా కన్పిస్తున్నది గాని actual గా ecmphatic గా

పని చేయాలంటే ఏ ఏ సూత్రాలమీద దీనిని చేస్తే బాగా ఉంటుందనే ఆలోచన మాత్రం అందులో చాల స్వల్పంగా ఉన్నది. ఆ విషయంలో ఒకసారి పునరాలోచన చేయవలసిందిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. అక్కడ పని చేసే ఉద్యోగస్తుల యొక్క services కూడ యింతవరకు regularise కాలేదు. అది కూడ విచారించవలసిన అవసరం ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. Block Extension Educators అని పెడతారు అంటున్నారు. ఇప్పుడు రమారమి 300 బ్లాకులు ఉన్నాయి ఒక ప్రక్కన 10% cut అని అంటున్నాము. ఈ రకంగా బ్లాక్ కు ఒకరిని వేసినా మూడు వందల మందిని క్రొత్తగా వేయవలసి ఉంటుంది. మూడు వందలమందిని వేసినట్లయితే జీతాలు, అలవెన్సులు యివన్నీ యిచ్చుకోవాలా అక్కరలేదా? ఈ డబ్బు ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది? అందుచేత యిది కూడ ఒకసారి గమనించవలసిందని నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె లక్ష్మణ్ బాపూజీ —Additional expenditure అంటారా?

శ్రీ వి పాలవెల్లి ·—ప్రజలకు ప్రభుత్వానికి మధ్య సత్సంబంధాలు నెలకొల్పడానికి కేవలం పాక్షిక దృష్టితో కాకుండా నిష్పక్షపాత దృష్టితోనే దీనిని పునరుద్ధరణ చేసి సరైన అవకాశాన్ని కల్పించి, సేవ చేసే సంస్థగా రూపొందించడానికి ప్రయత్నించవలసిందిగా కోరుతూ నేను శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి (మునుగోడు) :—అధ్యక్షా, ఈ రోజు ప్రజలకు సంబంధించిన, ప్రజలతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగే ఒక శాఖ పద్దు మన అసెంబ్లి ముందుకు వచ్చింది. దానిని నేను సంపూర్ణంగా బలపరుస్తున్నాను Information Department వచ్చి 20 సంవత్సరాలు అయినప్పటికి నైజాం ప్రభుత్వంలో ఉన్న Information Department మాదిరిగానే ఉన్నది గాని changes ఏవీ ఈ deparment లో జరగలేదు. ఎంతోమంది మంత్రులు వచ్చారు, ఎంతమందో మారినారు. క్రొత్తవారు వచ్చినారు అయినప్పటికీ ఈ department ఎప్పటి మాదిరిగానే ఉండిపోయింది. మన అదృష్టవశాత్తు కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ ఈ department కు మంత్రి అయ్యారు వారు ఏ డిపార్టుమెంటులో ఉన్నప్పటికీ ఆ department లో ఎంతో కొంత దానిని తీర్చి దిద్దాలనే ఆశయం కలవారు. పట్టుదలగలవారు. ఈ రోజు ఈ department ను చక్కగా తీర్చి దిద్ది ప్రజలకు సన్నిహిత సంబంధం ఉండే విధంగా దీనిని కొనసాగించడానికి వారు నిశ్చయించినందుకు నేను యువకుల తరపున వారిని అభినందిస్తున్నాను. ఇప్పుడు Information Department, as it is గా, there is no information there is no public relation. ఇప్పుడు reorganization పద్ధతులు ఏవైతే ప్రవేశ పెట్టారో, ఏవైతే పత్రికలకు information అందజేశారో దానిని అమలు పరచినట్లయితే ప్రజలకు ప్రభుత్వానికి సన్నిహిత సంబంధంగా ఉండి liason గా ఏర్పడే అవకాశం Information Department కు ఏర్పడుతుంది. ఇది ఒక పెద్ద achievement. అపోజిషన్ పార్టీ మెంబరు, యువకుడు అయిన

పురుషోత్తమరావుగారు ఈ demand పై discussion start చేస్తూ చాల తీవ్రంగా మాట్లాడారు ఒకసారి వారిని విదేశాలకు వెళ్ళమని చెపుతున్నాను. ఎంత డబ్బులేని దేశం అయినప్పటికీ ఈ ప్రచారంపైన ప్రజలతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగించుకొనడానికి వారు ఎంత డబ్బు ఖర్చు పెడుతున్నది ఏవిధంగా వారు ఆ డిపార్టుమెంటును తీర్చి దిద్దుతున్నది వారికి బాగా తెలుస్తుంది. నా అదృష్టం అనుకుంటాను - నేను కొన్ని దేశాలు తిరగడం సంభవించింది. U S S. R Government మొత్తం information పైన ఆధారపడి ఉన్నది. ఎవరిని అడిగినా ఆ దేశం యొక్క information చేతులపైన లెక్కలు చెప్పే విధంగా వారు చెపుతారు. నార్వే, స్వీడన్, డెన్మార్క్, ఇంగ్లాండు మొదలగు దేశాలు వెళ్ళాను. విద్యార్థులు, యువకులు వారి దేశం యొక్క information వారి దేశం యొక్క అభివృద్ధి పనులు వారికి బాగా తెలిసి ఉన్నాయి. వారికి బాగా అందుబాటులో ఉన్నాయి మన దేశంలో వున్న దురదృష్టం అనుకుంటాను. foreign లో ఉన్న మన information service లోనేమి, రాష్ట్రంలో ఉన్న Information Department లోనేమి అవి డిపార్టుమెంటుల మాదిరిగానే ఉన్నాయి గాని ప్రజలతో సన్నిహిత సంబంధం పెట్టుకొనడం ఏవిధంగాను యింతవరకు జరగలేదు. ఈ దేశంలో Information Department ఉన్నట్లే 100 కి 90 మంది తెలియదు. అటువంటి సమయంలో Public Relations Department ను reorganise చేసి ప్రజలకు సన్నిహిత సంబంధం ఉండే విధంగా దీనిని తీర్చి దిద్దడానికి లక్ష్మణ్ బాపూజి గారు కంకణం కట్టుకొన్నారు. డబ్బులు లేనప్పటికీ డబ్బును create చేసి ఈ department ను ఈ విధంగా తీర్చి దిద్దవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉన్నదని నేను నొక్కి వక్కాణిస్తున్నాను. ఎందుకంటె-మన రాష్ట్రంలో గొప్ప అభివృద్ధి జరుగుతూ ఉన్నది నాగార్జున సాగర్, పోచంపాడు ప్రాజెక్టులు complete అయితే దీని అభివృద్ధి దేశంపైన ఎంత బాగా effect అవుతున్నది, రాష్ట్రం ఎంత అభివృద్ధి చెందుతూ ఉన్నది. rice ఎంత పండుతూ ఉన్నది, దిగుమతిలో ఎన్ని కోట్ల రూపాయలు మిగులుస్తుంటాము అన్న information ఒక వేళ మన డిపార్టుమెంటు భారత దేశంలో ఉన్న అన్ని రాష్ట్రాలలో, భారత రాజధానిలో బాగా publicity యిచ్చినట్లు ఉంటే ఈ రోజు ఈ దేశంలో ఈ గతి పట్టకపోవుగదా నాగార్జున సాగర్ ను State ప్రాజెక్టుగా పరిగణించకపోతుంటె భారత దేశంలో ఉన్న ప్రజలందరు ఈ విషయంలో ఒత్తిడి తెస్తూ ఉండేవారు. ఇప్పటికైనా మేలుకొని Information Department ను చాల తీవ్రంగా reorganise చేస్తూ ఉన్నది చదువుకొన్న యువకులను, విద్యార్థులను, చదువులేని యువకులనైనా సరే Information Department సన్నిహిత సంబంధం కలిగించుకొని ఈ దేశం యొక్క అభివృద్ధిలో వారిని భాగస్వాములుగా చేయడానికి తీవ్ర కృషి చేస్తారని, దాని విషయంలో యింకా ఎక్కువ programmes Information Department లో పెడతారని నేను ఆశిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా ఒక విషయం చెప్పవలసి యున్నది. ఈ రోజు ఈ దేశంలో ఉన్న విద్యార్థులుగాని యువజనులుగాని క్రమ శిక్షణ లేకుండా జాతీయత లేకుండా ప్రవర్తిస్తున్నారు. అన్నిటికంటె ముఖ్యంగా దేశంలో

ప్రణాళికలు successful కావాలంటే మన దేశంలో ఉన్న యువకులలో, ప్రజలలో జాతీయత పెంపొందించవలసియున్నది. ఈ రోజు ఎవరూ మన దేశం యొక్క బాధ్యతను గుర్తించడం లేదు. దానికి కారణం వాళ్ళకు బాధ్యత అనేది ఏవిధంగా ఉంటుందో, అసలు బాధ్యత అంటే ఏమిటో గుర్తించలేకపోవడం. ఈ దేశంలో అభివృద్ధి సాగుతూ ఉన్నది, democracy సమర్థవంతంగా పనిచేస్తూ ఉన్నది. దానిలో మేము భాగస్వాములము కావాలి. ఈ దేశం నాది, ఈ దేశాన్ని తీర్చి దిద్దవలసిన బాధ్యత నా పైన ఉన్నదని ఎప్పుడైతే ప్రజలు, యువకులు, విద్యార్థులు గుర్తిస్తారో ఆ రోజునే democracy కి, ఈ plans కు ఒక విధమైన రూపం ఉంటుంది. అంతవరకు ఈ దేశంలో మనం చేసే achievement ప్రజలపైన ఏవిధమైన రూపాన్ని యివ్వవు అని చెపుతున్నాను. విద్యార్థులకు సంబంధించిన స్టడీ సర్కిల్సుగాని, ఇన్ఫర్మేషన్ సెంటర్సుగాని, క్లబ్బుగాని ఏర్పాటుచేయవలసిన బాధ్యత ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటుపై ఉంటుంది. ఈ దేశంలో జాతీయత లోపిస్తున్నదని ప్రజలంతా గందరగోళం చేస్తున్న యీ రోజులలో యూత్ డైరెక్టొరేట్‌ను రద్దుపరచి, యువకులకు ఎటువంటి ప్రోగ్రామ్స్ లేకుండా చేయడం మంచిది కాదు. అందువలన, యువజనులకు సంబంధించిన యీ డైరెక్టొరేట్‌ను పునరుద్ధరించి, ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటులో ఒక భాగంగాచేసి, యువజనులకు స్టడీ సర్కిల్స్‌ను, లిటరరీ, కల్చరల్ యాక్టివిటీస్‌ను, కలుగజేసి వారిని యీ దేశంలో భాగస్వాములుగా చేయడం చాలా ముఖ్యమైన కార్యక్రమంగా నేను భావిస్తున్నాను. మేము (కొంతమంది లెజిస్లేటర్స్) యీ మధ్యనే మన మంత్రిగారితో మాట్లాడడం జరిగింది. ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు విద్యార్థులు, యితర యువజనులతో ఏ విధంగా సన్నిహిత సంబంధం పెట్టుకోవాలనే విషయమై సుదీర్ఘంగా చర్చించాము. దేశ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో వారిని భాగస్వాములుగా చేయడం విషయమై చర్చించాము. మంత్రిగారు మా సూచనలన్నింటితో ఏకీభవించారు. వాటిపై సత్వరమైన చర్యలను వారు తప్పకుండా తీసుకుంటారని నేను ఆశిస్తున్నాను. అంతేగాక, యీ యిన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటుపై యింకా అదనంగా కొంత డబ్బును ఖర్చుపెట్టి ప్రజలతో సన్నిహితమైన సంబంధమును క్రియేట్ చేయవలసినదిగాకూడా నేను కోరుతున్నాను.

ఈ దేశంలో విభిన్నాభిప్రాయములు గలిగినవారున్నారు. విభిన్నమైన అభిమతాలు వున్నాయి. ఇంకా ఎన్నోరకాలైన ఫీలింగ్సు కలిగినవారున్నారు. ఆ అభిప్రాయాలనన్నింటినీ, ఆ ఫీలింగ్సు నన్నింటినీ ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు సేకరించి ఆ యా డిపార్టుమెంట్సుకు గనుక అందజేసినట్లయితే ఆ యా డిపార్టుమెంట్సులో జరుగుతున్న లోటుపాట్లను సరిదిద్దుకుని ప్రభుత్వం మరింత ముందుకు పోవడానికి అవకాశం కలుగుతుందని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను.

ఇంకొక ముఖ్యమైన విషయమున్నది— అది మనకున్న ఫిలిమ్స్ డివిజన్ గురించి. మనం చాలా ఫిలిమ్స్ తయారుచేశాము, చాలా ఫిలిమ్స్ ప్రిజర్వ్ చేశాము. బ్లాక్ లెవెల్‌లో, పంచాయితీ సమితుల లెవెల్‌లో ఫిలిమ్స్ చూపించ

ఒంసికి ప్రొజెక్టర్సు వున్నాయి అయితే యివి యిప్పుడు సక్రమంగా వినియోగం కావడంలేదు సంవత్సరానికి ఒక్క ఫిలిమ్‌కూడా వారు చూపించడం లేదు. ముఖ్యంగా ఫిలిమ్స్‌ద్వారాను, కరపత్రాలద్వారాను మనం స్వాతంత్ర్యం సంపాదించిన తరువాత సాధించిన అభివృద్ధిని వారికి వివరించినప్పుడే వారు యీ దేశ అభివృద్ధి కార్యకలాపాలను అర్థంచేసుకొనడానికి, అందులో భాగస్వాములు కావడానికీ అవకాశం కలుగుతుంది. అందువలన పంచాయితీ గ్రామస్థాయిలలో యీ ప్రొజెక్టర్సుద్వారా ఎప్పటికప్పుడు మన అభివృద్ధిని ప్రజలకు ఫిలిమ్స్‌ద్వారా తెలియపరచడానికి ప్రయత్నించాలి లేకపోతే వీటికొరకు మనం పెడుతున్న ఖర్చుఅంతా దుబారా క్రిందకే వస్తుందని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

ఇంకొక ముఖ్యమైన విషయం వుంది. అది టూరిజం. ఇతరదేశాలలో వారు టూరిజంగూర్చి చాలా శ్రద్ధ తీసుకుంటున్నారు మనదేశంలోకూడా టూరిజాన్ని అభివృద్ధిచేయడంద్వారా కోట్లాది ఫారిన్ ఎక్స్‌చేంజ్ సంపాదించడానికి అవకాశమున్నది. నేను జర్మనీలో ఒక నెలరోజులపాటు వుండడం జరిగింది. జర్మనీలో ప్రజలను, యువకులను ప్రభుత్వం సమీకరించడానికి చేస్తున్న ప్రయత్నం, టూరిజం అభివృద్ధికి చేస్తున్న ప్రయత్నంచూసి నేను ఆశ్చర్యపోయాను. ఈ విషయంలో మనం చాలా వెనుకబడివున్నాం అంతేకాదు, ఇటలీ, గ్రీస్ మొదలైనదేశాలు వున్నాయి. ఇవేమీ పెద్దగా ధనవంతమైన దేశాలేమీ కాదు. ఈ రోజున ప్రపంచంలోని ప్రతివారినీ ఆకర్షిస్తూ పెద్ద ఎత్తున ఫారిన్ ఎక్ఛేంజ్ సంపాదిస్తున్నారు. ఇటువంటి దేశాలు యింకా చాలా వున్నాయి అందువలన మనదేశంలోకూడా టూరిజాన్ని అభివృద్ధి చేయవలసివుందని మరొకసారి మనవిజేస్తున్నాను. ఈ డిపార్టుమెంటును తీర్చిదిద్ది, ప్రజలకు యువకులకు, విద్యార్థులకు సరియైన సన్నిహితమైన సంబంధమును ఏర్పాటుచేసి, యీ డిపార్టుమెంటు దినదినాభివృద్ధి చెందుతుందని ఆశిస్తూ మంత్రిగారిని యీ విషయంలో తగు శ్రద్ధ తీసుకోవలసినదిగా మరొకసారి కోరుతున్నాను.

شری سلطان صلاح الدین اویسی (چار مینار) :- مسٹر اسپیکر سر انفرمیشن ڈپارٹمنٹ کی طرف سے جو ڈیمانڈس پیش کئے گئے ہیں اس تعلق سے میں کہونگا کہ اگر پچھلی کارکردگی کا جائزہ لیا جائے تو یہ بات ہمارے سامنے آتی ہے کہ اس طور پر پہلے کے منسٹر صاحب نے بہت سی تجاویز رکھی تھیں اور اپنی جوابی تقریر میں بھی اسکو دھرایا تھا کہ ان تجاویز پر عمل کرینگے - یہ اسکی سادہ تجاویز بھی تھیں۔ لیکن اسکے باوجود ان پر کوئی عمل نہیں ہوا - ایسا معلوم ہوتا ہیکہ یہ ایک روایت بن چکی ہیکہ ہر سال ڈیمانڈس پیش کئے جائیں - ان پر تقاریر ہوں اور پھر نتیجہ وہی صفر برآمد ہو - اب دوبارہ اس تعلق سے کوشش کیجارہی ہے کہ کچھ کام کیا جائے - نام اور فلاگ تبدیل کردئے گئے ہیں - لیکن میں سمجھتا ہونکہ صرف نام کی تبدیلی سے کچھ نہوگا بلکہ عملی طور پر قدم

اٹھایا جائے تو مناسب ہوگا۔ خود " آندھرا پردیش " جو رسالہ نکلتا ہے اسکو دیکھنے کے بعد یہ محسوس ہوتا ہے کہ یہ رسالہ صرف منسٹرس کی تشہیر کیلئے ہے۔ کیا گذشتہ پانچ برس کی کارکردگی میں آپ یہ بتاسکینگے کہ اس میں اپوزیشن لیڈرس کے نقطہ نظر کو پیش کیا گیا۔ اس میں تو صرف منسٹرس کی تصاویر چھپی ہیں۔ فلاں افتتاح ہوا۔ یہ چھپتا ہے اس میں۔ پھر مہینے میں ایک بار چیف منسٹر صاحب کا ایک خط یا مضمون شائع ہوتا ہے۔ کیا یہ رسالہ ایک ہی نقطہ نظر کے پرچار کے لئے ہے۔ یہاں مختلف پارٹیاں ہیں۔ انکو بھی اپنا نقطہ نظر پیش کرنے کا موقع دیا جائے انکے مضامین بھی اسمیں شائع کئے جائیں۔ انکی بھی تصاویر اسمیں شائع کی جائیں۔ جس سے یہ معلوم ہو کہ عوامی جد و جہد کے لئے وہ کیا کر رہے ہیں۔

دوسرے یہ کہ جن زبانوں میں " آندھرا پردیش " شائع ہوتا ہے اس میں ایک ہی قسم کے گھسے پٹے مضامین آتے ہیں۔ اس میں تبدیلی لانےکی ضرورت ہے۔

اس سے پہلے اردو رسالہ کیلئے اڈیٹر کیلئے درخواستیں طلب کیگئیں۔ پانچ پانچ روپیہ اس کی فیس بھی لیگئی۔ اردو اڈیٹر کے پوسٹ کیلئے کئی درخواستیں پیش ہوئیں۔ اس کے بعد آپ نے کہا کہ اڈیٹر کی ضرورت نہیں ہے۔ کیا آپ نے وہ پانچ پانچ روپیہ فیس واپس کی۔ جب آپ سمجھتے تھے کہ اس کی ضرورت نہ تھی تو آپ نے درخواستیں کیوں طلب کیں۔ اردو کے بہت سے اچھے لوگ اسمیں کام کرنے آمادہ تھے لیکن پھر آپ نے کہا کہ اس کی ضرورت نہیں ہے۔

اس کے بعد میں یہ عرض کرونگا کہ جہاں تک کلچرل اور تہذیبی پروگرامس کا تعلق ہے مجھے افسوس کے ساتھ کہنا پڑتا ہے کہ رویندرا بھارتی میں جو پراگرامس ہوتے ہیں ان میں ایک ہی نقطہ نظر کو پیش کیا جاتا ہے حالانکہ یہاں پر مختلف کلچر۔ مختلف مذہب اور مختلف مذاہب اور مختلف زبان کے لوگ رہتے ہیں۔

شری کونڈا لکشمن باپو جی :- وہ ایجوکیشن ڈپارٹمنٹ کے تحت ہے۔

شری سلطان صلاح الدین اویسی :- لیکن کلچرل تعلق سے اس میں آپکے محکمہ کی طرف سے بھی پروگرامس پیش کئے جاتے ہیں۔ میں نے دیکھا ہے کہ اسمیں ایک ہی نقطہ نظر کو پیش کیا جاتا ہے۔ . . . .

شری کونڈا لکمس باپو جی:- قوالی بھی ہوتی ہے۔

شری سلطان صلاح الدین اویسی :- میں سمجھتا ہوں کہ اسمیں نہیں ہے۔

شری کونڈا لکسمن باپو جی :- اسمیں " وغیرہ وغیرہ " ہے۔

شری سلطان صلاح الدین اویسی :- مجھے وقت نہیں ہے کہ ایک ایک حملہ کا حوالہ دوں ورنہ صفحہ ۲۸ اور حملوں کا حوالہ دیکر تقریر کرتا۔ چونکہ وقت کم ہے اور ہمارے قابل مسٹر صاحب دیری کے ساتھ سمجھ جاتے ہیں اسلئے میں سرسری تقریر کررہا ہوں۔ میرا کہنا ہے کہ جہاں آپ دوسری چیزوں کیلئے گنجائش رکھتے ہیں وہاں اردو زبان کیلئے بھی رکھیں۔ قوالی وغیرہ بھی رکھیں۔ اس سے کسی کو اختلاف نہیں ہوسکتا۔

خاص طور سے اردو اخبارات کے تعلق سے یہ کہنا ہے کہ پچھلے کچھ دنوں سے محکمہ اور اردو اخبار والوں میں کچھ کشیدگی بھی پیدا ہوگئی ہے۔ اردو اخبارات کا خیال رکھا جائے۔ ان کو اشتہارات دئے جائیں۔ اردو اور تلگو اخبارات کا تناسب دیکھیں تو ہمیں یہ دیکھکر افسوس ہوتا ہے کہ ان کے برتاو میں فرق ہے۔ اس قسم کا برتاو اردو اخبارات سے کیوں کیا جاتا ہے۔ یہ بھی معلوم کیا جائے کہ اردو اخبارات میں محکمہ کی جانب سے کن کن اخبارات کی امداد کیجاتی ہے تا کہ یہ معلوم ہو کہ نہ صرف اپنی پسند کے اخبارات بلکہ دوسرے اخبارات کی بھی امداد کی جاتی ہے۔

اردو مطبوعات کے تعلق سے بھی کہنا گیا ہے کہ آپ نے شائع کئے ہیں لیکن اسبارے میں بھی یہ بتلایا جائے کہ آخر کسطریقہ سے آپ یہ کام کر رہے ہیں۔ جہاں تک اردو کا تعلق پچھلے پانچ برسوں کی کارگزاری کا جائیزہ لیں تو معلوم ہوگا کہ اٹھاوں لاکھ کے مطالبات کے بجائے متعلقہ محکمہ کے لوگ ہی اس کام کو کریں کیونکہ پانچ برس کے عرصہ میں صرف تجاویز پیش ہوتی رہیں اور ہر دوسرے سال ہمور رور اول والا معاملہ تھا۔ یہ بتلایا جائے کہ انفرمیشن ڈپارٹمنٹ نے کونسے کونسے کام کئے ہیں۔ کونسی کونسی اطلاعات عوام کو بہم پہنچائیں۔ شہر میں کون کونسی تشہیر ہوئی جو عوام کی واقفیت کیلئے تھی۔ پانچ برس میں ہم نے دیکھا کہ گیمس وغیرہ کا ہفتہ منایا گیا۔ میں اس تعلق سے بھی کہونگا کہ یہ بھی صرف آپکے محکمہ کی حد تک نہ تھا بلکہ ایجوکیشن ڈپارٹمنٹ سے بھی اس کا تعلق تھا۔ اسمیں اتنے اپنے لوگوں کو نوازا گیا۔ اس پر اس هاوز میں جو کچھ بھی ہوا اس سے منسٹر صاحب واقف ہیں۔

آخر میں میں پھر ایک بار اردو اخبارات کے تعلق سے کہونگا کہ یہ خیال کہ یہ فرقہ پرستی کو پھیلاتے ہیں، غلط ہے۔ اگر کوئی اپنے نقطہ نظر کو پیش کرتا ہے تو اسے فرقہ پرستی کہتے ہیں۔ اسکا کیا واضح مطلب ہے اسکی وضاحت کیجائے۔ میں خاص طور سے "آندھرا پردیش" اردو رسالہ کے تعلق سے کہونگا کہ اسکا ایک علحدہ اڈیٹر ہو اور وہاں لوگوں کو کچھ کام کرنے کا موقع ملے۔ اس رسالہ میں تمام اپوزیشن پارٹیوں کے لوگوں کو لکھنے کیلئے مدعو کیا جائے۔ آپ نے ایک سیمینار بھی رکھا ہے۔ مختلف سیاسی پارٹیوں کے لوگ اور عوام جس چیز کو اچھا سمجھتے ہیں۔ اسطرف جائینگے۔ اسکے علاوہ بہت سے لوگ ایسے ہیں جو ریٹائر ہوچکے ہیں جن میں معاشیات کے ماہر ہیں۔ آئی۔ اے۔ یس افیسرس ہیں ان کو لیکر سیمینار منعقد کیا جائے تاکہ وہ آزادانہ طور پر اپنے خیالات کو سامنے رکھیں جس سے ملک اور قوم کا فائدہ ہو۔ شکریہ۔

श्री रामचन्दर राव कल्याणी ---माननीय सभापति जी। समाचार तथा जनसपर्क शाखा मत्रीजी द्वारा प्रस्थावित मागी का समर्थन करते हुये अपने कुछ विचार सभा के सामने रखना उचित समझता हू। आप जानते है कि हमारे जनतत्रवादी देश मे जनता के सोचने का स्तर ऊचा होता जारहा है। हर व्यक्ति यह जानना चाहता है कि उसके देश मे क्या होरहा है। हुकूमत क्या क्या काम कर रही है। ऐसे मे सरकार का यह कर्तव्य होजाता है कि जनता की रूचि के अनुसार उनको मालूमात बहम पहुचाये। जब कोई व्यक्ति कोई मालूमात प्राप्त करना चाहता है यह देखना चाहता कि किसी विभाग मे क्या होरहा है, तो इस के लिए उसका ध्यान सब से पहले इनफरमेशन विभाग की ओर जाता है चाहे उसको एग्रिकलचर के बारे मे जानकारी प्राप्त करना हो या इन्डस्ट्रीज के बारे मे। मै हाल ही की बात कहना चाहता हू, एक व्यक्ति का २०, ९५ रोज पहले एम एल. एज के पते ओर उसकी फहरिस्त लेना था। वह इनफरमेशन विभाग मे गया लेकिन यह जानकारी उसको वहा नही मिलसकी। उससे लोगो मे यह विचार पैदा होजाता है कि जब हम कुछ मालूम करने के लिये इनफरमेशन आफीस मे जाते है तो हम को वहा कुच इनफरमेशन नही मिलता। इसी के कारण इसी उद्देश्य को सामने रकते हुये हमारे कोडा लक्ष्मण जी ने इस विभाग के रीआरगनैजेशन का ढाचा बनाया है। आशा है कि इस से जनता की इच्छाये पूरी होंगी।

इसी के साथ साथ आप जानते हैं कि फलोर आफ दी हाउस पर यहा के सदस्य जो जनता के प्रतिनिधि हैं वे अपने विचार प्रगट करते है। दूसरे जो अनुभवि लोग है समाचार पत्रो में अपने लीडिंग आरटिकल्स के द्वारा अच्छे अच्छे सुझाव सामने रखते है। यह सब किस हद तक लाभकारक हो सकते हैं और सरकार उन को कहा तक काम मे लासक्ती है इस को जाचने के लिये इनफरमेशन बीरो एक ऐजनसी के रूप में काम करना चाहिये ओर यह बतलाना चाहिये कि जनता ओर सरकार के

दरमियान किस प्रकार सबन्ध जोडा जासकता है। इससे जनता के आशायें पूरी हो सकती है।

(Quorum Bell)

इसी तरहासे हमारे देशमे बडे बडे नेता गुजरे हैं जिन्होने स्वतत्रता के लिये अपने जीवन का बलिदान दिया। उनके जीवन पर छोटे छोटे बुल्लेटस उपलब्ध होने चाहिये। बुक सेलर्स अैसीही किताबे छापते है जिससे उनको लाभ मिलसक्ता है। वे अैसे नेता हो और महापुरुशो की जीवनी नही छापते, जिससे उनके जीवन का प्रचार नही होता। सरकार और इनफरमेशन विभाग को चाहिये कि इस काम को अपने हाथ मे ले और नो प्राफिट नो लास बेसिस पर अैसी पुस्तके छापे जिससे हमारी आनेवाली पीडिया लाभ उठासके। आज यह हाल है कि हमारे बच्छो को यह नही मालूम कि दादा भाई नोरोज्जी कौन थे। अनिबिसेट कौन थी, हकीम हजमल खा ने देश के लिये क्या किया। यदी अैसे किताबे छपाकर लोगों के हाथ मे आये तो वे भी अैसे महापुरुशो की जीवनी की रोशनी मे अपने जीवन को सुधार सकते है। उसी तरहा से इन महापुरुशो के जनम दिवस का हाल है। हम देखते हैं कि महात्मा गाधी का जनम दिवस केवल बडे बडे स्थानो पर ही मनाया जाता है। ग्रामो मे और ताल्लुका लेवल पर भी उसका दिवस नही मनाया जाता। इतने बडे महान पुरुश को जिन्होने देश के लिये इतनी बडी सेवा की, इतना त्याग दिया इतना जल्द भुलादेना न्यायोचित न होगा। इसलिये मैं कहूगा कि इनफरमेशन बिरो की ओर से ऐसे महा पुरुशो की जीवनी का प्रचार करना और उनके जनम दिवस मनाना आवश्यक है। सरकार की ओर से अैसे पखवास किये जाये ताकि आम जनता उससे प्रभावित हो और अपने जीवन को सुधार सके और वैसे त्याग को अपनाये।

इसी प्रकार सरकार की पालिसीज का चित्र भी इनपरमेशन द्वारा जनता के सामने आता रहे तो ज्यादा अच्छा होगा। इसलिए मैं आपके द्वारा मंत्रीजी से सानुरोध प्रार्थना करूगा कि इन छोटी छोटी बातो पर वे ध्यान दे और इनफरमेशन बिरो को अच्छे ढग से चलाये तो अच्छा होगा। हम देखते है कि इनफरमेशन बीरो में बाज चीजे मिलती हैं और बाज चीजे नही मिलती। इस बिभाग को ऐसे ढंग का बनाना चाहिये कि वहा जो भी आदमी किसी भी इनफरमेशन के लिये जाये उसकी तृप्ति हो। बाज लोगो का विचार है कि इस के लिये अधिक धन की आवश्यकता होगी और अैसी अवस्था मे जब कि सरकार अधिक खर्च नही करसक्ती इस तरहा का विचार लाना बेकार है मैं समझता हू रिपोर्ट पढने से मालूम होगा कि मोजूदा स्थर पर जो अधिकारी है मसलन, डिस्ट्रिक्ट लेबल पर, पी ए. को कुछ अधिकार सोंपे गये है। तालुका लेवल पर और ब्लाक लेवल पर एक्सटेनशन आपीसर का काम बहुत कम है। उस को यह काम सोपा चासक्ता है। इस के बावजूद भी अगर कुछ रुपये की कमी हो जावे तो हमारे पास के प्लान और नान

प्लान स्कीमो मे से कुछ बचाकर इस काम को भी पूरा करने के लिये साहस के साथ आगे बडे तो यह काम भी होसकता है। केवल यह कहने मे कि हमारे पास पैसे की कमी है यह समस्या हल नही होसकती। जिस चीज की आवश्यक्ता है उसको पूरा करने के लिये कोई साधन निकालना ही चाहिये।

इन शब्दो के साथ मैं इस डिमाड का समर्थन करतेहुये एक बात कहकर समाप्त करूगा। जिला लेवल पर जो पब्लिक रिलेशन्स आपीसर है वे केवल सरकारी कारोबार को हद तक पब्लिसिटी का काम करते हैं। मन्त्रियो के दौरे के बारे मे या ज्यादासे ज्यादा जिला परिशद के बारे मे इनपरमेशन देने का कोशिष करते है। उन का कर्थब्य है कि वे जनता की अन्य सस्थाओ मे और उनकी फखशन्स मे भी जाकर सरकार की पालिसियो का प्रचार करे, लोगो को समझाये। केवल सरकारी काम की हद तक न रहे। यदी वे इस प्रकार जन सपर्क स्थापित करे और सूचनाये देते रहे तो अच्छा होगा।

శ్రీ కె రాజమల్లు (చిన్నూరు) —అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును నేను బలపరుస్తూ నేను కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకున్నాను. గతంలో ఎన్నడూ ఈ డిపార్టుమెంటుకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడలేదు. గత నాలుగైదు సంవత్సరాలలో ఏ మాదిరి ఈ డిపార్టుమెంటును నడిపించారో, ఎంత డబ్బు ఖర్చుచేసారో చూస్తే ఇది miscellaneous పద్దుతో కలిపి కొంత డబ్బు ఖర్చుచేయడం జరిగింది, ఒక్కొక్కసారి Heads of State, Ministers and Headquarters staff క్రింద 1965-66 లోను 1966-67 లోను general పద్దులో చిన్న పద్దు మాత్రమే ఉండేది. అయితే డబ్బు ఇబ్బందిగా ఉంటున్న ఈ సమయంలో ఈ డిపార్టుమెంటును ఎందుకు పెంచుతున్నారని కొంతమంది objections చేస్తున్నారు మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రాజెక్టుల విషయంలోను ఇతర కార్యక్రమాల విషయంలోను ఎంత అభివృద్ధి సాధించారనేది ప్రజలకు తెలియకుండా ఉన్నదని అందరికి తెలిసినదే. అటువంటప్పుడు మంత్రిగారి ఉద్దేశం చాలా మంచిదే. ఈ డిపార్టుమెంటుకు ప్రత్యేకంగా ఇప్పుడే ప్రాముఖ్యత ఇవ్వడం జరిగింది. దాని ప్రాముఖ్యతను తెలుసుకుని చాలా అత్యవసరమని మంత్రిగారు భావించి తీసుకురావడం సంతోషకరమైన విషయం. ఉద్దేశమయితే చాలా మంచిదే. ఫలితాలు వచ్చే సంవత్సరాలలో ఏ విధంగా ఉంటాయో తెలియదు కాని ఒక సంవత్సరం గడచిన తరువాత విస్తారంగా పెంచడంవల్ల మనం ఆశించినట్లు కార్యక్రమాలు జరిగాయో లేదో విమర్శచేయడానికి వీలుంటుంది.

Sri T. Nagi Reddy :—It will be true later.

శ్రీ కె. రాజమల్లు.—చాలాచోట్ల regulated market తీసుకు వస్తున్నాము. రైతులకు వారు తీసుకువచ్చే ధాన్యానికి సరియైన ధర దొరకాలని regulated

markets తీసుకువస్తున్నాము. Merchant community ధాన్యాన్ని మార్కెటుకు రాకుండా చేయడానికి వారి ఏజంట్లు స్వయంగా గ్రామాలకు వెళ్ళి ధాన్యం కొనుక్కుంటున్నారు. అందువల్ల రైతులకు సరియైన ధర రావడంలేదు. వారికి ఏ రక్షణలైతే కల్పించబడ్డాయో అవికూడా వారికి దొరకడంలేదు. మార్కెటుకు ఆదాయం రావడంలేదు. ఏదైనా ఒక డిపార్టుమెంటు ఈ మొత్తం సమాచారం అందజేస్తే బాగుంటుందని నేను అప్పుడప్పుడు అనుకునే వాణ్ణి. ఇప్పుడు కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీగారు ఈ డిపార్టుమెంటును పెంచుతున్నారంటే ఒకవైపు 10% cut అంటూ ఇదేమిటి అని కొంతమంది అంటున్నారు. ప్రతి డిపార్టుమెంటులోను ఒక publicity cell ఉండేది. ఇపుడు అన్నింటిని కేంద్రీకరించి ఒక మంత్రి responsibility క్రింద ఉండాలని ఇట్లా తీసుకునిరావడం జరిగింది. కొన్ని figures తీసుకుని చూస్తే అదనంగా ఖర్చు అయ్యేది లేదని అర్థం అవుతుంది. 1963-64 సంవత్సరంలో రూ. 44,45,300 లు ఖర్చు అయినవి. 1964-65 లో రూ56 లక్షలు ఖర్చు అయినది. 1965-66లో 50 లక్షలు ఖర్చు అయినది. 1966-67 లో 52 లక్షలు. ఈ సంవత్సరం మొత్తంమీద రూ 58,96,800 లు estimate రెండూ కలుపుకున్నా 70 లక్షలు అవుతుంది. అందువల్ల అదనంగా ఖర్చు పెంచినట్లు ఏమీకాదు. గ్రామ లెవెలులో V L W.s కు అప్పగించబోతున్నామని వారు ఈ కార్యక్రమం నిర్వర్తించాలని అన్నారు. గ్రామాలలో V L Ws ఎక్కడ ఉన్నారో, ఏమి పని చేస్తున్నారో నేనేకాదు, చాలామంది చెప్పారు. దానిని V L Ws మీద వదలిపెడితే వారికి అప్పగించిన మిగతా పని మాదిరే ఇదికూడా తయారు అవుతుంది. వారు ఈ పనికి సరిపడరు. దానిని గురించి ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. Libraries ఉన్నాయి. రైతులకు కావలసింది ఏమిటి? పంటలమీద మనదేశంలోనూ ఇతర దేశాలలోనూ ఏ ఏ నూతన పద్ధతులు అవలంబిస్తున్నారో అటువంటి పుస్తకాలను సేకరించి అక్కడ పెడితే బాగుంటుంది. అట్లాకాక పనికిరాని పుస్తకాలు అక్కడ పెడుతున్నారు. మొత్తంమీద అన్ని విషయాలు తెలుసుకుని మంత్రిగారు డిపార్టుమెంటుకు ఒక ప్రత్యేకత ఇచ్చి సరియైన సమాచారం ప్రజలకు అందజేయడానికి అవకాశం కల్పించినందుకు మంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. ఈ ఉద్దేశాన్ని successful గా implement చేయడానికి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను.

Mr. Deputy Speaker :— The House is adjourned to meet at 4 P.M. to-day.

The House then adjourned for lunch till Four of the Clock.

The House re-assembled after lunch at Four of the Clock

[Sri V. Palavelli in the Chair]

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1967-68 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS.

Demand No. IX- Item (U)—Information and Public Relations Rs 58,96,800

శ్రీ జి శివయ్య:— అధ్యక్షా, ఈ పౌరసంబంధ సమాచారశాఖ గురించి బహుశా ప్రజానీకం చాలా యెక్కువ ఆశించారు ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు ఉన్న సంబంధాలలో ప్రజలదగ్గర నుండి యే విషయాలు ప్రభుత్వం దగ్గరకు వెళ్ళాయో సమాధానం చెప్పడం ఆ పనులు చేయడం యీ శాఖపైన ఆధారపడి ఉంటుందనే విషయం సత్యం. ఆ విషయం కాదనలేరు కాని యీ విషయంలో సాధారణంగా యీ రెండు శాఖలకు సంబంధించినంతవరకు యే విధముగా తను పనులు నిర్వర్తించాయనే విషయం క్లుప్తంగా ఆలోచించినప్పుడు అనుకున్న పని మాత్రం చేయలేదని చెప్పవలసి వస్తున్నది. ఈ డిపార్టుమెంటు చేసిన పని యేమిటి? పోయిన సంవత్సరం ఒక మంత్లీ జర్నలు ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిషు చేయడం, ప్లాను పబ్లిసిటీ మీద కొంచెం చిన్న పుస్తకాలు పబ్లిషు చేశారు ఎలక్ట్రిసిటీ, ఎడ్యుకేషను యిటువంటి విషయాలను గురించి కనీసం యీ పబ్లికేషనులో ఒక సరియైన పూర్తి యిన్ఫర్మేషను మాత్రంలేదు, ఎలక్ట్రిసిటీ ఉంది ఎలక్ట్రిసిటీ గురించి యిన్ఫర్మేషను యేమీలేదు. ఎంత ఉత్పత్తి ఉంది. యెన్ని లైన్సు వేశారు, యెన్ని పంపుసెట్సుకి యిచ్చారు యెంత డిమాండు ఉంది అనే విషయం క్లుప్తంగా వివరించకుండా కేవలం యింత ఎలక్ట్రిసిటీ కావలసివస్తుందని బ్రహ్మాండమైన ఆశ పెట్టుకోవాలని యిస్తున్నారు. అదే విధముగా ఎడ్యుకేషనుకు ఒక యిన్ఫర్మేషను లేకుండా అది ప్రభుత్వం చెప్పినటువంటి గవర్నమెంటు ద్వారా మంత్రుల ద్వారా ఒక స్పీచ్ యిస్తారు. ఆ స్పీచ్‌గా ఉంది. ఫుల్ యిన్ఫర్మేటిషన్ లేకుండా ఉంది వీరు చేసిన మిగతా విషయాలు ఆలోచిస్తే ప్రెస్సు విషయం. ప్రెసు, నోట్సు ఇవ్వడం, మంత్రులు స్టేటుమెంట్సు యిస్తే పంపించడం క్లుప్తంగా ఉంచుకున్నారు. అట్లానే ఫిల్ముల ఈ ఫిల్ముల క్రింద దాదాపు 800 ఫిల్ములు లైబ్రరీ ఉందనే చెబుతున్నారు యెట్లా ఉన్నాయి. యేమి చేశారు? యెక్కడైనా గ్రామాలకు పోయి ప్రొజెక్టరుపెట్టి స్క్రీన్సు చేయడం తప్ప యెడ్యకేటివుగా ఉందా అని ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది. యెగ్జిబిషన్సు చిన్నచిన్నవి చేయడం. రేడియో రూరలు ప్రోగ్రామ్సు కొంత మంది గ్రామస్థులకు చిన్నచిన్న విషయాలు ప్రసారం చేయడం అంతవరకే జరుగుతున్నది. టూరిజము పైన ఏ విధముగా డెవలప్మెంటు జరిగినదో నాకు తెలియదు. 2 బ్రాంచిలున్నాయంటున్నారు యే విధముగా పని చేస్తున్నాయో తెలియదు. నేను తిరుపతిలో చాలా సంవత్సరాలుగా ఉంటున్నాను. కాని యీ డిపార్టుమెంటు యెక్కడ ఉందో నాకు తెలియదు. ఇది జరుగుతున్న విషయాలు గత సంవత్సరం ఆశించినంత మేరకు పనిచేయలేదు అని మాత్రం నేను మనవిచేస్తున్నాను. అందుకని యీ యిన్ఫర్మేషను, పబ్లికు రిలేషన్సు అనే

టటువంటిశాఖ తన విధులను యీ విధముగా ప్రభుత్వంనుంచి ప్రజలకు, ప్రజల వద్ద నుంచి ప్రభుత్వానికి యిన్ఫర్మేషను యే విధముగా పాసాన్ చేయాలో అనే విషయంపైన చర్చ తీసుకోకపోవడం శోచనీయం ఉదాహరణకు ప్రజానీకం అనేక చోట్ల నుంచి పిటిషన్సు పంపిస్తూంటారు. అది యేదయినా యెవరికి చెప్పాలంటే అర్థం కాలేదు ఇన్ఫర్మేషను కావాలంటే శక్రటేరియటుకు వెళ్లి ఆలోచిస్తే అర్థం కావడంలేదు. ఒక చిన్న స్నేహితుని అడిగాను పబ్లిసిటీ ఆఫీసు యెక్కడ అంటే- کیا صاحب ، اوپر اللہ ہے - نیچے رجسٹر ہے - بیچ میں ہم ہیں - ہم کو کیا معلوم ہے అని చెప్పారు. వ్రాసుకున్నాను. యిట్లాఉంది దీని పరిస్థితి ఈ పరిస్థితిని బెటరు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది మంత్రిగారి స్పీచి సభవారు చూసే ఉన్నారు దాని ప్రకారం వాస్తవమైనటువంటి డిఫెక్ట్సు ఉన్నాయి. ఇవన్నీ పోగొట్ట డిపార్టుమెంటును అభివృద్ధిచేసి ప్రజలకు అనుకూలం చేయడానికి సర్వవిధాలా ప్రయత్నం చేస్తామని దానిలో ఉంది ఈనాడు ఒక డైరెక్టరు, డిప్యూటీ డైరెక్టర్సు నలుగురు, అసిస్టెంటు డైరెక్టర్సు 9 మంది; 200 రూపాయలు కేడర్సు 4½ మంది ఉన్నారు లాబోయే అభివృద్ధిలో ఒక డైరెక్టరు, అసిస్టెంటు డై ౭ జాయంటు డైరెక్టర్సు. ఇది కాకుండా దాదాపు 11 మంది డిప్యూటీ డైరెక్టర్సు, మరియు 40 మంది అసిస్టెంటు డైరెక్టర్సు జిల్లాకు యిద్దరు చొప్పున. 54 మందిని పెంచారు. యెకానమీ డ్రైవు సమయంలో డిపార్టుమెంటు పెరుగుతున్నది. ఒక చిన్న పని చేస్తున్నారు డిపార్టుమెంటువారు. యేమిటంటే యెక్కువ పెంచడంలేదు. అందుకని డిపార్టుమెంట్సులో కొన్ని సంస్థలున్నాయి అవన్నిటినీ తీసివేసి మెర్జి చేస్తున్నాము అనేది స్ట్రెస్సు చేస్తున్నారు. వాస్తవం కావచ్చు. అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటు ఉంది, దానిలో యిన్ఫర్మేషనుకు సంబంధించిన సెక్షను ఉంది. ఫిషరీసు ఉంది యానిమలు హస్బెండరీ ఉంది ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు ఉంది. అందులో కొన్ని సెక్షన్సు ఉన్నాయి. అవన్నీ తీసి అమాల్గమేటు చేసి పెట్టాము. పని మాత్రం చక్కగా జరుగుతున్నట్లు చదువుతుంటే అనిపిస్తుంది. కాని వాస్తవంగా అనుకున్న విధముగా పని జరుగుతున్నదా అని సందేహం కలుగుతున్నది. పంచాయతి బ్లాక్సు వచ్చినప్పుడు గ్రామసీమలలో రామరాజ్యం స్థాపించబడుతున్నది అని ఆశించాము. 10 సంవత్సరాలు చూసిన తరువాత ఉపయోగం లేదని అభిప్రాయపడడం జరిగింది. ఈ డిపార్టుమెంటు కూడా యీ విధముగా పెంచినట్లయితే సక్రమంగా పనిచేస్తుందా అని అనుమానంగా ఉన్నది. యే డిపార్టుమెంటయినా సరే పొలిటికలు సూత్రాలపైన కాక, నేషనలు స్పిరిటుతో నేషనలు డెవెలప్మెంటు జరగాలని పని చేసినప్పుడే చక్కని పని జరుగుతుంది గాని ఒక డిపార్టుమెంటును అబాలిసు చేసి మరొక డిపార్టుమెంటును సృష్టించినంత మాత్రాన అభివృద్ధి అవుతుందా అని సందేహం ఉంది. యానిమలు హజ్బెండరీ డిపార్టుమెంటు మొదలగు డిపార్టుమెంటులలో పబ్లిసిటీకి సంబంధించిన తీసివేశారు కాబట్టి యేదయినా యిన్ఫర్మేషను అడిగితే మాకు సంబంధంలేదని అంటారేమో అని సందేహంగా ఉంది. అందుచేత యీ విధముగా యెక్సుపాన్షన్లు చేయడం మంచిది కాదని ఆలోచిస్తున్నాను.

Expansion విషయము మనకు స్పష్టముగా అర్థమవుతోంది. ఇతర డిపార్టుమెంట్సులో వున్న publicity wing ని abolish చేసి ఈ డిపార్టుమెంటుతో integrate చేస్తున్నారు దీనిని బ్రహ్మాండముగా అభివృద్ధి చేస్తాము అనే ఉద్దేశ్యముతో ముందుకుపోతే దెబ్బతింటుందనే భయము నాకు వుంది. మేము ఆశించినంతగా ఈ డిపార్టుమెంటు పనిచేయడములేదని నేను భావిస్తున్నాను

శ్రీ ఎం. వెంకటనారాయణ (ఏలూరు) -అధ్యక్షా, ఈ డిమాండును హృదయపూర్వకముగా బలపరుస్తున్నాను. వ్యక్తిగాని, సంఘముగాని, సంస్థగాని, ప్రభుత్వమేగాని ప్రజలలోకి వెళ్ళి పనిచేయాలిఅంటే ప్రచారమునేది ప్రధానమైన ఆయువుపట్టు ఆ ఆయువుపట్టు ప్రభుత్వానికి మరింత అవసరము. యుద్ధసమయములో అయినా, శాంతిసమయములో అయినా ప్రచారములేని వ్యక్తిగాని, సంఘముకాని, ప్రభుత్వమైనా సరే నిలబడలేదు. ప్రజాభిప్రాయాన్ని చూరగొనలేదు ప్రచారము అంటే ఎంతసేపూ ఏదో గోబుల్సు ప్రచారము చేసినంతమాత్రాన ప్రయోజనము లేదు. ఉన్నది ప్రజలకు చెప్పడము ఎంత అవసరమో లేని విషయాలను ప్రచారము చేయడము అనేది అంత నష్టమును కల్గిస్తుంది తప్ప అది లాభాన్ని చేకూర్చదు. ఇవాళ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు నూటికి 70 వంతులయినా పనులు చేస్తున్నవి. మానవులము కనుక తప్పులు, ఒప్పులు చేస్తూవుండవచ్చు. ప్రభుత్వం చేసిన తప్పులను బ్రహ్మాండముగా ప్రచారం చేసే పత్రికలు దేశములో కోకొల్లలుగా వున్నవి అయితే ప్రభుత్వము మంచి పనులు చేయడములేదని అంటారా! అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు సాధించడము లేదని అంటారా? నిమ్నజాతులకు సహాయముచేయడములేదంటారా? ఇలాంటి అభివృద్ధిపనులన్నీ ప్రచారము చేయడానికి ఫిల్ములు చాలా అవసరము. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజక్టు, మొన్న మంత్రిగారు స్వయముగాదగ్గరవుండి film చూపించారు. 3½ కోట్లు జనాభా వున్న ఈ ఆంధ్రదేశములో ఏ కొద్దిమందిమాత్రమే ఈ film ని చూడగలిగాము. అలాంటి పరిస్థితులలో ప్రభుత్వము చేసిన మంచి కార్యక్రమాలన్నికూడ ప్రజలమధ్య పెట్టాలి అంటే ప్రచార సాధనాలు చాల అవసరం పత్రికలు కావాలి. ఫోటోలు కావాలి. ఒక గౌరవసభ్యుడు ఎంతో శ్రమపడి మంత్రిగారు దిగిన ఒక ఫోటో తీసుకువచ్చారు. వెనుకటికి ఒక అమాయకుడు కొండను త్రవ్వి ఎలుకను పట్టాడట. ఆ మాదిరి ఒక ఫోటోను తీసుకువచ్చి బ్రహ్మాండముగా ఇక్కడ ప్రదర్శించారు గాంధీగారి బొమ్మను ఎక్కడో ఆవిష్కరణ చేస్తూవుండగా తీసిన ఫోటో అది. నేను ఏమిటో అనుకొన్నాను. వారి పార్టీనాయకులైన లచ్చన్నగారు మంత్రిగా వుండగా ఎన్ని పోజులలో ఫోటోలు దిగారో నా దగ్గర వున్నవి. దానికి ఏమి అంటారు అని సూటిగా అడుగుతున్నాను. ఇలాంటి చిన్న విషయాలను పెద్దగా చేసి అనవసరముగా ఉద్రేకాన్ని, ఆవేశాన్ని రెచ్చగొట్టి సభాసంప్రదాయాలను పోగొడితే నేనుమొన్న చెప్పినట్లు వారు పువ్వులతో కొడితే పువ్వులే రాలుతాయి. రాళ్ళతో కొడితే రాళ్ళు వస్తాయి. ఉప్పు, కారం తినేవారు కాంగ్రెసుపార్టీలోనూ వున్నారు. హింస అయితే హింసతో ఎదుర్కొంటాము అహింసను అహింసతో ఎదు

రొ్కంటాము. సత్యము అయితే సత్యముతో ఎదుర్కొంటాము అబద్ధాన్ని అబద్ధముతో ఎదుర్కొంటాము వీటిలో వారితోపాటు మాకూ నమ్మకం వుంది అందుచేత ఆవేశాన్ని తగ్గించుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. గతాన్ని విస్మరించండి అచ్చున్నగారు మంత్రిగా వుండగా చేసిన ఘనకార్యాలు. అప్పుడు తీసిన ఫోటోలు తీసుకువచ్చి బ్రహ్మాండముగా ప్రదర్శన చేయడము సవ్యమైన పని కాదంటాను. మేము చెడ్డచేస్తే విమర్శించమనండి. మనము ప్రజాస్వామ్యాన్ని కోరుకొన్నాము వయోజన ఓటింగు పద్ధతి పెట్టాము మాట్లాడితే వారు ప్రజలు, ప్రజలు అంటారు ప్రజలు వారికేనా వున్నారు మాకు లేరా ప్రజల సంగతి వారికేనా తెలిసినది మాకు తెలియదా? 5 సంవత్సరాల కొకసారి ప్రజలదగ్గరకు వెళ్ళి ఓట్లు అడుగుతున్నాము ఎవరికి ఎలా బుద్ధిచెప్పాలో అలా ప్రజలు బుద్ధిచెబుతున్నారు వారిని అక్కడ కూర్చోమన్నారు మమ్ములను ఇక్కడ కూర్చోమన్నారు. ప్రభుత్వాన్ని ఏలమని కాంగ్రెసు పార్టీకి చెప్పారు. ప్రతిపక్షములో కూర్చోమని వారికి చెప్పారు ఇంకా ప్రజలు, ప్రజలు అంటే ఎన్నిసార్లు ప్రజలు మనకు బుద్ధిచెప్పాలి వారి గోత్రాలు మాకు తెలుసు మా గోత్రాలు వారికి తెలుసు ఇద్దరి గోత్రాలు ప్రజలకు తెలుసు ప్రజలు ఒక తీర్పు యిచ్చారు ఇవాళ మధ్యప్రదేశ్‌లో కాంగ్రెసుపార్టీ ప్రభుత్వము పడిపోయింది అంటే మేము సవాలుచేస్తున్నాము ప్రజల మధ్యకు వెడదాము అని. దానికి వారే సిద్ధపడ్డములేదు. ఎలాగో అలాగ అతుకులబొంత ప్రభుత్వాన్ని పెడతాము అంటున్నారు అతుకులబొంత ప్రభుత్వాలు ఎలావున్నవో చూడండి. మద్యపాన నిషేధ చట్టాన్ని scrap చేయమంటారు చేస్తే ఉరితీసుకొంటాను అంటున్నారు రాజగోపాలాచారిగారు. కేరళలో ఆహారసమస్య అధ్వాన్నముగా వుందని rightists చెబితే ఇంతకంటే మెరుగయినది భారతదేశములోనే లేదని leftists అంటున్నారు అలాగే పంజాబు, హర్యానా...

శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి:— ఆహారపరిస్థితి చాల అధ్వాన్నముగా వుంది. ఢిల్లీకి పోతామని అంటున్నారు.

శ్రీ ఎం. వెంకటనారాయణ —విమర్శించడం చాల అవసరమే. నేను కొత్తగా శాసనసభకు వచ్చాను నాగిరెడ్డిగారు ఎంత ఘాటుగా విమర్శించినప్పటికి నాకు సంతోషమే. శివయ్యగారు మాట్లాడినా గొర్రెపాటి బుచ్చి అప్పారావుగారు మాట్లాడినా మాకు ఏమైనా కష్టమా మా నాయకులైన బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు ఇక్కడ హిమవత్పర్వతములా కూర్చుని వారు ఏమైన మంచి సూచనలు చేస్తారేమో అని చూస్తున్నారు ప్రజాస్వామ్యములో నమ్మకము కలిగిన అందరూ హేతుబద్ధమైన విమర్శను చేయమనండి. చేస్తే మేము నేర్చుకొంటాము. అంతేకాని పచ్చకళ్ళ అద్దాలు పెట్టుకొని ప్రపంచమంతా పచ్చగా వుందని, ఆ భూత అద్దాలతో చూడకూడదని మనవిచేస్తున్నాను. నా ముందు శివయ్యగారు మాట్లాడుతూ నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు చేశారు. నేనుకూడ లోట్లు వున్నవని చెబుతున్నాను. Information శాఖలో కావలసిన సాధన సామగ్రి సప్లయి చేయడములేదు. Broadcasting system ను ప్రజలకు సన్ని

హితంచేయాలని ఆహోరాత్రస్య కొండా లక్ష్మణ బాపూజీగారు కృషిచేశారు. ఆయన మేధస్సు అంతా కరగించి ఈ demand రూపములో తీసుకుని వచ్చారు. పురుషోత్తమరావుగారు మాట్లాడుతూ ఏదో జలక్రీడలు అన్నారు రాసక్రీడలు అన్నారు ఎంతో భాషాపాండిత్యాన్ని ఒలకపోశారు ఎన్నిసార్లు మతం మార్చారు. పేరు మార్చారు అని వ్యక్తిగతమైన విమర్శలు చేశారు. మా నాయకులైన బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు గురివిందగింజ క్రింద వున్న నలుపును తెలుసుకోలేనివిధంగా మాట్లాడుతున్నారు. ఆచార్య రంగాగారి statue విజయవాడ వీధులలో వుంది ఆ statue ని ఆవిష్కరించినపుడు వీరు దిగిన ఫోటోలు విషయము ఏమి అంటారు అందుచేత ఆవేశపడవద్దని మనవి చేస్తున్నాను వారికి ఆవేశము వస్తే మాకుకూడ ఆవేశము వస్తుంది. లేకపోతే మాకు నోటినుంచి మాటలు రావు నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలుచేస్తే వారితో పాటు మేము సహకరిస్తాము. అన్ని పార్టీల సభ్యులను మంత్రిగారు తమ యింటికి పిలిచి సాకల్యముగా అంతా చెబితే "ఏమో అబ్బా నీవు తెల్లవారుఝా మున 4 గంటలకు లేచివుంటావు. మీ మేధస్సు అంతా దీనిలో కన్పించింది. కాని అక్కడక్కడ పొరపాట్లు వున్నవి" అని ఆఖరున వావిలాలగోపాలకృష్ణయ్య గారు చెప్పారు. పొరపాట్లు వుంటే చెప్పాలికాని ఇష్టమువచ్చినట్లు మాట్లాడ కూడదు పచ్చకామెర్లరోగికి ప్రపంచమంతా పచ్చగా కన్పించినట్లు కేవలము పచ్చకళ్ళ అద్దాలతో చూడవద్దని మనవిచేస్తున్నాను ఆ పొరబాటు ఏమిటో చెప్పండి అంతేకాని ఇష్టంవచ్చినట్లు మాట్లాడకండి. అని మనవిచేస్తు సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ జి భూపతి — అధ్యక్షా, పౌరసంబంధ సమాచార శాఖామంత్రి ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకొన్నాను. ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు మధ్యసరైన అవగాహన కల్పించడంలో పౌరసంబంధ శాఖ చాలా ప్రాధాన్యత కల్గివుందని వేరేచెప్పవలసిన అవసరంలేదు మనరాష్ట్రంలో గ్రామాలలో నివశించేవారిలో 90 % విద్యాహీనులై వున్నారు మూఢనమ్మ కాలు దురాచారాలు, కులతత్వాలు యింకా ప్రజలమధ్య దూరం కాలేదు. పయోజన విద్యను అభివృద్ధిలోనికి తీసుకురావటానికి ఎంతో శ్రమపడిందికాని దానికి తగిన ఫలితం వచ్చినట్లు లేదు ప్రజల్లో రాజకీయ, సాంఘిక, వైజ్ఞానిక చైతన్యం కల్గించే కొరకు ప్రభుత్వం పౌరసంబంధశాఖను నెలకొల్పడానికి కృషి చేస్తున్నందుకు నేను చాలా సంతోషిస్తున్నాను. మారు మూల గ్రామాలలో సహితం సాముహిక రేడియో సెట్లు నెలకొల్పటం, సినిమా ప్రొజెక్టర్లు, పత్రికల ద్వారా ప్రజల్లో చైతన్యం కల్గించటానికి ప్రభుత్వం చాలా కృషిచేస్తున్నది. మాసా నికి ఒకసారైనా గ్రామాల్లో సినిమాలు చూపటం చాలా అవసరమని నేను భావి స్తున్నాను. వాటి ద్వారా ప్రజలలో అరోగ్యము, విద్య వ్యవసాయం. సాంఘిక విషయాలెన్నో బోధించవచ్చు మద్యపాన నిషేధమును గూర్చి తెలియచేయ వచ్చు పౌరసంబంధ సమాచారశాఖ యొక్క ఉద్దేశం నెరవేరాలంటే గ్రామ పంచాయతీలు బాధ్యతవహించవలసివుంటుందని నా దృఢ నమ్మకం. ప్రభుత్వం

పట్టణాలను అభివృద్ధిపరచటంకంటే గ్రామాలను ఎక్కువ అభివృద్ధిపరచే చట్టాలను అమలు చేయాలని కోరుతూ సెలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ బి నరసింహారెడ్డి — అధ్యక్షా, ఈ Information and Public Relations Department గురించి చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు వాస్తవంలో ఈ department యొక్క ప్రయోజనం సూన్యంగా వుందని మంత్రిగారి ప్రసంగం వల్లనే తెలుస్తున్నది ఈ డిపార్టుమెంటుకు ప్రాణప్రదమైన అంశం పబ్లిక్ రిలేషన్ అని. అది fail అయినదని చెప్పకతప్పదు అని మంత్రిగారి ప్రసంగంలోనే చెప్పారు 6 వ పేజీలో పై రెండు పద్ధతులు సరిగా వినియోగించుకోవడం జరగలేదు ప్రభుత్వం ప్రజలతో ప్రత్యక్ష సంబంధం ఏర్పరచుకోలేకపోయినదన్న విషయాన్ని మనం ఒప్పుకోకతప్పదు అని వారే చెప్పారు. అయితే ఈ డిపార్టుమెంటు యొక్క చరిత్రయొక్క సారాంశం ఏమి తేలుతున్నదో, ఈ డిపార్టుమెంటు యొక్క నడవడి ఎటువైపు నడుస్తున్నదో స్పష్టం కావటానికి నాగిరెడ్డిగారు ఇదివరకు అడిగిన ప్రశ్న దానికి మంత్రిగారు ఇచ్చిన సమాధానం గమనిస్తే బాగా అర్ధమవుతుంది. ఈ సందర్భంలో ఆ రెండూ నేను చదివి వినిపిస్తాను.

"శ్రీ టి. నాగిరెడ్డి — అసలు మన రాష్ట్రంలో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలన్నింటికి డబ్బు కొదవబడి వాటిని కుంచించి అభివృద్ధి చేయటానికి వీలులేనటువంటి సందర్భంలో ఈ ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు యొక్క రిఆర్గనైజేషన్ యొక్క ఉద్దేశం ఏమిటంటే, ఎందుకు మనము అభివృద్ధి కాలేకపోతున్నాము అనేది జనానికి చెప్పడానికి గాని ఈనాడు ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటును స్ట్రెన్‌తెన్ చేస్తున్నామా ? దానికి ప్రభుత్వానికి బాధ్యత ఎంత అనేది కూడా మీరు ఆ ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు ద్వారా ప్రజలకు తెలియజెబుతారా ?

శ్రీ కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీ — జి వో. ఇస్యూ అయినదండి మీకు బాగా స్పష్టంగా అర్థం కావాలంటే ఆ జి. వో కాపీస్ నేను ఈ హౌస్ యొక్క టేబుల్ మీద పెడతాను. అది చూసిన తరువాత మీకే అర్థమవుతుంది. ఈ ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు ఫంక్షన్‌లో ఇప్పుడు స్ట్రెస్ పబ్లిక్ రిలేషన్స్ విషయంలో ఎక్కువ ఇవ్వడం జరిగింది దీనికి పబ్లిక్ రిలేషన్స్ అనేటటువంటి సమస్యలో యాక్ట్యువల్‌గా మనకు ఈ ఫ్లోర్ మీద ఎసంబ్లిలో వచ్చేటటువంటి సజెషన్స్ తరువాత ప్రెస్‌లో వచ్చేటటువంటి సజెషన్స్. మరి ఇంకా ఏమైనా ఎమినెంట్ పరసన్స్ ఎక్కడైనా డిబేట్స్ సింపోజియంను సందర్భంలో వచ్చేటటువంటి సజెషన్స్ అన్నింటిని ముఖ్యంగా పత్రికలలో వచ్చేటటువంటి సజెషన్స్ కన్‌సరన్డ్ డిపార్టుమెంట్స్‌కు అప్పగించడము. సెక్రటేరియట్ లెవెల్‌లో తీసుకువెళ్లడం, కన్‌సరన్డ్ మినిస్టర్ దృష్టికి తీసుకురావడం. ఎగ్జామన్స్ చేయించడం, నిజంగా కన్‌స్ట్రక్టివ్‌గా యాక్సెప్టబుల్ అయిన ఎడ్వైసెస్ ఏమైనా వుంటే వాటిని అమలు పెట్టే కొరకు శ్రద్ధ వహిస్తాము లేక వాటికి సమాధానము పత్రికా ద్వారా వారికి పంపించడం . ఇది జరగడంలేదు అంటే దీనికొరకు పది పబ్లిక్ రిలేషన్ ఆఫీసర్స్‌ను క్రియేట్ చేసి వారికి డిపార్టుమెంటుకు లిక్ చేసి వారు ఈ ఫాలోఅప్ చూడాలనేటటువంటివి అభిప్రాయపడ్డాము.. ఇలా వుంది, మంత్రిగారి సమాధానం

మంత్రిగారు చెప్పిన ఈదీర్ఘసమాధానం యొక్క సారాంశం ఏమిటంటే ఇంచు మించు సజెషన్స్, ఆబ్జెక్షన్స్ ఒక డిపార్టుమెంటును ఇంకో డిపార్టుమెంటుకు convey చేయటం అంటే ఒక Post Office పనిగా ఉన్నదని. ఈ డిపార్టుమెంటు ఇవాళ ప్రయోజన శూన్యంగా వున్నదని ఇప్పుడు కనబడుతున్నసత్యం ఈ పరిస్థితి ఇలాయుండగా దానిని రిఆర్గనైజ్ చేస్తామని మంత్రిగారు తెల్పారు. ఇప్పుడు వున్నదానికి అదనంగా డైరెక్టర్లను, జాయింట్ డైరెక్టర్లను పెడతా మన్నారు. దాని పర్యవసానం ఎక్కడకుపోతోందో మంత్రిగారు ఆలోచించాలి ఈ డిపార్టుమెంటు ప్రయోజన సూన్యం అయి కేవలం information ను exchange చేసేదానిగా దిగజారినప్పుడు, మెయిన్ అంశం కోల్పోయినప్పుడు మంత్రిగారుఇచ్చిన statement ప్రకారం రిఆర్గనైజ్ చేసుకుంటూపోతే యిది కాస్ట్లీ ఎంపైర్‌గా తయారవుతుందని కొంతమంది కాంగ్రెస్ ప్రముఖులే ప్రకటించారు ఇదొక తుగ్లక్ ప్లాన్‌గా తయారవుతున్నది. B. D O. ఆయనకు అసిస్టెంటుగా ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు తరఫున ఒకరిని పెటడం, కలెక్టరుకు అసిస్టెంటుగా ఒకరిని పెట్టడం ప్రతి సమితిలో ఆడియో విజులేషన్ ఎక్విప్‌మెంటును ఏర్పాటుచేయడం-ఇవన్నీ చాలా కాస్ట్లీ ఎంపైర్‌గా తయార. వుతుందితప్ప పబ్లిక్ రిలేషన్ మాత్రం దానిద్వారా పెరగదని స్పష్టమవుతున్నది.

ఈ డిపార్టుమెంటు మూడుసార్లు రిఆర్గనైజేషన్‌కు గురిఅయిన డిపార్టుమెంటు చివరకు రానురాను ఢిల్లీలోనున్న ఒక కమీషన్ మాదిరి పెరిగి పెరిగి చివరకు వాస్తవ ప్రొడక్షన్‌కు సంబంధం లేని డిపార్టుమెంటుగా తయారై అన్ని డిపార్టు మెంటులను మింగే డిపార్టుమెంటుగా తయారయ్యే స్థితి దానికిరాబోతున్నదనేది సత్యం మన ఆర్థిక పరిస్థితిబట్టి చూసినా ఇదిమరింత భారంగా తయారవుతున్నది తప్ప దీనివల్ల వాస్తవ ప్రయోజనం నెరవేరదనేది స్పష్టం. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిఫార్మ్స్ కమీటిలో ఒకచోట—"There is one District Public Relations Officer at the district level to attend to public relations work. What he is doing at present appears to be only publicity work and not public relations work." అని వ్రాయబడింది. అంటే మన పబ్లిసిటి వర్క్సు తప్ప పబ్లిక్‌రిలేషన్ ఇంతకన్న ఎక్కువపోవడంలేదని ఇవేళ కనబడుతున్న సత్యం. అందువల్ల ఇవాళ ఈ డిపార్టుమెంటు కాస్ట్లీ ఎంపైర్‌గా తయారవు తున్నదని వాస్తవ ప్రయోజనాలు ఏవీ నెరవేరవనీ, దీని చరిత్రబట్టి, మంత్రిగారి ఉపన్యాసంవల్ల స్పష్టమవుతున్నది. ఈ డిపార్టుమెంటు ఇచ్చే information ఏమీ లేదు ఈ డిపార్టుమెంటు అంటే ప్రజలకు ఎట్టి opinion ఉన్నదో ఒకసారి గ్రహించండి రేడియోలో ధరలు ప్రకటిస్తారు. ఉప్పుధర యింత మిరప కాయ ధర యింత అని ప్రకటిస్తూవుంటారు ఆ రేడియోధరలను విని ప్రజలు నవ్వుకుంటున్నారు ఆ ధరలపై ప్రజల అభిప్రాయం ఏమిటో ఒకసారి తెలుసు కోండి ఆ ధరలు ప్రజలను గైడ్ చేసేదిగా ఉండాలి. ముఖ్యమంత్రిగారి ప్రసంగంలో ప్రొడక్షన్ పడిపోయిందని చెప్పారు ధరలు యిలా పెరిగిపోతూ ఉంటే, ప్రొడక్షన్ పడిపోక పెరుగుతుందా? వెంకటనారాయణగారు నిర్మా ణాత్మకమైన సూచనలు చేయాలని అన్నారు. చేసిన తప్పులను సవరించుకోవడం ఒప్పుకోవడం-ఒక నిర్మాణాత్మకమైన సూచనే అని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. సి కేశవరావు —అధ్యక్షా! ఈ పౌరసంబంధ సమాచారశాఖ డిమాండును బలపరచడానికి నేను నిలబడ్డాను. ఈ Reorganisation Plan ను చూచినట్లయితే మంత్రిగారు చాలా యాంబిషస్ ప్లాను వేసుకొన్నట్లుగా అర్థము అవుతన్నది. ఈ Reorganisation Plan ప్రకారం జరిగినట్లయితే, ఈ డిపార్టుమెంటు, మిగతాఅన్ని డిపార్టుమెంటులకంటే పెద్దది కావాలి. ఇక్కడ ఈ పద్దకు కేటాయించినది 70 లక్షలకంటే ఎక్కువలేదు. ఈపద్దుచూచిన తరువాత ఈ డబ్బు సరిపోతుందా, అని, అనిపిస్తోంది. చూచినవాళ్లకు ఈ Plan బాగానే కనిపిస్తోంది. క్రిటిక్సుకుమాత్రం ఈ డబ్బుచాలదేమో అనిపిస్తున్నది. డబ్బు చాలకపోతే ఈ డిపార్టుమెంటు fail అయ్యేఅవకాశం ఉందేమో అనిపిస్తోంది. Plan ప్రకారం జరుగుతున్నది కాబట్టి, ముందుభవిష్యత్తులో, ఎటువంటి రూపం దాలుస్తుందో చూడవలసి ఉంటుంది. సమాచారాన్ని సేకరించి ప్రజలకు అందించడం, పౌరసంబంధాలను నెలకొల్పడం ఈ శాఖయొక్క పని. ఇంతవరకు ఈ డిపార్టుమెంటు ఏ విధంగా పనిచేసినది ఆలోచిద్దాం. పత్రికలకు, ఈ డిపార్టుమెంటుకు చాలా దగ్గరసంబంధముంది. అందువల్లనే నార్ల వెంకటేశ్వరరావుగారి కమిటీకొన్ని ముఖ్య సూచనలను చేసినది. ఇప్పుడు మంత్రిగారు తెచ్చిన మార్పులన్నీ బహుశ, ఆ కమిటీ రిపోర్టును ఆధారంగా చేసుకునే చేసిఉండవచ్చు. పబ్లిసిటి, ప్రోపగాండ ఎట్లాఉండాలి? వీటికి రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి పత్రికలకు చాలా దగ్గరసంబంధం ఉండాలి. అడ్వయిజరీ కమిటీలను, రాష్ట్ర స్థాయిలోను, జిల్లాస్థాయిలోను వేయాలి. ఆ కమిటీలలో నిజంగా Press కు సంబంధించిన వాళ్లనే వేయాలి. Press యొక్క సహకారము నిజంగా మనం తీసుకోవాలి. ఇతర దేశాలను చూచినట్లయితే, సాధారణంగా teachers నుగాని Press లో పనిచేసేవారినిగాని అంబాసిడర్సుగా వేస్తు ఉంటారు. కాబట్టి press కు సంబంధించిన వారిని తీసుకుంటే బాగుంటుందని నా సలహా. మామూలుగా ప్రస్తుతంఉన్న క్రొత్త setup లో B D O లెవెలులోగాని, గ్రామాలలో V. L W లెవెలులోగాని ముఖ్య సేవికలు ఏమిచేస్తున్నది మనంచూస్తూఉన్నాం. వారు చాలా చేస్తారని మనం ఆశిస్తాం. కాని S S L C వరకు చదువుకొన్న V L W దగ్గరనుంచి మనం ఎక్కువ ఆశించడం కూడ అంతమంచిది కాదు. వ్యవసాయరంగంలోగాని, ప్లానింగులోగాని అన్నివిషయాలు తెలిసినవ్యక్తిగా V. L. W ను పరిగణించలేము. Family Planning గురించివారికి ఏమి తెలుస్తుంది? ఒకడాక్టరుని జీపులో వేసుకొని లూపులగురించి ప్రచారంచేస్తూవుంటారు. ఏదో లెక్కలకొరకు ప్రచారం చేస్తున్నట్లుగా ఉంటున్నది. అది నిజంగా ఉపయోగించేలా ప్రచారంచేయాలి. లెక్కలతో సంతృప్తిచెందకండి. ప్రజలకోసం ఉపయోగించేలా చేయాలి. ప్రస్తుతం—ప్రోపగండాలలో చాలా లోట్లు ఉన్నాయి. Untouchability Removal Act ను pass చేశాము. కాని అమలుపరచడానికి సరియైన ప్రచారం జరగలేదు. అలాగే Prohibition Act ఉంది. దానిని మనం pass చేసుకొన్నాం. ఇది ప్రజలకు సంబంధించిన యాక్టు. దీనిని ప్రజలు అమలుచేసేటట్లు చూడాలి. అందుకు తగిన ప్రచారం జరగాలి. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రికలలో బొమ్మలను ప్రతిపక్షాలు విమర్శించడం గురించి

వెంకటనారాయణగారు ప్రస్తావించారు. ఆ బొమ్మలు, కథలు వేయడానికి కాదు ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రికను పెట్టింది. రాష్ట్రంలో ఏమి జరుగుతున్నది రాష్ట్రలో జరుగుతున్న అభివృద్ధికార్యక్రమాలు, ప్రగతిని, పరిశ్రమల అభివృద్ధికి అన్నింటికి సంబంధించిన information అందరికీ తెలిసేటట్లు అందులో ప్రచురించాలి. అలా కాకుండా ఒక మంత్రిగారు opening చేశారని గాని, ఇంకో మంత్రిగారు విమానంలో పెండ్లికి వెళ్లినట్లుగాని వార్తలు ఇచ్చినందువల్ల ప్రజలకు "ఆంధ్ర ప్రదేశ్" వల్ల ఉపయోగమేమీయుండదు. కథలకోసం, బొమ్మలకోసం చాలా పత్రికలు ఉన్నాయి. ప్రజలకు ఏమి కావాలో దానిని మనం ప్రోపగాండ చేయుటకు ఉపయోగించుకోవాలి. ఇక రేడియో sets విషయంఉన్నది. పంచాయతీ గ్రామాలలో హరిజన వాడలకుగాని, hamletsకుగాని ఈ రేడియో సెట్సుయివ్వడం లేదు. గ్రామంమధ్యలో పెట్టుకొంటున్నారు హరిజన వాడలలో రేడియో సెట్లను పెట్టడంలేదు. ముఖ్యంగా Tourist centres మన రాష్ట్రంలో చాలా తక్కువగా వున్నాయి ఇతర దేశాలనుంచివస్తున్నారు. మనోరమ బస్సుసర్వీసు పెట్టాం. దాని ద్వారా చేస్తున్నాం అన్నారు. ఈ హైదరాబాదు పట్టణంలో సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం వగైరాలు వున్నాయి. Guides కావాలి. వాళ్ళను తయారు చేసుకోవాలి. ఇతర దేశాలనుంచి వచ్చేవారు ఇచ్చట డబ్బులు ఖర్చు పెట్టడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. మంచి హోటల్సు కావాలి. ఇతర దేశాల వారిని attract చేసి. వారిద్వారా Foreigin exchange సంపాదించేదిగా ఉండాలి. ఈ department చాలా పెద్ద department. ఇందులో హరిజనులుగాని, వెనుకబడిన జాతులు ట్రైబ్సుకు సంబంధించినవారు ఒక్క ఉద్యోగం కూడా లేదు ఒకే ఒక అభ్యర్థి వుంటే ఆయన Public Relations officer గా వుండేవాడు. అయనను కూడా తీసివేసినట్లు తెలుస్తోంది. అందువల్ల ఈ department లో scheduled caste గాని scheduled Tribe వారికి గాని వారిహక్కులను కాపాడటానికిగాని వారికి ప్రాతినిధ్యం వుండాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తూశలవు తీసుకుంటున్నాను.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —అధ్యక్షా, ఇవాళ Public Relations and Information demand మీద మాట్లాడవలసి వచ్చినందుకు బాధపడుతున్నాను. ఏ state కు అయినా publicity చాలా అవసరం. అయితే అది దేనికి? Publiccity information యిచ్చేటటువంటిదిగా వుండాలి. అధికారం-అది public relation లో గానీ Government structure లో గానీ అధికారం వచ్చేసరికి అహంకారం వస్తుంది. దాన్ని నిలబెట్టుకొనడానికి అలంకారం కావాలి. నేను అడుగుతున్నాను. అధికారం వుంది. దానికి తగిన అహంకారం సంపాదిస్తున్నాం. దానికి తగిన అలంకారం కోసం publications నడుపుతున్నామా అని అడుగుతున్నాను. కారణం, public relations అనేది చాలా సేవతో కూడుకున్నటువంటిది. మనం political workers ము, రాజ్యాధికారం లోనికి రాకముందే ప్రచారం చేశాం. Administration లోనికి వచ్చిన తరువాత ఆ ప్రచారం జ్ఞాపకం వస్తోంది. అది చేయకపోతే అయ్యో ప్రచారం లేదే అని పిస్తోంది. పత్రికలు చూస్తున్నాము. అది public relation కాదు, propa-

ganda కాదు Propaganda గా వుంటే నాకేమీ dispute లేదు public elegations అంటే శంకరనారాయణగారు చెప్పారు అది మరచిపోలేను, నన్ను శ్రీకొండా లక్ష్మణ బాపూజీగారు పిలిపించారు. సంప్రదించారు నేను అడిగాను మీరు తయారుచేసిన scheme కు చాలా details collect చేశారు. అందుకు నా అభినందనలు తెలుపుతున్నాను ఇన్ని details workout చేశారు 10 కోట్లు ఖర్చు పెట్టడానికి సిద్ధంగా వున్నారా అన్నాను "బిడ్డ అయితే పుడుతుంది తిండిలేకుండా బ్రతుకుతుంది" నాకు బాలనాగమ్మ కథ జ్ఞాపకం వస్తుంది. ప్రతివాడు కొట్టుకుంటాడు చస్తుంటారు ఆఖరికి వాడి ప్రాణం అరణ్యంలో వుండేచిలుకలో వుందని అంటారు. ఇదివరకు departments లో వుండేటటువంటి ప్రాణాలు తీసుకవచ్చి Information department లో పెట్టడానికి ప్రయత్నించారా అని పిస్తుంది Dual system లో వాళ్లు వీళ్లక్రింద ఆ మాట అంటే కోపం వస్తుందేమో తెలియదుగానీ, ఇద్దరు masters ఒక సేవకుడు అంటే సరియైన పద్ధతి. అయితే master ఎవరు? డబ్బులేకుండా చేస్తామనేటటువంటిది ఉత్తది అధికార కేంద్రీకరణ అయితే అహంకారం వస్తుంది. దాన్ని అలంకరణకోసం తయారు చేసే section గా వుంటుంది. Block Development Officers వచ్చినప్పుడు V L, Ws కరపత్రాలు పంచి పెట్టడానికి పనికివస్తున్నారు తప్పితే ఎందుకు కోరతారు. ఏ Minister గారు వెడుతున్నారు వస్తున్నారు అది వాళ్లకు కావాలి. అసలు purpose ఏమిటి? ఈ Department లో జరిగే పనిఅది Block Development officer ఈ సంవత్సరం 15 ఎద్దులు కొనడానికి డబ్బుయిస్తారు. కావలసినవారు రండి అని చెప్పేవారు ఎవ్వరూలేరు. పత్రికలు అచ్చువేస్తున్నారు. కేశవరావుగారు చెప్పారు. సారస్వత పత్రికలో, సమాచార పత్రికలో అవి ఏమిటో అర్థంకాదు. భారత, భాగవతాలలో కథలు వ్రాస్తారు ఇటువంటివి వెయ్యడానికేనా ఈ Department work చేస్తోంది. లక్ష్మణబాపూజీగారు డబ్బు ఏమి ఖర్చుకాకుండా చేస్తాం అంటున్నారు. నా చిన్నతనంలో చెప్పేవాల్లు ఉఫ్ అంటే అంతవస్తుందని చెప్పి. సాయిబాబాగారు చెప్పినట్లు ఏమైనా చేస్తున్నారేమో నాకు తెలియదు నార్ల వెంకటేశ్వరరావుగారి కమిటీ రిపోర్టు అన్నారు. వారు చాలా పెద్ద ప్రయత్నం చేసి అప్పుడు జరుగుతున్న ప్రమాదము నుంచి రక్షించడానికి ఆ రిపోర్టు వ్రాశారు ఆ ప్రమాదం తగ్గినట్లుగాఉంది కాని మహామ్మారి వస్తుందేమో అనిపిస్తోంది అందువల్ల డబ్బులేకుండా అంటున్నారే ఎట్లాగా అని చాలా రోజులు ఆలోచించాను ఈ సందర్భంలో నేను చెపుతున్నాను. శ్రీలక్ష్మణబాపూజీగారిని Finance Minister గాచేస్తేబాగుంటుంది. ఎందుకంటే డబ్బులేకుండా development చేస్తారుగదా మరి. డబ్బులేకుండా development చేస్తాం అంటే అది negetion development మాత్రం కాదు అంటున్నాను మన వాళ్లు సినిమాలు వేస్తున్నారు. ఒక ఫిలుమ్ ఆర్సిలీహిల్సులో చూశాను. మా గుంటూరుమీద - గుంటూరు చిన్నదాన" అనేపాట తప్పితే ఆ సినిమాలో ఏమీలేదు నేను ఈ విషయం department వ్రాశాను 2-12-న నాకు జవాబు వచ్చింది receive చేసుకున్నట్లుగా, Information public relations ఎంత శ్రద్ధగా వుందో ఇంతకంటే నిదర్శనం అక్కరలేదు. ఒక Film Directorకు

20 వేలు యిచ్చారు Account ఏమైంది ఆ Commitee రద్దు అయినా బయట పడలేదు. Director ఎవరు అయితే నాకేమిటి? గ్రామ రేడియోలు వున్నాయి. వారికి బాటరీలు యివ్వరు. permission యివ్వరు 6,8 నెలలకు కూడాలేదు గ్రామసభల meeting లో కూడా Planning Committee లో raise చేశాను 3 సంవత్సరాలఅయింది బాటరీలు యివ్వరు. publicity చేస్తాం అంటారు ఎట్లా? Tourist వ్యవహారం ఆలోచిస్తున్నాం అంటున్నారు. Touristm లో traing యిచ్చారు. వాళ్లకు ఉద్యోగాలు లేవు. మన్ రమ Bus వుంది అది dual system దానిలో ఎక్కితే publicity వాళ్లు ticket యిస్తారు నడిపేది R. T. C డ్రైవరు. అదిచెడిపోతే వాళ్లకు సంబంధంలేదు. వీళ్లకు సంబంధంలేదు నాగార్జునసాగర్ లో విజయవిహార్ కడితే అంతకన్నా ఏమిచేశామా అని దాని ప్రక్కనే కట్టారు. పరాయి దేశస్థులు వస్తారట వాళ్ళకు తాగుడు అలవాటు వుందట public relations వాళ్ళకు licence సంపాదించి పెడుతుందట. అంటే public relations పరాయి దేశాలనుంచి వచ్చే వాళ్లను త్రాగుడుకు కావలసిన లైసన్సులు సంపాదించి పెట్టడం ఉత్తరం వ్రాస్తే 2 నెలల 15 రోజులకు సమాధానం రావడం. వ్యాసాలు అంటూ భారతం, భాగవతం వ్రాయడం ఇది దీని కోసం యింత ఎందుకు, పత్రికలకు డబ్బు యివ్వడానికి అవకాశంలేదు. Advertisemets list అడిగితే-ఆ పత్రికలు ఎన్ని అచ్చుపొ తున్నాయో తెలుసునా అండి 2, 3 Copies తప్ప యింకొకటిలేదు. Small papers ను encourage చేయవద్దండి అన్నారు. ఇది small papers ను encourage చేయడంకాదు. అట్లాంటి papers ను మీకు అనేకం చూపిస్తాను చేసే దాంట్లో 1½ pages, 2 pages advertisement వుంటుంది. ఒక క్రొత్త జాడ్యం ఒకటి వచ్చింది Specials అని వేస్తున్నారు. మన ప్రభుత్వం advertisements చూడండి - ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక వున్నదని చెప్పేసి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక ఎట్లా అమ్ముతున్నారంటే. 80 వేల పత్రికలు అమ్ముతున్నారు. ఎట్లా అంటే క్రింద వున్న supervisor ను నీవు 200 కాపీలు కొంటావా, లేదా నీ ఉద్యోగం తీసివేయమంటావా అంటే వాడు ఏడుస్తూ కొంటున్నాడు కాని ఒక గిట్టింపు వుంది అది చిత్తుకాగితాలకు అమ్మితే 0-2-6 వస్తుంది ఆ చిత్తు కాగితాల క్రింద అమ్మి, మిగతా డబ్బును ఎవరినో బ్రతిమాలి యిస్తున్నాడు. Publicity చాలా ముఖ్యమైనదే నేను ఒప్పుకుంటాను. Information కూడా ముఖ్యమైనదే. మన 12 సంవత్సరాల నుంచి నడుపుతున్న పత్రికను చూస్తే ఒక చెంప పెడుపు వస్తుంది. మనం అడుగుతున్న information, Information department నుంచి రాదు. Statistics department కూడా అట్లాగే వున్నది. గుంటూరు జిల్లాలో పొగాకు ఎంత వున్నది అని అడిగితే Excise department వారు 2 లక్షల 50 వేల ఎకరాలు వుందన్నారు. వీరు ఒక లక్ష 50 వేల ఎకరాలు వున్నదని అన్నారు. కనుక నేను అడిగేదేమంటే, ఈ రోజున ఒక వైపున డబ్బులేక బాధపడుతున్నాం- లక్ష్మణబాపూజీగారు "ఉఫ్" అని డబ్బు తీసుకువస్తానంటే నేను ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరేదేమంటే కొన్నాళ్ళు finance

వారికి యిచ్చి మామీద పన్నులు వేయకుండా, డబ్బు చూపిస్తే బాగుంటుందని చెబుతున్నాను చూడడానికి ఈ Information department ఎట్లావున్నదంటే, eyes and ears అన్నారు— అయ్యో! మైకం కమ్మిందా వీరికండ్లకు, చెముడు వచ్చిందా వీరి చెవులకు, జనం చెప్పింది వీరికి వినపడదా! కనపడదా! ప్రజలు కష్టపడుతున్నారని చెప్పరు, కాని ప్రభుత్వం చేస్తున్నదాని గురించి చెప్పాలిట. చెప్పమనండి నేను వద్దనను. అందువల్ల నేను మనవిచేసేదేమంటే. రేపు ఈ పెంచబోయే మొత్తం department అంతా నిష్ప్రయోజనం. అది propaganda కు పనికి వస్తున్నది గాని, information కు కాదు. Information అక్కరలేదు, public relations అక్కరలేదంటే నేను public relation కావాలంటున్నాను. కాని personnel ఎట్లాంటివారంటే మీరు experts పంపివేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తున్నదంటే special experts ను అమెరికాకు, ఇంగ్లండుకు పంపిస్తున్నారు, వారు తయారై రావడంతోనే. ఆ ఉద్యోగంనుండి తీసివేసి యింకోదానిలో వేస్తున్నారు అందువల్ల seniority లేదు, efficiency లేదు, technical education లేదు, వచ్చినవారు పనికిరాకుండా పోతున్నారు. అందువల్ల యీ రోజున వున్నటువంటి structure లో, economic expert లో, financial stringency లో, అన్నీ లేవని అంటున్నప్పుడు, దయచేసి వున్నది ఏదో నడిపి, ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు సమారిస్తే, లేక అసలు తీసివేస్తేనేగాని, నాకు అభ్యంతరం లేదు. మీరు ఈ రోజున Bombay Journal చూడండి కావాలంటే, Madras Journal చూడండి; మీరు develop చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారా? దానికి యిందాక ఒక గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. దాంట్లో కథలు వుంటే చాలామంది చదువుతారని చెప్పారు. విజయవాడలో sex పుస్తకాలు బాగా అమ్ముడు పోతున్నాయి. ఆ పద్ధతిగా మాత్రం అమ్ముడు పోవడానికి చేయవద్దు ప్రజలకు education రావాలి, knowledge రావాలి, ప్రభుత్వం చేస్తున్న పనులను తెలుసుకునే public relation కావాలి. Public relation అంటే సేవ అనిమాత్రం జ్ఞాపకం వుంచుకోండి. ఈ అధికారం, అహంకారం, అలంకారానికి కాకుండా, సేవతో information ఇవ్వగలిగితే, యిప్పుడు వున్నదానిని re organise చేయండి. ఇప్పుడు ఏమి జరుగుతున్నదో తెలుసా? పంచాయితీరాజ్ వచ్చిన తరువాత బావులకు డబ్బు యిచ్చారుట కదండి అని అడిగితే, నాకు తెలియదండి అంటారు ఎవరో office కు పోతాడు, రాసుకుపోతాడు, మీకు వచ్చిందండి అంటారు. ఈ రోజున press మనకు వున్న relations చాలా అన్యాయంగా వున్నాయి Press ఎందుకు పనికి వస్తున్నదంటే, మన వార్తలు వేయడం తప్పితే యింకేటి లేదు. నేను కాలేజీలో చదువుకోలేదు. నేను ఎకానమిక్స్‌గాని, పొలిటిక్స్‌గాని చదువుకున్నది అంతా వ్యాసాలమూలంగానే. కాని ఈరోజున అటువంటి వ్యాసాలు ఏమీలేవు మంత్రిగారు వస్తున్నారంటే, వారి వెంట వున్నవారి పేర్లన్నీ పడతాయి. ఎందుకు పడుతున్నాయా అని చాలాసార్లు ఆలోచించాను మంత్రిగారి పేరు వేయకపోతే advertisements ఆపివేస్తారేమో అని వారి భయం. Circulation తగ్గిపోతుందనే భయం. అందువల్ల press corrupt

చేస్తున్న పద్ధతుల్లో administration నడుస్తున్నది అందుచేత public relations గురించి, విజ్ఞానం గురించి చేయగలిగిన స్థాయిలో ఈ ప్రభుత్వం లేదు కనుక ఈ ఖర్చు తగ్గించండి. అందరిని తగ్గిస్తున్నారు గాని, Joint Secretaries ను పెంచుతున్నారు. అందువల్ల ఓ దేవుడా! ఈ ప్రమాదం నుంచి రక్షించుమని కోరుతూ నేను ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. వెంకటరెడ్డి (పరమూరు) — అధ్యక్షా! మనందరికి తెలిసిన విషయమే ప్రపంచంలోకల్లా ప్రజాస్వామ్య దేశాల్లో భారతదేశం పెద్ద దేశం అని. ప్రజాస్వామ్యానికి తోడుగా ఈనాడు మనది పోలీసు రాజ్యం కాదు, welfare state అని చెప్పదలచుకున్నాను. రోజు రోజుకు ప్రతి sector లోను జరుగుతున్న developmental activities గురించి ప్రజలకు చెప్పవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపైన వుందని మనవిచేస్తున్నాను. అయితే information యిచ్చినంత మాత్రాన కాంగ్రెసువారికో, మంత్రులకో ఉపయోగపడుతున్నదని నొక్కి చెప్పడం విచారకరమైన విషయం When we are progressing in such a developing speed, people must come to know about the developmental activities of the State and that is the main responsibility of the Government ఆ responsibilities చెప్పాలంటే ఈ ఏజన్సీస్ అన్ని వున్నాయి. మిగిలిన ఏజన్సీ ఏమిటంటే - that is Public Relations department. In view of all these circumst. nces, taking into consideration . I appreciate the bold stand Mr Konda Laksman Bapuji has taken in this regard and feel . ఇంకో విషయం కూడా మనవిచేయదలచుకున్నాను Public Relations department విషయంలో చాలా bold step తీసుకున్నారు గవర్నమెంటు చేస్తున్నటువంటి కార్యక్రమాల గురించి ప్రజలకు చెప్పవలసిన బాధ్యత ప్రతివారు ఒప్పుకుంటారు. కాని expand చేయాలంటే ఎందుకు అంటారు దీనికి దానికి contradiction వున్నది. ఈరోజున కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీగారు ఒక ప్రణాళిక యిచ్చారు. ఆ ప్రణాళిక ఏ విధంగా చేస్తే ఆచరణ యోగ్యం అవుతుంది. ప్రజలకు, ప్రభుత్వానికి మధ్య సంబంధం ఎట్లా వుండాలి అని చెప్పకుండా ఈ department పనికిరాదు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో యిది publish చేస్తున్నారు, photos publish చేస్తున్నారు అనే వాదన తప్పితే I am sorry to comment on this. Nobody has given so far as to how to revitalise and reorganise this department, which every one accepts that it is an essential department for the State as a whole. మరి ఈనాడు యింకో విషయంకూడా మనవిచేయదలచుకున్నాను

I request the Hon'ble Minister for Public Relations that there are thousands of young people in this country and there is no proper organisation to coordinate or mould the opinion and aspirations of this young cadre in the country I request the Hon'ble Minister to take immediate action to create a Ministry in the Department to deal with the Youth and student affairs I am defining the activities of the Youth and student affairs also. The Government may consider to hand over the granting of scholarships to this new Ministry These scholarships are of various types like All-India scholarships, State Scholarships and invareous dipartments and the loan scholarships.

Besides this there are number of other scholarships This system should be co-ordinated మొత్తంకలిపి ఒక department గా పెట్టి, అటువంటి అభ్యుదయ కార్యక్రమాలు విద్యార్థులకు, యువజనులకు సంబంధించిన కార్యక్రమాలను చేయాలని నేను కోరుతున్నాను అందువల్ల ఈనాడు cultural గా గాని, literary గా గాని, Social గా గాని, ఈ యువకులను ఒక త్రాటిమీద నడిపించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద వున్నది ఇది ప్రజాస్వామ్య దేశంయొక్క బాధ్యత. వాటిని mould చేయడానికి Public activity irrespective of the party whether that man belongs to this party or that party for literary, social and cultural activities అంతేకాకుండా ప్రతిజిల్లాస్థాయిలోను ఒక కేంద్రాన్ని నెలకొల్ప వలసిన బాధ్యత వున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య గారు అనుభవజ్ఞులు వారికి తెలిసినంతగా నాకు తెలియదు 10 కోట్ల ప్రణాళిక అని చెప్పారు. I want to put one point in this respect డబ్బు వ్యయం లేకుండానే, కార్య క్రమాన్ని నిర్వహించే పద్ధతిని గురించి మొన్న discuss చేశాము. కొంతవరకు ఆచరణ యోగ్యంగా వుంది ఖర్చుయెక్కువ కాకుండా యెక్కువమంది ఉద్యోగస్తులుండడం జరుగుతుంది. సమితులలో S E O V L W లున్నారు తర్ఫీదు యిచ్చిన తరువాత వారందరినీ యిందులో ఉపయోగించుకోవాలి. గ్రామీణస్థాయిలో హరిజనుల యిళ్లస్థలాల విషయంలోగాని, భూములకుపట్టా లిప్పించే విషయంలోగాని గ్రామీణ ప్రజలకు, రైతులకు వున్నటువంటి సమస్యల పరిష్కారం విషయంలో సమాచారం సేకరించి, వారికి తగినట్లు సలహాలిచ్చి అధికారులవద్దకు direct చేసి, కార్యక్రమం యెంతవరకు పూర్తయినదనే విషయాలలో వారికి సహాయపడడం వలన తప్పులేదు S E.O కు ఆ పదవి యిచ్చినంత మాత్రాన ఖర్చు యెక్కువ కాదు. I feel that probably our Minister thought with this Plan and with this limited expenditure he can execute properly the propposals so far as the Public Relations Department is concerned. శాసనసభయొక్క ఖర్చువిషయంలో ప్రివిలేజ్ అన్నారు. అది నాకు అర్థంకాక నేను మాట్లాడుతున్నాను. ఏదో శాఖకు ఖర్చుచేయవలసినదే. ఎక్కడఖర్చు చేసినప్పటికీ ప్రభుత్వ డబ్బే అనుకోవాలి. I don't want to enter into conflict which was referred to Privileges Committee. దానిని enlight చేస్తే సంతోషపడగలను. ఆంధ్రప్రదేశ్ జర్నల్ గురించి గోపాలకృష్ణయ్యగారు చక్కగా చెప్పారు. అందరం oppresiate చేయవలసిందే అది రద్దుకావడమనేది మంచిదికాదు ఈ developmental programmes ను తీసుకొని ప్రజలకు సంబంధించిన విషయాలలో యే విధంగా ప్రవర్తించాలి, యే విధంగా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొనిరావాలనే విషయంలో ఒక slip తయారుచేసో, ప్రశ్నోత్తరాల రూపంలోనో మరొక రూపంలోనో తయారుచేస్తే బాగుంటుంది There are number of people in the country who are advancing towards successful goals. To draw their attention, I think atleast it is the responsibility of the Govt to introduce such journal which inculcate spirit and sacrifices of the youth for the service of the country. I appreciate that book. ఈ జర్నల్ యింకా బాగావుండాలని మనవిచేస్తున్నాను. యువకులకు

సంబంధించినంతవరకు విజ్ఞాన యాత్రలు, సాహిత్య, ఆటల పోటీలు ఏర్పాటు చేయాలి ఇందునిమిత్తం ప్రభుత్వం ధనవ్యయం చేయువలసిన పనిలేదు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సప్తాహమనేదానిని ఒక వారం రోజులపాటు celebrate చేయాలని అభిప్రాయం వ్యక్తం చేశారు.

That is a novel idea and everybody has to appreciate and co-operate in this regard.

श्री बद्रिविशाल पित्ती (महराजगज) :—अध्यक्ष महोदय, इस विभाग का नाम प्रजा सबन्ध विभाग और समाचार शाखा है। मैं समझता हू कि इस मैं न तो प्रजा सबन्ध हैं और व कोई सूचना या समाचार इस मे मिलता है। मत्रि महोदय ने जो प्रतियोजन प्रस्थुत किया है उस को पढने से दो चीज अच्छी लगी। एक तो यह कि वे इस बात को मानते है कि यह विभाग या शाखा प्रजा सबन्धाल की एजन्सी है, सरकार की आंख और कान है। समाचार देना और सबन्ध रखना इसका काम है। वैसे बजेट के सबन्ध मे अब तक जो प्रतियोजन दिये गये हुँ उन में आत्यस्तुति की भावना अधिक थी। लेकिन इसमे आत्म विश्लेषण की भावना भी नजर आती है। कया गया है कि
సమాజంలోని ఏ యొక్క వర్గంతోనూ అణుమాత్రంగా పటిష్టవంతంగా యింత వరకు యీ శాఖకు సంబంధం లేదంటే మొత్తం ప్రజలందరితో గాని, ప్రజలలోని ప్రత్యేక వర్గంతో గాని ప్రభుత్వం తరఫున ఏవిధమైన సంబంధాలు నిర్వహించ బడలేదు అని చెప్పారు.
इस बात को खुद मत्री महोदय ने स्वीकार किया है। तीसरी चीज मुझे यह कहना है कि आन्ध्र प्रदेश पत्रिका के बारे मे कई सदस्यो ने बहुत सी बाते कहीं है। मुझे सदेश में दो ही बाते कहनी है। अंग्रेजी आध्र प्रदेश ४०००, तेलगु २२,०००, हिन्धी और उर्दु हर एक ६, ६ सी प्रतिया छपती है। इसको उपयोगिता देखी जाये तो हम देखते है कि चुडवे चबीने वालो के पास आध्र प्रदेश के कागज होते हैं जिन में वे अपना चुडवा चबीना बाधकर देते है। इस दृष्टी से देखाजाये तो अंग्रेजी आंध्र प्रदेश की उपयोगिता नही है। इस को यदि बन्द करदियाजाय तो खर्च मे कुछ कमी हो सकती है। इस मे प्रकाशित चित्रो के बारे मे बहुत सी बाते कही गई है। मैं उन के बारे मे कहकर अधिक समय न लूगा। लेकिन एक पुस्तक की ओर मैं आपका ध्यान दिलाऊगा। वह है "Our Ministers" यह मई १९६७ मे प्रकाशित हुई है। इस में मत्रियो के चित्र भी छपे है। कहा जाता है कि औरतें अपनी उम्र छपाती है। उन को इसकी जरूरत पडती है। वह छपाये तो छपाये लेकिन मंत्री भी अपनी उम्र छपाने की कोशिष करतें है। कमसे कम विभाग या शाखा वालो को तजबीर छापते समय विचार करना चाहिये। इसमे मुख्य मत्री साहब की जो तसवीर छपी है वह ५, १० साल पहले की है। इसी तरह एक ओर मद है इस में प्रमुख व्यक्तियों के विविद सग्रालय के लिये बजेट में ५०,००० रूपये की गुजाइश रखी गई है। अगर वई एडहाक पबलिकेशन इसी तरहा

निकालने का बिचार है तो अन्यायपूर्ण होगा। अवर मिनिस्टर्स की क्या उपयोगिता मेरी समझ में नहीं आती लेकिन इस के साथ साथ एक झूट बात भी छपी है। पृष्ट ७ पर वी बी राजू साहब के बारे में छपा है :

However in March 1959, Shri Raju has resigned from the Ministry

यह सब को मालूम है कि यह चीज सही नही है। इसी तरहा से पृष्ट १० पर .

श्री लक्ष्मण बापूजी कोडा :—वह कैसे हाइकोर्ट में पेनडिंग था। उनको स्वेछा देने की जरूरत नहीं थी लेकिन केश हाईकोर्ट में पेनडिंग रहने के बावजूद उन्होने इस्तेफा दे दिया।

श्री बद्रीविशाल पित्ती :—टीक है। दूसरी चीज इस मे यह है कि Ramaswamy graduated from the Presidency College पता नहीं कि गाधीजी की पुकार पर उन्होंने डिग्री लेने से इनकार कर दिया या क्या। लेकिन मेरी इतला यह है पार्थीरेडि साहब भी यही कहरहे थे कि उन्होने कही से गिरेजवेउन पास ही नहीं किया। बहरहाल यह सब चीजे है। जब यह किसी सरकारी विभाग से निकलती है तो इस बात का पूरा ध्यान रखना चाहिये कि यह सही हो।

पर्यटक विभाग टूरिजम के बारे मे यह कहा गया है कि २३७ लाख रुपय इस पर खर्च किये जारहे है। यह भी कहा गया है कि २० बंगले है उन के लिये। एक ही चीज कहना चाहूंगा कि इस बारे मे कोई नियम होना चाहिये और जो नियम है उनका पूरा पूरा पालन होना चाहिये। बात यह है अभी हमारे पास गोरी चमडी का असर बहुत है। सबही लोग उनके दबदबे मे आजाते है। मै कहूंगा कि हमारे हिन्दुस्तानी लोगों को भी टूरिस्ट बगलो मे वही सुविधाये मिलनी चाहिये। और नियमों का पालन सब के लिये बराबर करना चाहिये।

मत्री महोदय के उपन्यास मे सब से अच्छी बात जो कही गई है वह धर्म निर्पक्ष दृष्टी को विकसित करना और अल्प सख्याको के साथ नियमित और सिलसिला-वार सपर्क रखना है। यह अच्छी चीज है और मुझे आशा है कि इस चीज को आगे बढाया जायेगा। और जिस तरह आम तोर पर और विषेशकर हैदराबाद शहर मे कुछ बदनुमा वारदाते होती रहती है उन को फिर कभी देखने का मोका नहीं मिलेगा।

सरकार फिल्म के लिये ६,८०,००० रुपये खरच करना चाहती है। १९६५–६६ मे ८ फिल्में बनी। २७५८ फिल्म शो हुये। प्रश्न यह पैदा होता है कि ८ फिल्म बनाने के लिये और २७५८ फिल्म शो करने के लिये लगभग ८ लाख रुपये खरच करने की जरूरत है क्या। इस सबन्ध मे यह भी देखना चाहिये के प्रति फुट फिल्म य डाकुमेन्टरी फिल्म पर कितना खरच होता है।

आकाशवाणी के सबन्ध मे better courage and improved standard की बात कही गई है। बेटर कवरेज के नाम पर अगर आध्र प्रदेश के मत्रियो के बारे

में सूचनाये प्रसारित करना हो तो मुझे कुछ कहना नही है। लेकिन अगर इसको सही मानो मे बेटर कवरेज बनाना चाहते है तो पूरे आंध्र प्रदेश की गति विधी अच्छी तरह से प्रसारित करना चाहिये।

समाचार एजेन्सियो के लिये ७५,८०० रुपये देने चाहते है। १९५३ मे आंध्र बना, १९५६ मे आंध्र प्रदेश बना। यानी १४ साल पहले आंध्र का और ११ साल पहले आंध्र प्रदेश का निर्माण हुआ लेकिन अफसोस की बात है कि आंध्र प्रदेश मे अब तक कोई तेलगु समाचार एजन्सी नही। सरकार को ऐसी एजन्सी की स्थापना और विकास के लिए प्रयत्न करना चाहिये। और इस के लिये आवश्यक सहयोग मिलना चाहिये।

विज्ञापन पर सरकार ५ लाख रुपये खर्च करती है। हिसाब लगाये तो इसमे से अंग्रेजी समाचार पत्रो को अधिक भाग मिलता है। इस मे तेलगु और उर्दू को भी प्रतिनिधित्व मिलना चाहिये।

कम्युनिटी लिसनिंग पर सर्कार २६ लाख ४३ हजार रुपया खर्च करती है। इस मे से अफसरो और और स्टाफ पर १३,२५००० रुपये यानी ५५ 0/0 भाग खर्च होता है। और जो असल लक्ष्य है उस के लिए केवल ४५। यह अनुचित बात है। इस पर विचार कियाजाना चाहिये। इसी सबन्द मे एक और बात कहदेना चाहता हूं कि आम तोर पर रेडियो सेट्स जहा होने चाहिये वहा नही होते। उन को गाव के किसी नेता या अफसर के घर पर रखा जाता है। इस पर भी सरकार को ध्यान देना चाहिये और उन्हे ऐसी जगह रखना चाहिये जहा से अधिक लोग लाभ उठासके।

శ్రీ ఆర్ మహానంద :—అధ్యక్షా! గౌరవనీయ మంత్రిగారు తయారు చేసినటువంటి ఈ ప్రాతిపదిక చూస్తే, నిజంగా చాలా బాగానే ఉన్నది. దాంట్లో ఉండేటటువంటి కార్యక్రమాలు ప్రకారం సరిగా నిర్వహింపబడితే మంచిదే. అయితే ఆకార్యక్రమాలన్నీ కూడా నిర్వహింపబడాలంటె, ఎంతో మంది మన పెద్దలు చెప్పారు కావలసినంత డబ్బు ఖర్చు అవుతులది ఇక్కడ ఉన్నటువంటి పరిస్థితులలో మనము పెట్టుకోవలసినటువంటి శక్తి స్తోమత అనేటటువంటిది ఆలోచించాలి అయితే ఇప్పుడు జరుగుతూ ఉండేటటువంటి విషయాలు చూస్తే సరే పత్రిక విషయం చెప్పారు, చాలామంది పత్రికలో కూడా న్యాయంగా ప్రజా సామాన్యానికి ప్రభుత్వం ద్వారా అందవలసినటువంటిది. ఏమిటి? వారిని ఏయే రంగాలలో విజ్ఞానవంతులు చేయాలి. అనేటటువంటి విషయాలకు ప్రాముఖ్యం లేదు అనేటటువంటిది కూడా ఒప్పుకోవాలి దాంట్లో, సరే వాళ్లు ప్రకటించినటువంటి ప్రకటనలు చూచిన, తరువాత ఒక చిన్న విషయము ఉన్నది. జూన్‌లో వేసినటువంటి పత్రికలో చూస్తే, అందులో మన గౌరవనీయులైనటువంటి ముఖ్యమంత్రిగారు photo చూస్తే 30,35 సంవత్సరాల కుర్రవాడుగా ఉన్నప్పుడు తీసినటువంటిది ఇప్పుడు వేసినారు. నేను మనవి చేసేది, అది చూచిన

తరువాతనైనా, ఇది నిజమా కాదా ఏమిటి అనేటటువంటి అనుమానం ప్రజలకు కలుగుతున్నది. అసలే విమర్శన దృష్టితో ఇప్పుడు ప్రపంచము నడుస్తున్నది

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య —ఇప్పుడు మంత్రులందరు కూడా చిన్నతనంలోని ఫోటోలు వేసుకొంటున్నారు. మన చెన్నారెడ్డి గారు, బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు చదువుకొనేటప్పుడు వేసుకొన్నవి కూడా ఉన్నాయి

శ్రీ కొండాలక్ష్మణ్ బాపూజీ — నేను మాత్రం నిజంగా ఈ విషయాన్ని గుర్తించాను నేను instructions కూడా issue చేశాను. latest photos వేయవలసిందని, అవి మంత్రిగారివి కానివ్వండి, M L As. వి కానివ్వండి photos వేయవలసిన అవసరము ఉన్నప్పుడు, అవి latest photoes నే వేయవలసిందని instructions కూడా ఇచ్చాను

శ్రీ ఆర్ మహానంద —అందువల్ల అలాంటివి కాకుండా, నేను మనవి చేసేది, ప్రస్తుతము ప్రజలకు ఏది అవసరము అనేటటువంటి దాంట్లో ప్రజలను విజ్ఞానవంతులను చేయడానికి గాని, ప్రభుత్వము చేసేటటువంటి కార్యాకలాపాలకు ప్రత్యక్షమైనటువంటిది గాను ఉంటే బాగుంటుంది గాని, అలా కాకుండా ఏవో కథలకో, లేక ఏవైనా advertisements కే ప్రాముఖ్యత విస్తే ప్రయోజనం లేదు. అందువల్ల పత్రిక ను ఆ రూపేణా తీర్చిదిద్దేటటువంటి పరిస్థితులు కలగాలి. దానికి గాను ఆ Editorial Board లో ఈ ఉద్యోగస్తులను. Departments లో ఉన్నటువంటి వారిని పెట్టుకొన్నందువలన ప్రయోజనం ఉండదు అనేటటువంటిది నేను మనవిచేస్తున్నాను సామాన్య ప్రజలకు సంబంధించినవిజ్ఞానాన్ని అది సామాన్య ప్రజలకు ఏ భాషలో, ఏధోరణిలో అందించినట్లయితే శ్రద్ధగా వారి హృదయాలకు హత్తుకొని తాయి అనేటటువంటి పద్ధతిలో ఇచ్చేటటువంటి వాళ్లను మీరు తయారు చేసుకోవాలి. Editorial Board లో ముఖ్యంగా ఈ గ్రామీణ సాహిత్యానికి సంబంధించిన వారు ఎన్నో పత్రికలలో పని చేస్తున్నారు. వారి యొక్క సేవలను తీసుకొని పనిచేస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచించవలసిందని మనవి చేస్తున్నాను అయితే ఇప్పుడు బ్రహ్మాండమైన establishment అన్నారు. లోగడ ఉండేటటువంటి దాని కంటె ఇప్పుడు ఎక్కువ లాభము ప్రజలకు చేయలేమేమో అనేటటువంటి అనుమానము నాకు కలుగకపోదు. ఎందువల్లనంటె Public Relations Officer అని ఇది వరకు ఉన్నారు ఆయనయొక్క కార్యక్రమాలన్నీ చూస్తే, అవి జిల్లాకు ఎక్కువ అందుబాటులో లేకుండా ఉన్నాయి. ఎందు కంటె ఆయన తిరగడం తక్కువ. దాని వల్ల ప్రజలకు ఎక్కువ లాభము లేదంటున్నాను నేను మనవి చేసేది ఈ Block Staff ఉన్నారు Village Teachers ఉన్నారు. వారికి ఈ కార్యక్రమాలలో తర్ఫీదు ఇవ్వండి 1 నెలో 2 నెలలో వీరికి Refresher Course పెట్టి ఆవిధంగా వారి ద్వారా దీనిని ప్రచార సాధనగా ఉపయోగించుకొని, ప్రభుత్వము సిద్ధాంతరీత్యా చేసే టటువంటి పనులేమిటి అన్నేటటువంటి విషయం వరకే చేయండి అయితే ఎంత సేపటికి ఈ లోటుపాట్లు, మనకు నాగార్జున సాగర్ కు నిధులు ఇవ్వవు, అది చేయ లేదు, ఇది చేయ లేదు అనేది పత్రికల ద్వారా చెప్పేదానికంటె, అటువంటి విషయాలు ఈ శావన

సభలో గాని, లేక మంత్రులు అక్కడికి వచ్చినప్పుడు గాని చెప్పేటటువంటి పద్ధతి చేసేనే మంచిది గాని ఈ పత్రికలలో అలాంటి విషయాలు వేస్తే దానికేమి విలువ ఇవ్వడం పడదు అని నేను మనవి చేస్తున్నాను తరువాత ప్రభుత్వము పరిపాలనకు సంబంధించి, Policies కు సంబంధించి ఎన్నో ఉత్తరువులు వేస్తూ ఉంటుంది. ఇంకా అనేక చట్టాలు చేస్తూ ఉంటారు ఇవన్నీ చిన్న Booklets మాదిరిగా అచ్చు వేసి అవి వీలైనంతవరకు ఈ Teachers ద్వారా గాని గ్రామాధికారుల ద్వారా గాని గ్రామాలలో ఉండేటటువంటి వారికి అందుబాటులో ఉండేటట్లు చేస్తే మంచిది గాని మేము ఏదో పత్రికలలో ప్రకటించినాము ప్రచారానికి అని అంటె, ఆ పత్రికలు తీసుకుపోయి పంచాయతీ బోర్డుకు ఇస్తే, ఆ పంచాయతీ బోర్డు వాళ్లు నెత్తి క్రింద పెట్టుకొని నిద్రపోవడం జరుగుతుందేగాని, పనిలో ఉండేటటువంటి issues ను చూచె వారు కూడా లేరు. ఆ cover page, అందులోని నాలుగు బొమ్మలు చూస్తున్నారు గాని తక్కినవేమీ చూడడం లేదు కనుక ప్రజల నిత్యకృత్యాలకు, వ్యవహారాలకు సంబంధించినటువంటి విషయాలకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత నిచ్చి అది వారికి అందేటట్లు చేయాలి. ఇంకొకటి ఏమిటంటే ఈ ప్రచార సాధనలు తీసుకొనేటప్పుడు, వీటిలో చాలా రకాలైన కార్యక్రమాలు అన్నీ పెడుతున్నారు సరే అవన్నీ నేను మొదట్లోనే మనవి చేశాను ఆఖరులో పెట్టినట్లయితే చాలా బాగుంటుంది. అయితే వీటన్నిటి కంటె, ఈ ప్రచార సాధనవల్ల పెద్దలోటు జరుగుతుంది. ఇప్పుడు Radio విషయం చూడండి మన వారు చెప్పడంలో ఒక Third Plan లోనే 1,092 Radios కు గ్రామీణ గోష్టులకు సంబంధించినవి ఇచ్చినాము అన్నారు అయిదు సంవత్సరాలలో 1092 అంటె, రోజుకు ఒకటి కూడ పడ లేదు. అయితే నేను మనవి చేసేది ఈ నాడు Agriculture State గా ఉండేటటువంటి మన రాష్ట్రంలో వ్యవసాయదారులకు సంబంధించిన విషయాలు గాని, పశువుల విషయాలు గాని, వ్యవసాయ పరికరాల విషయాలు గాని, వ్యవసాయంలో నవీనమైనటువంటి పరికరాల విషయంలో గాని నవీన పద్ధతుల విషయంలో గాని, తక్కిన ఆరోగ్య సూత్రాలకు సంబంధించినటువంటి విషయాలు గాని ఇలాంటి విషయాలన్నీ వారు తెలుసుకోవాలంటే, దానికి ఎక్కువ time కేటాయించి, ఎక్కువ ప్రచార సాధనాలు ఏర్పాటు చేయాలి ఈ ప్రచార సాధనాలు ఏర్పాటు చేయడంలో మీరు గ్రామంలో ఉండేటటువంటి talents ను ఉపయోగించుకోవాలి. అటువంటి talents గల యువకులు ఎంతోమంది ఉన్నారు. వీధినాటకాలు వేసేటటువంటి వారు, బుర్రకథలు చెప్పేటటువంటి వారు, తోలుబొమ్మలు ఆడించేటటువంటి వారు చాలా మంది ఉన్నారు. వీరికి మీరు సహాయం చేయడంలేదు. కనుక వీరందరిని attract చేయండి attract చేసి వారు మీ యొక్క ఉద్యోగస్తుల ద్వారా ఆ కార్యక్రమాలను ఇప్పించి వారిచేత, వారి సమస్యలకు సంబంధించిన చిన్న చిన్న నాటికలు వేయించండి, గేయాలు వ్రాయించండి. ఈ నాడు పల్లెలలో గొడ్లు కాచుకొనే పిల్లవాడుకూడా సినిమా పాటలు పాడుతున్నాడు ఇలాంటివి ఉత్సాహపూరితమైనటువంటివిగా మీరు తయారు చేసినట్లయితే బాగుంటుంది. నవీనమైనటువంటి కవులను పట్టుకొని, పిల్లలకు అందించేటటువంటి

పద్ధతులలో dramas వ్రాయించి వాటిని ఆపిల్లల చేత వేయించుతే ఇంకా బుర్ర కథలు చెప్పించుతే, లు బొమ్మలు ఆడించండి. తల్లి తండ్రులకు తమ పిల్లల గొప్ప నిపుణత కనబడేటందుకు గాను వారికి అక్కడ ఆ కార్యక్రమాలు ఇప్పించండి. అప్పుడే వారు ఆగ్రామాలలో ఉండేటటువంటి తమ బంధువుల కులస్తుల, స్నేహితుల యొక్క మన్ననలను పొంది దానిద్వారా వారికి ఒక విధమైనటువంటి ఉత్సాహం వస్తుంది వారిద్వారా ఇతర యువజనులకు కూడా ఒకవిధమైన ఉత్సాహము కలుగుతుంది. ఆ ఉత్సాహంద్వారా ప్రభుత్వానికి సంబంధించినటువంటి, న్యాయమైనటువంటి policies కు సంబంధించినటువంటి పద్ధతులు మీరు చెప్పవచ్చు. అయితే ప్రభుత్వము చేయలేని విషయాలజోలికి పోనక్కరలేదు ఎందువల్ల నంటె, అసెంబ్లీ మెంబర్లు ఉన్నారు; వారు అందరు ఎక్కడెక్కడ లోట్లు ఉన్నాయో వాటిని గురించి అర్జీలద్వారాగాని, విజ్ఞప్తులద్వారా గాని, స్వయముగాగాని తెలియజేస్తూ ఉంటారు ఆ విధంగా వారిద్వారా అవి పరిష్కారం చేసుకోడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇక చర్చల విషయంలో ఇక్కడ మేము cities లో పెడతాము అంటున్నారు ఈ చర్చలకు సంబంధించిన విషయాలు students కు కాదు ముఖ్యము ఈనాడు students గా ఉన్నటువంటివారికి agriculture గురించి, తక్కినవాటిని గురించి చెప్పితే వారికి ఏమి తెలుస్తుంది, తెలియదు మీరు మళ్లీ గ్రామాలకు పోవలసిందే, 10 మంది పెద్దలను చేర్చవలసిందే, ఆ రచ్చబండ దగ్గర కూర్చోవలసిందే వారికి సంబంధించిన విషయాలు గురించి అక్కడ చర్చలు పెట్టుకొని అక్కడ గోష్టులు పెట్టుకొని అలాంటివారిని మీరు రేడియోలకుగాని, తక్కిన చోట్లకు గాని ఆకర్షించి వారి ద్వారా కొన్ని కార్యక్రమాలు జరిపించినట్లయితే, దాంట్లో ఒక విధమైన ఆకర్షణ ఉన్నదిగాని అలా కాకుండా B.Sc , M Sc లు చదువుకొన్న పెద్ద పెద్ద Directors ద్వారా మీరు ఉపన్యాసాలు ఇప్పించినా, Radios ద్వారా ఇప్పించినా, చర్చలు జరిపించినా, అవి సరిగా మనసుకు హత్తుకోవు అని మనవిచేస్తున్నాను. ఎందుకంటె ఈ రోజున మంత్రులు, తక్కిన అసెంబ్లీ మెంబర్లు కృషిచేస్తూనే ఉన్నారు గ్రామాలకు పోయినప్పుడు చెప్పుతున్నారు వారి నాయకులు చెప్పేటటువంటి దాంట్లో అభిమానం ఉంచి వారు వింటూనే ఉన్నారు. వాటిని ఆచరణలో పెట్టేదానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. కాబట్టి ఈలాంటి సాధనాల ద్వారా చర్చలు, గ్రామీణ గోష్టులు ఎక్కడికక్కడ పెట్టేటటువంటి ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుంది అనేటటువంటి విషయాన్ని నేను మనవిచేస్తున్నాను కాబట్టి యిలాంటి సాధనాలద్వారా చర్చలు, గ్రామీణ గోష్ఠులు అక్కడక్కడ ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుందని నేను మనవిజేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. గున్నయ్య :—అధ్యక్షా, ఈ పద్దును నేను బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు తమ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తాను. ఈనాడు మన ప్రభుత్వం సాధిస్తున్న అభివృద్ధికరమైన విషయాలు అనేకం వున్నాయి. గ్రామ స్థాయిలో వందమంది వోటర్సులో ముగ్గురికి మాత్రమే యివి తెలుస్తున్నాయి. దానికి కారణం—ప్రచారం తక్కువ కావడమే. రేడియో సెట్సు యిస్తున్నారు, సంతోషమే. కాని, అవి ఎక్కడ యిస్తున్నారు. మేజర్ పంచాయితీలలోను,

పలుకుబడిగలవారు వున్నచోట యిస్తున్నారు ఇంక యీ ప్రచారకులు, ప్రదర్శకులు Vans తీసుకొచ్చి చెప్పేది, చూపించేది వంద కార్యక్రమాలు జరిగితే పది కూడా వీరు చెప్పడం కష్టంగా వుంది. ఇంక ఆఫీసు చూద్దామా అంటే ఒక గెజిటెడ్ ఆఫీసర్, ఆయనక్రింద సిబ్బంది మొత్తం ఆఫీసు సుల్తాన్ బజార్ లో సగం వుంటుంది ఇక్కడ ఆఫీసు చూస్తే-హెడ్ క్వార్టర్సు-సెక్రెటేరియట్ అంతవుంది. కానీ, అందులో ఒక్క హరిజనుడుకూడా లేడు ఆ మధ్య ఒక హరిజనుణ్ణి యిస్తే, అప్పుడే అతన్ని తీసిపారేసినట్లు తెలుస్తున్నది. ఇదంతా ప్రజల డబ్బు. ఈనాడు ప్రభుత్వం నవనాగరికమైన పనులు నూటికి 95 చేస్తున్నది వాటిని ప్రజలకు చెప్పవలసినది యీ ప్రచార శాఖ. మహానందగారు చెప్పినట్లుగా గ్రామ స్థాయిలో అనేకమంది పండితులు వుంటారు. ఆ స్థాయిలో ఆ వూరిలో వారిద్వారా యిది ఏర్పాటు చేసి యీ అభివృద్ధి అంతా చెప్పిస్తే అక్కడ కొట్లాటలు, కక్షలు పెరగకుండా కుటుంబస్థాయివరకు అది వుపయోగపడుతుంది. ఈ ప్రచారం చాలదు. ఇప్పటికి నేను 16 సంవత్సరాలుగా M L.A గా వున్నాను. అధ్యక్షా, యీ ప్రచారశాఖగాని, వారపత్రికలలోగాని నా బొమ్మ ఒక్కసారికూడా వెయ్యలేదు. మేము చేస్తున్న కార్యక్రమాలు ఏమిటో వాటిని వివరిస్తూ ప్రతి నెలా వెయ్యాలి, మా యందు గవర్నమెంటుకు దయలేదు. Active గా పని చేసే అర్జునుడులాంటి మంత్రిగారు యిప్పుడీశాఖ చూస్తున్నారు. ప్రజా ప్రతినిధులనుకూడా దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి ప్రజా ప్రతినిధులు ఏమి మాట్లాడినా ఆలిండియా రేడియోలోనే చెప్పరు. ఇంకేం చెయ్యాలి. పెద్దషావుకారు మాట్లాడితే వేస్తారు, సినిమా యాక్టరు మాట్లాడితే వేస్తారు మేము శాసన సభ్యులం, 2 లక్షలమందికి ప్రతినిధులం, 75 వేల మంది వోట్లు తీసుకుని వస్తున్నాం అటువంటి ప్రజాప్రతినిధులు ఏమి మాట్లాడినా రేడియోవారే చెప్పరు. ఎప్పుడు సినిమా యాక్టర్లు వస్తారా? అని చూస్తూ వుంటారు. ఆ అమ్మగారిని తీసుకెళ్లి కాపలాపెట్టి, మాట్లాడించి జాగ్రత్తగా పంపిస్తారు. ఇది సినిమాయుగ ధర్మంగా వెళ్ళిపోకుండా ప్రజాస్వామ్య సుస్థిరతకు ప్రజా ప్రతినిధుల అభిప్రాయాలను కూడా దృష్టిలో పెట్టుకుని పనిచేయాలని మనవి చేస్తున్నాను ప్రతి గ్రామానికి రేడియోలు అందించాలి. రేడియో స్టేషన్సు విశాఖపట్నం, కడప, కర్నూలులలో ఒకటి పెట్టవలసిన అవసరం ఎంతయినా వున్నది. ప్రభుత్వం చేస్తున్న నూటికి 95 అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను గ్రామ స్థాయిలో ఎప్పటికప్పుడు తెలియజెయ్యాలి. ఇంక యీ ప్రచారశాఖలో ఒక్క హరిజనుడుకూడా లేకపోవడం విచారకరం. ఇప్పుడు వెయ్యిమందికి పైగా వున్నారు. కనీసం ఇద్దరు, ముగ్గురినైనా తీరిని వేయవలసిందిగా వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

శ్రీ కె ప్రభాకరరావు:—అధ్యక్షా, ప్రభుత్వం ఏ నిర్మాణాత్మకమైన కార్యక్రమాన్ని చేపట్టినప్పటికీ, ఏమి చేస్తున్నప్పటికీ, దానిని ప్రజలకు తెలియజేయవలసిన బాధ్యత వున్నది. ప్రజలకుకూడా తెలుసుకోవలసిన అవసరమున్నది. ఈ విషయంలో శ్రీ కొండా లక్ష్మన్ బాపూజీ కొత్తగా, యీ డిపార్టుమెంటును స్ట్రీమ్‌లైన్ చేసి, డైనమికక్ జీల్‌తో పని చేయించాలని ఒక ప్రయత్నం తల

పెట్టాడు అది చాలా సంతోషదాయకమైన విషయం. ఏ విధంగా వారు దీనిని నిర్వహిస్తారో వేచి చూడవలసి వుంది ఈ సందర్భంలో నేను కొన్ని నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు యివ్వదలచుకున్నాను వారు వీటిని సీరియస్‌గా తీసుకుని ఆలోచించి, ఆచరణలో పెడతారని ఆశిస్తున్నాను.

మొట్టమొదట—ఫిల్మ్ డివిజన్ వారు తీసే డాక్యుమెంటరీస్ చాలా సబ్-స్టాండర్డ్‌లో వుంటున్నాయి. నిన్ననో, మొన్ననో మాకు చూపించారు. చాలా నిరుత్సాహకరంగా వుంది ప్రస్తుతం సొసైటీలో youth పైన sexy literature, sexy pictures వీటి ప్రభావం చాలా ఎక్కువగా వున్నది. Foreign imported sexy adventures, మనవల్ల డబ్బుకోసం sexyగా తీసే pictures వీరి activities ని divert చేసేవిగా వున్నాయి Character deteriorate అవుతున్నది, attention divert అవుతున్నది. రానురాను 15 ఏళ్ల వయస్సుకే స్కెలిటన్స్ మాదిరిగా తయారవుతున్నారు. ఈ ప్రమాదంనుంచి avert చేయాలంటే వారిలో moral standards remodel చేయవలసిన అవసరం ప్రభుత్వానికి ఎంతైనా ఉన్నది వారే future generation లో కాబోయేటటువంటి leaders. దానికి నేను సూచన చేస్తున్నాను మొట్టమొదట వాళ్ళకు ఎక్కువగా gymnastics మీద, sports and games మీద interest create అయ్యేటట్లు కొన్ని documentaries తీసి చూపించాలి. gymnastics మీద first class అయిన documentaries తీయవచ్చు Defence services లో first class gymnastics centres ఉన్నాయి. Sports and games లో national games ఉన్నాయి. Regional games ఉన్నాయి ఈ games అన్నీ documentary తీసి ప్రతి schools లోను company గా చూపించినట్లయితే ఒక విధమైన enthusiasm రేకెత్తించినట్లు ఉంటుంది. Schools లో ప్రస్తుతం మహమ్మారి వ్యాధిలాగా copy కొట్టడం ఎక్కువగా ప్రబలి పోయింది. Nearly 90% పిల్లలు copy కొట్టడానికి అలవాటుపడిపోతున్నారు దీనికి పెద్దల support కూడ ఉన్నది ఎవరైనా పిల్లకాయను పట్టుకొన్నట్లయితే ఆ master ను దండించడమో లేక ముందరే parents వెళ్ళి మా అబ్బాయి copy కొడతాడు నీవు పట్టుకోవద్దు అని వాళ్ళకు చెప్పడం ఈ విధంగా పిల్లల యొక్క దుర్బలత్వానికి parents కూడ తోడ్పడడం వల్ల మహమ్మారి వ్యాధి లాగ వ్యాపిస్తున్నది కాబట్టి పిల్లలు యిటువంటి malpractics కు లోను కాకుండా వాళ్ళను encourage చేయడం కోసం యిటువంటి documentaries తీసి ఇలాంటి చెడ్డపనులు చేస్తే యిటువంటి results వస్తాయి, జీవితంలో ఈ విధంగా మీరు నాశనం అయిపోతారు అని చిన్నచిన్న stories documentaries గా తీసి అవి పిల్లలకు చూపిస్తే బాగా ఉంటుందని అనుకుంటున్నాను తరువాత ఒక్కొక్క District గురించి దాని యొక్క చరిత్రను represent చేసి మంచి documentaries తీసి రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా చూపించడం మంచిది. ఈ విషయంలో కేవలం favouritsm చూపించి తమకు తెలిసిన producer కో, తమకు యిష్టం ఉన్న Cameraman కో entrust చేసేకన్న journalistic outlook ఉన్న

efficient producer ను cameraman ను engage చేసి మంచిమంచి documentaries తీయించవలెనని కోరుతున్నాను. తిరుపతిమీద కూడ 2, 3 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి full lenth picture తీస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అది కూడ efficient producer కు entrust చేయమని కోరుతున్నాను. కేవలం favouritism చూపించి riff-raff కు యివ్వవద్దని కోరుతున్నాను రేడియోల విషయంలో ఎక్కువగా గ్రామీణ జనానికి తెలుగులో వచ్చే ప్రసారాలు వినాలని కుతూహలం ఉంటుంది. రాత్రి 8½ గంటలు అయ్యేటప్పటికి విజయవాడ నుంచి అన్నీ English broadcastings వస్తాయి గాని తెలుగులో వచ్చేవి చాల తక్కువ ఉంటాయి ఢిల్లీనుంచి వచ్చే programmes అన్నీ విజయవాడ కేంద్రం relay చేస్తుంది. కనుక గ్రామీణ ప్రజానీకానికి interesting గా ఉండాలంటే కనీసం విశాఖ పట్టణం, కడప కేంద్రాల నుంచి తెలుగులో programmes broadcast అయ్యేలాగా చూడాలని కోరుతున్నాను. Wire broadcasting system అని ఒకటి పెట్టదలచుకొన్నాము అని చెప్పారు. చాల సంతోషదాయకమైన విషయము దానివల్ల రేడియో పెట్టుకోడానికి తాహతు లేనటువంటి సామాన్య ప్రజానీకం యింటిలో ఒక స్పీకరు పెట్టుకొన్నట్లయితే నెలకు రెండు రూపాయలు మూడు రూపాయలు పెట్టుకొని రేడియోలో వచ్చే programmes అన్నీ వినడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇది ప్రతి మేజర్ పంచాయితిలోను వీలైనంత వరకు spread చేయాలని కోరుతున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక గురించి, దాని sales గురించి వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు వాస్తవమైన విషయం చెప్పారు Radio supervisors ను technicions ను వాళ్ళను బలవంత పెట్టి నీ కోటా 200 యిచ్చాను: నీవు అమ్ము, చావు లేకపోతే నీ జీతంలో నుంచి ఆ డబ్బు యిచ్చుకోమని అంటున్నారు. నిజంగా కూడ అట్లా జరుగుతున్నది. నేను కొన్ని చోట్ల reports విన్నాన. వాళ్ళు ఆ papers పట్టుకొని వెళ్ళి పుస్తకాలు అమ్మడం లేదు సరిగగా waste paper గా అమ్మి కొంత డబ్బు చేసుకొని మిగిలిన డబ్బులు వాళ్ళ చేతివి పెట్టకొని department కు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కాపీలన్నీ అమ్మినట్లుగా వారు statistics చూపిస్తున్నారు ఇది వాస్తవవిషయం. Low paid employees మీద యిటువంటి heavy burden వేయవద్దు అని కోరుతున్నాను. V. L. Ws ఎక్కువగా Agriculture developement మీద concentrate చేస్తారు కాబట్టి other publicity విషయాలతో side track చేయకుండా ఏ ఉద్దేశ్యంతో అయితే V. L Ws ను తీసుకోవడం జరిగిందో దాని కోసమే వారిని నియమించి తగినసేవ చేయడానికి అవకాశం కల్పించవలసిందిగా కోరుతూ ఈ అవకాశం యిచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను.

శ్రీ వి రామారావు (విజయనగరం).— అధ్యక్షా, ఈ demand ను నేను బలపరచుకుండా దానికి కారణాలు కొన్ని చెబుతున్నాను. ప్రతి పక్షంలో చాల పార్టీల వారు ఉన్నారు వారు ఏది చెప్పినా ప్రభుత్వానికి తెలియని విషయాలు, ప్రభుత్వం దగ్గర.. ఆ పార్టి వారు గాని, వారికి సంబంధించిన మనుష్యులు గాని చెప్పని విషయాలు ప్రతి పక్షాల వారి దగ్గరకు స్పష్టంగా వస్తాయి. కాబట్టి అవి మీ ఎదురుగుండా పెట్టి ఈ సభకు కావలసిన

హంగు చేకూర్చటమే మా ఉద్దేశ్యంగాని దురుద్దేశ్యం, యింకోరకమైన అభిప్రాయంతో ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించే ఉద్దేశ్యం ఉండదు ఇందులో ఒకచోట కండ్లు, చెవులు అనే పదం ఒకటి వాడారు ఆ రెండేగాక హృదయం మనస్సు ఉండాలనే భావం కూడ అందులో ఉన్నట్లయితే చాల అందంగా ఉండేది, చక్కగా ఉండేది. మనం చేసే propaganda ఎలా ఉండాలి అంటే ఆహారం వగైరాలకు ఎంత ప్రాముఖ్యతో, దేశరక్షణ, దేశభక్తి, ప్రజలలో సామరస్యం, యిలాంటివి కూడ చాలా అవసరం దేశంలో ఉన్న ప్రస్తుత పరిస్థితులు ఉద్బోధ చేస్తూ, మత సామరస్యానికి సంబంధించిన క్రైస్తవ, హిందు, ముస్లిం అనే ఈ ముగ్గురు అన్నదమ్ముల భావం ఏర్పడేటట్లు కథల రూపంలో, films రూపంలో అదించినయిట్లతే ఉపయోగంగా ఉంటుంది మొన్న విశాఖపట్టణం నుంచి ఒక letter వచ్చింది. బహుశః గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారికి కూడ కాపీలు వచ్చి ఉండవచ్చు. సినిమా పోస్టర్స్‌కు సంబంధించి భామా విజయం అనే దాని తాలూకు, చాల అసందర్భంగా అప్రస్తుతంగా ఉన్నటువంటి పోస్టర్స్ చాల ప్రచారం యిస్తున్నారు. అని దానిని గురించి పోలీసు కమిషనర్ గారికి తెలయపరిచినా ఏ విధమైన action తీసుకోలేదు అని అక్కడ నుంచి వచ్చినది. అలాంటి వాటిని గురించి ప్రభుత్వం తగుచర్య తీసుకోవలసిందిగా నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. రేడియోలో ధరల గురించి చెపుతారు. ఆ ధరలు రెండు విధాలుగా ప్రజానీకానికి నష్టం అవుతున్నాయి. హెచ్చుగా చెప్పినట్లయితే బజారులో control ధరలు ఉన్నప్పుడు రేడియో ధరవిని హెచ్చించడం జరుగుతుంది. తక్కువగా చెప్పినట్లయితే ఇంత తక్కువగా ఉన్నది, మీరు ఎందుకు తక్కువకు యివ్వడంలేదు అని వారితో జగడం జరుగుతున్నది. Latest rates ఎప్పటికప్పుడు ఉదయానికో, లేక సాయంత్రం చెపితే సాయంత్రానికో ఆ ధరలు సేకరించి తెలియపరిస్తే చాల బాగా ఉంటుందని నా అభిప్రాయము. Propoganda-ఎప్పుడో జర్మన్ యుద్ధం ఉన్నప్పుడు గ్రోవెల్స్ ప్రాపగాండాలాగా ఉండకుండా facts, figures కంటికి అందినట్లుగా, యథార్థమైన సంగతులు ప్రతివాళ్ళకి తెలిసేటట్లుగా, ఉంటే చాల బాగా ఉంటుంది. అప్రస్తుతమైనటువంటి ఫిలిమ్స్ గురించి సెన్సారువాళ్ళు చాలమటుకు జాగ్రత్తగానే ప్రవర్తిస్తున్నారు. అయినప్పటికి అందులో యింకా చాల అసందర్భమైనవి ఉన్నాయి. ఇప్పుడు మిత్రులు చెప్పినట్లుగా సినిమాలకు attraction కాకుండా ఇందుకు సంబంధించిన films తీసి అవే ఎక్కువ ప్రచారంలో పెట్టినట్లయితే మంచి ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది ఇప్పుడు అవసరమైనటువంటి—ప్రజానీకంలో వారి తాలూకు మనస్తత్వము సవ్యంగా, దేశభక్తియుతంగా నడిచి ప్రజలలో ఏ విధంగా నడుచుకోవాలి, ప్రభుత్వంతో ఏ విధంగా సహకరించాలి, యిందులో తప్పు ఒప్పులు ఉన్నట్లయితే ఏ విధంగా సరిదిద్దుకోవాలి, ఇందులో బాధ్యత, భాగం నాకు కూడ ఉన్నదిగదా అనేభావం ఎక్కువగా ప్రజానీకంలో కలిగినట్లయితే అన్ని విధాల రాజ్యాంగానికి దేశానికి ఉపయోగిస్తుంది కాబట్టి ఆ విధంగా అనుసరించవలసిందిగా నేను కోరుతున్నాను. ఇప్పుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గురించి మిత్రులు చెప్పారు. అవి ఎలా

ఉన్నది అంటే చూడడం తప్ప చదివినటువంటి పాపాన ఎవరూపోరు. అది మూడు భాషలలోనో, రెండు భాషలలోనో వస్తుంది. తెలుగుది మాత్రం ప్రతి సభ్యుడికి యిస్తున్నారు. ఎక్కువ matter దానిలో ఉంటున్నదిగాని చూడడం మాత్రం జరగడంలేదు. అందులో మనకు, అసెంబ్లీకి సంబంధించినవి పార్లమెంటుకు సంబంధించిన విషయాలు, బాధ్యత కలిగినటువంటి సభ్యులు ఏ విధంగా ప్రవర్తించాలి, సభాసాంప్రదాయాన్ని ఏ విధంగా పెంపొందింపచేయాలి, ఇలాంటి విషయాలు కూడ దానిలో ఎక్కువ యిచ్చినట్లయితే బాగా ఉంటుంది. అది ఎక్కువ అవసరమని కూడా నాకు తోస్తున్నది. ఇంతటితో నేను శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు — అధ్యక్షా, ఈ Public Relations department ప్రజలకు చాలా అవసరం. ఇప్పుడు 'ఆంధ్ర ప్రదేశ్' అనే పత్రిక వెలువడుతున్నది. దానిపై ప్రజలకు ఎందుకు interest వుండడంలేదు. ఒక లోటు పద్ధతిగా ఆఫీసర్ను ద్వారా అంటగడుతున్నట్లుగా తెలుస్తున్నది. ఇతర వార పత్రికలవలె ప్రజలకు దీనిపై ఎందుకు ఆసక్తి కలగడంలేదు? ఈ పేపర్ ఖర్చు చూస్తే ప్రైవేటు పత్రికల వారిఖర్చుకంటే చాల ఎక్కువగా వున్నది. ఇతర పత్రికలలోవలె కథలు మొదలైనవి ఎక్కువ చేసి ప్రజలకు ఆసక్తికలిగే విధంగా దానిని తీర్చిదిద్దవలసివున్నది. వాటితో బాటుగా యీ పత్రికలో మనం శాసనసభలో చేసే చట్టాలూ, అవి ఎప్పటినుండి అమలులోనికి వచ్చేదీ, అవి ప్రజలకు ఏ విధమైన రక్షణలు కలగజేయడానికి వుద్దేశింపబడినదీ ప్రచురిస్తే ప్రజలకు చాల సౌకర్యంగా వుంటుంది. వారికి అవసరమైన విషయాలు కష్ట పడకుండా తెలుస్తాయి.

గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠులలో కూడా అప్పుడప్పుడూ యిటువంటి చర్చ నీయాంశాలు పెడితే బాగుంటుందని నేను అనుకుంటున్నాను. ప్రభుత్వం యీనాడు హరిజన, గిరిజన యితర వెనుకబడిన జాతులవారి అభివృద్ధికేమి, యితరత్రా నేమి అనేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేస్తున్నది. వాటిని ప్రజలకు తెలియచెప్పవలసిన అవసరంవుంది. డాక్యుమెంటరీస్ చూపించాలి. ఈ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రారంభించకముందు, ఆ తరువాత వారి పరిస్థితులు ఏ రకంగా అభివృద్ధి చెందిందీ చూపించాలి. హరిజనవాడలో వుండే రేడియో సెట్టు చెడి పోయిందని వరుసగా అయిదు నెలల letters వ్రాస్తే ఆరోనెల తరువాత ఎంక్వయిరీ చేయడం జరిగింది. ఇది మంచి పద్ధతి ఎంత మాత్రమూ కాదు. ఇంక మనకు రేడియోలో రాత్రి 9 గంటల తరువాత తెలుగులో వార్తలు రావడం లేదు. గ్రామసీమలలో వ్యవసాయ కార్మికులు పనులు ముగించుకుని యిళ్లకు చేరేప్పటికి రాత్రి 9 గంటలు అవుతుంది, కాలకృత్యాలు భోజనం ముగించుకునే టప్పటికి 10, 11 అవుతుంది. 10 గంటలవరకు కూడా తెలుగులో వార్తలు వచ్చే ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ప్రజలు ఏ విధంగా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలతో సహకరించాలో, వారి జీవితాలను ఏ విధంగా తీర్చిదిద్దుకోవాలో తెలిపే ఫిలిమ్స్ తీయాలి.

ఇంక జిల్లాలలో వుంటె Public Relation Officers, సిబ్బందిచాలదు. కృష్ణా జిల్లాలో బందరు, విజయవాడలలో వున్నాయి. జిల్లా అవసరాలకు అవేమీ సరిపోవడంలేదని నేను అనుకుంటున్నాను. Vans లేక పోవడంవల్ల, ఒకేరోజున రెండు మూడు కార్యక్రమాలు వస్తే ఒకదానికంటే ఎక్కువ వాటికి attend కాలేక పోతున్నారు ప్రజలకు చెప్పవలసిన విషయాలు, వీరు నిర్వహించవలసిన విధులు దృష్టిలో పెట్టుకొని యీ డిపార్టుమెంటును అభివృద్ధి చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఇంక పత్రిక విషయంలో తక్కువ ఖర్చుతో యితర ప్రైవేటు పత్రికలు ఆంధ్ర ప్రభ, ఆంధ్ర పత్రికలవలె ప్రజాదరణ పొందేటట్లుగా చేయాలి Photos కూడా ఎక్కువగా వేయాలి శాసనసభలో రూపొందే చట్టాల గురించిన వివరాలు తెలియజేయాలి తద్వారా ప్రజలకు తమ హక్కులు ఏమిటో తెలుస్తాయి. గెజిట్‌లో వేశాము అని ఊరుకోవద్దు, అవి ప్రజలకు అందుబాటులో వుండవు. వీటన్నింటినీ దృష్టిలోకి తీసుకోవలసిందిగా కోరుతూ యీ అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ టి. సి. రాజన్ —అధ్యక్షా, Information శాఖ వుండడం అవసరమే. కాని యిది పనిచేసే తీరుపట్ల, విధానంపట్ల మాకు కొన్ని భేదాభిప్రాయాలున్నాయి. ప్రభుత్వం చేసే అభివృద్ధి కార్యక్రమాల సహకారానికై ప్రజలను యీ శాఖ ఆయత్తపరచాలి అందుకు కృషి చేయాలి. అదే విధంగా ఆయా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలగూర్చి ప్రజల అభిప్రాయాలు ఏమిటో, తద్వారా ప్రభుత్వం సవరించుకోవలసింది ఏమైనా వుంటే దానిని ప్రభుత్వానికి నచ్చచెప్పడానికి కూడా యీ శాఖకు బాధ్యత వుంది. కాని, దానిని యింతవరకు సక్రమంగా జరిపిస్తున్నారా ? అనే విషయంలో ప్రతి వారిలోనూ భేదాభిప్రాయాలున్నాయి. అసెంబ్లీలో బడ్జెటు డిమాండుకో వచ్చేవరకూ యీ శాఖ ఒకటి వుందని చాలా మందికి తెలియదు. జిల్లాలలో యీ శాఖ ఏమి చేస్తున్నదో అసలే తెలియదు. ప్రజాజీవిత కార్యకలాపాలలో నిత్యం తిరిగే శాసనసభ్యులకు కూడా యీ ఆఫీసర్సు, యీ ఆఫీసు జిల్లాలలో ఎక్కడ వున్నాయో తెలుయదంటే దానిలో సత్యం లేకపోలేదు. అలాంటిది—దానిని విస్తృతం చేయడానికి మన మంత్రి గారు ప్రణాళిక వేశారు ప్రత్యేకంగా డబ్బేమీ అదనంగా అవసరంలేదని వారు అంటున్నప్పటికీ అవసరం వుందని మేము అనుకుంటున్నాం. ఈ పరిస్థితిలో దీనిపై డబ్బు వెచ్చించే స్థితిలో వున్నామా ? అనేది ఆలోచించాలి. దీనినసలు పెంచాలా, లేదా అనేది కూడా ఆలోచించాలి ఇంతవరకూ వున్న శాఖ ఏమీ చేయనప్పుడు యింకా పెంచితే ఏదో చేస్తుందనే నమ్మకం మాకు ఎట్లాకుదురుతుంది ? ఇదివరకు యిటువంటి శాఖ ఒకటి వుందనే విషయమే ప్రజలకు తెలియని స్థితిలో యీ శాఖ పని చేసినప్పుడు, ప్రచారం చేసినప్పుడు యింకా విస్తృతంచేస్తామని ముందుకు వచ్చి మద్దతు కోరడం చాలా హాస్యాస్పదంగా వుంది. కాబట్టి, దీనిని గమనించాలి. ఇప్పుడువుండే శాఖ సమర్థవంతంగా

పని చేయడానికి మనం చర్య తీసుకోవాలి కాని, సమర్థవంతంగా పని చేయకపోతే ఇంతకంటె పదిరెట్లు పెంచడానికి ఆలోచించడం సముచితం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ లక్ష్మణ్ బాపూజీగారు చెప్పే ప్లాను ప్రకారం యీ కొత్త స్కీము బాగా నేవుంది. వారు అడగడములో యింపుసొంపు వుంది. కాని, ఆనాడు వామనుడు బలిచక్రవర్తిని అడిగినట్లు యీనాడు లక్ష్మణ్ బాపూజీగారు కోరుతున్నారేమో అనిపిస్తోంది. ఇంతింతై, వటుడింతై అన్నట్లుగా యీశాఖ మహావృక్షములా పెరిగిపోయి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ప్రజలు కూడ మోయలేక సతమతం కావలసివస్తుందేమోనన్న భయం వుంది. ప్రతిపక్షంవారే కాకుండా, కాంగ్రెసువారు, ఇతర శాఖల—మంత్రులు కూడ ఆలోచించవలసిందేమంటే—ప్రతి మంత్రిత్వ శాఖకు కూడ యీ శాఖతో సంబంధం వుండాలని ఇందులో పేర్కొంటున్నారు. ప్రతి మంత్రిత్వ శాఖలో చేసే పనంతా గమనించి యీ పబ్లిక్ రిలేషన్సు మంత్రిత్వ శాఖకు సమాచారం అందజేయడానికి—అన్ని శాఖలపైన యీశాఖకు కంట్రోలు వుండాలనేదికూడ ఇందులో వుంది. అలాంటప్పుడు ఇతర మంత్రుల భోగట్టా అంతా డాక్కు యీ మంత్రిత్వశాఖకు వచ్చే ప్రమాదం వుంది. ఈ శాఖ ఇతర మంత్రిత్వ శాఖలలో ప్రమేయం పెట్టుకునే ప్రమాదం కూడ వుంది. దేశానికి, ప్రజలకు అవసరము, మేలు చేయగలుగుతుంది అనే నమ్మకం, ధీమా, విశ్వాసం వున్నప్పుడే శాసనసభలనుంచి, ప్రజల నుంచి దీనికి కావలసిన మద్దతు కోరడం సముచితం కాని అలాంటిదేమీ లేనప్పుడు, ఇంత పెద్ద స్కీము, ఆర్థికంగా సంక్షోభ స్థితిలో వున్నామని పదేపదే చెబుతూ, యిప్పుడు దీనిని తేవడం చాల అసందర్భంగా వుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రిక గురించి పలువురు మిత్రులు పలువిధాల చెప్పారు. ఏ దేశంలో అయినా ప్రభుత్వానికి వారు చేస్తున్న పనులు ప్రచారం చేసుకోడానికి, ప్రజలకు నచ్చచెప్పడానికి, వారు తెలుసుకొనేటట్లు చేయడానికి ప్రభుత్వానికి ఒక పత్రిక అవసరం అని అంగీకరిస్తున్నాము కాని, ఇక్కడ యీ పత్రికను స్వార్థప్రయోజనాలకు కాని, వారి జీవిత విశేషాలను, ఫొటోలను వేయించుకోడానికి గాని దుర్వినియోగం చేయకుండా చూడాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఈ పత్రిక ఏవిధంగా వుండాలంటే—మన రాష్ట్రంలో జరిగే ప్రతి పనినిగురించి—హెచ్.ఎం.టి. గాని, ప్రాగాటూల్స్‌గాని—ఇటువంటివాటిలో, ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్న సంస్థలలో కార్మికులు జరిపే కృషి, వారికి ప్రభుత్వం చేస్తున్న సహాయాలు—యిండ్లు కట్టించామనో, వారి పిల్లలయోగక్షేమాలు కోసం ఏమేమి చేయబోతున్నారో, స్కూల్సు కట్టించడమువంటి విషయాలగురించి వ్రాసి, ఏ కార్మికులు పని చేశారో, వారి ఫొటోలు, వారి జీవిత విశేషాలు ప్రకటించినట్లయితే ఇతరులకు కూడ వారివలె పని చేయాలనే ఉత్సాహం, ఉత్సుకత కలుగుతాయని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రజలకు కూడ కార్మికులకు ప్రభుత్వం ఏమి సహాయం చేస్తున్నదో తెలుసుకోడానికి వీలవుతుంది. కేవలం రిబ్బన్ కత్తిరింపులు, ఫౌండేషనుస్టోన్సు వేయడం, డిన్నర్ పార్టీలగురించి వేయడం, ఫొటోలు వేసుకోవడం జరుగుతున్నాయి. ఫొటోలు వేసుకోకూడదని నేను అనను గాని,

ప్రజలకు సంబంధించిన ఫోటోలు అందులో ఎక్కువగా వుండాలి. ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రజలకు, కార్మికులకు—ఏమేమి సహాయాలు చేస్తున్నదనేది ప్రాముఖ్యం గాని ఎవరు చేస్తున్నారనేది మాత్రం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ పత్రిక 1966 లో ఇంగ్లీషులో 12,500 కాపీలు ప్రింటుచేస్తే 67 లో నాలుగు వేలకు పడిపోయింది తెలుగులో 1966 లో 75,000 ప్రింటు చేస్తే యీ సంవత్సరం 22 వేలకు పడిపోయింది దీనినిబట్టి దీనికి ప్రజల ఆదరణ లేదనేది నిర్వివాదాంశం. ఇది అందరికీ తెలిసిన విషయమే దీనినిగురించి వివాదం వుండవలసిన అవసరం లేదు. దీనిని సరైన పద్ధతిలో నిర్వహించడానికి మంత్రిగారు పూనుకోవాలి. వారు క్రొత్తగా నిర్వహించబోయే కొన్ని పనులగురించి చెప్పారు సంతోషం. కాని, యీ పనులు నిర్వహించడానికి ఇంతవరకు వి.ఎల్ డబ్ల్యు లు, ఎస్ ఇ ఓ.లు, బి.డి.ఒ లు, ముఖ్యసేవికలు, ముఖ్యసేవకులు—గ్రామ గ్రామాలలో, మూల మూలలకుకూడ యీ సైన్యం పెరిగిపోయి వుందికదా, వారిచేత యీ పనులు ఎందువల్ల చేయించలేకపోయారు ? రేపు క్రొత్తగా యింకొక ఆర్మీ సృష్టిస్తాము. వారు ఏదో చేస్తారు అంటుంటే ఆ ఆర్మీ ఎవరికోసమోనని మాకందరికీ భయంగా వుంది. అది ప్రజలడబ్బు తగలేసే ఆర్మీ అయితే విపరీతాలకు దారితీస్తుంది ఈలాంటి కార్యక్రమాలు చేయదలచుకున్నప్పుడు వీరివల్ల ఎందువల్ల వీలుకాలేదు? ఇప్పుడైనా, ఎందువల్ల వీలుకాదు ? ఇప్పుడున్న యీ సిబ్బందితోనే యీ పనులు కూడ నిర్వహించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలికాని అదనంగా సిబ్బందిని నియమించడంద్వారా, ఇందులో గూడుపురానీ చేసి అందరి ప్రాబల్యం పోగొట్టే ప్రయత్నానికి పోతే వారిలో వున్న విజ్ఞతకుకూడ దెబ్బ తీస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. పాపిరెడ్డిగారు ఒక విషయం చెప్పారు. ఒక శాఖలో ప్రావీణ్యం వున్నవారిని తీసుకువచ్చి. ఇంకొకశాఖలో వేయడంవల్ల వారిపైన యింకొకరు అధికారం చలాయించడం—బ్లాక్ లెవెల్ లో వెటర్నరీ అసిస్టెంటుపైన, నాలుగేండ్లు అగ్రికల్చరల్ కోర్సు చదువుకొని, డిగ్రీ తీసుకునివచ్చిన అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్టెన్షన్ అసిస్టెంటుపైన ఎస్.ఎస్.ఎల్.సి. చదివిన బి.డి.ఓ. లు పెత్తనం చెలాయించడంవల్ల మానసికంగా వేదన వుంటోంది. వారు తమ పనులలో ఉత్సాహం చూపించలేకుండా, ముందుకు పోలేకుండా వున్నారు. రేపు యీ శాఖలోకూడ ఒక చేతి క్రింద నడిపించడం అంటే యీ యిబ్బంది వస్తుంది. వారిపైన మనకు కంట్రోలు అనేది పురోగమనానికి బదులు తిరోగమనానికే దారి తీస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. గ్రామాలలోని ప్రజలంతా పౌరసంబంధాల ఆఫీసరులతో సంబంధాలు పెట్టుకుంటే యిక వ్యవసాయపు పనులుగాని, ఇంట్లో పనులు చూచుకోడానికిగాని వీలవుతుందనిపిస్తోంది. రేడియో గోష్ఠిలు, సినిమా ప్రదర్శనలు, వక్తృత్వ పోటీలు, సదస్సులు, పాటలు, వాద్య సంగీతాలు, నృత్యాలు, హరికథలు, బుర్రకథలు, వీధి భాగవతాలు, ఆటలు, క్రీడలు, వ్యాయామశాలలు, జాతీయోత్సవాలు— ఇన్ని కార్యక్రమాలు ఒక గ్రామంతో జరపాలనుకుంటే డబ్బు లేకుండా ఎట్లా జరుగుతుంది ? ఇంట్లో ఆడవారు వంటచేయడానికికూడ సమయం వుంటుందా ? రైతులు పొలాలు దున్నడానికి వీలుంటుందా ? చేయలేని భారం చేస్తామని తీసుకోవడంవల్ల అనర్థ పరిస్థితులకు దారితీస్తుంది కాబట్టి ఇలాంటివి ఎంతవరకు

చేయగలుగుతామో అంతవరకే పూనుకోవాలి కాని చేయలేని పనిని చేస్తామనుకోవడం పొరపాటు. గ్రామాలలో రేడియో సెట్స్ అన్నారు. రేడియో సెట్స్ మెయిన్‌టెనెన్స్ క్రింద రూ. 120 లు వసూలు చేస్తున్నారు. కరెంటుఫీజు వారే కట్టుకున్నా, రిపేర్సు లేకపోయినాకూడ ప్రభుత్వానికి రూ. 120 లు కట్టుతున్నారు.

శ్రీమతి బి. జయప్రభ (వినుకొండ) :— ఆడవారు వంటవరకే చేయాలి, మిగతావేమీ చేయకూడదని ఏమైనా నిబంధన వుందా ?

శ్రీ టి. సి రాజన్ — నేను ఆడవారినిగురించే కాక, రైతులకుకూడ పొలంలో పని చేయడానికి అవకాశం వుండదేమో అనికూడ అన్నాను. ఇంత విపరీతమైన కార్యక్రమం మనమీద పెట్టుతున్నారు అన్నానుకాని ఆడవారు వంటే చేయాలనే అర్థంతో చెప్పలేదు, క్షమించాలి

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మన రాష్ట్రంలో ఆడవారు మంత్రులు కాలేదేమా అని చూస్తున్నాము మేము.

శ్రీ టి. సి. రాజన్ :—తరువాత, అధ్యక్షా, మన దేశంలో మొట్టమొదటి ప్లానింగ్ కమిషను నిర్మాణం చేసినపుడు పండిట్ నెహ్రూగారు చిన్న సంస్థ, సలహాసంస్థ అని అయిదుమంది సభ్యులతో ప్రారంభించారు. పది సంవత్సరాలు తరువాత నెహ్రూగారు చూచి ఆశ్చర్యపడడమే కాకుండా ఇది సెక్రటేరియట్ మ్రింగేటట్లు తయారైనదని అనుకున్నారు అట్లాగే ఇదికూడా పెరుగుతుందేమో అనే భయం చాలామందికి ఉన్నది. ఈ భారాన్ని మనం మోయగలమా అనే భయం ఉన్నది. ఈ ప్రణాళికపట్ల మంత్రివర్గంలో పూర్తిగా ఏకీభావం ఉందా లేదా అని నాకు సమస్యగా ఉంది జూన్ 14 వ తేదీన Chief Secretary ద్వారా ప్రకటించబడిన జీ.వో. ప్రకారం ఇదివరకే అన్ని శాఖలు దానిక్రిందకు వచ్చి ఉండాలి. ఎందువల్లనో ఆగిపోయింది. లోపల తర్జన భర్జన జరిగి ఉండాలి. కొంత మందికి ఇది ఇష్టం లేకపోయి వుండవచ్చును. ఆత్రంగా ప్రారంభించడంకంటె పూర్తిగా పరిశీలనచేసి కీడెంచి మేలెంచడం మంచిదికాని ఒక పర్యాయం సాహసించి అమలులో పెట్టినతరువాత పోషించడం చేతకాక వాపసు తీసుకోడానికి వీలుకాని పరిస్థితి ఉంటుంది ప్రజలపై ఎక్కువ భారం వేయడం మంచిది కాదని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. దీనిని పునరాలోచన చేసి ప్రజాభిప్రాయానికి అనుగుణంగా అదనపు సిబ్బంది లేకుండా మీరు అనుకున్న కార్యక్రమం నిర్వహించడానికి వీలు చేయాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

Mr Chairman :—The House is adjourned tomorrow at 8-30 a.m.

The House then adjourned till Half-past Eight of the Clock on Tuesday, the 25th July, 1967.

అనుబంధం 1.

పౌరసంబంధ, సమాచార శాఖ డిమాండు, 1967–68

సభాపతి మహాశయా :

1967-68 సంవత్సరానికి తొమ్మిదవ నెంబరు డిమాండులో భాగమైన పౌర సంబంధ, సమాచార శాఖకు సంబంధించిన బడ్జెట్ డిమాండును ఆమోదం నిమిత్తం సభవారికి సమర్పిస్తున్నాను. ఈ సంవత్సరానికి ప్రణాళికేతర పథకాల క్రింద రూ. 58,96,800 లు, ప్రణాళికా పథకాల క్రింద రూ. 11,14,000 లు ఖర్చు అంచనా వేయబడింది

ఈ శాఖ కార్యక్రమాల వివరణ

సమాచార విభాగం, సామాజిక రేడియో వార్తా శ్రవణ విభాగం అనే రెండు విభాగాలుగా యీ శాఖ పనిచేస్తున్నది. సమాచార విభాగం వార్తా పత్రికలతోనూ, పాఠకులతోనూ సంబంధాలు పెంపొందించుకుంటూ పనిచేస్తుంది ఉచితంగా సినిమా ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయడం, ఆకాశవాణిద్వారా కొన్ని కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం కూడా యీ విభాగంక్రింద జరుగుతుంది. కొంత వరకు యాత్రిక సౌకర్యాలకు సంబంధించిన కార్యక్రమాలనుకూడా ఈ విభాగం నిర్వహిస్తుంది. ఈ కార్యక్రమాలన్నిటినీ అమలుపరచడానికి సంప్రదాయ సిద్ధంగావున్న సాధనాలనూ యితర వసతులనూ వినియోగించడం జరుగుతుం టుంది.

మాస పత్రిక .

'ఆంధ్రప్రదేశ్' అనే పేరుతో ఒక మాస పత్రిక యీ శాఖ తరఫున ఇంగ్లీషు, తెలుగు, హిందీ, ఉరుదు భాషలలో వెలువడుతున్నది. పాఠకుల ఆకర్షణకొరకు యీ పత్రికలో చిన్న కథలు, సీరియల్ నవలలు, హాస్య రచనలు మొదలగునవి ప్రకటించబడుతున్నప్పటికీ, మొత్తముమీద రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. ప్రస్తుతం తెలుగులో 22 వేల ప్రతులు, ఇంగ్లీషు 4 వేలు, హిందీ, ఉరుదు భాషలు ఒక్కొక్కదానిలో ఆరు వందల ప్రతులు అచ్చవుతున్నవి.

ప్రణాళికా ప్రచారం .

ప్రణాళికా పథకాలకు ప్రచారం కల్పించడానికీ, వాటిలోని ప్రధానాంశాలను ప్రజలకు అందించడానికీ ఉద్దేశించి యీ శాఖ తరఫున కొంత సారస్వతం అచ్చువేయబడుతున్నది 1966-67 సంవత్సరంలో ప్రణాళికా పథకాల ప్రచారానికిగాను 10 గ్రంథాలు ప్రచురించి ప్రజలకు విరివిగా పంచారు,

గ్రంథం పేరు	అచ్చువేసిన ప్రతులు	ప్రజలకు పంచిన ప్రతులు
1. విద్యుచ్ఛక్తి	20 వేలు	18 వేలు
2. విద్య	20 వేలు	18 వేలు
3. పంచాయతీ రాజ్యంలో ప్రజలే పాలకులు	20 వేలు	18 వేలు
4 మన రహదారులు	20 వేలు	18 వేలు
5. శ్రమజీవుల సౌభాగ్యం	20 వేలు	18 వేలు
6. ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యం	20 వేలు	18 వేలు
7. బంగారు పంటలు	20 వేలు	18 వేలు
8. సాంఘిక సంక్షేమం	20 వేలు	18 వేలు
9. మన జల సంపద	20 వేలు	18 వేలు
10. ప్రగతికోసం పరిశ్రమలు	20 వేలు	18 వేలు

పత్రికలకు సౌకర్యాలు :

ప్రభుత్వ ఉత్తరువులు, ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్యలు మొదలగువాటి సారాంశము పత్రికలలో ప్రచురింపబడుటకై, ప్రతిరోజు పత్రికా ప్రకటనలు, నోటిఫికేషన్లు మున్నగువాటిని విడుదల చేయడం యీ శాఖ బాధ్యత. 1966-67 సంవత్సరంలో ఇటువంటి పత్రికా ప్రకటనలు 2,556 విడుదలైనవి. రిపబ్లిక్ దినోత్సవం, స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం, రాష్ట్ర అవతరణ దినోత్సవం మొదలగు ముఖ్య సందర్భాలలో పత్రికలలో ప్రకటనార్థం, రాష్ట్రంలో జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను వివరించే ప్రత్యేక వ్యాసాలు కూడా విడుదల చేయ బడుతున్నవి.

పత్రికలవారికి ఉపయోగకరంగా ఉండేటట్లుగానూ, ప్రభుత్వానికి, ప్రజలకూ సహాయకరంగా ఉండేటట్లుగానూ, మన రాష్ట్రానికి, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకూ సంబంధించిన వివిధ విశేషాలను సేకరించి 'ఆంధ్రప్రదేశ్ వార్తా సంగ్రహం', 'పూర్వరంగ విశేషాలు', 'సంఖ్యలు-సత్యాలు', 'జీవితచరిత్రలు' అనే వివిధ శీర్షికల క్రింద అందించడం జరుగుతున్నది వీటిని నిరంతరం సేకరించి విడుదల చేస్తున్నారు. రిఫరెన్సుకోసం ప్రధానమైన జాతీయ, అంతర్జాతీయ సంఘటనల సూచికలనుకూడా యీ శాఖవారు నిర్వహిస్తున్నారు.

సమాచార చిత్రాలు :

జంట నగరాల్లోనూ, జిల్లాల్లోనూ యీ శాఖవారు సమాచార చిత్రాలను ప్రదర్శిస్తుంటారు. సుమారు 800 సమాచార చిత్రాలతో ఒక ఫిలిం లైబ్రరీ కూడా యీ శాఖలో వున్నది. దీనికితోడు కేంద్ర ప్రభుత్వపు ఫిలిమ్స్ డివిజన్ వారి వద్దనుండికూడా ఫిలిములు తీసుకుని ప్రదర్శిస్తుంటారు. సమాచార చిత్రాలను తయారు చేయడంలో 1961 నుండి ఒక మార్పు అమలు జరుపబడింది. అప్పటినుండి గ్రామాల్లో ప్రదర్శించడానికి వీలుగా 16 మిల్లిమీటర్ల చిత్రాలు కాక 35 మిల్లిమీటర్ల గేజిలో చిత్ర నిర్మాణం ప్రారంభమైంది, 1966-67 సంవత్స

రంలో జిల్లాలలో యీ శాఖ తరఫున 27,95 ఫిలిం ప్రదర్శనలు జరిగినవి. అంతకు ముందు సంవత్సరం 8 డాక్యుమెంటరీ చిత్రాలు *నిర్మించబడినవి 1965–66 సంవత్సరంలో జంట నగరాల్లో 235 ఫిలిం ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయబడినవి.

ప్రదర్శనలు :

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరఫున జరిగే కార్యక్రమాల సందర్భంలో హాజరయ్యే ప్రజల్లో ప్రచారం చేయడానికై యీ శాఖవారు ప్రదర్శనలు నిర్వహిస్తారు. 1966–67 సంవత్సరంలో జిల్లాలలోని జిల్లా పబ్లిక్ రిలేషన్స్ ఆఫీసర్లు మొత్తం 1,716 ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేశారు 1967 జనవరి-ఫిబ్రవరి నెలలలో హైదరాబాదులో జరిగిన అఖిలభారత పారిశ్రామిక ప్రదర్శనంలో యీ శాఖవారు పాల్గొన్నారు -

గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠులు :

ఆకాశవాణిద్వారా రాష్ట్ర అభివృద్ధి చర్చా గోష్ఠులు, గ్రామీణ కార్యక్రమాల చర్చా గోష్ఠులు ఏర్పాటు చేయబడుతున్నవి ఈ శాఖవారి సూచన మేరకు గ్రామీణ రేడియోగోష్ఠి కార్యక్రమాలుకూడా ప్రసారం చేయబడుతున్నవి. వ్యవసాయోత్పత్తి కార్యక్రమంలో ఆధునిక విధానాలను అమలుపరిచే పద్ధతులనుగురించి ఈ గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠిలో గ్రామీణ ప్రజలకు ముఖ్యంగా రైతాంగానికి విజ్ఞానదాయకమైన విషయాలు ప్రసారం చేస్తారు

మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అయిదేండ్ల కాలంలోనూ 1,019 గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠులు ఏర్పాటు చేయబడినవి, ప్రత్యేకంగా యీ రేడియో గోష్ఠి కార్యక్రమాలకోసం యీ శాఖవారు తెలుగులో 'గ్రామవాణి' అనే పత్రికను కూడా ప్రచురిస్తున్నారు.

సమాచార కేంద్రాలు :

పంచవర్ష ప్రణాళికా పథకాల ప్రచారానికై కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఉమ్మడిగా నిర్వహించే కార్యక్రమంలో భాగంగా హైదరాబాదులో ఒకటి, విజయవాడలో ఒకటి రాష్ట్ర సమాచార కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నవి. ఈ కేంద్రాలలో రకరకాల వార్తా పత్రికలు, మేగజిన్లు, ఇతర పత్రికలు తెప్పిస్తారు. ప్రజలువెళ్ళి చదువుకోవచ్చు హైదరాబాదులోని రాష్ట్ర సమాచార కేంద్రం

---

*1	చేయిచేయి కలుపుదాం	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సహకార సేద్యం గురించి.
2	మరపురాని మన గీతికలు.	ఆంధ్రప్రదేశ్ జానపద గీతాలు.
3.	సాగర తనయులు	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మత్స్య పరిశ్రమ.
4	సమానత్వం మా హక్కు	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమం.
5	చిత్తూరు	చిత్తూరు జిల్లాను గురించి.
6	నెల్లూరు	నెల్లూరు జిల్లాను గురించి.
7.	సృష్టిలో సృష్టి.	ఆంధ్రప్రదేశ్ చేతి పరిశ్రమలు.
8.	అందాలసీమ-ఆంధ్రప్రదేశ్	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో యాత్రిక క్షేత్రాలు.

ఆధ్వర్యాన పాఠశాల విద్యార్థులకోసం 21 వ్యాస రచన, లేఖా రచన, వక్తృత్వపు పోటీలు మొదలైనవి నిర్వహింపబడినవి. ఈ కేంద్రంలో వున్న గ్రంథాలయంలో 11,400 గ్రంథాలు ఉన్నవి.

యాత్రిక సౌకర్యాలు

పూర్తిగా కాకపోయినా కొంతవరకు యాత్రిక సౌకర్య విషయాలను కూడా యీ శాఖవారు చూస్తున్నారు. ప్రస్తుతం తిరుపతిలోనూ, విశాఖ పట్టణంలోనూ ప్రాంతీయ యాత్రిక సమాచార కేంద్రాలు పనిచేస్తున్నవి హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు నగరాలలో వాటి పరిసర ప్రదేశాలలోనుగల దర్శనీయ స్థలాలను ప్రజలకు పరిచయం చేయడానికి వారంలో ఆరు రోజులు 'మనోరమ' అనే యాత్రికుల బస్సు నడుస్తున్నది. ముఖ్యంగా అతిథులకోసం యీ శాఖవారు ప్రత్యేకంగా యాత్రిక సౌకర్యాలుకూడ కల్పిస్తున్నారు. రాష్ట్రంలో యాత్రిక ప్రాధాన్యంగల 17 కేంద్రాలలో 20 యాత్రిక విశ్రాంతి గృహాలు యీ శాఖవారి ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించబడుతున్నవి.

1 ఉస్మాన్‌సాగర్ (2 వి గృ.), 2. శ్రీశైలం, 3. మహానంది, 4. హార్సిలీ కొండలు, 5 లేపాక్షి, 6 అహోబిలం, 7. సింహాచలం, 8 ఎత్తిపోతల, 9. రామప్ప, 10. పాకాల, 11. అమరావతి, 12 భద్రాచలం, (2 వి. గృ.), 13. ఆలంపురం, 14 ధర్మపురి, 15 నాగార్జునసాగర్ (2 వి గృ), 16. మైపాడు, 17. తిరుపతి.

జిల్లా పౌర సంబంధ అధికారులు :—జిల్లా స్థాయిలో ప్రచారము జిల్లా పౌర సంబంధ అధికారులద్వారా నిర్వహించబడుతుంది. జిల్లా పౌర సంబంధ అధికారులు ప్రముఖుల పర్యటనల వివరాలకు ప్రచారం యిస్తారు వారి పర్యటన వివరాలు సేకరించుటకు పాత్రికేయులకు అవసరమైన ఏర్పాట్లు చేస్తారు. ప్రతినెలా సగటున మూడు లక్షల మందికి వర్తించే విధంగా ఎగ్జిబిషన్లు, ప్రజాళిక్షా గోష్ఠులు, బుర్రకథలు, సంగీత, నాటక సదస్సులు మొదలయినవాటిని నిర్వహిస్తారు. దృశ్య శ్రవ్య ప్రదర్శనా పరికరాలు అమర్చిన సంచార శకటం ఒకటి వీరి ఆధీనంలో వుంటుంది

సామూహిక రేడియో వార్తా శ్రవణ విభాగం :

ఇది ఈ శాఖలో రెండవ విభాగం. సాముదాయక రేడియో సెట్లను సేకరించి, ఏర్పాటుచేసి, వాటిని నిర్వహించడం, దృశ్య శ్రవ్య పరికరాలను నిర్వహించడం, విధాన సభలోను శాసన మండలిలోను సౌండ్ రి ఇన్‌ఫోర్స్ మెంటు పరికరాలను నెలకొల్పడం, వాటిని నిర్వహించడం, ఇతర శాఖలకు సాంకేతిక సలహాలను అందజేయడం, డ్రైబేటరీ సెట్లను ట్రాన్సిస్టర్ సెట్లుగా మార్చడం, పురపాలక సంఘాలలోను, పంచాయితీలలోను నెట్ బేటరీ విధానాన్ని ఏర్పాటుచేయడం, నిర్వహించడం, పెద్దఎత్తు బహిరంగ సభల్లో దూర శ్రవణ యంత్ర పరికరాలను ఏర్పాటుచేయడం, రేడియో రి డిఫ్యూజన్ విధానంలో సాంకేతిక—వాణిజ్య సేవలను కల్పించడం-ఇవి ఈ విభాగానికి సంబం

ధించిన పనులు. రాష్ట్ర స్థాయిలో రేడియో ఇంజనీరు, ప్రాంతీయ స్థాయిలో ముగ్గురు డివిజనల్ రేడియో ఇంజనీర్లు సబ్ డివిజన్ల స్థాయిలో ఇరవై ముగ్గురు అసిస్టెంటు రేడియో ఇంజనీర్ల ద్వారా యీ కార్యక్రమాలు అమలు పరచ బడతాయి

చతుర్థ పంచవర్ష ప్రణాళిక ఆఖరునాటికి ప్రతి గ్రామంలో ఒక సాముదాయక రేడియో సెట్టును నెలకొల్పాలన్నది ప్రభుత్వ లక్ష్యం. 1956 నవంబరులో రాష్ట్రం ఏర్పడినప్పుడు 1,763 సెట్లు మాత్రమే వుండేవి ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలో మరొక 7,000 సెట్లు, తృతీయ ప్రణాళికా కాలంలో ఇంకొక 5,445 సెట్లు నెలకొల్పబడ్డాయి క్షేత్ర సిబ్బంది నెలకు 3,000 నుండి 3,500 సెట్లను పరిశీలిస్తుంటారు

ఇంతకుముందు చెప్పినట్లు చతుర్థ పంచవర్ష ప్రణాళికాంతానికి ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో ప్రతి గ్రామం, ప్రతి శివారు గ్రామంలో కనీసం ఒక సాముదాయక రేడియో సెట్టయినా వుండేటట్టుగా చతుర్థ ప్రణాళికలో 12,000 సెట్లను నెలకొల్పి నిర్వహించడానికి సంబంధించిన ప్రణాళిక నొకదానిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించింది.

వాల్వుల దిగుమతులు మందగించడంతో సాంప్రదాయక రేడియో సెట్లను నిర్వహించడం ఖర్చుతోకూడిన పని అవుతున్నది అందుచేత ప్రస్తుతం గ్రామాలలో పనిచేస్తున్న 9,000 వాల్వు మైపు డ్రై బేటరీ సెట్లను ట్రానిస్టరైజ్ చేయాలని ఉద్దేశించబడింది ఈ కార్యక్రమం నాలుగో పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో దశలవారీగా అమలు జరుగుతుంది ఈ శాఖ ప్రయోగాలలో పైన పేర్కొన్న పద్ధతిలో మార్పుచేసిన సెట్టు నొకదానిని ఆకాశవాణి పరిశోధన కార్యాలయం డైరెక్టరు జనరల్ పరిశీలనకు పంపించడం జరిగింది. ఇది భారతీయ ప్రమాణాల సంస్థ స్పష్టపరచిన స్థాయిలోకూడా వున్నట్లు తెలియవచ్చింది ట్రాన్సిస్టర్ రిసీవర్ల ఫేబ్రికేషను, డిజైనులకు సంబంధించిన ఆదేశాలు వివరంగా బొమ్మలతో పాటు క్షేత్ర అధికారులకు పంపిస్తూ, భారీ ఎత్తున సెట్లను మార్పు చేసేముందు వారిని ఒక్కొక్క సెట్టును మార్పుచేసి పరిశీలన నిమిత్తం ప్రధాన కార్యాలయము లోని ప్రయోగశాలకు తీసుకొని రావలిసిందిగా ఆదేశించడం జరిగింది ఈ రేడియో సెట్లను మార్పు చేసేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వంనుండి సబ్సిడీ పొందడానికి సంబంధించిన విషయమై భారత ప్రభుత్వంతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతున్నవి.

పట్టణ ప్రాంతాల్లో తంత్రి ప్రసార విధానం ద్వారా, ఆకాశవాణి కార్యక్రమాలను ప్రసారం చేయడంవల్ల సాముదాయక శ్రవణ సౌకర్యాన్ని కలిగించవచ్చు ఈ విధానాన్ని నెలకొల్పడంలో ఒక ప్రామాణిక పద్ధతిని భారత ప్రభుత్వం నేడు రూపొందించింది సవరించిన ఈ పద్ధతి ప్రకారం చందాదారుల గృహాలకు ప్రసార తంతులను వేయడానికి లేదా పోస్టు అండ్ టెలిగ్రాఫ్స్ శాఖకు ప్రసార తంతుల నిమిత్తం అద్దె చెల్లించడంద్వారాగాని—ఆయా ప్రాంతాల పరిస్థితులను బట్టి ఆ శాఖ నిర్ణయించిన పద్ధతి ప్రకారం ఈ సౌకర్యం ఏర్పాటు చేయబడుతుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పదకొండు పురపాలక సంఘాలకు, ఒక పంచాయతీకి ఆ విధమైన

తంత్రి ప్రసార విధాన సౌకర్యం వుంది అంతేగాక ఈ విధమైన ప్రసార పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టదలచుకున్న యితర సంస్థలకు, వారు కోరినచో, ఈ శాఖ సాంకేతిక సలహాలను అందజేస్తుంది పైగా ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలలోనూ, ప్రముఖులు ఉపన్యసించే బహిరంగ సభలలోనూ పెద్ద ఎత్తున ప్రసారంచేసె పరికరాలను కూడా ఈ శాఖ తాలూకు యీ విభాగం ఏర్పాటు చేస్తుంది. తంత్రి ప్రసార విధానం అమలు జరుగుతున్న చోట్లు.

పురపాలక సంఘం లేదా పంచాయతీ పేరు		నెలకొల్పిన సంవత్సరం
1.	విశాఖపట్నం	1940
2.	రాజమండ్రి	1952
3.	తెనాలి ఎయిర్ కండిషన్డ్ స్టూడియో, విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా యూనిట్‌తో సహా	1952
4.	గుంటూరు	1955
5.	ఏలూరు సౌండ్ ప్రూఫ్ స్టూడియో	1941
6.	కాకినాడ	1954
7.	మచిలీపట్నం	1949
8.	కర్నూలు	1950
9.	నెల్లూరు	1955
10.	భీమవరం	1956
11.	తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం, (తిరుపతి)	1950
12.	నందమూరు పంచాయతీ	1966

II పునర్వ్యవస్థీకరణ

ముఖ్యాంశాలు.—పౌర సంబంధ, సమాచార శాఖ అనేది రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి, ప్రజలకూ మధ్య సంబంధాలను నెలకొల్పే ఏజన్సీవంటిది. ఈ శాఖ కార్యక్రమాలు ప్రధానంగా రెండు వర్గాలుగా విభాగించవచ్చు. మొదటిది—సమాచారాన్ని సేకరించి ప్రజలకు అందజేయడం రెండవది—పౌర సంబంధాలను నెలకొల్పడం ముద్రణా విధానం, ప్రసంగ విధానం—ఈ రెండు విధానాలద్వారా సమాచారాన్ని ప్రచారం చేయడం సాధ్యమౌతుంది. ముద్రణా విధానంలో పుస్తకాలు, కరపత్రాలు, మేగజైనులు, పత్రికలవారికి ఉపయోగించే సమాచార వివరాలు, ప్రకటనలు, ఎగ్జిబిషన్లు మొదలయినవి చేరివుంటాయి. ప్రసంగ విధానంలో ముఖ్యంగా బహిరంగ సభలు, రేడియో, సినిమాలు, ప్రాతినిధ్య సమావేశాలు, సదస్సులు, విద్యావిషయక కార్యక్రమాలు మొదలైనవి వుంటాయి.

ఒక లోపం :—పై రెండు పద్ధతులు సరిగ్గా వినియోగించుకోవడం జరగ లేదు. ప్రభుత్వం ప్రజలతో ప్రత్యక్ష సంబంధం ఏర్పరచుకోలేకపోయినదన్న

విషయాన్ని మనం ఒప్పుకోక తప్పదు పార్లమెంటరీ వ్యవస్థా ప్రభుత్వం పటిష్టంగా పనిచేయాలంటే. వివిధ స్థాయిలలో ప్రజాస్వామ్యం సక్రమంగా ఆచరణలో వుండాలంటే ప్రస్తుత కార్యక్రమాన్ని తీవ్రతరంచేయడం చాలా అవసరం. అందుచేత ఈ శాఖకు సమాచార విభాగం, పౌరసంబంధాల విభాగం అని విడదీసి వాటివాటి కార్యక్రమాలను స్పష్టపరచడం జరిగినది.

ప్రధాన లక్ష్యాలు .

సమాచార, పౌరసంబంధశాఖ కార్యక్రమాలను పరిశీలించి ఈ శాఖ పునర్వ్యవస్థీకరణకు ప్రతిపాదనలు చేయడం జరిగింది ఇతర విషయాలతోపాటు ఈ శాఖ చేపట్టవలసిన ప్రధాన లక్ష్యాలను యిక్కడ పేర్కొంటున్నాను

ఎ. ప్రభుత్వ యంత్రాంగాన్ని, ప్రజలను సన్నిహితపరచవలసిన ప్రస్తుత అవసరాన్ని గుర్తించి తదనుగుణంగా ప్రవర్తించడం, ప్రజలు ప్రభుత్వ యంత్రాంగం మధ్య సదవగాహనకు తోడ్పడడం,

బి. శాఖలో సామర్థ్యమును మెరుగుపరచడం,

సి. రాష్ట్రంలోని మారు మూల భాగాలకు కూడా సాధ్యమైనంతవరకు వర్తించే విధంగా యీ శాఖను మరింత ప్రయోజనయుతంగా, సమర్థవంతంగా తీర్చిదిద్దడం;

డి. ప్రజలలో, ముఖ్యంగా వారి అనధికార సంస్థల్లో ఆసక్తి కలుగజేయడం,

ఇ. ప్రజలలో విద్య, కళ, క్రీడలు, వ్యాయామము మొదలైనవాటిని మెరుగు పరచడం, వారి సాంఘిక జీవితాన్ని బాగుచేయడం;

ఎఫ్. ప్రాంతంవారీగాగాని, కార్యనిర్వహణల ప్రాతిపదికగాగాని గ్రామ స్థాయిలోనూ యితరస్థాయిలలోనూ సామాజిక జీవితాన్ని ఆనంద దాయకం చేయడం,

జి. ప్రభుత్వ విధానాలను కార్యక్రమాలను, అభివృద్ధి కృషిని సరిగా ప్రజలు అర్థంచేసుకునేట్టు చేయడం,

హెచ్. తమ ఆర్థికాభివృద్ధికీ, మొత్తం సమాజాభివృద్ధికీ స్వచ్ఛందంగా పౌరహిత కారక్రమాలను, నిర్మాణాత్మక కృషిని ప్రజలు చేపట్టేటట్లు వారిని ప్రోత్సహించడం,

ఐ. పైన పేర్కొన్న కృషిలో ప్రజలకు కావలసిన శిక్షణను అందజేయడం, పరికరాలను సమీకరింపజేయడం భవనాలను నిర్మింపజేయడం, స్థల సేకరణ, అభివృద్ధి కృషిని అమలు జరపడం,

జె. అఖిలభారత స్థాయిలోనూ, ప్రాంతీయంగానూ ప్రసిద్ధికెక్కిన సాహితీ వేత్తలు, కళాకారులు, క్రీడాకారులు మొదలైన వ్యక్తుల స్మృతి చిహ్నాలను ముఖ్యంగా పౌర కార్యక్రమాలకు ఉపయోగించే భవనాలు, సినిమాహాలుల వంటి వాటిని—ప్రజలు నెలకొల్పుకొనేట్టు చేయడం;

కె. సమాజంలోనూ మొత్తం దేశప్రజలమధ్య మతరహితధోరణి నెలకొనేట్టు చూడడం,

ఎల్. సమర్థవంతమైన, సమీకృతమైన ప్రచారము, పౌరసంబంధాలకు సంబంధించిన కార్యక్రమాన్ని అమలుపరచడం,

ప్రధాన సాధనా పద్ధతులు.—పైన పేర్కొన్న లక్ష్యాలను సాధించడానికి రూపొందించిన ప్రధానపద్ధతులను యీ దిగువ పేర్కొనడం జరిగింది:

(1) ప్రజాసమస్యలపట్ల ప్రజలలో, ప్రభుత్వంలో అవగాహన ధోరణిని కలిగించడం;

(2) క్లిష్టపరిస్థితులలో ప్రజలు నిర్మాణాత్మకమైన ధోరణిని ఏర్పరచుకొనేట్టు చేయడం;

(3) వ్యక్తిగతంగానూ, సమిష్టిగాను బాధ్యతలను వహించగల ధోరణిని ప్రజలలో కలిగించడం

III విధులు

1. పౌరసంబంధాలు :

సమాజంలోని ఏ ఒక్క వర్గంతోనూ అనుస్యూతంగా, పటిష్ఠవంతంగా యింతవరకు ఈ శాఖకు సంబంధములేదు. అంటే మొత్తం ప్రజలందరితో గాని, సమాజంలోని ఏ ప్రత్యేక వర్గంతోగాని ప్రభుత్వంతరపున ఏవిధమైన సంబంధాలూ యింతవరకు నిర్వహించబడలేదు. ఈ అంతరాన్ని పూరించడం, ప్రజలలోని అందరూ వర్గాలవారీగా, కార్యనిర్వహణవారీగా, ప్రాంతాలవారీగా ప్రభుత్వ కృషి పరిధిలోకి వచ్చేట్టు చేయడమే ఈ శాఖను పునర్వ్యవస్థీకరింపదలచడంలో ప్రధానఅంశం.

వర్గాలవారీగా (1) పిల్లలు, యువకులు, విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు మహిళలు మొదలైనవారికి సంబంధించిన సంఘాలతో సంబంధాలను నెలకొల్పడం.

(2) అల్పసంఖ్యాకవర్గాలు, తరగతులవారితో నిరంతర సంబంధాలను అనుస్యూతంగా పరిపోషించుకొంటూ వుండడం.

కార్యక్రమాలవారీగా:— దశలవారీ కార్యక్రమంద్వారా చక్కటి సాంఘిక జీవితాన్ని లక్షించే సాంస్కృతిక, సాహిత్య, క్రీడావ్యాయామ కార్యక్రమాలతో సంబంధంగల ప్రయివేట్, పబ్లిక్ సంస్థల వాలూరు కార్యనిర్వహణ సంఘాలతోనూ, పత్రికలతోనూ సంబంధాలను ఏర్పాటుచేసుకోవాలని ఉద్దేశించబడినది.

శాఖలవారీగా:—ఒకవైపు మంత్రులు, సచివాలయం, ప్రభుత్వశాఖలతో నిరంతరం సంబంధం కలిగివుంటూ, మరొకవైపు పత్రికలకు ప్రభుత్వానికి మధ్య సంబంధాన్ని నెలకొల్పుకోవాలని ఉద్దేశించబడినది, కొద్దిపాటి తేడాతో

భారత ప్రభుత్వంలోవలె సచివాలయంలో ఒక్కొక్క శాఖకుగాని, కొన్ని శాఖలకు కలిపిగాని రసంబంధ అధికారుల హోదాతో సమాచార అధికారులను నియమించాలని ఉద్దేశించబడింది. ఆయా అధికారులకు కేటాయించబడిన శాఖల తాలూకు సమాచార పౌరసంబంధ విషయాలలో వారు ఆ శాఖలకు బాధ్యత వహించి పనిచేస్తారు.

ఎ సామాజిక కేంద్రాలు

ఈ కేంద్రాలను పరస్పర అవగాహనా కేంద్రాలుగా పేర్కొనవచ్చును. ఒకరి అభిప్రాయాలు మరొకరికి తెలుపుకోవడానికీ, సమాజంలోని సభ్యులందరూ ఒకచోట చేరేందుకు అందరికీ మేలుకలిగే సమాజ క్షేమ విషయాలు చర్చించుకోవడానికి ఎక్కువగా యీ సామాజిక కేంద్రాలు అవకాశాలను కలిగిస్తాయి. తద్వారా కలిగిన పరస్పర అవగాహన, సుహృద్భావము, సమన్వయపూరిత మనస్తత్వము భవిష్యత్తులో న్యాయసమ్మతమైన సువ్యవస్థిత సమాజ నిర్మాణానికి పునాదులు వేస్తాయనడంలో ఎలాటి సందేహము లేదు అందుచేత ఈ సామాజిక కేంద్రాలను గ్రామీణప్రాంతాలలోనే గాక పట్టణ ప్రాంతాలలో కూడా సమర్థవంతంగానూ, పటిష్ఠవంతంగానూ నిర్వహించిననాడు చక్కటి పౌర జీవితాన్ని రూపొందించడంలో ఈ కేంద్రాలు ప్రముఖపాత్ర వహిస్తాయి

అందుచేత సామాజిక కేంద్రాలను - అనధికారయుతంగా – ఏర్పాటుచేసి, నిర్వహించడానికి అధికప్రాధాన్యత యివ్వాలనీ, అన్నిస్థాయిలలోను మనస్సులోని మంచితనాన్ని మాధుర్యాన్ని బహిర్గతపరచి విజ్ఞానాన్ని వెదజల్లే కేంద్రాలుగా రూపొందింపజేయాలని నిశ్చయించబడింది

సామాజిక కేంద్రాలలో ఈ దిగువ పేర్కొన్న విభాగాలు వుంటాయి

(1) విద్యావిషయిక విభాగం: ఈ విభాగంలో సమాచారాన్ని అందించడం, గ్రంథాలయం, రేడియో, గ్రామీణ రేడియో గోష్ఠులు, సినిమా ప్రదర్శనలు, వక్తృత్వపుపోటీలు, సదస్సులు గోష్ఠులు మొదలైన కార్యక్రమాలు వుండాలి.

(2) సాంస్కృతిక విభాగం: ఈ విభాగంలో వాద్యసంగీతం, పాటలు, నృత్యాలు, నాటకాలు, హరికథలు, బుర్రకథలు, భాగవతం, మొదలయిన కార్యక్రమాలు వుండాలి.

(3) ఆటలు, క్రీడలు, వ్యాయామ విభాగం.

(4) మహిళా విభాగం పైన 1 నుండి 3 వరకు పేర్కొన్న వివిధ కార్యక్రమాలు మహిళలకు ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేయబడాలి.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని గ్రామస్థాయి సామాజిక కేంద్రాలు. పట్టణ ప్రాంతాలలో వాడస్థాయి సామాజిక కేంద్రాలు, కార్మికులు లేక విద్యార్థులు కేంద్రీకృతమైవున్న వాడలలోని సామాజిక కేంద్రాల ప్రధాన లక్ష్యాలు ఇవి: ఇట్టి కేంద్రాలను స్థాపించడానికి, నిర్వహించడానికి అనధికార సంస్థలను ప్రోత్స

హించడం, ఈ కేంద్రాలలో గ్రంథాలయాలను ఏర్పాటుచేయడానికి, అప్పుడప్పుడు చలనచిత్ర ప్రదర్శనలు జరపడానికి, వక్తృత్వపు పోటీలను, చర్చాగోష్ఠులను నిర్వహించడానికి సంగీత, నాటక, వాద్య సంగీత, జానపదనృత్య, తదితర సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను నిర్వహించడానికి, స్థానిక క్రీడలు మొదలైన వాటిని ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రోత్సహించడం వక్తృత్వపు పోటీలలో, గోష్ఠులలో చర్చనీయాంశాలను జనసామాన్యానికి అసక్తికరమైన వాటిని రసంబంధ శాఖ సూచిస్తుంది ఆయా విషయాలకు సంబంధించిన పూర్వరంగ విశేషాలను కూడా ఈ శాఖవారే అందచేస్తారు. ఈ కేంద్రాలు ఇట్టి కార్యకలాపాలన్నింటిని గూర్చి ప్రజలు పూర్ణంగా తెలుసుకోవడానికి అప్పుడప్పుడు కానీ, వార్షికంకానీ పోటీలను జరిపి తద్వారా ఆరోగ్యప్రదమైన సాంఘిక జీవితాన్ని పెంపొందించటానికి అవకాశాలు కలుగచేస్తాయి గ్రామస్థాయిలోను, బ్లాకుస్థాయిలోను, జిల్లాస్థాయిలోను పోటీలు జరిపి ఆయా స్థాయిలలో గెలుపొందినవారికి రాష్ట్రస్థాయిలో పోటీలు జరపడానికి ప్రతిపాదించబడింది.

బి. ఉత్సవాలు, సార్వజనిక వేడుకలు :

పునర్వ్యవస్థీకరింపబడిన వ్యవస్థ కార్యకలాపాలలో భాగంగా జాతీయ ఉత్సవాలను రాష్ట్ర ఉత్సవాలను, సార్వజనిక ఉత్సవాలను ప్రజలందరూ పాల్గొనునట్లుగా జరపడానికి ప్రతిపాదించబడింది. ఈ పని చేయడానికి ఇప్పటివరకు ప్రత్యేకంగా ఒక సంస్థ ఏదీలేదు పునర్వ్యవస్థీకరణ పథకం మేరకు దిగువ పేర్కొన్న ఉత్సవాలలో పాల్గొనడానికి, వాటిని చేపట్టడానికి ప్రజలను ప్రోత్సహించే సంస్థగా పౌరసంబంధశాఖ వ్యవహరిస్తుంది.

జాతీయ, అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు, వారోత్సవాలు:

స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం, రిపబ్లిక్ దినోత్సవం, ఆంధ్రప్రదేశ్ స్థాపన దినోత్సవం, ఐక్యరాజ్యసమితి దినోత్సవం, ప్రపంచ ఆరోగ్య దినోత్సవం, మలేరియా నిరోధక కార్యక్రమం, కుటుంబ నియంత్రణ, సహకారం, వనమహోత్సవం, రెడ్ క్రాస్, పతాక దినం, ఇలాంటి ఇతర ఉత్సవాలు, ప్రసిద్ధ వ్యక్తుల వార్షికోత్సవాలు.

సి. రాష్ట్రోత్సవ సప్తాహం :

ప్రతి సంవత్సరం జనవరి 7 లేక 8 వ తేదినుంచి 13 లేక 14 వ తేదీవరకు రాష్ట్రోత్సవ సప్తాహాన్ని సముచితమైన పేరుతో జరపడానికి ప్రతిపాదించబడింది. ఈ సప్తాహం సందర్భంలో సాహిత్య,సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, ఆటల పోటీలు జరిగి గ్రామస్థాయినుండి రాష్ట్రస్థాయి వరకు బహుమతులు పంచిపెట్టబడుతాయి. ఈ సందర్భంలోనే జాతి అభివృద్ధి కృషిని వెల్లడించే ప్రదర్శనలు కూడా ఆ యా స్థాయిలలో ఏర్పాటు చేయబడుతాయి. ఈ సప్తాహాన్ని సాంస్కృతిక మేలాల వారోత్సవంగా రూపొందించేవిధంగా వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తారు.

డి. పబ్లిక్ థియేటర్లు, భవనాల నిర్మాణానికి ప్రోత్సాహం.

రాష్ట్రస్థాయిలోను, జాతీయస్థాయిలోను సుప్రసిద్ధులైన వ్యక్తులపేరిట పబ్లిక్ థియేటర్లను, భవనాలను నిర్మించేనిమిత్తం నిధులను సమకూర్చడానికై అనధికార సంస్థలను పంచాయతీరాజ్య సంస్థలను, మునిసిపల్ సంస్థలను ఇతర స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలను ప్రోత్సా ంచడానికి,వాటికి సహాయం అంద జేయడానికి కూడా ప్రతిపాదించబడింది.

ఇ. పత్రికలు, ప్రజల ధోరణులు :

ప్రభుత్వ విధానాలను, కార్యకలాపాలను గురించి ప్రజలకు వివరించి అదే విధంగా ప్రజాభిప్రాయాన్ని గూర్చి ప్రభుత్వానికి తెలియజేయవలసిన అవసరం పెంపొందుతున్నదనే విషయాన్ని వొక్కి చెప్పనవసంలేదు. ప్రభుత్వ విధానాల పట్ల కార్యకలాపాలపట్ల ప్రజల సామాన్య సమస్యలపట్ల అంతేగాక వారి తక్షణ అవసరాలపట్ల ప్రజాభిప్రాయాన్ని. పత్రికల ధోరణులను గూర్చి తెలుసుకోవ డానికి. ఈ అంశాలపట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించడానికి, వీటి విషయంలో తగు చర్యలు తీసుకొవేందుకు ఆయా ప్రభుత్వ శాఖలను కోరడానికి తలపెట్టబడింది. ఇందునిమిత్తం వివిధ శాఖల కొరకు పౌరసంబంధ సమాచార అధికార్లను నియ మించబడింది. బహుశః ఈ అధికార్లు అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ల హోదాతో వుంటారు.

యఫ్. చలనచిత్ర పరిశ్రమ :

1. చలన చిత్ర పరిశ్రమకు సంబంధించిన వివిధ సమస్యల విషయంలోనూ.

2 రాష్ట్రంలో ముఖ్యంగా హైదరాబాదులో చలనచిత్ర పరిశ్రమను అభివృద్ధిపరిచే విషయంలోనూ,

3. ప్రయోజనాత్మకమైన వార్తాచిత్రాలను ఇతోధికంగా నిర్మించే విషయంలోనూ,

4. చలనచిత్రాల ధోరణులనూ, ప్రజలపై వాటి ప్రభావాన్ని గూర్చి పరిశీలించి తగు సూచనలుచేసే విషయంలోనూ యితోధికంగా శ్రద్ధ వహించడానికి తలపెట్టబడింది.

జి. ఆకాశవాణితో సంబంధం :

1. రాష్ట్రానికి సంబంధించిన వార్తలు విశేషాలు విరివిగా తగు ప్రమా ణంలో ప్రసారమవడానికి వీలుగానూ,

2 సాముదాయక శ్రవణ సదుపాయాలు పెంపొందడానికి వీలుగానూ ఆకాశవాణితో సంబంధాలను ఇతోధికంగా వృద్ధిచేసుకోవడానికి ఉద్దేశించబడింది.

హెచ్. టూరిజం :

1. విద్యా విషయికమైన, ఆధ్యాత్మికమైన, వినోదాత్మకమైన, ఆర్థిక పరమైన విలువలతో టూరిజం అభివృద్ధికిగల మార్గాలను అన్వేషించడంవల్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించడానికి,

2. విహారయాత్రిక కేంద్రాలను అభివృద్ధి పరచడంద్వారానూ, యాత్రికుల కొరకు ప్రత్యేక పర్యటనలను నిర్వహించడం ద్వారానూ యాత్రికులను ఇతోధికంగా ఆకర్షించడానికి ఉద్దేశించబడింది.

2. సమాచారం, ప్రచారం :

ఎ. తీవ్రతర ప్రచారం·—ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రిక ద్వారానూ, బులెటిన్లు కరపత్రాలు, ప్రదర్శనల ద్వారానూ, ప్రామాణికమైన వార్తా చిత్రాలను కథా చిత్రాలను భారీ ఎత్తున నిర్మించి వంపిణీచేయడం ద్వారానూ గ్రామస్థాయి నుంచి రాష్ట్రస్థాయి వరకు ప్రచారాన్ని తీవ్రతరంచేయడానికి ప్రతిపాదించబడింది. అభివృద్ధి కార్యక్రమాల ప్రచారానికి ముఖ్యంగా కుటుంబ నియంత్రణ, చిన్న మొత్తాల పొదుపు, వ్యవసాయం. పశుపోషణ, పరిశ్రమలు మొదలైన ప్రత్యేక విషయాల ప్రచారానికి విశేష ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం కూడా పునర్వ్యవస్థీకరణ ముఖ్యోద్దేశాలలో ఒకటి.

బి. ప్రముఖ వ్యక్తుల జీవిత సంగ్రహాలు:— ఆయా సందర్భాలలో ప్రముఖ వ్యక్తుల జీవిత సంగ్రహాలను సిద్ధంచేసి ప్రజలకు, పత్రికలకు అందజేయడం జరుగుతుంది. ఇటువంటి పని ఈశాఖలో ఇప్పుడు చిన్న ఎత్తున జరుగుతున్నది.

సి అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు, చరిత్రక ప్రదేశాలపైన సమాచార పత్రాలు·- చారిత్రక ప్రదేశాలు ఇతర దర్శనీయ స్థలాలను గురించి, ప్రాజెక్టులు, అభివృద్ధి కార్యకలాపాలను గురించి తెలియజేసే సమాచార పత్రాలను సిద్ధంచేసి వాటిని ప్రజలకు పత్రికలకు లభింపజేయడం జరుగుతుంది. ఇందువల్ల కూడా ప్రస్తుతం పౌరసంబంధ శాఖలో జరుగుతున్న పని పెరుగుతుంది.

డి ప్రభుత్వ విధానాలను గురించి సంక్షిప్త వివరణలు:— ముఖ్యమైన ప్రభుత్వ విధానాలు, కార్యకలాపాలపైననూ, సాంఘికమైన పరివర్తనలకు ఉద్దేశించిన శాసనాల పైననూ సంక్షిప్త వివరణ పత్రాలను తయారుచేసి ప్రజలకు, పత్రికలను విడుదల చేయడం జరుగుతుంది.

ఇ సమాచార కేంద్రం.— జిల్లా స్థాయిలోనూ, సమితి స్థాయిలోనూ సమాచార కేంద్రాలు నెలకొల్పబడి నిర్వహించబడుతాయి.

ఎఫ్. ప్రభుత్వ ప్రచురణల అమ్మకం.— రాష్ట్ర రాజధానిలోనే కాకుండా జిల్లా సమాచార కేంద్రాలలో బ్లాకు సమాచార కేంద్రాలలో కూడా ప్రభుత్వ ప్రచురణల అమ్మకానికి స్టాల్సును నెలకొల్పడానికి పౌరసంబంధశాఖ తలపెట్టింది. ఇందుకుగాను ప్రభుత్వ ప్రచురణల సంస్థకుచెందిన అమ్మకాల విభాగాన్ని పౌర సంబంధశాఖకు బదిలీ చేయడానికి నిశ్చయించబడింది.

జి. గ్రంథాలయోద్యమం — గ్రామస్థాయి నుంచి రాష్ట్రస్థాయివరకు పౌరసంబంధశాఖ సమాచార కేంద్రాల కార్యకలపాలనూ, గ్రంథాలయోద్యమపు కార్యకలాపాలనూ సమన్వయపరచి ఈ రెండింటి కార్యకలాపాల ద్వారా ఉత్తమ ఫలితాలను సాధించడాని ప్రయత్నాలు జరుగుతాయి.

IV పరిపాలనా వ్యవస్థ

కేంద్ర ప్రభుత్వం గత అనుభవం దృష్ట్యా ప్రచారాన్నీ పౌరసంబంధాలనూ విడివిడిగా సాగించడంవల్ల ఆ కార్యకలాపాలనుంచి ఆశించినంతగా ప్రయోజనాలు సిద్ధించవనే నిశ్చయానికి వచ్చింది. ఈ కారణంచేత ప్రచారం, పౌరసంబంధాల విభాగాలను సమాచార, ప్రసార మంత్రిత్వ శాఖలో కలపడానికి భారత ప్రభుత్వం ప్రాముఖ్యం ఇచ్చింది. ఇందువల్ల బాగా సమన్వయం కుదరడానికీ, ఎక్కువ మందిని ఆకట్టుకోవడానికీ, సమాచార, పౌరసంబంధాలకు సంబంధించిన కార్యక్రమాలను ఒకే ఒక ప్రభుత్వ సంస్థద్వారా నిర్వహించడానికి అవకాశం కలుగుతుంది.

మనరాష్ట్ర ప్రభుత్వ పరిపాలనా వ్యవస్థలో వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు, ప్రజారోగ్యం, పశుపోషణ మొదలైన శాఖలకు విడివిడిగా స్వంత ప్రచార విభాగాలున్నాయి ఈ విభాగాల ప్రయోజనాలు, విధులు అన్ని స్థాయిలలో నిరంతర ప్రచారం లేని కారణంగా చాలా పరిమితంగా వున్నాయి. అయితే జిల్లా స్థాయిలో, బ్లాకు స్థాయిలో, అంతకు క్రింది స్థాయిలో కూడా ప్రత్యేక శాస్త్ర నైపుణ్యంగల ఉద్యోగ సిబ్బంది పనిచేస్తున్నప్పటికీ ప్రచార సిబ్బంది లేరు. వివిధ శాఖలలోని ఇట్టి విభాగాలన్నింటినీ పౌరసంబంధం, సమాచార శాఖలో చేర్చడం వలన రాష్ట్రస్థాయినుండి గ్రామస్థాయివరకు ఆశించిన లక్ష్యాలను సాధించడానికి మంచి అవకాశాలు వుంటాయి.

ఆహార రంగంలో దీర్ఘ కాలిక ప్రచార కార్యక్రమాల ఆవశ్యకతను వివరిస్తూ 1966 లో జరిగిన రాష్ట్ర సమాచారశాఖా మంత్రుల సమావేశంలో, రాష్ట్రాలలోని వ్యవసాయ శాఖలలో ప్రత్యేకంగా ప్రచార విభాగాలు ఏర్పాటు చేయాలనీ, యివి వ్యవసాయ శాఖలలో వున్నప్పటికీ పరిపాలన విషయికంగానూ, సాంకేతికంగానూ సమాచారశాఖ డైరెక్టర్ల ఆధీనంలో వుండాలనీ సిఫార్సు చేయడం జరిగింది. ప్రస్తుతంవున్న వ్యవసాయశాఖ సమాచార విభాగాలను, సమన్విత ప్రచార ప్రయోజనాల నిమిత్తం అదేవిధంగా సమాచారశాఖ డైరక్టర్ల ఆధీనంలో వుంచాలనికూడా ఆ సమావేశంలో సిఫార్సు చేయబడింది.

దీనిదృష్ట్యా ప్రభుత్వం 1967 మే 2వ తేదీన, ఇతర శాఖలలో సమాచార, పౌరసంబంధ కార్యక్రమాల నిమిత్తం ప్రత్యేకించిన బడ్జెటు కేటాయింపులను, వనరులను పౌరసంబంధ, సమాచారశాఖతో విలీనం చేయడానికి నిశ్చయించింది. ఈ శాఖలో పౌరసంబంధ సమాచార విషయాలతోపాటుగా ఇతర ప్రత్యేకమైన శాఖల కార్యకలాపాల ప్రచారానికి కూడా విశేష ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడుతుంది. సాధారణ పరిపాలనశాఖలోని సహాయకార్యదర్శి (చలన చిత్రాలు), విద్యాశాఖలోని సాంస్కృతిక సంబంధాధికారి, పంచాయతీరాజ్ శాఖలోని యువజన

కార్యక్రమాల డైరెక్టరు, నాగార్జునసాగర్‌లోని పబ్లిక్‌వర్క్సు శాఖకు చెందిన పౌరసంబంధాధికారి ఉద్యోగాలను పౌరసంబంధ, సమాచారశాఖ డైరెక్టరేట్‌కు మార్చాలనికూడా నిర్ణయించారు.

పంచాయతీ సమితులలోని విస్తరణాధికారులనూ (సాంఘిక సంక్షేమం) ఆపరేటర్లతో సహా దృశ్య, శ్రవణ యంత్ర పరికరాలను యీ శాఖకు మార్చాలని కూడా నిర్ణయించారు అదేవిధంగా కలెక్టర్ల పర్సనల్ అసిస్టెంట్లు, బ్లాక్ డెవలప్మెంటు అధికార్లు, జిల్లా స్త్రీ సంక్షేమశాఖాధికార్లు, ముఖ్య సేవికలు, గ్రామ సేవికలు, గ్రామ సేవకులను, వారి వారి స్థాయిలలో పౌరసంబంధ కార్యక్రమాలను నిర్వహించే నిమిత్తం ఎక్స్ అఫిషియో హోదాలోని వారి సేవలను వినియోగించాలనికూడ నిర్ణయించారు

ఈ నిర్ణయాలను తీసుకునే సందర్భంలో నార్లసంఘం సిఫార్సులను, 1964-65 సం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పరిపాలనా సంస్కరణల సంఘం సిఫార్సులనుకూడ పరిశీలించడం జరిగింది.

ప్రజలకు ఉపయోగకరమైన శాస్త్రీయ ప్రచార విషయాలను అందజేసే నిమిత్తం అవసరమైన సాంకేతిక సహాయం, ఆయాశాఖలతో సన్నిహిత సంబంధం కలిగిఉండడం ద్వారా వినియోగించుకోబడుతుంది. ఆ యా శాఖల అభిప్రాయాలు వ్యాఖ్యలు సేకరించడానికి, సంబంధిత శాఖాధిపతులతో తరచుగా సమావేశాలు జరపాలనికూడా ప్రతిపాదించారు. పునర్వ్యవస్థీకరించిన పద్ధతిలో కార్యక్రమాలను నిర్వహించడానికి వీలుగా పరిపాలన సంబంధమైన వ్యవస్థను ఏర్పాటుచేయడానికి ఉద్దేశించారు. పునర్వ్యవస్థీకరణ పథకానికి సంబంధించిన ప్రతిని ప్రస్తుత సమావేశంలోనే సభముందు ఉంచడం జరిగింది. దానిలోని కొన్ని ముఖ్యాంశాలు యివి.

(1) ప్రభుత్వ సంయుక్త కార్యదర్శి, శాఖాధిపతిగా వ్యవహరిస్తారు.

(2) సమాచార విభాగానికి ఒకరు, పౌరసంబంధాల విభాగానికి ఒకరు, ఇద్దరు సంయుక్త డైరెక్టర్లు ఉంటారు. పౌరసంబంధాల విభాగం సంయుక్త డైరెక్టరు, టూరిజంకూడ నిర్వహిస్తారు. సామాజిక రేడియో వార్తాశ్రవణ కార్యక్రమం సమాచార విభాగం క్రింద పనిచేస్తుంది.

(3) పైన తెల్పిన రెండు విభాగాలలో ప్రతిప్రధాన డివిజన్‌కు ఒకరు చొప్పున డిప్యూటీ డైరెక్టర్లు ఉంటారు. పనిభారం, ప్రమాణాన్ని అనుసరించి అసిస్టెంటు డైరెక్టరు లేక పౌరసంబంధాధికారి హోదాలోని అధికారులు వారికి సహాయకులుగా ఉంటారు.

(4) జిల్లాస్థాయిలో అసిస్టెంటు డైరెక్టరు హోదాలో పౌరసంబంధాల విభాగానికి ఒకరు, సమాచార విభాగానికి ఒకరు చొప్పున ఇద్దరు అధికారులు ఉండాలని ప్రతిపాదించారు. ప్రస్తుతానికి కలెక్టరు పర్సనల్ అసిస్టెంటు, ఎక్స్ అఫిషియో జిల్లా పౌరసంబంధ సమాచార

శాఖాధికారిగా ఉంటారు. డిప్యూటీ జిల్లా పౌరసంబంధాధికారి, డిప్యూటీ జిల్లాసమాచార అధికారి పనులను ఆయన సమన్వయపరుస్తారు. ఈ ఇద్దరు డిప్యూటీ జిల్లా అధికారులలో సీనియర్ అధికారి, వ్యవస్థాగతమైన విషయాలకు, మొత్తం పనులకు ఇన్‌చార్జిగా ఉంటూ ఎక్స్ అఫిషియో జిల్లా పౌరసంబంధ సమాచారశాఖ అధికారి పర్యవేక్షణలో పనిచేస్తాడు.

(5) బ్లాకు స్థాయిలో బ్లాకు డెవలప్మెంటు అధికారి, ఎక్స్ అఫిషియో బ్లాకు పౌరసంబంధ సమాచారాధికారిగా వ్యవహరిస్తారు. విస్తరణాధికారి (సాంఘిక సంక్షేమం) ఎక్స్ అఫిషియో బ్లాకు అసిస్టెంటు పౌరసంబంధ సమాచారాధికారిగా ఉంటాడు. ముఖ్యసేవిక, ఎక్స్ అఫిషియో అసిస్టెంటు పౌరసంబంధ అధికారిణిగా వ్యవహరిస్తుంది. సమితికి చెందిన దృశ్య, శ్రవణ యంత్రపరికరాలు, బ్లాకు పౌరసంబంధ సమాచారాధికారి ఆధీనంలో ఉంటాయి

(6) గ్రామస్థాయిలో గ్రామ సేవకుడు ఎక్స్ అఫిషియో గ్రామ పౌరసంబంధ సమాచారాధికారిగానూ, గ్రామసేవిక, ఎక్స్ అఫిషియో గ్రామపౌర సంబంధ సమాచారాధికారిణిగాను ఉంటారు వారిద్దరు పూర్తిగా అనధికారికమైన గ్రామ సామాజిక కేంద్రాలు, బ్లాకు పౌరసంబంధ సమాచార కార్యాలయాల మధ్య సన్నిహిత సంబంధ నిర్వహిస్తారు.

ముఖ్య సేవికలు, గ్రామ సేవకులు, గ్రామ సేవికలు ఎప్పటిమాదిరిగానే బ్లాకు పరిపాలనాధికారంలోనే ఉంటారు. అయితే వారివిధి నిర్వహణా బాధ్యతలలో పౌరసంబంధ సమాచారశాఖకు సంబంధించిన పనులను ప్రత్యేకంగా పేర్కొనడం జరుగుతుంది.

స్త్రీలు, బాలబాలికలకు సంబంధించిన పౌరసంబంధ, సమాచారశాఖ పనులకూ జిల్లా స్త్రీ సంక్షేమ శాఖాధికారి పనులకూ మధ్య సమన్వయం ఏర్పరచ బడుతుంది.

కుటుంబ నియంత్రణ ప్రచార కార్యక్రమాలను యీ శాఖకు అప్పగించాలని నిర్ణయించినప్పుడు ప్రతిపాదిత సిబ్బందిని ఆయా స్థాయీలలో పౌరసంబంధ, సమాచారశాఖ కార్యాలయాలకు అనుబంధంగా ఉంచడం జరుగుతుంది.

ఆపోహలు

ప్రభుత్వ ప్రచార కార్యక్రమాలకు సంబంధించిన పూర్తి బాధ్యతను ఇతర శాఖలనుండి పౌరసంబంధ, సమాచార శాఖకుమార్చి, ఆ మేరకు యీ విషయంలో

ఇతర శాఖల బాధ్యతలను తగ్గించడానికి పూనుకున్నారనీ, ఇతర శాఖలలో, ఒకవైపు సిబ్బందిని తగ్గిస్తూనే పౌరసంబంధ, సమాచార శాఖను అనవసరంగా విస్తరించడానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నదనీ, ఈ శాఖలో అవసరానికిమించి ఎక్కువ ఉద్యోగాలను, అవకాశాలను సృష్టించడానికి చూస్తున్నారనీ. నివారించ దగిన అదనపు ఖర్చులకు పూనుకుంటున్నారనీ యీ పునర్వ్యవస్థీకరణ సందర్భంలో కొన్ని అపోహాలు, దురభిప్రాయాలూ కలిగినట్టు కన్పిస్తున్నది.

వివరణ

మొదటి అభ్యంతరానికి సంబంధించి, లోగడ నేను పేర్కొనట్టు వ్యవసాయం, పశు సంక్షేమం, పరిశ్రమలు, ప్రజారోగ్యం (కుటుంబ నియంత్రణ) మొదలైనటువంటి శాఖలకు వారు పూర్తిగా వినియోగించుకోవడానికి వీలుగా, ప్రత్యేక ప్రచార సర్వీసును వారికి అందుబాటులో ఉంచడమే ప్రభుత్వ ఉద్దేశం అందువల్ల వారి బాధ్యతలను తగ్గించడంగాక నిపుణతతో కార్యక్రమాలు నిర్వహించడంలో వారికి సహాయపడడమే అవుతుంది. నేను ఇదివరకే పేర్కొన్నట్టు, పునర్వ్యవస్థీకరణలో చెప్పుకోదగిన విస్తరణ ఏమీ ప్రతిపాదించ బడలేదు. ఇతర శాఖలలోని ప్రచార విభాగాలను యీ శాఖలో విలీనం చేయడంతో సిబ్బంది పరంగా విస్తరణ జరిగినట్టు కనిపించడంలో సందేహం లేదు. అయితే ప్రభుత్వ ఖర్చును మొత్తంమీద సమీక్షించినప్పుడు ఇది కేవలం పునర్వ్యవస్థీకరణమే గాని విస్తరణకాదని విదితమవుతుంది. ఈ శాఖలోని నిర్వహణ సిబ్బంది విధులలో మార్పులు జరుగుతాయని కూడా నేను ఇదివరకే వివరించాను ప్రజల సమస్యలను పరిష్కరించే వాస్తవిక ధోరణిలో ఈ మార్పు ఉంటుంది. ప్రత్యేక ప్రచార, పౌరసంబంధ కార్యక్రమాలకు అవసరమైన లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా కార్యనిర్వహణ పద్ధతి పర్యవేక్షక స్థాయీలలో పరిప్రమాణాలలో మార్పులు జరుగుతాయి. సంప్రదాయక రెవెన్యూ పరిపాలన సంస్థలతో సన్నిహిత సంబంధం, కలుగజేసినందువల్ల ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు సమీకృతమై వేర్పాటు ధోరణి నివారించబడుతుంది. రాష్ట్ర స్థాయినుండి బ్లాకు, గ్రామస్థాయి వరకు కూడ వివిధ దశలలో ఒకే విధమైన సమిష్టి బాధ్యతను అప్పగించడం ద్వారా ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల నిర్వహణలో సమన్వయాన్ని సాధించ వీలు గలుగుతుంది.

ఇతర శాఖలలోని ప్రచార పౌరసంబంధ విభాగాల విలీనీకరణతో అదనపు ఖర్చుచేసి అనేక కొత్త ఉద్యోగాలను సృష్టించాలని ఉద్దేశించబడలేదు. అయితే పునర్వ్యవస్థీకరణ పూర్తిగా అమలు జరిగినప్పుడు స్వల్పంగా అదనపు సిబ్బంది అవసరం

కావచ్చు. ఏదైనా పదవిని కల్పించాల్సినప్పుడు ఆ విషయాన్ని అతి జాగరూకతతో పరిశీలించడం జరుగుతుంది. అదనపు నియామకాలకు బదులు ప్రత్యామ్నాయ నియామకాలు, వనరులపై ఎక్కువ భారం వేయడానికి బదులు, ఉన్న వనరులను పొదుపుగా వాడడం జరుగుతుంది. ఇతర శాఖలలోని విభాగాలను విలీనం చేయడం వల్ల ప్రస్తుత బడ్జెటు అదనపు ఖర్చులను సూచించడంలేదు.

పునర్వ్యవస్థీకరణ అమలు

అన్ని శాఖలలోని అన్ని ప్రచార విభాగాలు, ఈ శాఖలో విలీనం అయ్యేంత వరకు వేచి ఉండకుండానే 1967 జూన్ 1వ తేదీనుండి పునర్వ్యవస్థీకరణ పథకాన్ని అమలు జరపడం ప్రారంభించినట్టు నేను ఈలోగా ఈ సభలో స్పష్టం చేయడం జరిగింది. సవరించబడిన కార్యనిర్వహణ పంపిణీ పద్ధతిలో హెడ్‌క్వార్టర్స్‌లో ప్రస్తుతం ఉన్న సిబ్బందికే అదనపు బాధ్యతలు అప్పగించడం జరిగింది. 1967 జులై 1వ తేదీ నుండి వారు తమ కొత్త విధులను నిర్వహిస్తున్నారు. ఇదేవిధంగా జిల్లా, బ్లాకు స్థాయిలలో ప్రస్తుత సిబ్బందితోనే పునర్వ్యవస్థీకరణ అమలు జరుపుతున్నారు. ఈ పథకం అమలుకు ముందు, నిర్దేశిత పరిపాలనా వ్యవస్థ ఉండడం అత్యవసరమని అపోహపడరాదు. క్రొత్తగా డబ్బు మంజూరితో క్రొత్త ఉద్యోగాలు కల్పించబడలేదు. అయితే ఈ శాఖలోని ప్రస్తుత కేటాయింపులు, ఇతర శాఖలలోని సంబంధిత కేటాయింపులనూ కలిపినప్పుడు కొత్త ఉద్యోగాల కల్పనకు అవకాశం ఏర్పడితే ఆ మేరకు అవి కల్పించబడతాయి. ఈ కొత్త వ్యవస్థ అభివృద్ధి సంతృప్తికరంగా ఉండి యీ అదనపు ఖర్చుతో యీ ప్రతిపాదితమైన కొత్త ఉద్యోగాలు భవిష్యత్ అభివృద్ధికి అవసరమని తోచినప్పుడు ఉద్యోగాలన్నిటినీ గాని, మంజూరు చేయాల్సిన అవసరాన్ని ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తుంది

అదనపు ఖర్చు లేదు

ఈ విధంగా అదనపు ఖర్చులనుగూర్చి వెంటనే పరిశీలించడంలేదని స్పష్టమవుతుంది. నేను లోగడ మనవిచేసినట్లు గరిష్ఠ పరిమితిలో పొదుపును పాటించి గరిష్ఠ స్థాయిలో సమర్థతను పెంపొందించి, ఇతోధికంగా సేవచేయడానికి వీలుగా వనరులను మితంగా వినియోగించడానికి మాత్రమే ప్రయత్నం జరుగుతున్నది.

ముగింపు

సభాపతి మహాశయా, ఈ సభలోని గౌరవనీయులైన సభ్యులు పార్టీ ప్రమేయం లేకుండా, ఈ పునర్వ్యవస్థీకరణ పథకం సత్ఫలితాలనిచ్చే విధంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలను ఇస్తారని నేను విశ్వసిస్తున్నాను. నాతోపాటు సభవారు కూడ ఇదేవిధమైన ఉత్సాహాన్ని ప్రదర్శిస్తూ నా శాఖ డిమాండులను ఆమోదిస్తారని ఆశిస్తూ నా ప్రసంగాన్ని ముగిస్తాను.

MR. SPEAKER SIR,

I have the privilege of presenting the Budget Demand of the Department of Public Relations and Information forming part of Demand No IX for the year 1967-68. The Budget Estimates for the year are Rs. 58,96,800 under non-plan and Rs. 11,14,000 under Plan.

I. A BRIEF REVIEW OF THE DEPARTMENTAL FUNCTIONS

The Department has been always functioning under two main wings *viz.*, the Information Wing and the Community Listening Wing. The Information Wing maintained liaison with the newspapers, contact with the reading public, conducted free film shows, organised programmes through All-India Radio and also looked after some amount of tourist programmes For all these activities conventional and other media were exploited.

Monthly Journal:

A monthly journal under the title "Andhra Pradesh" is brought out in four languages *viz.*, English, Telugu, Hindi and Urdu. The emphasis in the journal has been on the developmental activities of the State Government, though in order to make the journal interesting, short stories, serial novels and humourous skits etc , are included. At present, the print order of the four editions of the journal is as follows: Telugu—22,000 copies; English—4,000 copies; Hindi and Urdu editions—600 each.

Plan Publicity:

In order to offer publicity for Plan Schemes and to convey the salient features of the Plan Schemes, printed literature is brought out by the Department. During 1966-67, 10 publications* in Telugu connected with publicity on Plan Schemes were brought out and widely distributed,

	*Title	No. of copies printed	No. of copies distributed
	(1)	(2)	(3)
1	Electricity	20,000	18,000
2	Education	20,000	18,000
3	Panchayatirajyamlo Prajale Palakulu	20,000	18,000
4	Our Highways	20,000	18,000
5.	Labour Welfare	20,000	18,000
6	Health	20,000	18,000
7	Bangaru Pantalu	20,000	18,000
8	Social Welfare	20,000	18,000
9	Our Irrigation Projects	20,000	18,000
10.	Industries	20,000	18,000

Service to the Press.—The daily function of this Department is to issue *Press Releases, Press Notes, notifications,* etc., containing digested versions of Government Orders, executive's action etc., for publication in the Press. The total number of such Press Releases, Press Notes, etc., issued by the Department during 1966-67 stood at 2,556. On important occasions like the Republic Day, the Independence Day, the State's Anniversary etc., articles devoted to developmental activities of the State are released to the Press for publication.

As a service to the Press fraternity and also to assist the administration and the public, documented and indexed reference material on the State and its activities are brought out in features entitled "Andhra Pradesh News Digest", "Backgrounders", "Facts and Figures" and "Current Biography" These are constantly compiled and issued. The Department also maintains an index on important national and international events for reference purposes

Films.—The Department screens information films both in the twin cities and the districts. A Film Library of about 800 films is maintained by the Department. This is augmented by borrowing from the Films Division of the Government of India. In the field of film production a change was introduced in 1961, from which year, the production was of a standard 35 MM instead of the 16 MM gauge. Copies are

also made in 16 MM gauge to facilitate screening in the villages Eight documentary films were produced during 1965-66*. During 1966-67, 2,758 film shows were organised by the Department at the district level, and 235 in the twin cities.

Exhibitions—State functions are covered by the Department and exhibitions arranged emphasising developmental activities to create an impact on the visiting public. During 1966-67, as many as 1,716 exhibitions were organised by the District Public Relations Officers in their respective districts This Department also participated in the All India Industrial Exhibition organised at Hyderabad during January-February 1967.

Radio Rural Forums—On the All India Radio, State Development Forums and Rural Hour discussions are organised A Radio Rural Forum is also operated at the instance of this Department. The Forum enlightens the farmer in particular and the rural population in general on better agricultural production techniques. 1,019 Radio Rural Forums were organised during the five years of the Third Five-Year Plan period A periodical under the name of the "Grama Vani" exclusively devoted to the Forums is published in Telugu by the Department.

Information Centres—As part of the integrated publicity Scheme for the Five-Year Plans jointly implemented by the Government of India and the State Government, two State Information Centres—one at Hyderabad and the other at Vijayawada function. The Centres maintain a wide range of newspapers, magazines, periodicals and journals and the members of the public have access to them. The Hyderabad

---

*1 "Cheyi Cheyi Kalupudam" (on Co-operative Farming in Andhra Pradesh.)

2 "Marapu Raani Mana Geetikalu" (on Folklore of Andhra Pradesh)

3 "Sagara Tanayulu" (on Fisheries in Andhra Pradesh)

4 "Samanatwam Ma Hakku" (on Social Welfare in Andhra Pradesh.)

5 "Chittoor" (on Chittoor district in Andhra Pradesh)

6. "Nellore" (on Nellore district in Andhra Pradesh)

7. "Sristilo Sristi" (on Handicrafts of Andhra Pradesh)

8 "Andala Seema—Andhra Pradesh" (on Tourism in Andhra Pradesh)

Information Centre conducted as many as 21 Essay Writing, Letter-writing and debating competitions, for school-going children and College students. This Centre maintains a library also of 11,400 books.

Tourism.—Tourism also was being handled in some ways and not comprehensively in the Department Two Regional Tourist Information Bureaux are now functioning at Tirupathi and Visakhapatnam A luxury coach 'Manorama' runs 6 days in the week for daily sight-seeing trips to places of interest in and around the twin cities of Hyderabad and Secunderabad Special visits are also arranged by the Department for V I Ps. As many as 20 Tourist Rest houses are being run by the Department in seventeen* places of tourist interest in the State

District Public Relations Officers—Publicity at the district level was organised solely through the District Public Relations Officer The functions of the District Public Relations Officer were to cover the tours of the V I.Ps , arrange the coverage by the Press, organise Exhibitions, Planning Forums, Burrakatha parties, song and drama seminars etc., covering on an average about three lakh persons every month. He is supplied with a mobile van fitted with audio visual equipment.

Community Listening Wing.—The Community Listening Wing which was the second wing of the Department was incharge of procurement and installation and maintenance of community radio sets, maintenance of audio visual equipment, installation and maintenance of sound reinforcement equipment in this House and the other House, rendering technical advice to other Departments, conversion of dry battery sets to transistorised sets, installation and maintenance of wet battery system in the Municipalities and Panchayats, techno-commercial service of Radio Rediffusion system and installation of high personage public address equipment. These func-

*1 Osmansagar (2 R H)
2 Srisailam.
3 Mahanandi
4 Horsley Hills
5 Lepakshi
6 Ahobilam
7 Simhachalam.
8 Etthipothala
9 Ramappa.
10 Pakhal
11. Amaravathi.
12 Bhadrachalam (2 R H).
13 Alampur
14 Dharmapuri
15 Nagarjunasagar (2 R H.).
16 Mypad
17 Tirupathi

tions are discharged through 23 Assistant Radio Engineers in their sub-divisions, 3 Divisional Radio Engineers at the regional level and the Radio Engineer at the State Level.

The programme of the State Government is to provide at least one listening set to each village by the end of the Fourth Five-Year Plan period At the time of the formation of the State in November, 1956 there were only 1,763 sets 7,000 sets were added in the Second Five-Year Plan and 5,445 during the Third Five-Year Plan. The field staff visits 3,000 to 3,500 sets per month.

The State Government have approved a plan for installing and maintaining 12,000 Community Radio sets during the Fourth Five-Year Plan, so that every village and hamlet in Andhra Pradesh could have, as stressed already, at least one Community Radio set by the end of the plan period.

With the reduced imports of valves the maintenance of conventional sets has become expensive. It has, therefore, been proposed to transistorise 9,000 valve type dry battery sets which are presently working in the villages. This programme is to be implemented in a phased manner in the Fourth Five-Year Plan Period A set converted in the Departmental Laboratory was sent to the Director-General, A.I.R. Research Station and it is understood that it has come up to the Indian Standards Institute specifications. Detailed instructions in design and fabrication of transistor receivers with diagrams have been sent to the field officers with instructions to convert one set and bring it to the headquarters Laboratory for tests and approval before taking up transistorisation on a large scale. The subject of subsidy from the Government of India towards conversion costs is in correspondence with the Government of India.

The community listening in urban areas can be provided by relaying All India Radio Programmes through overhead lines under a system known as the wire broadcasting system. The Government of India have now evolved a standard pattern for installing the system In the revised pattern, distribution lines to the subscribers' premises can either be laid by the organisation working the system or rented from the Post and Telegraphs Department, the latter department judging as to who should lay according to conditions locally prevailing Eleven Municipalities and one Panchayat in Andhra Pradesh have such a system (*vide* Statement on page 7) The Department offers technical advice, whenever approached to such bodies interested in installing the system

This wing of the Department is also responsible for installing the high personage public address equipment at meetings addressed by V I Ps and also during State functions

	* *Name of the Municipality or Panchayat*	*Year of installation*
	(1)	(2)
1	Visakhapatnam	1940
2	Rajahmundry	1952
3.	Tenali (with an air conditioned Studio and stand by Electric Power supply unit). ..	1952
4.	Guntur	1955
5.	Eluru (with sound proof studio) .	1941
6.	Kakinada	1954
7.	Machilipatnam .	1949
8.	Kurnool	1950
9.	Nellore . .	1955
10.	Bhimavaram ..	1956
11.	Tirumala Tirupathi Devasthanams (Tirupathi) .	1950
12	Nandamuru Panchayat .	1966

II. REORGANIZATION

Eyes and ears.—The Department of Public Relations and Information is the public relations agency of the State Government—its eyes and ears. The functional aspects of the Department fall under the two broad headings—dissemination of information and maintenance of Public Relations. The dissemination of information is sought to be achieved through two media, namely the printed or graphic medium of communication and the word of mouth or personal medium of communication The former includes booklets, folders, pamphlets, magazines, press handouts, advertisements, exhibitions etc The principal word-of-mouth methods of communication are public meetings, radio, films, press conferences, symposia, educational programmes etc.

Missing link—These two media are being exploited quite inadequately and it has to be confessed that the missing link namely the personal approach to the community that is at once purposeful, objective and sustained in scope and

sweep is conspicuous by its absence. For the efficient functioning of a parliamentary form of Government and for the functioning of democracy at various levels in our country, it is imperative that the present activity is intensified and its omissions supplied It is in this context that a clear cut distinction is sought to be made between the broad functional aspects of the Information Wing and Public Relations Wing of the Department

Main objectives—Among others, the following are the main objectives in the context of which activities pertaining to the Information and Public Relations were examined and proposals formulated for the re-organisation of the Department.

(*a*) to meet the demand of the day for bringing the Government machinery and the public closer to each other and promoting better understanding between them,

(*b*) to tone up efficiency in the Department;

(*c*) to make the Department more effective and purposeful and to cover as far as possible every nook and corner of the State;

(*d*) to evoke interest among the public particularly in their non-official organisations,

(*e*) to promote education, art, sports, athletics, etc., among the people and improve their social life;

(*f*) to render the community social life at the village and other levels, whether organised on territorial or on functional basis, happy and enjoyable,

(*g*) to ensure better and proper appreciation of the Government policies, activities and developmental works;

(*h*) to encourage and ensure undertaking of public and community tasks voluntarily for their own economic betterment and general development,

(*i*) to enable ownership and development of lands, construction of buildings, assembly of materials, imparting of training *etc.*, required for their activities referred to above,

(*j*) to facilitate construction of and|or establishment of monuments in the name of eminent national and local literary persons, artists, sportsmen, athlets *etc.*, preferably in the form of buildings and theatres useful for public activities;

(*k*) to promote secular outlook within the community and in respect of the citizens of the country as a whole and

(*l*) to provide an integrated and well-knit publicity and public relations programme

Main trends in approach —In order to achieve the above, the following main trends in approach have been considered:

(*i*) the need to generate appreciation of problems of public interest by the Government as well as by the people,

(*ii*) the development of constructive approach on the part of the people towards difficult situations; and

(*iii*) inculcating among the people a sense of joint and individual responsibility.

III. FUNCTIONS ENVISAGED

1. Public Relations

So far there has been no sustained, continuous and effective contact by the Department with any identifiable section of the community. In other words, no liaison is maintained on behalf of the Government either with the people as a whole or with any specific section of the community. One of the most important purposes of the proposed reorganisation is to supply this *lacuna* and secure the involvement of all sections of the people section-wise, function-wise and territory-wise.

Section-wise it is proposed:

(*i*) to establish liaison with the organisations of children, youth, students, parents, women, etc.

(*ii*) to keep a regular and continuous touch with the minority communities, classes and sections.

Function-wise it is proposed·

To establish liaison with functional organisations such as private and public undertakings, the Press and other bodies especially those undertaking or connected with cultural, literary, sport and athletic activities aiming at the promotion of better social life through a phased programme of activities,

Department-wise it is proposed:

(*i*) to maintain constant touch with the Ministers, Secretariats and Departments on the one hand and liaison between the Government and the Press on the other. It is proposed to appoint Information Officers designated as Public Relations Officers to one or a group of Secretariat Departments on the pattern obtaining in the Government of India with the difference that in our set up it is intended to make these Officers directly responsible in matters of Public Relations and Information pertaining to the Departments allotted to them.

(*a*) *Community Centres.*—The Community Centres are to be looked upon as the most congenial venue for the "meeting of minds" as it were; they provide the members of the community with greater and better opportunities of meeting for exchanging ideas and promoting the commonweal. The resultant understanding, goodwill and concord generated will, no doubt, go a long way in laying the foundations of a just society. Therefore, if organised and run on sound and efficient lines not only in rural areas but also in urban areas, the community centres will play a decisive role in moulding a healthy public life. It is in this context that it has been decided to pay greater attention to the organisation and maintenance of community centres—non-official in content and make them emerge as the fountain heads of "sweetness and light" at all levels

The community centre will consist of the following Wings:—

(1) Educational Wing (this wing will cover items of information, library, radio, radio rural forums, film shows, debates, symposia, seminars etc.).

(2) Cultural Wing (this Wing will cover the items of playing instruments, song, dance, drama, harikatha, burrakatha, bhagavatham, etc)

(3) Sports, Games and Athletics (Wing).

(4) Women's Wing (this Wing will cover the activities referred to in the above wings (1) to (3) for women folk).

Thus the primary objectives of the village level community centres in rural areas, locality level community centres in the urban areas, and community centres in localities having concentration of labour or students are to promote and encourage non-official organisations in organising and establishing these centres as acting institutions with libraries, regular periodical film shows, debates and symposia for which topics of public interest would be suggested and background material supplied by the Department, song, drama, instrumental music, folk dance and other cultural activities, in addition to local games, sports, etc These Centres would enable and afford opportunity to the members of the community to appreciate keenly and critically all such activities and arrange for periodical and annual competitions leading to the promotion of healthy social life possible in any given circumstances It is proposed to organise inter-village, inter-block and also inter-district competitions leading ultimately to State level competitions

(b) *Festivals and Public Celebrations*—It is proposed to celebrate as a part of activities in the reorganised set-up National Festivals, State Festivals, Public Festivals and Public Celebrations with the initiative, involvement and participation of the entire public. There has been no particular agency to undertake this task In terms of the reorganisation scheme, the Department itself becomes an agency to enthuse the public to organise and|or take part in the following celebrations:

(i) National and International Days|Weeks; Independence Day Republic Day, Andhra Pradesh Formation Day, United Nations Day, World Health Day, Malaria Eradication Programme, Family Planning, Co-operation; Vanamahotsava; Red Cross, Flag Day, and similar celebrations, and Annual Day Celebrations of persons of public importance.

(c) *State Festival Week*—It is proposed to celebrate every year a State Festival Week under an appropriate name preferably from 7th or 8th January to 13th or 14th January for a whole week with literary, cultural, sports and games competitions and presentation of awards from village level to the State level as essential part of the activities. During this State Festival Week, exhibitions and publicity to the Nation's Developmental Works and allied matters will be

arranged at different levels All these activities will be undertaken in such a manner as to convert the whole week into a week of Cultural Melas

(*d*) *Promotion of public theatres and buildings, etc.*—It is also proposed to encourage and help non-official organisations and agencies as well as Panchayati Raj and Municipal organisations and other local self-government institutions to raise funds and construct public theatres, buildings, etc, naming them after persons of State level and national level eminence

(*e*) *Press and public trends*—The growing need of communicating Government policies and activities to the public and reporting in turn public opinion to the Government requires no overemphasis It is, therefore, proposed to scrutinise the trends of press and public reactions to Government policies, activities and common problems of the public as well as their urgent and express needs, bestow particular attention on these matters and move the concerned Departments of Government to take up necessary follow-up action For this purpose it is proposed to attach Information Officers to different Departments for information and public relations work of the concerned Departments These Officers are likely to be of the Assistant Director's cadre.

(*f*) *Film Industry*—

It is proposed to pay concentrated attention to:

(*i*) the different problems of the Film Industry;

(*ii*) the development of the Film Industry in the State in general and in Hyderabad in particular,

(*iii*) the production of more purposeful documentary films; and

(*iv*) the study of the trends of films, their impact on the public and suggest follow-up action

(*g*) *Liaison with All-India Radio*—It is proposed to promote more effective contacts with All-India Radio.

(*i*) to secure better coverage for the State with improved standards,

(*ii*) to improve the community listening facilities

(*h*) *Tourism*—To pay special attention to,

(i) exploiting increasingly the potentialities of Tourism with educative, spiritual, recreational and economic values,

(ii) attracting more tourists, promoting tourist centres and organising special tours for tourists

2. Information and Publicity

(a) *Intensive Publicity.*—It is proposed to intensify publicity through "Andhra Pradesh" Journals, bulletins, periodicals, handouts, exhibitions and more so to obtain, produce and distribute documentary and feature films of high standard on a mass scale from the village level to the State level To lay special emphasis on the publicity of development works and also on special matters such as family planning, small savings, agriculture, animal husbandry, industries, etc, is also one of the main objectives of the re-organisation

(b) *Life sketches of eminent persons.*—Brief life sketches of eminent persons will be prepared and made available to the public and the press on appropriate occasions increasing to the required measure Similar work is already being done on a small scale by the Department.

(c) *Handout on development projects and historical places*—Handouts on historical and other places of interest, projects and developmental activities will be compiled and made available to the public and the press This also will increase the magnitude of the work done at present in the Department.

(d) *Brief notes on important Government Policies.*—Brief notes on important Government policies and activities as well as laws particularly aimed at social changes will be prepared and issued to the public and the press.

(e) *Information Centres.*—Information Centres would be established and run at the district and the Samithi levels.

(f) *Sale of Government Publications.*—The Department envisaged to provide stalls for the sale of Government publications not only at the State Headquarters but also at the District Information Centres and Block Information Centres For this purpose it has been decided to transfer the sales section of the Bureau of Government Publications to this Department.

(*g*) *Library Movement*—Attempts will be made for a better co-ordination of activities of the Information Centres of this Department and the Library Movement so that both the activities yield better results from the village level to the State Level

IV. ADMINISTRATIVE SET-UP

As a result of experience of the past, administrators in the Union Government had come to the conclusion that isolated activities of publicity and public relations did not prove to be as useful as they ought to have been. For this reason, the Government of India preferred the integration of the Publicity and Public Relations cells with the Ministry of Information and Broadcasting This integrated approach enjoys many obvious and inherent advantages like better co-ordination, wider appeal and the availability of all the information and public relations services in a single agency of Government

In the administrative set-up of our State Government, there were some Departments such as Agriculture, Industries, Public Health, Animal Husbandry, *etc.*, which maintained separate publicity cells in their respective organisations The scope and functions of these cells remained severely restricted because of lack of continuous chain of publicity functionaries—though, no doubt, specialised executive and scientific personnel as distinct from publicity personnel functioned at the district level and even block levels and below Integration of all such cells of the different departments with the Public Relations and Information Department will provide a chain of organisations from the State to village level and afford better scope to achieve the objectives in view.

Stressing the need for a long-range programme of publicity on the food front, the Conference of the State Information Ministers held in May 1965 recommended that it would be desirable to establish a publicity cell in the Departments of Agriculture in the States and that these cells even though located in the Departments of Agriculture, should function under the administrative and technical control of the Directors of Information. It was also of the view that all the existing agricultural information units should be brought under the administrative and technical Control of the Directors of Information to facilitate co-ordinated publicity.

It was, therefore, decided by the Government on 2nd May, 1967, that the resources and budgetary provisions available for information and public relations programmes in other departments be merged with the Department of Public Relations and Information, wherein special emphasis would be given to matters of public relations and information including publicity of the programmes and activities of the specialised Departments It was also decided that the provision for the posts of the Assistant Secretary (Films) General Administration and Cultural Relations Officer in the Education Department, the Director, Youth Programmes in Panchayat Raj Department and the Public Relations Officer of Public Works Department at Nagarjunasagar would be brought into the Directorate of Public Relations and Information It was further decided that the Extension Officer (Social Welfare) and Audio Visual Equipment of the Panchayat Samithis with the Operators be transferred to this Department Similarly it was decided to utilise the services of the Personal Assistants to the Collectors, Block Development Officers, District Women Welfare Officers, Mukya Sevikas, Grama Sevikas and Village Level Workers in ex-officio capacity for purposes of public relations work at their appropriate levels

The recommendations made by the Narla Committee and by the Andhra Pradesh Administrative Reforms Committee of 1964-65, have also been taken into consideration while taking the above decision.

The technical assistance of the Department concerned for providing publicity material, scientific material of interest to the public, etc , is ensured through direct contacts with the Department It is also proposed to have periodical meetings with the concerned Heads of Departments to secure from them opinions and comments. For the reorganised pattern of work a copy of which was already placed on the table of the House during the present session, certain administrative setup has been envisaged, the salient features of which are as follows.

(*i*) The Joint Secretary to the Government who will function as the Head of the Department.

(*ii*) Two Joint Directors—One for the Information and the other for the Public Relations Wing, the latter handling Tourism also; the Community Listening Unit will function under the Information Wing.

(*iii*) Each of the main divisions under the said 2 Wings are proposed to be incharge of Deputy Directors assisted by Officers of the status of Assistant Directors or Public Relations Officers according to the quantity and quality of work involved

(*iv*) At the district level, it is proposed to have two Officers of the Assistant Directors' status one for Public Relations and the other for Information Wing. For the time being the Personal Assistant to Collector will be the Ex-Officio District Public Relations and Information Officer entrusted with the task of co-ordination between the 2 Officers *i.e.*, the Deputy District Public Relations Officer and the Deputy District Information Officer The senior of the two Deputy District Officers will be incharge of establishment and also in overall charge under the immediate supervision of the Ex-Officio District Public Relations and Information Officer.

(*v*) At the Block level the Block Development Officer will function as the Ex-Officio Block Public Relations and Information Officer. The Extension Officer (Social Welfare) will be the Block Assistant Public Relations and Information Officer The Mukhya Sevika will be the Ex-Officio Assistant Public Relations Officer (Women) The Samithi's Audio Visual Equipment with its operator will be under the Block Public Relations and Information Officer

(*vi*) At the village level, the Village Level Worker will be the Ex-Officio Rural Public Relations and Information Officer and the Grama Sevika will be the Ex-Officio Rural Women Public Relations and Information Officer Both of them will maintain liaison between the wholly non-official village Community Centres and the Block Public Relations and Information Office Mukhya Sevikas, Village Level Workers and Grama Sevikas will continue to remain under the usual administrative control in the Block but in their job charts work pertaining to the Public Relations and Information Department will be specifically incorporated.

Co-ordination will be effected between the work of the District Women Welfare Officer and that of this Department in regard to Public Relations and Information Programmes pertaining to Women and Children.

Whenever a decision is taken to entrust Family Planning publicity to this Department the staff proposed will be attached to the Offices of the Public Relations and Information Department at the appropriate levels.

Some reported misgivings.—An impression appears to have been conveyed that the re-organisation seeks to shift total responsibility for Government's publicity activity from the other Departments to the Department of Public Relations and Information and to that extent reduce the responsibility of other Departments in this regard, secondly that the Department of Public Relations and Information unnecessarily being expanded when actually reduction in staff is taking place elsewhere, thirdly that more posts and opportunities for advancement are being created in this Department than are called for, and fourthly that there will be additional expenditure which could be avoided

Clarification—With regard to the first objection, as I have mentioned earlier, it is not the intention of the Government to swell the Department of Public Relations and Information at the expense of other Departments but to place at the disposal of the Departments like Agriculture, Animal Husbandry, Industries, Public Health (Family Planning) etc., specialised publicity service to be made full use of by them The accent, therefore, is not in reducing their responsibility but in assisting them with expert service. As I have mentioned in the reorganised setup there is no significant expansion proposed With the merger of the publicity cells of other Departments with this Department, there is, no doubt, a visible expansion in terms of staff, but in the overall analysis of Governmental expenditure this is only re-organisation and not much of expansion I have also explained earlier that the activities of the functionaries in the Department will undergo a change; the change being in approach to the real problem of reaching the goods to the people At the direction and supervisory level the quality of work will undergo a change indicated by the objectives of any particular publicity, public relations programme The association with the existing organisation of the conventional Revenue Administration etc., will integrate the activities of Government and compartmental approach will be avoided. The public service will act in a co-ordinated fashion, if only because, co-ordination is ensured

by placing unified responsibility on levels that the appropriate even from the State level down to the Block and Village levels.

With the merger of the Publicity and Public Relations cells of other Departments it is not as though many new posts are sought to be created, with any additional expenditure, though, no doubt, with the final re-organised setup a small amount of extra staff may become necessry. The necessity for the creation of any post will be examined with great care. In all likelihood there may be more substitution than additions more utilisation of savings and conservation of resources than excessive demands on resources The demand now presented does not indicate the extra expenditure consequent on the merger of the cells of other Departments.

Implementation of Re-organisation —Earlier, it was made clear in this House that the implementation of the reorganisation scheme started on 1st June 1967 without awaiting complete merger of all the publicity cells of all Departments with this Department. The work according to the revised pattern of distribution has been entrusted to the available staff at the headquarters who have commenced the work in their new assignments from 1st July 1967 Similarly re-organisation at district and Block level is being done with the staff available There should be no misgiving whatsoever that the administrative setup envisaged for the implementation of scheme is an essential condition precedent to the operation of the scheme. The posts envisaged have not been created with any new financial sanctions However, as and when the existing provisions of this Department and the concerned provisions of other Departments when taken together make it possible these posts, to the extent required, will be created. If under the new pattern of work, the progress is found satisfactory and for further progress creation of any of the envisaged posts is deemed essential even with additional expenditure, the Government will examine the same if all or any of them need to be sanctioned.

No additional expenditure immediately proposed.—Thus it is clear that no additional expenditure is being considered immediately. As I have tried to make out our attempt has been to conserve resources in order to derive maximum economy, maximum efficiency and maximum service.

Conclusion.—Before I conclude Sir, I take this opportunity to express my sincere hope that the Hon'ble Members of this House will, in their own helpful manner, irrespective of party affiliations, make their observations and give their constructive suggestions to implement the scheme of re-organisation which alone, I expect, will deliver the goods. I am certain Sir, this House will bear with me in the same spirit and support the Demand of my Department.